

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

107'nci Birleşim
9 Temmuz 2025 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	541
II.- GELEN KÂĞITLAR	545
III.- YOKLAMALAR	603,604
IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR	550
<i>A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI</i>	<i>550:554</i>
1.- Antalya Milletvekili Hilmi Durgun'un, Tarihî Kırkpınar Yağlı Güreşleri'ne ilişkin gündem dışı konuşması	550:551
2.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Mersin'in sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması	551:552
3.- Bursa Milletvekili Refik Özen'in, 11 Temmuz Srebrenitsa soykırımının 30'uncu yılına ve Anma Günü'ne ilişkin gündem dışı konuşması	552:554
V.- AÇIKLAMALAR	554,578,579,586,594,597, 628
1.- Diyarbakır Milletvekili Mehmet Sait Yaz'ın, gençliğe ilişkin açıklaması	554
	535

2.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, tutuklu Adana Büyükşehir Belediye Başkanı Zeydan Karalar'a ilişkin açıklaması	554
3.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, tutuklu Adana Büyükşehir Belediye Başkanı Zeydan Karalar'a ilişkin açıklaması	554:555
4.- İstanbul Milletvekili Celal Fırat'ın, Suriye'deki Alevilere yönelik sistematik saldırılara ilişkin açıklaması	555
5.- Kayseri Milletvekili Aşkın Genç'in, belediye başkanlarının tutuklanmasına ilişkin açıklaması	555
6.- Amasya Milletvekili Reşat Karagöz'ün, cumartesi günü Amasya'da gerçekleştirdikleri mitinge ilişkin açıklaması	555:556
7.- Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur'un, tutuklu Adana Büyükşehir Belediye Başkanı Zeydan Karalar'a ilişkin açıklaması	556
8.- Trabzon Milletvekili Yavuz Aydın'ın, Trabzon'un Düzyurt Mahallesi'nde kurulmak istenen sanayi sitesine ilişkin açıklaması	556
9.- Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı'nın, belediye başkanlarının tutuklanmasına ilişkin açıklaması	556
10.- Şanlıurfa Milletvekili Dilan Kunt Ayan'ın, Öcalan'ın sesinin topluma ulaşmasına ilişkin açıklaması	556:557
11.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, belediye başkanlarının tutuklanmasına ilişkin açıklaması	557
12.- Hatay Milletvekili Servet Mullaoglu'nun, demokrasilerde siyasetin nasıl şekilleneceğine ilişkin açıklaması	557
13.- Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, ülkedeki adaletle ilişkin açıklaması	557
14.- Gaziantep Milletvekili Sevda Karaca Demir'in, Ankara'daki bir şirketin işçilerine ilişkin açıklaması	558
15.- Antalya Milletvekili Aykut Kaya'nın, tutuklanan Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı Muhittin Böcek'e ilişkin açıklaması	558
16.- Hakkâri Milletvekili Vezir Coşkun Parlak'ın, Süleymaniye Uluslararası Havalimanı'na ilişkin açıklaması	558
17.- Ankara Milletvekili Semra Dinçer'in, tutuklu Adana Büyükşehir Belediye Başkanı Zeydan Karalar'a ilişkin açıklaması	558:559
18.- Muğla Milletvekili Süreyya Öneş Derici'nin, belediye başkanlarının tutuklanmasına ilişkin açıklaması	559
19.- Şırnak Milletvekili Arslan Tatar'ın, Şırnak Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgesi Projesi'ne ilişkin açıklaması	559
20.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, orman yangınlarına ilişkin açıklaması	559
21.- Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, AK PARTİ milletvekillerine ilişkin açıklaması	559:560
22.- Osmaniye Milletvekili Asu Kaya'nın, tutuklu Adana Büyükşehir Belediye Başkanı Zeydan Karalar'a ve tüm tutuklu kadınlara ilişkin açıklaması	560

- 23.- Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın'ın, Öcalan'ın sesinin topluma ulaşmasına ilişkin açıklaması 560
- 24.- Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez'in, tutuklu Beylikdüzü Belediye Başkanı Mehmet Murat Çalık'a ilişkin açıklaması 560:561
- 25.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un, belediye başkanlarının tutuklanmasına ilişkin açıklaması 561
- 26.- Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan'ın, belediyeciliğe ilişkin açıklaması 561
- 27.- Mersin Milletvekili Talat Dinçer'in, tutuklu Adana Büyükşehir Belediye Başkanı Zeydan Karalar'a ilişkin açıklaması 561
- 28.- Denizli Milletvekili Şeref Arpacı'nın, eski Denizli Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Zolan'a ilişkin açıklaması 562
- 29.- Van Milletvekili Gülderen Varlı'nın, 4 Temmuzda Gülçin ve Nevzat Hamzaoğulları'nın yaşadıklarına ilişkin açıklaması 562
- 30.- Ankara Milletvekili Aliye Timisi Ersever'in, vatandaşın her şeyin farkında olduğuna ilişkin açıklaması 562
- 31.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, Grup Başkan Vekillerinin bu söz hakkını neden kullandıklarına, yargı süreçlerinin siyasette gündem olmasına, tutuklu Beylikdüzü Belediye Başkanı Mehmet Murat Çalık ile tutuklu Adana Büyükşehir Belediye Başkanı Zeydan Karalar'a, Selahattin Demirtaş hakkında verilen ihlal kararına, Sözcü TV'ye, Kartalkaya faciasına ilişkin yargılamaya, Ayşe Barım davasına, Ali İsmail Korkmaz'ın ölüm yıl dönümüne, 11 Temmuz Srebrenitsa soykırımının yıl dönümüne ve Gazze'ye, ÜniAr'ın Öğrenci Dostu Üniversite Şehirleri Araştırması'nın sonucuna, ithal muza uygulanan vergi oranlarına ilişkin açıklaması 562:564
- 32.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, Pençe-Kilit Harekâtı bölgesinde askerî birliğe "drone"la düzenlenen saldırıya, yine bu bölgede bir mağarada arama tarama işlemi sırasında 12 askerin şehit olduğu operasyona ve bu olaylarla ilgili Millî Savunma Bakanına verdikleri soru önergelerine ilişkin açıklaması 564:566
- 33.- Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın, 11 Temmuz 1995'te gerçekleşen Srebrenitsa katliamının yıl dönümüne ve Gazze'ye ilişkin açıklaması 566:567
- 34.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, 9 Temmuz 2025 tarihinin önemine, Öcalan'ın açıklamasına ve Meclis bünyesinde kurulmasını istedikleri komisyona ilişkin açıklaması 567:568
- 35.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, 2 büyükşehir belediye başkanının tutuklanmasına, 1 il belediye başkanına ev hapsi verilmesine; demokratik tepkilerine destek verenlere ve vermeyenlere, tutuklu Beylikdüzü Belediye Başkanı Mehmet Murat Çalık'a, Cumhuriyet Halk Partisine ilişkin açıklaması 568:569
- 36.- İstanbul Milletvekili Özlem Zengin'in, yapay zekâ asistanı Grok'a, Muğla Milletvekili Süreyya Öneş Derici ile İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine, Genel Kurulun bir eylem yeri olmadığına, Manavgat ve İzmir'de yaşananlara ilişkin açıklaması 569:571

- 37.- Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 571
- 38.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç ile İstanbul Milletvekili Özlem Zengin'in yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 571:572
- 39.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun YENİ YOL grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 578
- 40.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, verdikleri grup önerisinin oylamasının tekrar edilmesini talep ettiklerine ilişkin açıklaması 578
- 41.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 579:580
- 42.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, Burdur Milletvekili Adem Korkmaz'ın İYİ Parti grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 586
- 43.- İstanbul Milletvekili Özlem Zengin'in, Bursa Milletvekili Orhan Sarıbal'ın İYİ Parti grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 586:587
- 44.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, Burdur Milletvekili Adem Korkmaz'ın İYİ Parti grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 587:588
- 45.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, İstanbul Milletvekili Cüneyt Yüksel'in DEM PARTİ grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 594:595
- 46.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, İstanbul Milletvekili Cüneyt Yüksel'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 597
- 47.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, tutuklu Beylikdüzü Belediye Başkanı Mehmet Murat Çalık'a ilişkin açıklaması 628:629

VI.- ÖNERİLER

572,580,588,592,597,604

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ

572:578,580:586,588:592,

592:594,597:603,604

1.- YENİ YOL Grubunun, Ankara Milletvekili İdris Şahin ve 21 milletvekili tarafından, OHAL KHK'leriyle görevine son verilenler ve ailelerinin yaşadığı hukuki, ekonomik, psikolojik ve sosyolojik mağduriyetlerin tüm boyutlarıyla araştırılması, yaşanan hak kayıplarının tespit edilmesi ve bu mağduriyetlerin ivedi şekilde çözümü için atılması gereken yasal ve yapısal adımların belirlenmesi amacıyla 9/7/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 9 Temmuz 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

572:578

2.- İYİ Parti Grubunun, Samsun Milletvekili Erhan Usta ve 19 milletvekili tarafından, 2023 yılında yayımlanan On İkinci Kalkınma Planı'nda öncelikli

gelişme alanı olarak belirlenen ancak geliştirilmek bir kenara her gün önüne yeni bir engel çıkarılan tarım sektörünün, başta yüksek borçluluk ve yetersiz bütçe destekleri konuları olmak üzere, tüm boyutlarıyla araştırılarak sorunların çözümüne yönelik alınacak tedbirlerin ve yapılabilecek düzenlemelerin belirlenmesi amacıyla 9/7/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 9 Temmuz 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

580:586

3.- DEM PARTİ Grubunun, Grup Başkan Vekili Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit ve Grup Başkan Vekili Muş Milletvekili Sezai Temelli tarafından, AIHM'nin Kobani davasındaki yeni kararının uygulanması amacıyla 9/7/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 9 Temmuz 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

588:592,592:594

4.- CHP Grubunun, Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın tarafından, Cumhuriyet Halk Partili yerel yönetimlere yapılan sistematik operasyonların hukuk dışı siyasi amaçlarla yürütülmesinin hukuk devleti, yargı bağımsızlığı, demokrasi, millet egemenliği ve iradesine etkilerinin araştırılması amacıyla 9/7/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 9 Temmuz 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

597:603,604

VII.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

579

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın, Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin konuşması

579

VIII.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

588,595

1.- Bursa Milletvekili Orhan Sarıbal'ın, İstanbul Milletvekili Özlem Zengin'in yaptığı açıklaması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

588

2.- İstanbul Milletvekili Cüneyt Yüksel'in, Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in yaptığı açıklaması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

595:597

IX.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

592

A) ÇEŞİTLİ İŞLER

592

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Arnavutköy Rumeli ve Balkan Türkleri Eğitim, Kültür ve Yardımlaşma Derneği üyeleri ile Arnavutköy ilçesinden gelen mahalle muhtarlarına "Hoş geldiniz." denilmesi

592

X.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

604,629,679

A) KANUN TEKLİFLERİ

604:628,629:678,679:692

1.- Adıyaman Milletvekili Resul Kurt ve Bursa Milletvekili Emine Yavuz Gözgeç ile 50 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3186) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 217)

604:628,629:678,679:692

XI.- OYLAMALAR

679

1.- (S. Sayısı: 217) Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin oylaması

679:692

XII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

693

1.- Mersin Milletvekili Gülcan Kış'ın, Bakanlığın bir vakıfla imzaladığı iddia edilen protokole,

- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, KHK'yle ihraç edilen bir kişinin özel eğitim kurumlarında çalışmasına izin verilmediği iddiasına,

- Bingöl Milletvekili Ömer Faruk Hülakü'nün, Bingöl'ün Yayladere ilçesinde verilen eğitim hizmetlerine,

Bingöl'ün Arakonak beldesinde verilen eğitim hizmetlerine,

Bingöl'ün Karlıova ilçesinde verilen eğitim hizmetlerine,

Bingöl'ün Genç ilçesinde verilen eğitim hizmetlerine,

İlişkin soruları ve Millî Eğitim Bakanı Yusuf Tekin'in cevabı (7/29310), (7/29311), (7/29314), (7/29316), (7/29317), (7/29319)

693:704

2.- Bingöl Milletvekili Ömer Faruk Hülakü'nün, Bingöl'ün Ilıcalar beldesinde verilen eğitim hizmetlerine,

Bingöl'ün Sancak beldesinde verilen eğitim hizmetlerine,

Bingöl'ün Kiğı ilçesinde verilen eğitim hizmetlerine,

- Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan'ın, çocuk işçiliğinin önlenmesi için yapılan çalışmalara,

- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, Bakanlığın uyuşturucu ile mücadele konusunda yürüttüğü çalışmalara,

- Mersin Milletvekili Gülcan Kış'ın, halk kütüphanelerinin sayısının artırılması ve koşullarının iyileştirilmesi talebine,

İlişkin soruları ve Millî Eğitim Bakanı Yusuf Tekin'in cevabı (7/29320), (7/29321), (7/29322), (7/29413), (7/29418), (7/29577)

705:724

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 15.07’de açılarak üç oturum yaptı.

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Bekir Bozdağ, Pençe-Kilit Harekâtı kapsamında yapılan arama tarama faaliyetleri sırasında şehadet şerbetini içen ve yaralanan Mehmetçiklere ilişkin bir konuşma yaptı.

Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu, Kocaeli’nin yerel sorunlarına, Adana Milletvekili Bilal Bilici, gençlerin sorunlarına, Van Milletvekili Kayhan Türkmenoğlu, Van Kültür Festivali Programı’na, İlişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

Başkanlıkça;

Genel Kurulu ziyaret eden Uşak’tan gelen karate, tekvando ekibine,

Genel Kurulu teşrif eden Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti-Türkiye Parlamentolar Arası Dostluk Grubu Başkanı Resmiye Eroğlu Canaltay ve beraberindeki heyete,

Genel Kurulu ziyaret eden Ankara ili Beypazarı ilçesinden gelen mahalle muhtarlarına, “Hoş geldiniz.” denildi.

İstanbul Milletvekili Şengül Karslı, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanının sözlerine,

Konya Milletvekili Mustafa Hakan Özer, Pençe-Kilit Harekâtı bölgesinde şehit olanlara,

Konya Milletvekili Barış Bektaş, 12 askerin şehit olmasından sonra millî yas ilan edilmemesine,

Şırnak Milletvekili Arslan Tatar, Pençe-Kilit Harekâtı bölgesinde şehit olan 12 Mehmetçik’e, Şırnak Üniversitesinde yeni açılan bölümlere ve programlara,

Karaman Milletvekili Osman Sağlam, metan gazından etkilenecek şehit olan ve yaralanan askerlere, Karaman Elma Borsası yatırımlarına,

Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç, şehit olan 12 askere ve Kahramanmaraş’taki Arasa Otopark’a,

Samsun Milletvekili Murat Çan, muhtarların sorunlarına,

Kütahya Milletvekili İsmail Çağlar Bayırcı, milleti sokağa çağırıp galeyana getirenlere,

Tekirdağ Milletvekili Nurten Yontar, Çorlu tren katliamının 7’nci yılına,

Uşak Milletvekili Ali Karaoba, şehitlere ve Uşak’taki trafik kazalarına,

Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez, Trabzon’a,

Şanlıurfa Milletvekili Dilan Kunt Ayan, kuraklığa,

Erzincan Milletvekili Mustafa Sarıgül, yapılması gerekenlere,

Amasya Milletvekili Reşat Karagöz, şehitlere, Cumhuriyet Halk Partili belediye başkanlarına yönelik gözaltılara ve tutuklamalara,

Burdur Milletvekili İzzet Akbulut, şehitlere, Burdur’daki üniversiteye tıp fakültesi açılmasının onaylanmasına ve yıkılan devlet hastanesinin bulunduğu yere,

Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel, fındık sektöründeki bir İtalyan firmasına,

Mersin Milletvekili Ali Kırath, Pençe-Kilit Harekâtı bölgesinde şehit olanlara ve yaralananlara, CHP Genel Başkanının ve Grup Başkan Vekilinin söylemlerine,

Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıla, Mehmet Şimşek'in konuşmasına ve ormanları yakanların açıklanması gerektiğine,

İstanbul Milletvekili Celal Fırat, Tokat'taki Çal Baba ziyaretine,
Gaziantep Milletvekili Melih Meriç, enerjiye yapılan fahiş zamlara,
Karabük Milletvekili Cevdet Akay, Yenice'nin yollarına,

Osmaniye Milletvekili Asu Kaya, şehitlere ve Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformunun verilerine,

Bingöl Milletvekili Ömer Faruk Hülakü, Bingöl'e bağlı köylerde toplanmayan çöplere,
Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın, Kurdish Monitoring'in 2025 Ocak-Haziran Raporu'na,
Tokat Milletvekili Kadim Durmaz, Tokat'ta yaşanan don nedeniyle zarara uğrayan çiftçilere,
Ankara Milletvekili Aliye Timisi Ersever, tutuklanan belediye başkanlarına,
İstanbul Milletvekili Özgül Saki, İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya'ya sormak istediğine,

Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun, şehit olan askerlere, Çorlu tren katliamının 7'nci yılına ve Bolu Kartalkaya'daki otel yangınının dava sürecine,

Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal, Ceylânınar'ın sorunlarına,
Rize Milletvekili Harun Mertoğlu, şehitlere ve baklava kutusu olayına,
İzmir Milletvekili Haydar Altıntaş, haklarını ve hukuklarını koruyan Muğlalı çiftçilere,

Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen, Pençe-Kilit Harekâtı bölgesinde şehit olan 12 askere, Çorlu ilçesinde yaşanan tren kazasının yıl dönümüne, hafta sonu gerçekleştirilen gözaltılara, orman yangınlarına,

İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu, 1995-2011 yılları arasındaki 8 Temmuzlarda şehit olanlara ve Pençe-Kilit Harekâtı bölgesinde şehit olan 12 askere, terör örgütünün yaraladığı askerlere, beş yıl önce İdlib'de şehit olan Tekin Tuturga'ya, eski Milletvekili Ahmet Hamdi Çamlı'nın bir sosyal medya paylaşımına, Erzincan Emniyet Müdürlüğü'nün Başbağlar katliamının yıl dönümüyle ilgili paylaşımına, Afyonkarahisar Çay Kaymakamının bir toplantıyla ilgili yolladığı davetiye,

Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç, Pençe-Kilit Harekâtı bölgesinde şehit olan ve yaralanan askerlere, Devlet Bahçeli'nin Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanlığındaki 28'inci yılına ve bugünkü grup toplantısında ifade ettiklerine, orman yangınlarına,

Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit, metan gazı zehirlenmesiyle yaşamını yitiren askerlere, AIHM'in Selahattin Demirtaş'la ilgili yeni kararına ve Kobani kumpas davasına, 19 Marttan beri yapılan gözaltı operasyonlarına, İstanbul İl Emniyet Müdür Yardımcılığına atanan Hanifi Zengin'e,

İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın, metan gazından etkilenerek yaşamlarını yitiren 12 askere ve tedavi altındaki 7 askere, 21 Ocakta Kartalkaya'da meydana gelen faciaya ve sorumlularına, 2 dönem milletvekilliği yapan eski bir vekilin ifadelerine, baklava kutusu olayına, 135 CHP milletvekilinin imzasıyla verdiği kanun teklifine,

İstanbul Milletvekili Özlem Zengin, vekillerin yerinden laf atmalarına, metan ve karbondioksit gazından zehirlenerek şehit olanlara ve yaralananlara, Kartalkaya duruşmasına, İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu ile İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ve Genel Başkan Özgür Özel'in dün akşamki bir yayında kullandığı ifadeler,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Parlamenterler Asamblesi (KEİPA) ile Türk Devletleri Parlamenter Asamblesinde (TÜRKPA) Türkiye ile Türkiye Büyük Millet Meclisini temsil edecek grupları oluşturacak üyelere ilişkin tezkeresi Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının;

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Numan Kurtulmuş ve beraberindeki heyetin 10-11 Temmuz 2025 tarihlerinde Bosna Hersek'te düzenlenecek 11 Temmuz Srebrenitsa Soykırımını Düşünme ve Anma Uluslararası Günü törenlerine katılımı hususuna,

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Numan Kurtulmuş ve beraberindeki heyetin 29-31 Temmuz 2025 tarihlerinde İsviçre'de düzenlenecek 6'ncı Dünya Parlamento Başkanları Konferansı'na katılımı hususuna,

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun, Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun; Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun, Millî Savunma Komisyonunun, Dışişleri Komisyonunun, Dilekçe Komisyonunun, Plan ve Bütçe Komisyonunun, Anayasa Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde ve ara vermede bulunduğu dönemde de çalışabilmelerine dair taleplerinin uygun görüldüğüne,

İlişkin tezkereleri kabul edildi.

YENİ YOL Grubunun, 8/7/2025 tarihinde Grup Başkan Vekili Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ ve 21 milletvekili tarafından, kamu bankalarının özel ve tüzel kişilere sağladığı kredilerin hangi kıstaslara göre hangi miktarlarda verildiği, söz konusu kredilerin ne kadarının geri ödenmediği, ödenmeyen krediler için sorumlu Hükümetin ne gibi yaptırımlarda bulunduğu araştırılması ve bu durumun ülke ekonomisine verdiği zararların tespit edilerek konunun her yönüyle incelenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

İYİ Parti Grubunun, 7/7/2025 tarihinde Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu ve 19 milletvekili tarafından, Irak'ın kuzeyinde sürdürülen Pençe-Kilit Harekâtı kapsamında 2022 yılında şehit düşen Üsteğmen Nuri Melih Bozkurt'un naaşına hâlâ ulaşılammış olması, üç yıl sonra yapılan bir arama sonrasında 12 Mehmetçik'imizin metan gazına maruz kalıp şehit olması ve 7 askerimizin zehirlenerek hastaneye kaldırılması olayının tüm yönleriyle araştırılması, benzer faciaların önlenmesi, harekât güvenliğinin ve personel sağlığının en üst düzeyde korunması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

DEM PARTİ Grubunun, 8/7/2025 tarihinde Grup Başkan Vekili Kars Milletvekili Gülistan Kılıç Koçyiğit ve Grup Başkan Vekili Muş Milletvekili Sezai Temelli tarafından, yerel yönetimlere yönelik yargısal operasyonların yaratacağı tahribatların araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

CHP Grubunun, 8/7/2025 tarihinde Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın tarafından, Cumhuriyet Halk Partili yerel yönetimlere yapılan sistematik müdahalelerin araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

Görüşmelerinin Genel Kurulun 8 Temmuz 2025 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerileri yapılan görüşmelerden sonra kabul edilmedi.

AK PARTİ Grubunun, gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında bulunan 215, 216, 124, 206 ve 189 sıra sayılı Kanun Tekliflerinin bu kısmın sırasıyla 2'nci, 3'üncü, 4'üncü, 5'inci ve 6'ncı sıralarına alınmasına, bastırılarak dağıtılan 217 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin ise kırk sekiz saat geçmeden aynı kısmın 1'inci sırasına alınmasına ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine; Genel Kurulun çalışma gün ve saatlerine; 216 ve

217 sıra sayılı Kanun Tekliflerinin İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak bölümler hâlinde görüşülmesine, 217 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmaların süresinin en fazla 2 konuşmacı tarafından kullanılabilmesine ilişkin önerisi yapılan görüşmelerden sonra kabul edildi.

İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın, Elâzığ Milletvekili Ejder Açıkkapı'nın YENİ YOL grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit,

İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın;

Tokat Milletvekili Mustafa Arslan'ın DEM PARTİ grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Denizli Tekstil ve Giyim Sanayicileri Derneği Yönetim Kuruluna “Hoş geldiniz.” denildi.

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Bekir Bozdağ;

Yapılan yoklama işleminde İç Tüzük'e ve Anayasa'ya aykırı bir durum olmadığına,

İç Tüzük'ün “Yoklama” başlıklı 57'nci maddesinin üçüncü fıkrasına,

İlişkin birer açıklamada bulundu.

İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin'in, (2/2636) esas numaralı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi'nin doğrudan gündeme alınmasına ilişkin önergesi yapılan görüşmelerden sonra kabul edilmedi.

Gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmının:

1'inci sırasına alınan ve İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülmesi kabul edilen, Adıyaman Milletvekili Resul Kurt ve Bursa Milletvekili Emine Yavuz Gözgeç ile 50 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3186) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu'nun (S. Sayısı: 217) görüşmelerine başlandı, verilen aradan sonra Komisyon yetkilileri Genel Kurulda hazır bulunmadığından ertelendi.

İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın, Adana Büyükşehir Belediye Başkanı Zeydan Karalar'ın tutuklandığı haberine ilişkin bir açıklamada bulundu.

Alınan karar gereğince, 9 Temmuz 2025 Çarşamba günü saat 14.00'te toplanmak üzere 21.11'de birleşme son verildi.

Bekir BOZDAĞ

Başkan Vekili

Nermin YILDIRIM KARA

Hatay

Kâtip Üye

Rümeysa KADAK

İstanbul

Kâtip Üye

II.- GELEN KÂĞITLAR

No: 180

9 Temmuz 2025 Çarşamba
Milletvekili Teklifleri

1.- Kırıkkale Milletvekili Halil Öztürk'ün; 31/8/1956 Tarihli ve 6831 Sayılı Orman Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3195) (Adalet; İçişleri ile Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi:7.07.2025)

2.- Batman Milletvekili Zeynep Oduncu Kutevi'nin; 5268 Sayılı Pasaport Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3196) (İçişleri Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi:8.07.2025)

3.- Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı'nın; Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3197) (İçişleri ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi:8.07.2025)

4.- İstanbul Milletvekili Mustafa Yeneroğlu'nun; Göç ve Diaspora Komisyonu Kanunu Teklifi (2/3198) (Dışişleri; İçişleri ile Anayasa Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi:8.07.2025)

5.- İstanbul Milletvekili Doğan Bekin'in; Orman Yangınları ile Mücadele Kanunu Teklifi (2/3199) (İçişleri; Plan ve Bütçe ile Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi:8.07.2025)

6.- İstanbul Milletvekili Doğan Bekin'in; Pasaport Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3200) (İçişleri Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi:8.07.2025)

7.- Antalya Milletvekili Şerafettin Kılıç'ın; Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/3201) (Kadın Erkek Fırsat Eşitliği; Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi:9.07.2025)

Meclis Araştırması Önergeleri

1.- Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan ve 19 Milletvekilinin, çocuk istismarını engellemek için çocuğun üstün yararı ilkesi çerçevesinde alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2856) (Başkanlığa geliş tarihi:25.06.2025)

2.- Şırnak Milletvekili Ayşegül Doğan ve 20 Milletvekilinin, çocuk istismarını engellemek için çocuğun üstün yararı ilkesi çerçevesinde alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2857) (Başkanlığa geliş tarihi:25.06.2025)

3.- Bitlis Milletvekili Semra Çağlar Gökalp ve 20 Milletvekilinin, Bitlis ilinde bulunan bir mezarlığa yönelik iddiaların araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2858) (Başkanlığa geliş tarihi:25.06.2025)

4.- Şırnak Milletvekili Mehmet Zeki İrmez ve 19 Milletvekilinin, çocuk istismarını engellemek için çocuğun üstün yararı ilkesi çerçevesinde alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2859) (Başkanlığa geliş tarihi:26.06.2025)

5.- Mersin Milletvekili Gülcan Kış ve 23 Milletvekilinin, kadın cinayetleri, şüpheli kadın ölümleri ve toplumsal şiddetin tüm yönleriyle araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2860) (Başkanlığa geliş tarihi:27.06.2025)

6.- Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul ve 21 Milletvekilinin, ülkemizdeki kamu veya özel tüm öğrenci yurtlarının tespit edilerek özel yurtların daha etkin şekilde denetlenmesi ve yurt ihtiyacının giderilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2861) (Başkanlığa geliş tarihi:27.06.2025)

7.- Van Milletvekili Gülderen Varlı ve 19 Milletvekilinin, Şeyh Said, Said-i Nursi ve Seyit Rıza'nın mezar yerlerinin araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2862) (Başkanlığa geliş tarihi:30.06.2025)

8.- DEM PARTİ Grubu adına Grup Başkanvekili Muş Milletvekili Sezai Temelli ve Grup Başkanvekili Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, başta ekonomik olmak üzere emeklilerin yaşadığı tüm sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2863) (Başkanlığa geliş tarihi:30.06.2025)

9.- Bingöl Milletvekili Ömer Faruk Hülakü ve 20 Milletvekilinin, Bingöl'de gerçekleşen iyi ve kötü huylu tümörlere bağlı ölümlerdeki artışın nedenlerinin araştırılarak halk sağlığının korunmasına yönelik alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2864) (Başkanlığa geliş tarihi:30.06.2025)

10.- İzmir Milletvekili İbrahim Akın ve 20 Milletvekilinin, özel öğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin yaşadığı ekonomik, sosyal ve mesleki sorunların araştırılarak yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2865) (Başkanlığa geliş tarihi:30.06.2025)

11.- YENİ YOL Grubu adına Grup Başkanvekili Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, artan zehirli ve sahte gıda ürünlerine yönelik gerekli tedbirlerin alınması ve sağlıklı gıdaya erişimin sağlanması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2866) (Başkanlığa geliş tarihi:1.07.2025)

12.- DEM PARTİ Grubu adına Grup Başkanvekili Muş Milletvekili Sezai Temelli ve Grup Başkanvekili Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, 6-8 Ekim tarihinde gerçekleşen olaylara yönelik yargılama süreçlerinin araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2867) (Başkanlığa geliş tarihi:1.07.2025)

13.- CHP Grubu adına Grup Başkanvekili Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Türkiye'deki orman yangınlarının nedenlerinin ve sonuçlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2868) (Başkanlığa geliş tarihi:1.07.2025)

14.- Adana Milletvekili Orhan Sümer ve 22 Milletvekilinin, sabit gelir düzeyine sahip vatandaşların mal ediniminde yaşadıkları sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2869) (Başkanlığa geliş tarihi:1.07.2025)

15.- Adana Milletvekili Orhan Sümer ve 23 Milletvekilinin, kira artış nedenlerinin araştırılarak ev sahipleri ve kiracıların haklarının korunması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2870) (Başkanlığa geliş tarihi:1.07.2025)

16.- Mersin Milletvekili Talat Dinçer ve 22 Milletvekilinin, yap işlet devret modeliyle yapılan projelerin kamu kaynaklarına etkisinin ekonomik ve hukuki boyutlarıyla araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2871) (Başkanlığa geliş tarihi:1.07.2025)

17.- Mersin Milletvekili Talat Dinçer ve 22 Milletvekilinin, iş yeri kiralardaki artış nedenlerinin tespit edilerek esnafın korunması için yapılması gereken düzenlemelerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2872) (Başkanlığa geliş tarihi:1.07.2025)

18.- Van Milletvekili Gülderen Varlı ve 19 Milletvekilinin, kadın cinayetleri, şüpheli kadın ölümleri ve kadına karşı şiddetin önlenmesine yönelik alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2873) (Başkanlığa geliş tarihi:1.07.2025)

19.- Tunceli Milletvekili Ayten Kordu ve 19 Milletvekilinin, 2 Temmuz 1993'te Sivas'taki Madımak Otelinde yaşanan olayların tüm yönleriyle araştırılması ve sorumluların yargı önüne çıkartılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2874) (Başkanlığa geliş tarihi:1.07.2025)

20.- İzmir Milletvekili İbrahim Akın ve 21 Milletvekilinin, 25 ve 29 Haziran 2025 tarihlerinde İzmir, Manisa ve Aydın'da çıkan yangınların sebeplerinin araştırılarak orman yangınlarına karşı alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2875) (Başkanlığa geliş tarihi:1.07.2025)

21.- Tunceli Milletvekili Ayten Kordu ve 19 Milletvekilinin, çölyak hastalarının yaşadığı sorunların tespit edilerek glutensiz ürünlere erişimin kolaylaştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2876) (Başkanlığa geliş tarihi:1.07.2025)

22.- İstanbul Milletvekili Celal Fırat ve 20 Milletvekilinin, 29 Mayıs - 4 Temmuz 1980 tarihleri arasında Çorum'da yaşanan olayların tüm yönleriyle araştırılarak sorumlularının ortaya çıkarılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2877) (Başkanlığa geliş tarihi:1.07.2025)

23.- İstanbul Milletvekili Celal Fırat ve 20 Milletvekilinin, 2 Temmuz 1993'te Sivas'taki Madımak Otelinde yaşanan olayların tüm yönleriyle araştırılması ve sorumluların yargı önüne çıkartılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2878) (Başkanlığa geliş tarihi:1.07.2025)

24.- Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş ve 20 Milletvekilinin, 2 Temmuz 1993'te Sivas'taki Madımak Otelinde yaşanan olayların tüm yönleriyle araştırılması ve sorumluların yargı önüne çıkartılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2879) (Başkanlığa geliş tarihi:1.07.2025)

25.- DEM PARTİ Grubu adına Grup Başkanvekili Muş Milletvekili Sezai Temelli ve Grup Başkanvekili Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, 2 Temmuz 1993'te Sivas'taki Madımak Otelinde yaşanan olayların tüm yönleriyle araştırılması ve sorumluların yargı önüne çıkartılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2880) (Başkanlığa geliş tarihi:2.07.2025)

26.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen ve 21 Milletvekilinin, tekstil ve hazır giyim sektöründe yaşanan sorunların tüm yönleriyle araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2881) (Başkanlığa geliş tarihi:2.07.2025)

27.- Edirne Milletvekili Mehmet Akalın ve 20 Milletvekilinin, şap hastalığı başta olmak üzere ithalata dayalı hayvan hastalıklarının tüm yönleriyle araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2882) (Başkanlığa geliş tarihi:2.07.2025)

28.- CHP Grubu adına Grup Başkanvekili Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, 2 Temmuz 1993'te Sivas'taki Madımak Otelinde yaşanan olayların tüm yönleriyle araştırılması ve sorumluların yargı önüne çıkartılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2883) (Başkanlığa geliş tarihi:2.07.2025)

29.- Ankara Milletvekili Umut Akdoğan ve 25 Milletvekilinin, doğalgaz zamlarının nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2884) (Başkanlığa geliş tarihi:3.07.2025)

30.- İstanbul Milletvekili Bülent Kaya ve 21 Milletvekilinin, tüm kamu kaynakları kullanımının kapsamlı bir şekilde denetlenmesi ve yolsuzlukla mücadele edilmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2885) (Başkanlığa geliş tarihi:3.07.2025)

31.- Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal ve 20 Milletvekilinin, artan orman yangınlarının nedenlerinin araştırılarak alınan önlemlerin yeterliliğinin ve yangınların etkilerinin tespit edilmesi ve alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2886) (Başkanlığa geliş tarihi:3.07.2025)

32.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba ve 19 Milletvekilinin, Ege Bölgesi'nde su tasarrufunun sağlanmasına yönelik olarak tarımda modern sulama tekniklerinin geliştirilmesi ve halkın su kullanımı konusunda bilinçlendirilmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2887) (Başkanlığa geliş tarihi:3.07.2025)

33.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba ve 19 Milletvekilinin, sanal kumar bağımlılığının tüm yönleriyle incelenerek bağımlılıkla mücadeleye yönelik çalışmaların iyileştirilmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2888) (Başkanlığa geliş tarihi:3.07.2025)

34.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba ve 19 Milletvekilinin, Uşak ili ve Ege Bölgesi'ndeki battaniye sektörünün büyümesinin önündeki engellerin araştırılarak yatırımların artırılması ve doğru kullanılması için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2889) (Başkanlığa geliş tarihi:3.07.2025)

35.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba ve 20 Milletvekilinin, 2020-2025 yılları arasında Uşak Eğitim ve Araştırma Hastanesinde gerçekleştirilen ihale süreçlerinin araştırılarak sağlık hizmetlerinde yaşanan sorunların giderilmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2890) (Başkanlığa geliş tarihi:3.07.2025)

36.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba ve 20 Milletvekilinin, Uşak ilinde sporda yaşanan sorunlar ile altyapı ve tesis yatırımlarının mevcut durumunun araştırılarak sporun ve sporcuların genel durumunun iyileştirilmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2891) (Başkanlığa geliş tarihi:3.07.2025)

37.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba ve 19 Milletvekilinin, kıyı ve sahilleri işgal eden ve vatandaşlardan kanuna aykırı ücret talebinde bulunan işletmelerin belirlenerek daha etkili denetimler yapılması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2892) (Başkanlığa geliş tarihi:3.07.2025)

38.- Muğla Milletvekili Süreyya Öneş Derici ve 20 Milletvekilinin, Türkiye'deki kıyıların korunması, planlanması, yönetimi ve kamusal erişim hakkının güvence altına alınması için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2893) (Başkanlığa geliş tarihi:3.07.2025)

39.- Muğla Milletvekili Süreyya Öneş Derici ve 20 Milletvekilinin, orman yangınlarının çıkış nedenlerinin araştırılarak ormanları korumaya yönelik etkin, bilimsel ve sürdürülebilir yangınla mücadele politikalarının geliştirilmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2894) (Başkanlığa geliş tarihi:3.07.2025)

40.- Eskişehir Milletvekili Jale Nur Süllü ve 20 Milletvekilinin, Türkiye'de akran zorbalığının nedenlerinin tespit edilerek alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2895) (Başkanlığa geliş tarihi:3.07.2025)

41.- Çanakkale Milletvekili İsmet Güneşan ve 27 Milletvekilinin, Türkiye'deki turizm sektörünün potansiyelinin ve sektörde yaşanan sorunların araştırılarak bu sorunlara yönelik çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2896) (Başkanlığa geliş tarihi:3.07.2025)

42.- İstanbul Milletvekili Cengiz Çiçek ve 19 Milletvekilinin, İstanbul'da kuraklık ve su yönetiminde yaşanan yapısal sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2897) (Başkanlığa geliş tarihi:3.07.2025)

43.- Mardin Milletvekili Kamuran Tanhan ve 20 Milletvekilinin, 1990lı yıllarda bazı yerleşim birimlerinden göç eden vatandaşların karşılaştıkları sorunların araştırılarak bu sorunlara yönelik çözüm önerileri geliştirilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2898) (Başkanlığa geliş tarihi:3.07.2025)

44.- Hakkari Milletvekili Öznur Bartin ve 20 Milletvekilinin, Hakkari'nin Cilo ve Sat Dağları Milli Parkı'ndaki doğal ve kültürel varlıkların korunması için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2899) (Başkanlığa geliş tarihi:3.07.2025)

45.- İzmir Milletvekili İbrahim Akın ve 20 Milletvekilinin, İzmir'in Aliğa ilçesinde sökülmü yapılacak İngiliz menşeli bir geminin asbest içerdiği iddialarının ve bu sökülmün çevresel etkilerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2900) (Başkanlığa geliş tarihi:3.07.2025)

46.- Muğla Milletvekili Metin Ergun ve 19 Milletvekilinin, akademisyenlerin maaş ve çalışma koşullarına yönelik yaşadıkları sorunların araştırılarak özlük haklarının artırılması için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2901) (Başkanlığa geliş tarihi:4.07.2025)

47.- Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun ve 19 Milletvekilinin, Türkiye'nin farklı bölgelerindeki orman yangınlarının nedenlerinin ve müdahale süreçlerinin etkinliğinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2902) (Başkanlığa geliş tarihi:4.07.2025)

48.- Manisa Milletvekili Şenol Sunat ve 19 Milletvekilinin, küresel gübre krizinin Türkiye'deki çiftçilere etkileri ile ülkemizdeki tarımsal üretimin sürdürülebilirliğinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2903) (Başkanlığa geliş tarihi:4.07.2025)

49.- Tekirdağ Milletvekili Selcan Taşcı ve 19 Milletvekilinin, Tekirdağ ili başta olmak üzere artan su kıtlığı riskinin nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2904) (Başkanlığa geliş tarihi:4.07.2025)

9 Temmuz 2025 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.02

BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ

KÂTİP ÜYELER: Nermin YILDIRIM KARA (Hatay), Rûmeysa KADAK (İstanbul)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 107'nci Birleşimini açıyorum. Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, Tarihî Kırkpınar Yağlı Güreşleri hakkında söz isteyen Antalya Milletvekili Hilmi Durgun'a ait.

Sayın Durgun, buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI

1.- Antalya Milletvekili Hilmi Durgun'un, Tarihî Kırkpınar Yağlı Güreşleri'ne ilişkin gündem dışı konuşması

HİLMİ DURGUN (Antalya) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; milletimizin derin köklerinden süzülüp gelen, sadece bir spor değil, dünyada yiğitlik ve mertlik simgesi olan geleneksel Kırkpınar yağlı güreşleri ve pehlivanlarımız hakkında gündem dışı söz almış bulunmaktayım. Aziz milletimizi ve Genel Kurulumuzu saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlamadan önce, Pençe-Kilit Operasyonu bölgesinde şehit olan kahramanlarımıza Allah'tan rahmet, ailelerine ve aziz milletimize başsağlığı diliyorum.

Değerli milletvekilleri, Kırkpınar er meydanı, Türk milletinin asaletiyle, yiğitliğiyle, töresiyle yoğurulmuş bir mirasın adıdır. İlk olarak 1361 yılında 40 yiğit akıncının anısına başlatılan bu kutlu gelenek, sadece Edirne ilimizde değil Anadolu'nun dört bir yanında, gönül coğrafyamızın her karışında yankı bulan dirilişin sesidir. Bu ses, bileğiyle, yüreğiyle ve inancıyla var olan Türk insanının er meydanlarındaki asaletidir. Er meydanları kispetin terle yoğurulduğu, duaların pehlivanlara zırr olduğu, rakibin düşman değil kardeş görüldüğü bir okuldur. Bu okulda sadece beden değil ahlak da terbiye edilir. Yağlı güreş bizler için sadece mücadele değil, millî kimliğin, toplumsal ahengin ve tarihsel devamlılığın bir simgesi ve dünyanın en centilmen sporudur.

Değerli milletvekilleri, bu yıl 664'üncüsü düzenlenen Kırkpınar Yağlı Güreşleri'nde neredeyse yarısına yakını Antalyalı olan, tüm boylarda toplam 762 pehlivan katılmıştır. 14 farklı boyda yapılan müsabakalar sonucunda 26'sı Antalyalı olmak üzere 56 pehlivanımız kürsü yaparak derece almıştır. Buna göre oluşan sonuçlar sırasıyla; Minik 1, Muhammed Ferit Çilenker; Minik 2, Nasuf Epçin; Teşvik 1, İsmet Emir; Teşvik 2, Aydınca Gümüşdağ; Tozkoparan, İbrahim Balta; Ayak, Can Ergen; Deste 1, Selahattin Can; Deste 2, Barış Kemal Yiğit; Deste 3, Caner Arslan; Küçük Orta Küçük, Mikail Bilen; Küçük Orta Büyük, Serhat Göçmez; Büyük Orta Büyük, Yusuf İslam Taş 1'inci olmuşlardır. Başaltı güreşlerinde final yapan 2 Antalyalı pehlivanımızdan Celal Bayar Çilenker 1'inci, Tufan Güzel de 2'nci olmuş ve her 2 pehlivanımız da Başpehlivan ünvanını kazanmışlardır. Başpehlivanlık güreşlerinde altın kemeri kuşanmak Toroslar'ın eteklerinden, Yörük obalarından çıkıp gelen 2015 ve 2018 yılları Başpehlivanı Antalyalı hemşehrimiz Orhan Okulu'ya nasip olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti 2025 Yılı Başpehlivanı değerli kardeşim "dualı çayırın geri vitesi olmayan" namıyla anılan Orhan Okulu'yu tebrik ediyor, başarılarının devamını diliyorum.

Değerli milletvekilleri, daha önce de dile getirdiğim gibi, UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'nde yer alan ve Türk spor tarihi için bu denli öneme sahip olan ata sporumuzu icra eden kıymetli

pehlivanlarımızın sorunlarının çözülmesine yönelik olarak Tarihî Kırkpınar Yağlı Güreşleri'nde bir defa altın kemer kazanan güreşçilere devlet sporcusu ünvanının verilmesi ve sporcu şeref aylığı bağlanması amacıyla Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak Gazi Meclisimize kanun teklifimizi sunduk. Mevcut kanun uyarınca bu ünvan ve aylık yalnızca Kırkpınar'da üst üste 3 defa altın kemer kazanarak kemerin ebedî sahibi olan güreşçilerimize tanınmaktadır. Ancak milletimizin gönlünde altın kemeri bir kez dahi kuşanmak başlı başına bir şeref nişanesi, bir onur madalyasıdır. Bizlere düşen görev ise, tarihine, kültürüne ve geleneklerine her daim sahip çıkan Gazi Meclisimizde, er meydanına çıkıp teriyle dualı çayıra mühür vuran, cesaretiyle milletin göğsünü kabartan yiğit evlatlarımıza hak ettikleri değeri vermek ve özlük haklarıyla ilgili sorunları hep birlikte gidermektir.

Bu vesileyle, kanun teklifimizin en kısa zamanda yasalaşmasını temenni ediyor, Genel Kurulu ve büyük Türk milletini saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Durgun, teşekkür ediyorum.

Gündem dışı ikinci söz, Mersin'in sorunları hakkında söz isteyen Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'a aittir.

Sayın Başarır, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

2.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Mersin'in sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ekranları başında bizleri izleyen yurttaşlarımız; ülkemiz, demokrasimiz büyük bir tehdit altında. Üzülerek söylemek isterim ki bugün seçilmiş bir milletvekili, 14 belediye başkanı, sanatçılar, gençler, sendikacılar cezaevinde, 30 milyon yurttaşımızın iradesi kelepçede cezaevinde. Demokrasimiz, muhalefet yok edilmek isteniyor. Bakın, "Vesayet, darbe; bununla mücadele edeceğim." diyen bir iktidar maalesef ki 80 darbesini aratır oldu. (CHP sıralarından alkışlar) 1980'de darbe yapıldığında bütün belediye başkanları görevden alındı, albaylar, yarbaylar atandı ama Evren döneminde bile bir tane belediye başkanı tutuklanmadı arkadaşlar, döneminizde bunlar yapıldı. (CHP sıralarından alkışlar) Üzülerek söylüyorum; bakın, adalet sarayları ile Cumhurbaşkanlığı sarayları aynı işleve sahip bugün. Üzülerek söylüyorum; cumhuriyet başsavcılığı ile sarayın iletişim başkanları aynı işleve sahip bugün. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Bugün bu ülkede valiler ile AKP il başkanları aynı koltuğu paylaşıyor. Devletleşen bir parti, partileşen bir devlet görüyoruz.

Şimdi, 14 belediye başkanımız cezaevinde. 19 Martta başlayan darbeden, Cumhurbaşkanlığı adayımızın tutuklanmasından sonra en son Adana Belediye Başkanımız, Antalya Belediye Başkanımız tutuklandı. Sayın Cumhurbaşkanı defalarca "Ben yirmi üç yıldır seçildim, halkın iradesiyle buradayım." diyordu. Oysa Muhittin Böcek otuz iki yıldır bu halkın oyuyla Antalya'da Belediye Başkanı, Zeydan Karalar on iki yıldır bu halkın iradesiyle Belediye Başkanı.

Değerli arkadaşlar, olmuyor, olmuyor. Bakın, savcılar Adıyaman'da Belediye Başkanımızı gözaltına alıyor, 24 bin liralık yemek parasının hesabını soruyor, güzel ama daha geçen hafta, burada sizinle aynı sıraları paylaşan eski milletvekiliniz Vahit Kiler Halk Bankasını 2,4 milyar TL zarara uğrattı, bunun hesabını sormuyor mu? (CHP sıralarından alkışlar) Değerli arkadaşlar, bakın, 24 bin lira yemek parasını soran zihniyet, Ankara'da yirmi beş yıl Belediye Başkanlığı yapan, 25 milyar dolar yolsuzluk yapan bir Belediye Başkanını, Melih Gökçek'i sorgulamıyor arkadaşlar. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Arkadaşlar, böyle adalet olur mu?

Bakın, muhalefeti yok etmek istiyorsunuz, muhalefetsiz bir Türkiye istiyorsunuz ama seçimle geldiniz, bunun örnekleri var. Burada 86 milyona sesleniyoruz: Dibimizdeki Orta Doğu'da seçimle gelen iktidarlar ne yaptı? Televizyon kanallarını kapattı. Ne yaptı? Muhalifleri tutuklattı. Ne yaptı? Siyasileri tutuklattı, muhalefeti yok etti. Şimdi, o ülkedeki insanlar bir dilim ekmeğe muhtaç. Afrika'da bunu gördük, üçüncü dünya ülkelerinde bunu gördük, Türkiye'yi de böyle yapmak istiyorlar. Yarın hepimiz için geç olabilir.

Tüm yurttaşlarımıza sesleniyoruz: İradenize sahip çıkın, demokrasiye sahip çıkın. Yoksa Türkiye’de de -Orta Doğu’daki ülkeler gibi- seçimle gelmiş birisi kırk yıl gitmez, sandığa kilidi vurur, yargıyı bir masa gibi kullanır; aynen bugün olduğu gibi.

Birazdan neyi tartışacağız? Emekliye günde alabileceği 5 ekmek kadar zammı konuşacağız, zammı! Ama bir saray yaşantısı var, bir grup oligarkın milyarlarca dolarlık yolsuzluğu var, bunlarla ilgilenmeyen ama bizim belediye başkanlarımızı taciz eden de bir yargı var. Yazıklar olsun! Yazıklar olsun! (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Bakın, iktidar dünyanın her yerinde var ama demokrasi olabilmesi için muhalefet olması lazım. Bugün bu ülkede son seçimlerde 1’inci parti olduğumuz için bizleri cezalandırıyorsunuz, suçsuz günahsız belediye başkanlarımızı yargılıyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Başarır, lütfen tamamlayın.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) - O sebeple, biz belediye başkanlarımızın arkasındayız. Adana’da Zeydan Karalar... Adana gibi başkanı maalesef ki Hitler gibi bir yönetim tutukladı; olmaz arkadaşlar, olmaz.

Muhittin Böcek’i bir evden dolayı sorguladınız, bir evden. Yirmi beş yıl Ankara’yı yöneten Melih Gökçek, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığının lojmanını gasbederken, mahkeme kararıyla zorla alırken bir soruşturma açılmadı arkadaşlar.

O yüzden, biz her şartta direneceğiz, sokakta olmaya devam edeceğiz.

Adalet Bakanı da bugün nöbetçiymiş. Herhâlde adalet nöbeti tutmuyor, burada yok. Adalet nöbetini Cumhuriyet Halk Partisi Grubu tutuyor, tutmaya devam edecek. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) - O yüzden, milletimize sesleniyorum: Bize sahip çıkın.

(CHP milletvekillerinin ayağa kalkarak “Hak, hukuk, adalet!” şeklinde slogan atmaları)

BAŞKAN - Sayın Mahir Başarır, teşekkür ediyorum.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Milliyetçi hareket!

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, gündem dışı üçüncü söz, 11 Temmuz Srebrenitsa soykırımının 30’uncu yılı ve Anma Günü münasebetiyle söz isteyen Bursa Milletvekili Refik Özen’e aittir.

Sayın Özen, buyurun.

(CHP milletvekillerinin ayağa kalkarak “Hak, hukuk, adalet!” şeklinde slogan atmaları)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, meram anlaşılmıştır. Kamuoyu da sizi dinledi, hakemliğini yapacaktır.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bizim anlamamız önemli değil, Beyefendi’nin anlaması lazım Sayın Başkan!

SERKAN SARI (Balıkesir) - Sen anla Başkan, sen de anla!

BAŞKAN - Sayın Özen, buyurun.

3.- Bursa Milletvekili Refik Özen’in, 11 Temmuz Srebrenitsa soykırımının 30’uncu yılına ve Anma Günü’ne ilişkin gündem dışı konuşması

REFİK ÖZEN (Bursa) - “Savaşta büyük zulme uğradınız. Zalimleri affedip affetmemekte serbestsiniz. Ne yaparsanız yapın ama soykırımı asla unutmayın çünkü unutilan soykırım tekrarlanır.” İnsanlık tarihinin en büyük katliamlarından biri olan Srebrenitsa soykırımının unutulmamasını bu sözlerle istemişti merhum Aliya.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; insanlık tarihinin en karanlık lekelerinden biri olan, Avrupa’nın ortasında, Birleşmiş Milletlerin gözü önünde, dünya kamuoyunun sessizliği içinde gerçekleşen Srebrenitsa soykırımının 30’uncu yıl dönümünde söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle, Gazi Meclisimizi, aziz

milletimizi ve dost, kardeş Bosna halkını en kalbî duygularıyla selamlıyor, Pençe-Kilit Operasyonu'nda şehadete yükselen vatan evlatlarımıza Allah'tan rahmet ve aziz milletimize başsağlığı diliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 11 Temmuz 1995 sadece bir tarih değil, bir utancın, bir suskunluğun ve en çok da bir yok oluşun adıdır. Avrupa'nın göbeğinde, medeniyetin beşiği olduğunu iddia eden bir kıtanın ortasında, Birleşmiş Milletlerin gözleminde bir şehir düşürüldü. O topraklarda çocuklar ağladı, anneler çığlık attı fakat Batı sağırdı. Srebrenitsa'da yaşanan bir savaş değil, bir insanlık suçu; bir ihmal değil, bilinçli bir suskunluk; o gün sadece bir şehir değil, insanlık da düşürüldü. Sırp birlikleri tarafından soykırıma uğrayan 8.372 Boşnak erkek, kadın ve çocukların bedenleri toprağa gömüldü belki ama o mezarlarla birlikte insanlığın vicdanı da karanlığa gömüldü. Bugün geriye dönüp baktığımızda görüyoruz ki Srebrenitsa sadece Boşnakların değil, tüm insanların yüreğine saplanan bir hançerdir ama aynı zamanda Avrupa'nın yüzleşmediği utancıdır. Yüreğiyle, vicdanıyla var olması gereken Bosnalı kardeşlerimizin umudu ölüm çiçekleri Srebrenitsa'da açmaya devam edecektir; bunu hiç ama hiç kimse engelleyemeyecektir. Türkiye Cumhuriyeti olarak bizler, Bosna Hersek başta olmak üzere, tüm Balkan coğrafyasında istikrar ve güven ikliminin hâkim olması, barış, hoşgörü ve insan haklarına dayalı adil bir dünya için bugüne kadar çok çaba sarf ettik, inşallah aynı kararlılıkla aynı mücadeleyi Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde vermeye devam edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dün etnik kimlikleri ve inançları sebebiyle Srebrenitsa'da yaşanan soykırım, bugün Müslüman oldukları için Gazze'de, Filistin'de tekrarlanmakta ve bu süreç yüreklerimizi dağılamaktadır. Dönemin zalim Sırlarının zulmü altında "Çocukları küçük kurşunla öldürürler değil mi anne?" diyen masum Boşnak çocuklar ile "Sizi cennette Allah'a şikâyet edeceğim." diyen masum Gazzeli çocuklar şimdi cennette kardeş oldular. Masum sivillerin hayatlarını kaybettiği, çocukların geleceksiz bırakıldığı bu bölgede de vicdanlar karanlığa gömülmüş, uluslararası toplum âdeta sağır kalmıştır. Srebrenitsa'da olduğu gibi Gazze'de de masum insanların hayatları uluslararası siyaset ve çatışmaların kurbanı olmaktadır.

Bizler inancımızın ve insanlığımızın gereği olarak adaleti, hoşgörüyle yaşayan ve yaşatan bir medeniyetin temsilcileriyiz. Srebrenitsa'nın anneleriyle, Bosna'nın yetimleriyle, insanlık onurunu ayakta tutmak için mücadele eden her vicdan sahibiyle birlikteyiz. Bizler her daim bu acıların unutturulmasına karşı durmaya devam edeceğiz çünkü tarihin, sadece hatırlayanların değil hatırlatmayı görev bilenlerin omuzlarında yazıldığını iyi biliyoruz. Nitekim Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilen ve Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan imzasıyla yayımlanan genelgeyle acıların paylaşılması ve insanlığa karşı işlenen suçların kınanması amacıyla 11 Temmuz ülkemizde de Srebrenitsa Soykırımını Uluslararası Düşünme ve Anma Günü olarak kabul edilmiştir. Bu karardan dolayı Boşnak kardeşlerim adına hem Sayın Cumhurbaşkanımıza hem de Gazi Meclisimize huzurlarınızda şükranlarımı arz ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Özen, lütfen tamamlayın.

REFİK ÖZEN (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmama son verirken Srebrenitsa soykırımının unutturulmaması ve günümüzde İsrail'in Gazze'ye yönelik gerçekleştirdiği soykırımın bir an önce sonlandırılması, dünyanın herhangi bir yerinde herhangi bir milletin vuku bulabilecek benzer soykırımlara maruz kalmaması en büyük temennimizdir diyor, "Bosna'mı koru, Bosna'ma sahip çık; buralar hep evladifatihandır." diyerek Bosna'yı Sayın Cumhurbaşkanımızın şahsında aziz milletimize emanet eden başta lider Aliya İzzetbegović olmak üzere Srebrenitsa'da hayatını kaybeden tüm şehitlerimizi rahmetle anıyor; Gazi Meclisimizi, aziz milletimizi ve kardeş Bosna halkını bir kez daha saygılarımla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Özen, teşekkür ediyorum.

(CHP milletvekillerinin dinleyici locasına dönerek "Kurtuluş yok tek başına! Ya hep beraber ya hiçbirimiz!" şeklinde slogan atmaları)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, şimdi, sisteme giren ilk 30 milletvekiline yerlerinden birer dakika süreyle söz vereceğim.

(CHP milletvekillerinin dinleyici locasına dönerek “Kurtuluş yok tek başına! Ya hep beraber ya hiçbirimiz!” şeklinde slogan atmaları)

BAŞKAN - İlk söz, Diyarbakır Milletvekili Mehmet Sait Yaz’a aittir.

Sayın Yaz, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Diyarbakır Milletvekili Mehmet Sait Yaz’ın, gençliğe ilişkin açıklaması

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

(CHP milletvekillerinin dinleyici locasına dönerek “Kurtuluş yok tek başına! Ya hep beraber ya hiçbirimiz!” şeklinde slogan atmaları)

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) - Çağımızda gençliğimizin manevi değerlerden yoksun yetişmesi, Batı kültürüne özenmesi, gençliğin anlamsız ve amaçsız hazlara müptela olması, gelecek kaygısının olmaması...

(CHP milletvekillerinin dinleyici locasına dönerek “Kurtuluş yok tek başına! Ya hep beraber ya hiçbirimiz!” şeklinde slogan atmaları)

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) - ...teknolojik bağımlılık, geleceği ve sosyalleşmeyi dijitalde araması, ahiret endişesini taşımaması, hayat sorumluluğundan kaçınması, bu gibi dehşet verici sorunlar, geleceği inşa etmede toplumu kaygılandırmaktadır.

Medeniyet ancak özüne dönen ve manevi değerlerine sahip çıkan bir gençlikle kurulur ve medeniyet, gençliğin özünden uzaklaşmasıyla da yıkılır. Unutmayalım, gençlik medeniyettir, gençlik gelecektir. Böyle bir geleceği şekillendirmek ve inşa etmek ancak gençliği zararlı dijital mecralardan kurtarmakla mümkün olacaktır.

Yüce Meclisi bu konuda tedbir almaya davet ediyorum.

BAŞKAN - Konya Milletvekili Barış Bektaş...

2.- Konya Milletvekili Barış Bektaş’ın, tutuklu Adana Büyükşehir Belediye Başkanı Zeydan Karalar’a ilişkin açıklaması

BARİŞ BEKTAŞ (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; AKP iktidarının siyaseti dizayn etme ve muhalefeti susturma çabalarının yeni örneği Adana Büyükşehir Belediye Başkanımız Zeydan Karalar’ın tutuklanmasıdır. On bir yıl öncesine ait delilden yoksun iftiralarla bir belediye başkanını hapsedmek millet iradesine darbedir. Zeydan Karalar, borç içindeki belediyeyi ayağa kaldırarak tüm Türkiye’nin takdirini kazanmıştır. Sayın Zeydan Karalar’ın tutuklanması, bu başarılarının engellenmek istendiğini göstermektedir. Bu operasyonlar bizi yolumuzdan döndüremeyecek.

AKP’ye sesleniyorum: Cumhuriyet Halk Partisini itibarsızlaştıramayacaksınız. Halkımız ilk seçimde iktidarınıza son verecektir. Zeydan Karalar da Adana halkı da yalnız değildir. Biz, hukukun ve millet iradesinin yanındayız.

Saygılarımla.

BAŞKAN - Uşak Milletvekili Ali Karaoba...

3.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba’nın, tutuklu Adana Büyükşehir Belediye Başkanı Zeydan Karalar’a ilişkin açıklaması

ALİ KARAOBA (Uşak) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Adana’nın alın teri, halkın sevgilisi Zeydan Karalar on bir yıl önceki bir dava bahanesiyle susturulmak isteniyor. Halkı için çalışan, şehri için canını dişine takıp hizmet eden kim varsa hazmedemiyorlar. Adana’nın iradesini yok sayıyorlar. Zeydan Başkan asla yalnız değildir. Zeydan Başkan Adana’nın hizmetkârı, şehrin vicdanıdır. Talimatla çalışan, kumpas kuran, siyasete göre işleyen bu hukuk sistemi Türkiye’de adaleti bitirme çabasıdır. İktidarın zulmü için suç delili değil, muhalefet olmak yeterlidir ama bilsinler, ne zulüm ebedidir ne de iktidar mutlak. Zeydan Karalar’ı susturamazsınız. Cumhuriyet

Halk Partisini yolundan alıkoyamazsınız. Adana, İstanbul, İzmir, Adıyaman, Antalya susmaz; Türkiye bu hukuksuzluğa asla boyun eğmez. Unutmayın, bu ülkenin iradesini sandık belirler, sarayınız değil. Bu meşru olmayan tutuklamalar milletin kalbinde, zihninde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - İstanbul Milletvekili Celal Fırat...

4.- İstanbul Milletvekili Celal Fırat'ın, Suriye'deki Alevilere yönelik sistematik saldırılara ilişkin açıklaması

CELAL FIRAT (İstanbul) - Sayın Başkan, Suriye'deki rejimin değişmesinden bu yana sistematik olarak sürdürülen, soykırıma varan Alevi katliamlarını burada bir kez daha dile getirmek istiyorum. Alevi inancına sahip binlerce insan inanç temelli nefretin hedefi olmuş, köyleri yakılmış, aileleri katledilmiş, kadınlar kaçırılmış, akıl almaz işkencelere maruz bırakılmıştır. Özellikle Alevi kadınların kaçırılıp işkencelerle susturulmaya çalışılması insanlığın ortak vicdanını karartmaktadır. Bu utanç verici suçlar ne sadece bir ülkenin iç meselesidir ne de görmezden gelinecek bir durumdur. Burada, Mecliste grubu bulunan bütün siyasi partilerin uluslararası topluma, insan hakları örgütlerine Suriye'deki Alevilere yönelik sistematik saldırının derhâl durdurulması için çağrı yapmasını arzuluyoruz. Mazlumun dini, mezhebi olmaz; Alevi kadınların çılgınlığına kulak verilmesi insan olmanın gereğidir. Sessizlik, suça ortak olmaktır. Hepinizi bu zulme karşı ses yükseltmeye davet ediyorum, çağırıyorum.

BAŞKAN - Kayseri Milletvekili Aşkın Genç...

5.- Kayseri Milletvekili Aşkın Genç'in, belediye başkanlarının tutuklanmasına ilişkin açıklaması

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Seçimle kazanılamayan belediyelerin yargı eliyle tasfiye edilmeye çalışıldığı karanlık bir dönemin içindeyiz. İstanbul'dan Adıyaman'a, Adana'dan Antalya'ya seçimle gelen belediye başkanlarımız hakkında hukukla ilgisi olmayan soruşturmalarla tutuklama kararları verilmektedir. Amaç, halka hizmeti cezalandırmak, halkın iradesine ipotek koymaktır. Bu bir adalet süreci değil, siyasallaşmış bir yargı düzenidir. Milletin oyuyla gelenlerin iktidarın talimatıyla görevden alınmak istendiği bir rejime demokrasi denemez. Bugün yargılanan belediye başkanlarımız değil, demokratik tercihleriyle bu ülkenin onurunu koruyan milyonlardır. Bu anlayış sürdüğünce ne toplumsal barış sağlanabilir ne de adalet tesis edilebilir.

Buradan iktidara sesleniyorum: Belediye başkanlarımızı değil, milletin iradesini yargılıyorsunuz. Bu ülkeye demokrasi gelecek ve bu millet size sandıkta bir kez daha dersini verecektir.

BAŞKAN - Amasya Milletvekili Reşat Karagöz...

6.- Amasya Milletvekili Reşat Karagöz'ün, cumartesi günü Amasya'da gerçekleştirdikleri mitinge ilişkin açıklaması

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Cumartesi günü kuruluşun ve kurtuluşun şehri Amasya'da, Amasya tarihinin gördüğü en görkemli ve coşkulu mitingi Genel Başkanımız Sayın Özgür Özel'in liderliğinde gerçekleştirdik. Millî Mücadele yıllarında Anadolu'da direniş meşalesini yakan Amasya ilk günkü heyecanla Atatürk'ün mirasını sahiplenerek meydanları hıncahınç doldurdu ve tarihî sorumluluğunu yerine getirdi. Bu büyük coşkunun mimarı olan Genel Başkanımız Sayın Özgür Özel'e, parti meclisi üyelerimize, milletvekillerimize, belediye başkanlarımıza, il ve ilçe başkanlarımıza, kadın ve gençlik kollarımıza, emektar yol arkadaşlarımıza, Amasya'dan ve çevre illerden gelerek ellerinde pankartları, dillerinde sloganlarıyla meydanları inleyen kadınlara, gençlere, emeklilere, işçilere, çiftçilere, memurlara, emeğiyle, yüreğiyle adalet ve demokrasi

için varını yoğunu ortaya koyan tüm hemşehrilerime teşekkür ediyorum. Yol arkadaşlarımızın sonuna kadar yanındayız. Kurtuluş yok tek başına! Ya hep beraber ya hiçbirimiz!

BAŞKAN - Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur...

7.- Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur'un, tutuklu Adana Büyükşehir Belediye Başkanı Zeydan Karalar'a ilişkin açıklaması

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bugün burada sadece bir belediye başkanının tutuklanmasını değil, milyonlarca Adanalının onurunu konuşuyoruz, iradesini koruyoruz. Zeydan Karalar, halkına adanmış bir yaşamın adıdır. O, kamu kaynaklarını çarçur etmeyen, yolsuzlukla mücadele eden, her daim halkın hizmetine koşan bir başkandır. On bir yıl öncesine ait bir iddia üzerinden bir iftiracının beyanıyla tutuklandı. Bu adil değil, bu insanca değil, bu tutmaz. Zeydan Başkan kimsesizin, fakir fukaranın, garibanın babasıdır. Şimdi Adana'nın yüreği yaralı çünkü onun evladı haksızlığa uğruyor ama biz biliyoruz ki adalet eninde sonunda yerini bulur. Zeydan Başkan yine Adana sokaklarında halkıyla birlikte olacak çünkü haklı olan, dürüst olan kazanır, her zaman kazanır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Trabzon Milletvekili Yavuz Aydın...

8.- Trabzon Milletvekili Yavuz Aydın'ın, Trabzon'un Düzyurt Mahallesi'nde kurulmak istenen sanayi sitesine ilişkin açıklaması

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Trabzon'un Düzyurt Mahallesi'nde verimli tarım arazilerine sanayi sitesi kurulmak istenmektedir. Fatih Sultan Mehmet'in otağ kurduğu Trabzon'un yeşil yüzü olan bu alan, tarım, tarih ve doğa mirasıyla korunması gerekirken betonlaşmaya kurban edilmek istenmektedir. 700 dönüm arazi kaybedilirse gıda güvenliği, yerel üretim ve kırsal yaşam geri dönülmez biçimde zarar görecektir. Söz konusu bölgeyi ne yöre halkı ne de sanayicimiz istemektedir. O nedenle, projenin derhâl gözden geçirilmesi gerektiğini belirtiyor, başta yerel idare olmak üzere ilgili tüm kurumları kamu yararı doğrultusunda adım atmaya davet ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı...

9.- Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı'nın, belediye başkanlarının tutuklanmasına ilişkin açıklaması

SERKAN SARI (Balıkesir) - Teşekkürler Sayın Başkan.

5 Temmuz sabahı Adana, Antalya ve Adıyaman Belediye Başkanlarımız gözaltında ve sonrasında da tutuklama kararıyla... Ne yazık ki sandıktan halkımızın tercihiyle çıkmış olan başkanlarımızı yenemeyen AKP iktidarı, hukuk sopsasıyla, adalet sopsasıyla, gizli tanıklarla, sahte ifadelerle, düzmece kurgularla tutuklamaya çalışıyor. Göreve geldikleri gibi vergi hacizleri, Sosyal Güvenlik Kurumu hacizleriyle bütün belediye başkanlarımızın halka hizmet etmesini engellemeye çalışan AKP iktidarı bunu başaramadı. Başkanlarımız özveriyle, tutumlu bir şekilde, kaynaklarını verimli kullanarak halkımızın ihtiyaçlarını karşılamak için çocuklara, annelere, yaşlılara, kimsesizlere, yoksullara destek oldular ama bugün AKP iktidarının yapmaya çalıştığı halka zulümdür. Sandıkta başaramadı, adalet sopsasıyla zulmetmeye çalışıyor. Zeydan Başkanımıza yapılanı, dünkü alınan tutuklama kararını kabul etmiyoruz. Ekrem Başkanımıza alınan kararları kabul etmiyoruz. Belediye başkanlarımızın tutuklanmasını kabul etmiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Şanlıurfa Milletvekili Dilan Kunt Ayan...

10.- Şanlıurfa Milletvekili Dilan Kunt Ayan'ın, Öcalan'ın sesinin topluma ulaşmasına ilişkin açıklaması

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Bugün Türkiye halkları olarak tarihi bir ana şahitlik ettik. Sayın Öcalan'ın sesi yirmi altı yıl sonra topluma ulaştı. Barış ve demokratik toplum çağrısının ardından yapılan bu yayın umutlu bir geleceğin bizlere çok daha yakın olduğunu gösterdi.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Bebek katili; not düşelim de. Bıktık bu “Sayın Öcalan” laflarından.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - “Silahın değil, siyasetin ve toplumsal barışın gücüne inanıyorum.” diyen Sayın Öcalan, herkesi bu ilkeyi hayata geçirmeye çağırmıştır. Başta Meclis olmak üzere her kesimin bu çağrıya sahip çıkması ve sorumluluk alması her zamankinden daha elzemdir. Zaman geçmeden Meclis bünyesinde çalışmalara başlanmalı, sürecin siyasi ve hukuki zeminini inşa etmek için derhâl adımlar atılmalıdır.

BAŞKAN - Samsun Milletvekili Murat Çan...

11.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, belediye başkanlarının tutuklanmasına ilişkin açıklaması

MURAT ÇAN (Samsun) - Millet nazarında hiçbir itibarı kalmayan iktidar, cübbe giydirdiği parti militanlarına tetikçilik yaptırarak toplumsal muhalefeti hedef alan karanlık bir kumpas sürecini yürütüyor. Sarayda yuvalanmış güruhun talimatıyla yürütülen bu operasyon, milletin iradesini hedef alan bir darbe kalkışmasıdır. 12 Eylül neyse, FETÖ'cülerin yaptığı neyse bugün yapılan da odur. Amaç, hukukun ayaklar altına alındığı, siyasal aparat hâline getirildiği bir otokrasi inşa etmektir. Geçmişte bir teröristin iftirasıyla bu ülkenin Genelkurmay Başkanı terör örgütü yöneticiliği suçlamasıyla nasıl hapse atıldıysa bugün de benzer iftiralar ve tutuklamalarla belediye başkanlarımız hedef alınıyor. Tutuklu belediye başkanlarımız, il başkanımız, parti meclisi üyemiz ve geçmiş dönem vekilimiz onurumuzdur. Darbeciler yaptıkları her hukuksuzlukla aslında kendilerinin yargılanacakları davanın iddianamesini hazırlıyor çünkü cehennem dediğin dal, odun yoktur, herkes ateşini buradan götürür.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Hatay Milletvekili Servet Mullaoglu...

12.- Hatay Milletvekili Servet Mullaoglu'nun, demokrasilerde siyasetin nasıl şekilleneceğine ilişkin açıklaması

SERVET MULLAOĞLU (Hatay) - Yolsuzluk yapıldığı iddiasıyla sadece CHP belediyelerinin soruşturulması, iktidar belediyelerinin soruşturulmaması, belediye başkanlarımızın somut deliller olmadan gözaltına alınmaları, birkaç saatlik işlem için Emniyette dört gün boyunca tutulmaları, tutuklamanın bir tedbirden çok doğrudan ceza olarak uygulanıyor olması yargısal faaliyet sınırlarını aşmış, siyasi faaliyete dönüşmüştür. Bu siyasal faaliyetleri yapan hâkim ve savcıların bu şekilde görevlerini sürdürmeleri mümkün değildir, derhâl istifa etmeleri gerekmektedir. Demokrasilerde siyaseti cübbelerle, postallarla şekillendiremezsiniz, demokrasilerde siyaseti sadece millet şekillendirir ve millettten daha büyük güç yoktur. Milletin iradesini yargı eliyle teslim alamazsınız. Milletin gönlünden düştünüz, sırtından da düşeceğiniz günler yakındır. Bizler cezaevinde, gerekirse mezarda da yatarız ama asla zulmünüze teslim olmayız, olmayacağız! (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel...

13.- Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, ülkedeki adaletle ilişkin açıklaması

MUSTAFA ADIGÜZEL (Ordu) - Bu topraklarda en güzel sözler adalet için söylendi. “Bir günlük adalet altmış yıllık ibadetten evladır.” dedi Hazreti Muhammed. “Kadıyı satın alırsanız adalet ölür, adalet ölünce devlet ölür.” dedi Fatih Sultan Mehmet.

İşte, siz, bu hukuk faşizmiyle sadece halkımıza değil, tüm bu coğrafyaya ihanet ediyorsunuz. İşte, Atatürk ve cumhuriyete her gün yığınla hakaret eden yandaş ve fondaş kanallar mamalanırken milletin sesi Sözcü TV ekranları karartılıyor. Seçilmiş belediye başkanları içeride, adi suçlular, tescilli katiller, tescilli hırsızlar dışarıda. Yurtsever eski ve yeni milletvekilleri içeride ama cumhuriyete “Kanlı 1923 darbesi.” diyen AKP eski vekili meczup Yeliz'e savcılar işlem bile yapmıyor. Ama eninde sonunda bu zulüm düzeni bitecek. Eninde sonunda sizi bu halkın vicdanında mahkûm edip o sandığa sokacağız ve bu ülkeye adaleti getireceğiz.

BAŞKAN - Gaziantep Milletvekili Sevdâ Karaca Demir...

14.- Gaziantep Milletvekili Sevda Karaca Demir'in, Ankara'daki bir şirketin işçilerine ilişkin açıklaması

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Ankara'nın göbeğinde bir Hint tekeli derebeylik ilan etmiş âdeta, işçiye astığım astık, kestğim kestik diye köle muamelesi yapıyor. Bu sıralardan Erkunt Sanayi patronunun işlerine yönelik suçlarını defalarca dile getirdik. Şimdi, işçilerin anayasal hakkı olan grevi engelleme peşinde olan bu patrona Çalışma Bakanlığı yine seyirci pozisyonunda. Yüzlerce işçiye TİS masasında sefaletle mahkûm etmek istediği yetmedi, şimdi, grev kararı alan işçilere baskı ve ayak oyunları ile kararından vazgeçirmek için her türlü suçu işlemeye devam ediyor.

Çalışma Bakanına buradan soruyoruz: Kâr rekorları kıran Hint sermayesine bu memleketin emekçilerinin alın terini ve yasal haklarını çiğnetmeye devam mı edeceksiniz? Bu ülkenin yasalarının ayaklar altına alınmasına seyirci kalmaya devam mı edeceksiniz? Nerede Erkunt işçilerinin hakkı? Neden sürekli bu Hint tekelini destekleyen ve Erkunt işçilerinin her türlü hak gasbını...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Antalya Milletvekili Aykut Kaya...

15.- Antalya Milletvekili Aykut Kaya'nın, tutuklanan Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı Muhittin Böcek'e ilişkin açıklaması

AYKUT KAYA (Antalya) - Antalya Büyükşehir Belediye Başkanımız Muhittin Böcek, yirmi altı yıldır Belediye Başkanı olarak Antalya'mıza hizmet etmekte, büyükşehri iki kez üst üste kazanan ilk ve tek isimdir. Bugüne kadar belediye hizmetleri farklı kamu denetçileri tarafından defalarca denetlenmiş, hiçbir usulsüzlük tespit edilmemiştir. Geçtiğimiz günlerde verilen tutuklama kararı, 19 Marttan bu yana adım adım örülen siyasi bir sürecin parçasıdır. Hedefte halkın teveccühünü kazanmış başarılı belediye başkanlarımız vardır. Biz yargıdan kaçmıyoruz, adil ve tutusuz yargılama talep ediyoruz. Antalya halkı, Başkanımız Muhittin Böcek'ten hizmet bekliyor. Siz böyle yaparak Muhittin Böcek'i değil, Antalya halkını cezalandırıyorsunuz. Başkanımız geçmişte yüz sekiz gün yoğun bakımda kalacak kadar ağır bir Covid süreci yaşamıştır, sağlığı cezaevi koşullarında ciddi risk altındadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Hakkâri Milletvekili Vezir Coşkun Parlak...

16.- Hakkâri Milletvekili Vezir Coşkun Parlak'ın, Süleymaniye Uluslararası Havalimanı'na ilişkin açıklaması

VEZİR COŞKUN PARLAK (Hakkâri) - Sayın Başkan, teşekkürler.

Türkiye, Süleymaniye Uluslararası Havalimanı'na yönelik uçuş yasağını bir kez daha uzattı. 3 Nisan 2023 tarihinde başlayan uçuş yasağı daha önce de defalarca uzatılmıştı. 6 Temmuzda alınan bir kararla uçuş yasağı 6 Ekim'e kadar üç ay daha uzatıldı. Türkiye, Süleymaniye Havalimanı'na uyguladığı yasağın yanı sıra başka ülkelerden Süleymaniye'ye giden uçaklara da hava sahasını kullandırtmıyor. Uçuş yasağı uygulaması ekonomik, siyasi ve toplumsal olarak tamamen irrasyoneldir. Irak Kürdistan bölgesinin bölgedeki en büyük ekonomik ortağı Türkiye'dir. İki taraf arasındaki ticari ve beşerî ilişkilerin gelişmesi için uçuş yasağının derhâl kaldırılması gerekir.

BAŞKAN - Ankara Milletvekili Semra Dinçer...

17.- Ankara Milletvekili Semra Dinçer'in, tutuklu Adana Büyükşehir Belediye Başkanı Zeydan Karalar'a ilişkin açıklaması

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Zeydan Karalar tutuklandı. Neden? Çünkü çalıştı çünkü halkına hizmet etti çünkü onlar gibi olmadı çünkü Adana'yı yandaşlarına değil, halka açtı. Bu, bir tutuklama değil, düpedüz bir siyasi linçtir. Bu ülkede dürüst kalmanın, halka hizmet etmenin, yoksulun yanında durmanın bedeli artık kelepçeyle ödeniyor

çünkü iktidar sandıkta yenemediğini yargı eliyle susturmak istiyor ama biz buna geçit vermeyeceğiz. Zeydan Karalar bu ülkenin onurlu bir evladıdır, Adana halkının oylarıyla seçilmiş bir belediye başkanıdır. Onun tutuklanması Adana halkının iradesine, onuruna, seçme hakkına açıkça bir hakarettir.

Buradan açıkça söylüyorum: Bu kararın ne hukukla ne de adaletle ilgisi yoktur, sadece siyasi bir operasyondur. Ama bilinsin ki Zeydan Karalar ve tüm tutuklu belediye başkanlarımız yalnız değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Muğla Milletvekili Süreyya Öneş Derici...

18.- Muğla Milletvekili Süreyya Öneş Derici'nin, belediye başkanlarının tutuklanmasına ilişkin açıklaması

SÜREYYA ÖNEŞ DERİCİ (Muğla) - Eli kanlı teröristleri, çete liderlerini, baronları serbest bırakıp bu milletin oyuyla seçilmiş, alını açık, namuslu belediye başkanlarımızı iftirayla tutukluyorsunuz. Suçlular dışarıda gezerken halkın iradesini temsil eden yöneticilere kumpas kuruyorsunuz. Kendi küçük ve karanlık hesaplarınızla, algıyla Türk milletini yönetmeye çalışıyorsunuz ama başaramayacaksınız. O her duyduğunuzda çıldırdığınız, yok etmeye çalıştıkça güçlendirdiğiniz cumhuriyetimizin kurucusu Büyük Önder Atatürk'ün dediği gibi, egemenlik kayıtsız şartsız milletindir ve öyle kalmaya devam edecektir.

BAŞKAN - Şırnak Milletvekili Arslan Tatar...

19.- Şırnak Milletvekili Arslan Tatar'ın, Şırnak Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgesi Projesi'ne ilişkin açıklaması

ARSLAN TATAR (Şırnak) - Sayın Başkanım, Şırnak'ımız tarımda da büyümesini sürdürüyor. Silopi ilçemizde hayata geçirilen Şırnak Tarıma Dayalı İhtisas (Sera) Organize Sanayi Bölgesi Projesi'yle meyve ve sebze, tıbbi ve aromatik bitki üretiminin modern teknoloji yöntemleriyle yapılacağı, tarım ve sanayinin entegre edildiği güçlü bir yatırım ortamı oluşturuyoruz. 946 dekar alanda kurulan projemizin sınır kapılarına yakınlığı sayesinde üretimde verimlilik artarken uluslararası pazara erişim de kolaylaştırılacaktır. Ayrıca yüzde 75'i kadın olmak üzere bin kişiye doğrudan istihdam sağlanacaktır.

Projemize destek veren başta Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan olmak üzere Tarım ve Orman Bakanımız İbrahim Yumaklı'ya, emeği geçen herkese şükranlarımı sunuyorum.

BAŞKAN - Kocaeli Milletvekili Sami Çakır...

20.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, orman yangınlarına ilişkin açıklaması

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) - Sayın Başkan, ilimiz Kocaeli de dâhil olmak üzere birçok ilimizde yaşanan orman yangınları sadece ormanlarımızı, orman köylerini, evi barkı, hayvanları, börtü böceği yakmadı, içimizi de yakıp kavurdu. Kara dumanların ruhumuzda oluşturduğu karanlık sahnelerin silinmez izlerinin zihnimize kaydettiği acı tablolarla kahrolduk.

Orman varlığını artırma mecburiyetimiz, gayretimiz, hevesimiz bu yangınlarla yerini siyaha kül tabakasına, kömür olmuş ağaç iskeletlerine, kaybolan güzelliklere bırakarak bir yok oluşun insafsızlığına terk ediyor. Kaybettiğimiz güzelliklerin geri gelmesi mücadelemiz devam edecek.

Bu yangınlar devam ederken cansiparane çalışan tüm Orman teşkilatına, itfaiye çalışanlarına, Emniyet ve Jandarma teşkilatına, mülki ve idari personele, kendini gönüllü bu işe adayan her bir insanımıza gönülden teşekkür ediyorum.

Yangınlarda vefat edenlere rahmet, yaralı vatandaşlarımıza acil şifalar diliyor; Genel Kurulu ve milletimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç...

21.- Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, AK PARTİ milletvekillerine ilişkin açıklaması

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan:

1) Halkın oylarıyla seçilmiş belediye başkanları, tutuklu.

2) Milletvekilleri hapsede.

3) Medya karartma altında, artık ekranlar karartılıyor.

4) Ağzını açan gazeteciler gözaltına alınıyor, hapse atılıyor.

5) Protesto hakkını kullanan öğrenciler dövülüyor, gözaltına alınıyor.

6) Yapay zekâyla uğraşıyorsunuz artık ya! Gerçekten akıl tutulması var, yapay zekâyâ bile soruşturma açıyorsunuz.

Allah aşkına, bu durum sizi hiç rahatsız etmiyor mu ey AK PARTİ milletvekilleri? Aranızda militan gibi olanlar var, onlara söylemiyorum ama akıllı başında milletvekilleri de var; hiç mi rahatsız olmuyorsunuz, hiç mi sorgulamıyorsunuz? Bakın, vicdan demiyorum, vicdan aşaması geçti; yahu, Türkiye, demokrasi nereye gidiyor, bu nedir diye hiç sorgulamıyor musunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Osmaniye Milletvekili Asu Kaya...

22.- Osmaniye Milletvekili Asu Kaya'nın, tutuklu Adana Büyükşehir Belediye Başkanı Zeydan Karalar'a ve tüm tutuklu kadınlara ilişkin açıklaması

ASU KAYA (Osmaniye) - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Silivri zindanlarında tutsak ettiğiniz Adana'nın, Çukurova'nın Belediye Başkanı Zeydan Başkana bin selam olsun diyerek soruyorum: Oya Tekin neden içeride? Kadriye Kasapoğlu neden hâlâ içeride? Elif Aytaman neden hâlâ tutsak? Pınar Türker neden hâlâ içeride? Elif Güven neden hâlâ tutsak? Ceyda Kıryak neden hâlâ içeride ve yine, Fatoş Ayık, Ebru Yılmazlar, Nazan Başelli neden hâlâ tutsak? Neden bu suçsuz kadınları hâlâ tutsak ediyorsunuz? Üzerine leke bulaşmayan kadınlar, anneler hâlâ içerideler. Adaleti yok sayan Bakanlığın bugün, burada nöbetçi olan Bakanına soruyorum: Kadınları neden rehine tutuyorsunuz? Biz tüm tutuklu kadınların yanındayız, onlar suçsuz, biliyoruz.

BAŞKAN - Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın...

23.- Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın'ın, Öcalan'ın sesinin topluma ulaşmasına ilişkin açıklaması

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - 9 Temmuz 2025 saat dokuzda, yirmi altı yıl aradan sonra Sayın Abdullah Öcalan'ın asrın çağrısı halklara doğrudan ulaştı. Türkiye'nin 2'nci yüzyılımı, Orta Doğu'nun 21'inci yüzyılımı belirleyecek olan bu irade, bu toprakların tarihinde yepyeni bir sayfa açtı. Bu toprakların tarihini yazacakların en çok referans verecekleri an olduğu şimdiden aşikâr olan Sayın Abdullah Öcalan...

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Bebek katilidir, bebek katili!

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - ...halkların ortak yaşama ve demokratik çözümün gerekliliğini tıpkı 27 Şubat barış ve demokratik toplum çağrısında olduğu gibi yineledi. Tarihsel bir kavşaktayız, barışın önündeki tüm bahanelerin tarih meydanından silinmesi gereken bir kavşak. Bu kavşaktan barışın ve demokrasinin yoluna yürümeliyiz, barışı tüm boyutlarıyla konuşmaya, barışı yaşamsallaştırmaya biz hazırız ve herkesi de barış yolunda yürümeye, barışı ve demokratik toplumu inşa etmeye davet ediyoruz.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN - Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez...

24.- Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez'in, tutuklu Beylikdüzü Belediye Başkanı Mehmet Murat Çalık'a ilişkin açıklaması

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, Beylikdüzü Belediye Başkanımız Murat Çalık ölümcül bir hastalıkla mücadele ederken hâlâ cezaevinde tutulmaktadır; az önce cezaevinde fenalâşarak tekrar hastaneye kaldırılmıştır. Bu, sadece bir insanın sağlığını ve yaşam hakkını hiçe saymak değil, aynı zamanda hukuk devleti ilkesine tehdittir. Cezaevleri idam sehпасı değildir, ölüm evleri değildir. Tarih,

bugün susanları da görmezden gelenleri de affetmeyecektir. Eğer, Murat Çalık Başkanımıza bir şey olursa kanı ellerinizde olacaktır. Sayın İstanbul Başsavcısı, önünüzdeki raporu Adalet Bakanlığına göndermek için ne bekliyorsunuz? Hukuk adına bu utanç derhâl sona erdirilmeli, Murat Çalık Başkanımız derhâl serbest bırakılmalıdır, tutuklu belediye başkanlarımız tahliye edilmelidir. Biraz vicdan!

BAŞKAN - Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun.

25.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un, belediye başkanlarının tutuklanmasına ilişkin açıklaması

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli vekiller; seçilmiş belediye başkanlarımıza yapılan operasyonla millet iradesine darbe yapılıyor. Ali İhsan Aktaş iddia ortaya atıyor, belediye başkanlarımız tutuklanıyor; ortada delil yok. İhsan Aktaş Yargıtaydan Meclise, Devlet Hava Meydanlarından Elektrik İşlerine, Türk Hava Yollarına, Pamukkale Üniversitesine, Uludağ Üniversitesine, farklı illerde 20'ye yakın kamu hastanesine, AK PARTİ'li büyükşehir belediyeleri ile Elâzığ, Isparta Belediyelerine kadar ihale almış bir adam; eli uzun.

“Adana” demek, “Zeydan Karalar” demek. Zeydan Karalar'ı on yıl öncesindeki bir ihale bahane edilerek tutuklamak, halkın iradesine kelepçe vurmaktır. Adıyaman Belediye Başkanımız hakkında en ufak bir belge yok. Söz konusu şahıs “24 bin lira rüşvet istediler, verince karşılığını aldım.” diyor ama AK PARTİ'nin bu hesabı bir gün patlar, devran döner, bu iftiraları atanların hepsi tek tek yüce mahkemelerde hesap verirler diyorum. Ama geldiğimiz noktada bakıyoruz, artık şoförlere kadar indiyeniz demek ki ortada delil yok. İddianameleri ortaya koyun ki televizyonlardan da...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan.

26.- Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan'ın, belediyeciliğe ilişkin açıklaması

MESTAN ÖZCAN (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizin en temel ihtiyaçlarından biri olan temiz, şeffaf ve halk odaklı yerel yönetim anlayışı ne yazık ki bazı belediyelerde ağır yaralar alıyor. Biz yerel yönetimleri halkın hizmetkârı görmek istiyoruz. Belediyeler milletin emanetidir. Dövizlerin kutulara sıkıştırılması aslında kamu ahlakının, halkın güveninin ve inancının derinden sarsılmasıdır. Temiz siyaset iddiasıyla yola çıkanların bugün bu tür iddialarla anılması gerçekten çok üzücüdür. Belediyecilik bir ticaret alanı asla değil, halkın ortak hayatını güzelleştirme sorumluluğudur. Halkımız bu olup biteni elbette not etmektedir çünkü bu millet alın terinin, hakkının, vergisinin nerelere gittiğini bilmek istemektedir. Bu ülkenin insanı şeffaf, dürüst ve halka hesap veren bir yönetimi hak ediyor. Gelin, hep birlikte bunun mücadelesini sonuna kadar buradan verilim diyor, Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Mersin Milletvekili Talat Dinçer...

27.- Mersin Milletvekili Talat Dinçer'in, tutuklu Adana Büyükşehir Belediye Başkanı Zeydan Karalar'a ilişkin açıklaması

TALAT DİNÇER (Mersin) - AKP Hükûmeti tarafından hukuksuz talimatlı uygulamalar tam gaz devam ediyor, halkın iradesi yok sayılıyor. 13 belediye başkanımız herhangi bir ceza almamalarına rağmen AKP tarafından talimatlı ceza hukuku uygulandı ve başkanlarımız cezaevine konuldu. Zeydan Karalar Başkanımız Adana halkının büyük oranda iradesiyle seçilmiş bir başkanımızdır. Zeydan Karalar demek Adana halkının iradesi demektir. Bu halk iradesini yok saydınız. Ne kadar hukuksuzluk yaparsanız yapın, Zeydan Başkanı Adanalı hemşehrilerimizin gönlünden düşüremeyeceksiniz. Unutmayın, bu devran günü geldiğinde dönecek, bu adalet size de lazım olacak. AKP iktidarına sesleniyorum: Bu adaletsiz ve hukuksuz uygulamalardan vazgeçin ve bu halkın vicdanında daha fazla suçlanmayın. Sizin de adalet ve hukuka ihtiyacınız olacak.

BAŞKAN - Denizli Milletvekili Şeref Arpacı...

28.- *Denizli Milletvekili Şeref Arpacı'nın, eski Denizli Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Zolan'a ilişkin açıklaması*

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Denizli Büyükşehir Belediyesinde, AKP döneminde, Osman Zolan yönetimdeki yapılan hırsızlığı yüksek sesle anlatıyorum: Belediyeye ait BELTAŞ şirketinin Genel Müdürü Mehmet Teke işlettiği teleferikte çalışanlara “Nakit ödemelerin üçte 1’ine fiş kesin, kalanını fişsiz toplayın, bana getirin.” talimatı verdi. Bu yolla sadece teleferikten 25 milyon lira çalındı. Aynı kişi aynı yolla restoran, kafe, büfe ve kayak merkezinde 30 tesisten en az 95 milyon lira çaldı. İfadeler, tanıklar, dosyalar savcılığa verildi. Her fırsatta “Yargı bağımsızdır.” diyen Adalet Bakanına soruyorum: Bu mu bağımsız yargı? Para çuvalları nerede? 120 milyon nerede? Bu hırsızlık değil mi? Burada kamu zararı yok mu? Hesabını sormayacak mısın? (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Van Milletvekili Gülderen Varlı...

29.- *Van Milletvekili Gülderen Varlı'nın, 4 Temmuzda Gülçin ve Nevzat Hamzaogulları'nın yaşadıklarına ilişkin açıklaması*

GÜLDEREN VARLI (Van) - Teşekkürler Sayın Başkan.

4 Temmuz 2025 sabahı Van'ın Saray ilçesinde Gülçin ve Nevzat Hamzaogulları'nın evine yapılan baskında Nevzat Hamzaogulları'nın çıırılçıplak soyulduktan sonra yerde sürüklenerek ağır şekilde darbedildiği, kafasına dipçikle vurulduğu, şah damarının sıkılarak boğulma noktasına getirildiği ve eşine silah doğrultarak tehdit edildiği basına da yansımıştır. Darp raporu alan Nevzat Hamzaogulları'nın yaşadıkları Anayasa'ya, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere ve insanlık onuruna aykırıdır. Çift hakkında herhangi bir arama kararı olmamasına rağmen oğulları hakkında olduğu iddia edilen arama kararının ağır hak ihalleriyle icra edilmesi hiçbir hukukla izah edilemez. Bu tür keyfi uygulamaların toplumsal barışla da bağdaşmadığını belirterek hukuki sürecin takipçisi olacağımızı buradan belirtiyoruz.

BAŞKAN - Ankara Milletvekili Aliye Timisi Ersever...

30.- *Ankara Milletvekili Aliye Timisi Ersever'in, vatandaşın her şeyin farkında olduğuna ilişkin açıklaması*

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Teşekkür ederim.

Korkuyorsunuz çünkü bu kadar yolsuzluğun hesabını er ya da geç vereceğinizi biliyorsunuz; korkuyorsunuz çünkü kaybettiğinizi gördünüz; korkuyorsunuz çünkü bu düzenin çürümüş olduğunun siz de farkındasınız ama her kaybettiğinizde ne yapıyorsunuz? Daha da hırçınlaşıyorsunuz, hukuku daha da ayaklar altına alıyorsunuz, belediyelere kayyım atıyor, halkın oyuyla seçilen başkanları tutuklatıyorsunuz, yargıyı halkın iradesine karşı bir sopa gibi kullanıyorsunuz ama nafiye, ne kayyımlar sizi kurtaracak ne gözaltılar ne tutuklamalar. Vatandaş her şeyin farkında, alanları dolduran milyonlar ezberinizi bozdu. Yakındır, sandık gelecek ve siz gideceksiniz.

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, şimdi Sayın Grup Başkan Vekillerinin söz taleplerini karşılayacağım.

İlk söz talebi, YENİ YOL Partisi Grup Başkan Vekili ve Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'e ait.

Sayın Ekmen, buyurun.

31.- *Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, Grup Başkan Vekillerinin bu söz hakkını neden kullandıklarına, yargı süreçlerinin siyasette gündem olmasına, tutuklu Beylikdüzü Belediye Başkanı Mehmet Murat Çalık ile tutuklu Adana Büyükşehir Belediye Başkanı Zeydan Karalar'a, Selahattin Demirtaş hakkında verilen ihlal kararına, Sözcü TV'ye, Kartalkaya faciasına ilişkin yargılamaya, Ayşe Barım davasına, Ali İsmail Korkmaz'ın ölüm yıl dönümüne, 11 Temmuz Srebrenitsa soykırımının yıl dönümüne ve Gazze'ye, ÜniAr'ın Öğrenci Dostu Üniversite Şehirleri Araştırması'nın sonucuna, ithal muza uygulanan vergi oranlarına ilişkin açıklaması*

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Malumunuz, Grup Başkan Vekillerimiz bu söz haklarını Meclis gündemini veyahut da ülke gündemini değerlendirmek üzere kullanırlar. Meclis gündemindeki zikzaklar, gidiş gelişler orada sağlıklı bir değerlendirme yapmamıza imkân vermiyor. Ülke gündemine de baktığımızda, burada zirai don felaketine maruz kalıp beş kuruş yardım alamayan çiftçiler, en düşük emekli ücreti, asgari ücretin güncellenmemiş olması, gıda enflasyonu gibi konuları konuşmamız gerekirken, maalesef, tek bir merkezden yürütülen yargı operasyonları bizi fasit bir daireye hapsediyor. Bu, sadece tutuklanan kişilerin özgürlüğünün kısıtlanması değil milletimizin hakkı olan gündemin de işgali anlamına geliyor.

Siz Adalet Bakanlığı yaptınız; bir Adalet Bakanı olarak yargı süreçlerinin siyasette bu kadar gündem olmasının geçmişte hatırladığımız birkaç örneği var, biri de Ergenekon soruşturmalarıdır. Bugün o dönemi nasıl hatırladığımız, iktidar partisinin Grup Başkan Vekillerinin, Sayın Cumhurbaşkanının o dönemi nasıl değerlendirdikleri ortadadır. İkinci bir “Aldatıldık, yanıltıldık, kandırıldık.” denilmesine imkân ve fırsat verilmemesi gerekir.

Sözlerime, bu yargı gündeminde Murat Çalık’la başlamak istiyorum. Lenfoma şüphesiyle ameliyat edildi, 2 kez kanser tedavisi görmüş biri ve şu fotoğrafta, şu hâliyle tekrar cezaevine gönderildi. Yani böyle bir şeye hukuktan, adaletten bahsederek itiraz etmek mümkün değil çünkü artık anlamsızlaşıyor, insanların vicdanına sesleniyoruz. AK PARTİ’li arkadaşlarımıza, dostlarımıza hep söyledik: İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının yaptığı şu işlemlere hukuk, siyaset ve vicdan gözlüğüyle lütfen bakın, siz onaylıyorsanız bu süreçler devam etsin ama siz onaylamıyorsanız bu insanlara zulmedilmesine izin vermeyin.

Aynı şekilde, Zeydan Karalar 2’nci kez büyükşehir, 3’üncü kez de belediye başkanı seçilmiş bir arkadaşımız; on yıl önceki bir iddia nedeniyle tutuklanması... On yıl önce Seyhan Belediyesi binasında gerçekleşmiş bir suçlama iddiası nedeniyle -ki bunun belgesi yok, tek iddia beyan sahibidir- Adana Büyükşehir Belediyesinin aranıyor olması... Sayın Başkanım, hukukçusunuz, Adalet Bakanlığı yaptınız, Adana Büyükşehir Belediyesi binası niçin aranır, on yıl önce Seyhan Belediyesinde gerçekleştiği iddia edilen ve bir belge ileri sürülmeyen bir iddia için? (CHP sıralarından alkışlar) Bütün bunlar maalesef, hukukla tevil edilebilir şeyler değil. Devletin gücü halkın oyunu yok saymak için değil, onu korumak için kullanılmalıdır. Devlet gücü, yargı gücü, halkın iradesini bastırmak, muhalefeti susturmak, demokratik meşruiyeti zedelemek, sandığı anlamsızlaştırmak için kullanılmamalıdır. Defalarca tanık olduğumuz bir gerçeği hatırlatmak isterim: Yargı imkânı bir silah olarak kullanılırsa bu silah bumeranga döner ve gelir kullananı vurur. Geçmişte de bunun örnekleri mevcuttur, bugün de bu ihtimaller vardır.

Yine, yargı kararları bağlamında Sayın Demirtaş’ın hakkında verilen ihlal kararı var ama DEM PARTİ’nin grup önerisi kapsamında bu konuyu detaylı değerlendireceğiz.

Sözcü TV’nin kapatılması olayı... Sayın Başkanım, yani hukuken anlam veremiyorum, siyaseten anlam veremiyorum ama ben bu çağda hâlâ birilerinin duymak istemedikleri bir sözü kısarak, görmek istemedikleri bir ekranı kapatarak, okumak istemedikleri bir linki yasaklayarak bir görüşün, bir fikrin yayılmayacağını düşünmelerine hayret ediyorum. Yani bu çağda, bu düşünceyle, bu kararların alınmasına hayret ediyorum. Sözcü TV hakkındaki kararın da bir an önce yargıdan dönmelerini umut ediyorum.

Kartalkaya faciasına ilişkin yargılama devam ediyor. 32 sanık arasında otel yöneticileri var, teknik personel ve yüklenici firmalar var ama kamu adına, siyaseten, Allah rızası için “Benim bu işte sorumluluğum var.” diye bir istifa örneği olmadığı gibi bir yargılama örneği de yok. Yani, buradaki bütün sorumlu açgözlü otel sahibi mi, bütün sorumlu iş bilmez teknik adamlar mı? Burayı denetlemekle sorumlu olan yerel yönetimlerin değişik kademelerinin, Turizm Bakanlığının bu konuda hiçbir sorumluluğu yok mu? Eğer 78 kişi göz göre göre yanarak öldüğünde kamu görevlileri hâlâ korunuyorsa burada sadece bir faciaya değil, hukukun külleri arasında bir devletin çöküşüne de maalesef tanıklık yapıyoruz demektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Ekmen, lütfen tamamlayın.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Yargı gündeminde akıllara zarar bir soruşturma da Ayşe Barım davası; tutukluluğunun devamına karar verildi. Ayşe Barım en çok iktidara yakın televizyon ekranlarına hizmet sunan bir hanımefendiydi; nerede, ne anlaşılmazlık yaşandı bilemiyoruz ama bugün tutuklanıyor olmasını da yargılanıyor olmasını da kabul etmek mümkün değil.

Ali İsmail Korkmaz'ın yarın ölüm yıl dönümü, kendisini rahmetle anıyorum. Türkiye'de herkesin sözünü kullanırken, eylem hakkını kullanırken şiddete maruz kalmadığı günlere kavuşmamız gerektiğini, dileğini ifade ediyorum.

Meclisimiz o gün çalışmayacak ama 11 Temmuz 2025 Srebrenitsa katliamının, aynı zamanda soykırımının yıl dönümü, 30'uncu yılı. Bundan otuz yıl önce Avrupa'nın ortasında, Srebrenitsa'da 8 binden fazla Boşnak sivil güvenli bölge ilan edilen bir şehirde uluslararası toplumun ve görevlilerin gözü önünde katledildi. "7 Güzel Adam"dan Erdem Bayazıt "Biz âciz kaldık Bosna! Sen ayakta, biz yani bütün insanlık." demişti. Srebrenitsa'daki soykırımın çok daha vahim bir hâlini bugün -Bosna'da yaşadığı gibi- Gazze'de de yaşıyoruz. Maalesef İsrail'in bu şımarıklığına karşı biz devletimizin hem uluslararası diplomaside hem de başta ticaret olmak üzere belli başlı mevzularda gerekeni yaptığını düşünmüyoruz, inanmıyoruz.

Sayın Başkanım, bu kadar iç karartıcı gündem arasında seçim bölgem Mersin'e ait bir güzel haberi de paylaşarak hemşehrilerimizi tebrik etmek istiyorum. Üniversite Araştırmaları Laboratuvarı tarafından 81 ilde 50 bin üniversite öğrencisiyle gerçekleştirilen bir ankette öğrenci dostu üniversite şehirlerinde Mersin bu yıl da 2'nci oldu, Eskişehir 1'inciliğini koruyor. A+, çok memnuniyet kategorisinde yer alan bir şehir; ulaşım, güvenlik, sosyokültürel yaşam, halkla ilişkiler ve sağlık hizmetleri alanında bu başarının korunuyor olması önemli.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Ekmen, son kez uzatıyorum, lütfen tamamlayın.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Ben hem merkezî hükümet adına burada öğrencilere hizmet veren birimlere hem yerel yönetimlere, Büyükşehir Belediyesine hem de üniversiteye öğrencilerimize sağladıkları bu konforlu ve güvenli şehir standardı için teşekkür ediyorum.

Son notum da yerli muzu korumak için ithal muza bir ek vergi konulmuştu. Bu ek vergi konulduğunda ithal muzun tonu 400 dolardı, bugün 700 dolar ama ek vergi hâlâ aynı miktarda ve bugünkü oraniyla yerli muz korunamıyor; siz herhangi bir markete alışverişe gittiğinizde ithal muzun rafları doldurduğunu görüyorsunuz. Buradan Ticaret Bakanlığına çağrıda bulunuyoruz: Çok zor şartlarda üretim yapan yerli muz üreticisini koruyunuz ve ithal muza ilişkin vergi oranlarını fiyatlarda meydana gelen artışa göre güncelleyiniz diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Ekmen, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, İYİ Parti Grup Başkan Vekili ve Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'e ait.

Sayın Çömez, buyurun.

32.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, Pençe-Kilit Harekâtı bölgesinde askerî birliğe "drone"la düzenlenen saldırıya, yine bu bölgede bir mağarada arama tarama işlemi sırasında 12 askerin şehit olduğu operasyona ve bu olaylarla ilgili Millî Savunma Bakanına verdikleri soru önergelerine ilişkin açıklaması

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Saygıdeğer milletvekilleri, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Hep söylüyorum, bir kere daha tekrar edeceğim: Parlamentonun temel sorumluluğu yasama ve denetlemedir ve maalesef denetleme adına bizim verdiğimiz araştırma önergeleri tabiatıyla hep reddediliyor ancak soru önergelerimize dahi ne yazık ki cevap alamaz hâle geldik. Bu konuyu Sayın Başkana çok kere ifade ettim ama maalesef bir ilerleme olmadı. Bununla ilgili bir değerlendirme yapacağım. Bakın, iki hafta

kadar önce Irak'ın kuzeyinde, Pençe-Kilit Harekâtı bölgesinde, Metina'da askerî birliğimize bir saldırı düzenlendi. Önce 24 tane "drone"la geldiler ve o 24 "drone"la birliğimizdeki mühimmatlar, Kirpi araçları, gece görüş cihazları tahrip edildi. Ertesi gün 8 tane "drone"la geldiler, bunlar kamikaze "drone"larıydı ve bu "drone"ların üzerine el yapımı patlayıcılar tuzaklanmıştı ve bu kez askerlerimizi hedef aldılar. 9 askerimiz yaralandı, bunlardan 3'ü son derece ağırdı ve helikopterle Hakkâri'deki sahra hastanesine getirildiler, orada ilk müdahaleleri yapıldı. 3'ünün de durumu kritik olduğu için sahra hastanesinden Hakkâri'deki havaalanına, oradan da ambulans uçakla GATA'ya getirildiler. Biz, Grup Başkan Vekilimiz Sayın Buğra Kavuncu'yla gittik ve kendileriyle görüştük.

Bakın, son derece vahim bir olaydır. Askerlerimize terör örgütü hain PKK tarafından bir saldırı düzenlenmiştir ve müteaddit defalar Millî Savunma Bakanına yaptığımız çağrı, verdiğimiz soru önergesi karşılıksız kalmıştır, biz muhatap bulamamışızdır. Bu ülkenin pırl pırl gençlerine, Mehmetçiklerimize alçakça bir saldırı düzenleniyor, muhataplarımız susmuş ve bizim sorularımız cevapsız kalıyor. Lütfen, Meclis gereğini yapsın ve verdiğimiz bütün soru önergelerine cevap versinler. Millî Savunma Bakanı bununla ilgili yapması gereken açıklamaları... Ama şöyle değil "Bir 'drone' geldi de bizim askerimize çarptı da kurtaramadık." falan değil, doğru düzgün açıklama yapsın. Alçak terör örgütü PKK askerlerimize saldırı düzenlemiştir, 9'u yaralanmıştır, bunun detayını istiyorum. Bakın, ben biliyorum ama millet adına bunun detayını istiyorum.

Dün Kepsut'taydım, Balıkesir'in Kepsut ilçesinin Alagüney köyündeydim; Çataldağ'ın zirvesinde, çok yüksek tepelerde 30 haneli bir köy. Orada bir evi ziyaret ettik; ev briketten yapılmış, sıvası olmayan, yıkılmaya yüz tutmuş bir ev ve oradan bir şehit cenazesi gönderdik, şu yiğidimizi gönderdik. Türk Bayrağı'na sarılı tabutunu kucakladığında ve sarıldığında annesi "Evladım, senin ömrün bir kelebek kadar kısa mı olacaktı?" dedi. Bütün şehitlerimize rahmet diliyorum, mekânları cennet olsun ancak onların arkasından o mağarada nelerin yaşandığını hepimizin öğrenip ilgililere ve yetkililere hesap sormamız gerektiğini buradan vurguluyorum.

Yine bir soru önergesi verdim, süresi var hâlâ, cevapsız ama mutlaka ve mutlaka cevap bekliyorum. Dünyada bir mağaraya yapılmış operasyonda 12 askerini kaybetmiş bir ordu yok. Neden oldu, nasıl oldu, ihmal mi var, bilemediğimiz neler var; bunların açıklamasını yapmak zorunda Millî Savunma Bakanı.

Bakın, elimde İletişim Başkanlığının bir yazısı var. İletişim Başkanlığı bu yazısında diyor ki: "O mağaranın iki yıldan beri denetimi zaten bizdeydi." Bakın bu çok daha vahim. Eğer bir mağaranın denetimi iki yıldan beri Türk Silahlı Kuvvetlerinde ise ve oraya yapılan bir arama tarama işleminde 12 askerimiz şehit oluyorsa burada çok vahim bir problem vardır, bunun cevabını bekliyoruz.

Birincisi, üç yıldan beri ulaşılamamış Piyade Üsteğmen Nuri Melih Bozkurt; "Onun naası aranıyor." deniyor ve aldığım bilgiye göre hâlâ kendisi şehit statüsünde değerlendirilmiyor, ne olduğu belli değil. Üç yıldan beri şehidimize, cenazesine veya naasına ulaşmak için neler yaptınız, neden netice alamadınız ve ne oldu da o mağaraya gitmek için o kararı verdiniz; birinci sorum bu.

İkincisi, diyorsunuz ki: "Orada metan gazı vardı."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Çömez, lütfen tamamlayın.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Mağaranın içerisinde 3 tane koridor var, dışarıya açık bir ucu, her iki taraftan da açık koridorlar var. Yine, edindiğimiz bilgilere göre mağaranın 2 koridoru bir gün önce incelenmiş, ertesi gün yani orada o vahim olayın yaşandığı gün diğer koridor incelenmiş. Neden gittiniz? Mağarada metan gazı olduğunu söylüyorsunuz ve iki yıldır o mağaranın denetiminin sizde olduğunu söylüyorsunuz. Peki, metan gazı olduysa ve hakikaten ölümler, şehadetler metan gazıyla olduysa, Allah aşkına, Amazon'da 2 bin lira, hırdavatçılarda 1.000 lira olan metan gazı dedektörünü niye vermediniz askerlerimizin eline, neden? Bunun cevabını vermek zorundadır Millî Savunma Bakanı. Neden vermediniz

eline; paranız mı yoktu, öngöremediniz mi, aklınız mı yoktu, tecrübeniz mi yoktu? O 12 aslan parçası, o yavrular orada şehit olurken bir gerekçe olarak “Metan gazı vardı, öldüler.” mi diyeceksiniz? Sormayalım mı bunun hesabını?

Peki, gaz maskesi verdiniz mi? Vermediniz. Niye vermediniz? Yeni mesleğe girmiş veya yeni çalışmaya başlamış bir dağcının bildiği meseledir bu. O mağaranın içerisine nasıl soktunuz o aslan parçalarını?

Daha önemli sorular geliyor şimdi. Yine Millî Savunma Bakanlığı yaptığı açıklamada “AFAD bize yardıma geldi.” diyor. AFAD’ın ne işi vardı orada? Millî Savunma Bakanlığının ve TSK’nin yapamadığı ne işi yapacaktı AFAD? AFAD da değil sadece, Zonguldak’tan maden işçilerini getirdiniz. Yoksa o mağarada bir göçük mü vardı, bir patlama mı vardı; soruyorum size. Peki, önce 5 dediniz, sonra 12’ye çıktı cenazemiz, şehidimiz. O 7’si nereden çıktı; göçüğün altından mı çıktı, patlamada mı can verdi bu kahramanlarımız? Soruyorum buradan Millî Savunma Bakanına, bana otopsi raporlarını...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bitireceğim efendim, bitireceğim.

BAŞKAN - Sayın Çömez, son kez uzatıyorum, lütfen tamamlayın.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Millî Savunma Bakanına soruyorum: Otopsi raporlarını bana göstermeye cesaretin var mı? Acaba orada bir şarapnel mi var, ölümlerin arasında, şehadetlerin arasında şarapnel mi var? Tüm bunları sormak zorundayız. 12 aslan parçası -ihmal, yetersizlik, eksiklik tecrübesizlik- bir mağaraya giriyor, şehit oluyorlar ve Millî Savunma Bakanı milletin karşısına çıkıp, basın huzuruna çıkıp canlı yayında sorulacak sorulara tek tek cevap verecek bir cesareti gösteremiyor. İki satır “tweet” mesajıyla bu korkunç olayı, bu felaketi -ki daha da fazla detay biliyorum- geçiştirmeye çalışıyor. Millî Savunma Bakanlığını görevini yapmaya davet ediyorum, millete olan sorumluluğunu yerine getirmeye davet ediyorum ve başta Sayın Başkan siz olmak üzere Parlamentoyu; verdiğimiz soru önergelerine cevap versinler. Bunların hepsi tarihe not düşmek için Meclisin kayıtlarına girecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Ha, bugün hesap vermiyor olabilirsiniz, yarın mutlaka bu hesabı vereceksiniz diyorum.

Teşekkür ediyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Çömez, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkan Vekili ve Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç’a ait.

Sayın Kılıç, buyurun.

33.- *Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç’ın, 11 Temmuz 1995’te gerçekleşen Srebrenitsa katliamının yıl dönümüne ve Gazze’ye ilişkin açıklaması*

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri ve ekranları başında bizleri takip eden necip Türk milleti, bundan tam otuz yıl önce, 11 Temmuz 1995’te Avrupa’nın göbeğinde, Birleşmiş Milletlerin güvenli bölge ilan ettiği bir şehirde 8 binden fazla masum Boşnak kardeşimiz dünyanın gözleri önünde katledildi. Srebrenitsa; insanlığın utancı, Avrupa’nın vicdan sınavı, adaletin nasıl suskun bırakıldığının en açık delilidir.

Bizler, bu topraklarda zulmün, işgalin, katliamların acısını çok iyi bilen bir milletin evlatlarıyız. Bosna’da akan kanı kendi kanımız bildik, dökülen gözyaşını kendi gözyaşımız saydık çünkü biliriz ki Srebrenitsa, sadece Boşnakların değil insanlık vicdanının ortak yarasıdır. Bosna bizim gönül coğrafyamızdır ancak ne yazık ki aradan geçen onca yıla rağmen dünya aynı utancı bugün bir başka coğrafyada, Gazze’de tekrar yaşıyor. Dün Boşnaklar ölüm kuyularına gömülürken susanlar, bugün Filistin’de bombalarla yok edilen bebeklerin, yetim bırakılan çocukların, yurtlarından sürülen mazlumların çılgılığına yine kulaklarını tıkıyor.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir şehir baştan sona yakılıyor, masum canlar göz göre göre katlediliyor; sözde medeniyetin beşiği Batı, tıpkı Srebrenitsa'da olduğu gibi bir kez daha sınavdan kalıyor. Bizim için zulmün coğrafyası yoktur; Srebrenitsa da bizimdir, Gazze de bizimdir; mazlumun dili, dini, rengi yoktur. Nerede bir mazlum varsa biz oradayız, nerede bir zalim varsa biz ona karşı dururuz. Buradan bir kez daha açıkça haykırıyoruz: Srebrenitsa'yı unutmadık, unutturmayacağız; Gazze'yi görmezden gelmeyeceğiz, Filistin davasından asla vazgeçmeyeceğiz.

Bu duygu ve düşüncelerle; Srebrenitsa'da şehit edilen kardeşlerimizi rahmetle anıyor, Gazze'de yaşam mücadelesi veren kardeşlerimizin yarasına merhem olmayı milletçe, insanlıkça en büyük sorumluluğumuz kabul ediyorum. Ruhları şad, mekânları cennet olsun.

Allah bir daha hiçbir coğrafyada insanlığa Srebrenitsa'yı ve Gazze'yi yaşatmasın diyor, yüce Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Kılıç, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grup Başkan Vekili ve Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'e ait.

Sayın Kılıç Koçyiğit, buyurun.

34.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, 9 Temmuz 2025 tarihinin önemine, Öcalan'ın açıklamasına ve Meclis bünyesinde kurulmasını istedikleri komisyona ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Evet, bugün tarihî bir güne tanıklık ettik. 9 Temmuz 2025 günü gerçek anlamda tarihe geçti. Bu sabah Kürtler, Türkler, tüm Orta Doğu halkları hatta tüm dünya olarak aslında bu tanıklığın bir parçasıyız. Kürt sorununda ve Kürt-Türk ilişkilerinde yepyeni bir sayfa açıldı, yeni bir başlangıcın önemli bir adımı atıldı.

Bu sabah saat 09.00'da Öcalan tüm dünyaya seslendi. Sayın Öcalan'ın yine -her zaman olduğu gibi- ön açıcı, yapıcı, birleştiren, önemli ve tarihî bir yaklaşım ortaya koyduğuna tanıklık ettik. "Gerçekten barıştan yanayım, kan dökülmesin istiyorum; analar artık ağlamasın, silahlar sussun." diyen herkesin destekleyeceği bir konuşma yaptı. "Silahların değil siyasetin ve toplumsal barışın gücüne inanıyorum ve sizi de bu ilkeyi hayata geçirmeye çağırıyorum." dedi.

Bizler yıllardır Sayın Öcalan'ın tarihî kişiliğini, rolünü ve misyonunu hep vurguladık; tarih bizi bir kez daha haklı çıkardı.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Bebek katili!

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Sayın Öcalan'ın bir çağrısıyla silahlar sustu, barışın ve demokrasinin önünü açtı. Koşullar daha da elverişli hâle geldiğinde daha da açmaya devam edecek, bundan kimsenin şüphesi olmasın. Kazanan tüm toplum olacak, kazanan Türkiye halkları olacak, kazanan hepimiz olacağız.

Bizler DEM PARTİ olarak bu sabah kamuoyuyla paylaşılan Sayın Öcalan'ın açıklamasını desteklediğimizi güçlü bir şekilde Türkiye Büyük Millet Meclisinde ilan ediyoruz. DEM PARTİ olarak bu açıklamanın arkasındayız, barışın ve demokratik toplumun inşası için bize düşen rol ve sorumluluğun farkındayız. Barışa susayan halkımıza, halklarımıza bu rol ve misyonu yerine getirmeye devam edeceğimizin sözünü bir kez daha veriyoruz.

DEM PARTİ olarak bu sürecin başarıya ulaşması için Türkiye Büyük Millet Meclisinin kritik rol ve misyonunun da altını bir kez daha çizmek istiyoruz. Bu vesileyle, bir kez daha, Meclis bünyesinde kurulmasını konuştuğumuz komisyonun hızla kurulması ve yaz boyunca çalışması için bir an önce harekete geçilmesi gerektiğini de buradan ifade etmek istiyoruz. İnanıyoruz ki bu Meclis, bu büyük barışı gerçekleştirecek bir meclis olacaktır. Meclisin bunu başaracak güce ve iradeye sahip olduğuna ilişkin güvenimiz tamdır.

Orta Doğu’da yer yerinden oynarken, dünyada hegemonya mücadeleleri kızışmışken tarihi Kürt-Türk ilişkilerinin demokratik temelde inşa edilmesinin kritik önemde olduğunu bir kez daha ifade etmek istiyoruz.

Ve son olarak “Yaşasın barış, yaşasın demokratik toplum, yaşasın demokratik cumhuriyet!” diyoruz.

Teşekkür ederim. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Kılıç Koçyiğit.

Diğer söz talebi, Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkan Vekili ve İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın’a ait.

Sayın Günaydın, buyurun.

35.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın’ın, 2 büyükşehir belediye başkanının tutuklanmasına, 1 il belediye başkanına ev hapsi verilmesine; demokratik tepkilerine destek verenlere ve vermeyenlere, tutuklu Beylikdüzü Belediye Başkanı Mehmet Murat Çalık’a, Cumhuriyet Halk Partisine ilişkin açıklaması

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Efendim, dün, Türkiye demokrasisi açısından gerçekten unutulmayacak tarihi bir utanç günü yaşadık. Ekimin ortasından bu yana, Cumhuriyet Halk Partisi belediyelerine ve kadrolarına yönelik devam eden operasyonlar 2 Büyükşehir Belediye Başkanımız ve 1 il Belediye Başkanımızın gözaltına alınmasıyla sürdü ve nihayetinde 1 arkadaşımız ev hapsiyle, adli kontrolle serbest bırakıldı; 2 Büyükşehir Belediye Başkanımız ise tutuklandı.

Dün burada demokratik dayanışma gösteren ve Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun haklı demokratik tepkisine destek veren YENİ YOL Grubuna ve bu grup içerisindeki Saadet Partisine, DEVA Partisine ve Gelecek Partisine; İYİ Parti’ye ve DEM PARTİ’ye teşekkür ederim. Elbette, grupları olmamasına rağmen gönüllerinin bizde olduğunu bildiğim Demokrat Partiye, EMEP’e, İşçi Partisine, Yeniden Refah Partisine ve Demokratik Bölgeler Partisine de teşekkür ederim.

Şimdi, burada, dün bize destek vermeyen gruplar vardı; AKP Grubu destek vermedi, MHP Grubu destek vermedi ve bunlarla beraber çalışanlar da destek vermediler. Şimdi, burada, meseleyi anlatan heyecanlı konuşmaları çok yaptık; ben bugün bu arkadaşlara seslenmek istiyorum. Belli ki karar süreçleri sizin dışınızda şekilleniyor ve siz de bu karar süreçlerini televizyonlardan izliyorsunuz, size tavsiyem şudur: Bugün AKP, MHP milletvekilleri gidip Antalya’da Adana’da dolaşırlar.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Niye dolaşalım?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - “Muhittin Böcek’in tutuklanması, Zeydan Karalar’ın tutuklanması demokrasi adına iyi olmuştur, bize de olumlu yansıyor.” diyor ise vatandaş, elbette siz belki de haklı olduğunuzu düşünebilirsiniz ama ben sürekli sokaklarda olan bir insan olarak şunu görüyorum: Yaptığınız hiçbir işin hukukla ve vicdanla bağlantısı olmadığı için kendi seçmeniniz de sizden kopuyor. Ben ezberlere, size söylenilenlere inanmayıp ifadeleri okumanızı dilerim; olan bitenleri birazcık eleştirel gözle, açık bir akılla ve açık bir vicdanla izlemenizi öneririm.

Arkadaşlar, aynı adam kamuya 15 milyarlık iş yapıyor; bunun 13 milyarı AKP’li belediyelere, 2 milyarı CHP’li belediyelere. CHP’li belediyelerde kimlerle iş yapıyorsa onlar tutuklanıyor ama AKP’li, MHP’li belediyelerle ilgili en ufak bir durum olmuyor. Bu sizin vicdanınızda “Haklıdır ve uygundur.” diye bir karşılık buluyor mu? Sizin bulsa vatandaşta buluyor mu? Dolayısıyla, ifadeleri okuyun, yandaş medyadan size anlatılanlarla sınırlı kalmayın. Siz milletvekilisiniz ve gerçeklerin altını çizmeye çalışın.

Bakın, Mehmet Murat Çalık diye bir kardeşimiz var -şahsen tanım- dünyanın en nahif, en düzgün adamlarından biridir. Bu insanı hiçbir gerekçe yokken haksız bir şekilde tutukladınız. Geçmişte hem lenfoma hem lösemi geçirmiş bir arkadaşımız ve bu arkadaşımız son üç ayda 18 kilogram verdi, 18 kilo kaybetti. Doktor olmaya gerek yok -grubumuzda doktorlar var, sizlerin gruplarınızda da doktorlar

var- bir insan üç ayda 18 kilo kaybediyor ise bu tek başına bir işarettir; kaldı ki boynundaki bir beze nedeniyle, lenfomanın nüksetmesi nedeniyle ameliyat oldu, iki gün sonra siz bu insanı Buca'ya cezaevine geri gönderdiniz. Yine, burada doktor olmaya gerek yok; herhâlde, lenfoma ameliyatı olan bir insanın, en azından o yarasının iyileşmesi için, enfeksiyona açık olmaması için hastanede tutulması ve cezaevine gönderilmemesi lazım; yaptınız. Peki, bu fotoğraflar basın aracılığıyla millete yansıyınca “Helal olsun!” diyen bir AKP’li, vicdanı olan bir AKP’li var mıdır acaba? Siz, bu sokağın sesini duymuyor musunuz ve siz, bu sokağın sesini karar vericilere iletmiyor musunuz? Bu süreç böyle devam edemez. Bu haksızlıklar, sadece demokrasiyi değil sizi de bitiriyor.

Bakın, aldığı oyla övünenlerden değiliz. Biz 1’inci parti çıktık, 1’inci parti çıktığımız gece atıp tutmadık, dedik ki: Bu oylar bizim için bize teslim edilmiş oylardır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Günaydın, lütfen tamamlayın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Hangi partiden gelirse gelsin, bugün bize verilen bu oyların emanetini taşıyacağız. Bu emaneti öyle bir taşıyoruz ki şu anda Cumhuriyet İttifakı’nın toplamı kadar oy alıyor Cumhuriyet Halk Partisi. Bu, yalnızca bizim başarımız değil aynı zamanda sizin de kötü yönetiminizdir; bunu anlayın.

Şunu da söyleyeyim: Cumhuriyet Halk Partisi; zorla bir yere getirilebilecek, tehdit edilerek arkadaşlarını satacak, Genel Başkanını ve milletvekilini yolda size teslim edecek, belediye başkanını unutacak, Ankara’ya dönüp salon siyaseti yapacak, Cumhurbaşkanlığı seçimini kazanma hedefinden vazgeçecek bir parti değildir. (CHP sıralarından alkışlar) Zulmünüz, yalnızca elinizde daha fazla sorun olmasına neden olur. Ben hem partinizin hem de Meclis grubunun memleketin sorunlarına odaklanmasını ve her gün açıkça hukuka aykırı operasyonlarla memleketi daha fazla oyalamaktan vazgeçmesini tavsiye ediyorum.

Niye ben bugüne kadar yaptığım gibi çok yüksek bir konuşma yapmak yerine daha düşük tonlu bir konuşma yapmayı denedim? Çünkü bu Mecliste beraber çalışıyoruz; ezberle ve kendisine dayatılanla yürümeyen, aklını ve vicdanını teslim etmemiş milletvekillerinin varlığına inanıyorum ve o milletvekillerinin varlığının demokrasi ve adalete katkı vermesi gereken günlerde olduğunu ifade ediyorum. Hepimiz sınanıyoruz, gelin bu sınavda sınıfta kalmayın.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Günaydın, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkan Vekili ve İstanbul Milletvekili Özlem Zengin’e ait.

Sayın Zengin, buyurun.

36.- İstanbul Milletvekili Özlem Zengin’in, yapay zekâ asistanı Grok’a, Muğla Milletvekili Süreyya Öneş Derici ile İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın’ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine, Genel Kurulun bir eylem yeri olmadığına, Manavgat ve İzmir’de yaşananlara ilişkin açıklaması

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Sayın Başkanım, çok değerli milletvekilleri; ben de Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Arkadaşlarımızın ifadelerine bir iki cevap demeyeceğim ama bendeki çağrışımını ifade edeceğim ancak ondan önce Türkiye kamuoyunu özellikle bu hafta başında meşgul eden yapay zekâ asistanı Grok’la alakalı birkaç şey ifade etmek istiyorum.

Şimdi, tabii, dünyada, sosyal medya ve sosyal medyayla beraber yapay zekâ, bunların pek çok kullanım alanıyla alakalı ciddi bir etik tartışması var. Biz de daha evvel Türkiye Büyük Millet Meclisinde sosyal medyayla alakalı bir düzenleme yaptık; belki zaman içerisinde bu kadar hızlı gelişen bir mecra için yine farklı düzenlemeler yapma ihtiyacımız da olabilir çünkü artık yapay zekâ pek çok alan için çok büyük

önem ifade ediyor. Belki ileriki zaman içerisinde sadece sosyal medyada değil, arabaları kullanmaktan pek çok enstrümanı kullanma konusunda onlardan istifade edeceğiz, hayatımız içerisinde daha fazla yer alacaklar. Bu yapay zekâ asistanı Grok, aslında öğrenebilen bir ayna yani kendisine öğretilenleri yansıtan bir ayna. Son zamanlarda kendisine sorulan sorular üzerine verdiği cevaplarda Sayın Cumhurbaşkanımızla alakalı, Gazi Mustafa Kemal Atatürk’le alakalı, Peygamber Efendimiz’le alakalı pek çok çirkin ifadeler, küfürler görüyoruz. Bu olan bitenler karşısında hiçbir şey yapmamak mümkün değil. Peki, ne yapıldı bu süreç içerisinde? Bu konuyla ilgili olarak BTK, sadece ve sadece kötü ifadelerin yer aldığı bu içeriklerin engellenmesiyle alakalı X platformuyla iletişime geçerek bu konuyla alakalı bu çirkin içeriklerin çıkarılması ve sadece bu içeriklere ulaşılmasının engellenmesiyle alakalı bir girişimde bulundu ve bunu bir mahkeme kararıyla birlikte yaptı. O sebeple, burada, tüm dünyanın aslında cevap aradığı ve sadece bir defa değil bir süreç içerisinde cevap aradığı ve aramaya devam ettiği “Bu tarz mecralardaki etik nasıl olmalı?” tartışmalarının birini yaşadığımızı düşünüyorum. Önce bunu ifade etmek istiyorum.

Şimdi, bir dakikalık konuşmalardan bir tanesinde geçen bir ifade vardı, “her duyduğunuzda çıldırıldığınız” diye bir ifade. Hangi ifade bu? “Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.” ifadesi. Doğrusu biz bu ifadeyle onur duyuyoruz yani Türkiye’de “Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.” ifadesinin yazdığı Mecliste oturuyor olmak bir milletvekili için onurdur, her biriniz için de aynı şekildedir.

Diğer taraftan, değerli arkadaşlarım, bir taraftan da şunu söylüyorsunuz, kendinizle çelişen ifadeler kullanıyorsunuz, diyorsunuz ki bize: “Sizin dışınızda olması muhtemel olaylar.” Biz de tam onu söylüyoruz, bunlar bizim dışımızda zaten, ifade ettiğimiz şey budur; bunlar birer yargısal süreçtir; biz burada yasamanın bir parçasıyız, yasama adına biz buradayız ve kendi bulunduğumuz yerde de bütün işte, bilimizle, bildiğimiz siyaset anlayışımızla, tüm bunlarla Türkiye’de hukukun işlemesi için uğraşıyoruz ve her an da burada hukuk inşa ediyoruz, hukuk yapıcılarınız aynı zamanda.

Dün yaşananlarla ilgili de şunu söylemek isterim: Bence Genel Kurul bir eylem yeri değil yani burada yapacağımız şeyler... Biz sözlerimizle, kelimelerimizle buradayız. Daha evvel de örneği yaşandı, dün de burada oldu; kürsü işgali, kürsüye kendini zincirleme, kürsüyü kapatma, bunları yapmamamız gerektiğini düşünüyorum. Bizim burada yapmamız gereken şey, her neyse fikirlerimiz bu fikirleri burada, bu kürsüde, bu mikrofonda anlatmak, bunları söylemek. Bunu yaparken de bizleri itham ettiğiniz şeyleri de iade ediyoruz sizlere. Burası seçimle gelinen bir yer. Bugüne kadar buradaki varlığımızı seçime borçluyuz ve buradaki seçimler yerel seçimler değil, burası genel seçim sonucu gelinen bir yer; bunun da tekrar hatırlanmasında fayda var, hepimizin dağılımını sağlayan şey budur. Bugüne kadar defaultle seçime girdik, Cumhurbaşkanımız da seçilerek buraya geldi fakat siz bunları unutuyorsunuz. Sadece ve sadece kendi başardığınız seçimleri geçerli, kendi başardıklarınızı haklı bir seçim sayıp diğerlerini reddediyorsunuz; şu anki tavrınız onu gösteriyor.

Buradan daha evvel söylemiştim, bir kez daha ifade etmek isterim; Sayın Devlet Bahçeli de dün konuşmasında ifade ettiler; biz de bir an evvel iddianamenin yazılmasını çok önemsiyoruz. Bu iddianameler bir an evvel yazılmalı, yazıldığı takdirde biz de bunları daha yakından görme ve takip etme imkânına sahip olacağız ve bu yargılama süreçleri de en hızlı şekilde tamamlanmalı.

Ayrıca şunu söylemek isterim: Hiçbir olay da birbirine benzemiyor aslında bir taraftıyla yani Manavgat’ta yaşananı hiç anmıyorsunuz mesela, o söylendiği zaman “Evet, olabilir, biz de onu atacağız, dışlayacağız.” İzmir’de yaşanan konularla alakalı, konut problemiyle alakalı... Bunlar birbirleriyle aynı şeyler değil, birbirinden farklı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Zengin, lütfen tamamlayın.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Bunun sebebi şudur: Hukuk fakültesinde okuyan her bir arkadaşımın bildiği bir şey vardır; biz önce teoriyi öğreniriz, daha sonra hakiki olaylardan yola çıkan pratik çalışmaları

çalışırız. Hayatın içerisinde hukuk, hayat kadar zengin ve çeşitli bir mecradır; öyle olduğu için de bu olayların bir kısmının kendi içinde illiyet bağı var ama bir taraftan da kendi içinde her bir olay müstakil hukuki bir sorun olarak karşımızda duruyor. Bu konuyu yargı anlamında hep beraber sıkıca takip etmek hepimizin zaten vazifesi olmalı ama buradan yola çıkarak kullandığınız o tahammülü imkânsız kelimelerin, başta “darbe” kelimesi de olmak üzere hepsini iade ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Zengin.

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Sayın Başkanım...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Başkan...

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Bir dakika... Söz vereceğim.

Sayın Kılıç, buyurun.

37.- *Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Az önce, Sayın CHP Grup Başkan Vekilinin ithamlarına -hadi ben biraz yumuşatayım- nasihatlerine ihtiyacımız yok; öncelikle onu ifade etmek isterim. Biz, elli altı yıllık bir partiyiz; sayın liderimizin izinde, necip milletimizin oylarıyla seçilmiş milletvekillerimizle 81 ilde, bütün ilçelerde, bütün beldelerde, bütün köylerde sokaklarıdayız, halkımızla iç içeyiz. Çok değerli vekillerimiz, necip milletimizin oylarıyla seçilmiş vekillerimiz illerinden, ilçelerinden gerekli bilgileri Genel Merkezimize, Genel Başkanımıza her daim doğrulukla iletmışlerdir, bundan sonra da iletmeye devam edeceklerdir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kılıç, son kez uzatıyorum, lütfen tamamlayın.

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Evet, Grup Başkan Vekilimiz tarafından Adana örneği de özellikle verildi. Geçmişte Belediye Başkanlığı yapmış Aytaç Durak örneğine de bir kez daha bakmanızı ifade etmek istiyorum. Meseleyi çok uzatmamak ve vakti çok almamak adına bu Aytaç Durak örneğini anlatmak istemiyorum; zaten kendileri de bu durumda Sayın Genel Başkanımızın ve MHP'nin aldığı tavrı gayet iyi bilecektir, biliyorlar.

Biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak, şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonrasında da her zaman halkımızın yanında olacağız, olmaya da devam edeceğiz. Bu konuda gerekenleri de biz -Sayın Genel Başkanımız başta olmak üzere- her zaman kamuoyuyla paylaştık, bundan sonra da paylaşmaya devam edeceğiz. Bu yargı süreçleriyle ilgili de Sayın Genel Başkanımız dünkü grup toplantımızda gerekenleri söylemiştir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Kılıç.

Sayın Günaydın, buyurun.

38.- *İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç ile İstanbul Milletvekili Özlem Zengin'in yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Teşekkür ederim.

Burada gerçekten yapıcı bir dil kullanmaya çalışıyorum çünkü partimin yararı ve çıkarından çok daha öte bir memleket meselesiyle karşı karşıyayız. Bu ülkede bir zamanlar yalancı tanıkların, iftiracıların beyanlarıyla Genelkurmay Başkanları yıllarca içeride yattı. Siz “Ergenekon’un kasası” dediğiniz adamların belediye tarafından cenazesinin kaldırıldığını unutmadınız herhâlde değil mi? Bu kumpasları bu memleket gördü daha evvel.

Partilerimizin yıllarını yarıştırmayalım çünkü ben de yüz iki yıllık bir siyasal partinin bugünkü yöneticisiyim, müktesebatımızla da gurur duyuyoruz. Sadece şunu bir kere daha size öneririm; estağfurullah tavsiyede bulunmak, estağfurullah itham etmek; sadece öneririm: Adana’da Aytaç Durak ile Zeydan Karalar’ın adını peş peşe söyleyin, bakalım vatandaş size ne diyecek?

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Ne diyecek? Vatandaş ne diyecek Sayın Günaydın?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Dolayısıyla, vatandaş...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Günaydın, son kez uzatıyorum.

Buyurun.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Dolayısıyla, vatandaş, Aytaç Durak’ı belediyelerle ilgili yapılan yanlış işleri nedeniyle tarihinde bir yere oturtur, Zeydan Karalar’a da “Adana gibi Başkan” der; vatandaşın söyleyeceği bu olur Başkanım yani bunu görürsünüz orada konuştuğunuz zaman. (CHP sıralarından alkışlar)

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Aklansın gelsin.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Şimdi, gelelim bu tarafa: Yani Türkiye’de böylesine açık usulsüzlükler, haksızlıklar varken “19 Mart darbesi” demeyecekmişiz öyle mi? Ya, son üç ayda 14 CHP’li Belediye Başkanı tutuklandı. Çok açık bir şey söylüyorum size: Aynı adam sizin belediyelerle iş yapıyor, sorun olmuyor; bizimkilerle iş yapıyor, sorun oluyor. Arkadaşlarımız pekâlâ tutuksuz yargılanabilecekken hepsi tutuklular, canlarıyla uğraşıyorlar, tahliye edilmiyorlar ve siz “Evet, buna bizim de içimiz yanıyor.” diymiyorsunuz. Dolayısıyla bunu bir adil hukuki operasyon olarak nitelemekten vazgeçin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ben yine de vicdanlara ve ortak aklılara seslenmenin yararlı olacağını düşündüğüm için bu tavrımı bugün dahi sürdürmenin doğru olduğunu düşünüyorum.

Teşekkürler. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Günaydın.

Değerli milletvekilleri, şimdi gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

YENİ YOL Partisi Grubunun İç Tüzük’ün 19’uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağız ve oylarınıza sunacağız.

Öneriyi okutuyorum:

VI.- ÖNERİLER

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ

1.- YENİ YOL Grubunun, Ankara Milletvekili İdris Şahin ve 21 milletvekili tarafından, OHAL KHK’leriyle görevine son verilenler ve ailelerinin yaşadığı hukuki, ekonomik, psikolojik ve sosyolojik mağduriyetlerin tüm boyutlarıyla araştırılması, yaşanan hak kayıplarının tespit edilmesi ve bu mağduriyetlerin ivedi şekilde çözümü için atılması gereken yasal ve yapısal adımların belirlenmesi amacıyla 9/7/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 9 Temmuz 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

9/7/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 9/7/2025 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük’ün 19’uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Mehmet Emin Ekmen

Mersin

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Ankara Milletvekili İdris Şahin ve 21 milletvekili tarafından, OHAL KHK'leriyle görevine son verilenler ve ailelerinin yaşadığı hukuki, ekonomik, psikolojik ve sosyolojik mağduriyetlerin tüm boyutlarıyla araştırılması, yaşanan hak kayıplarının tespit edilmesi ve bu mağduriyetlerin ivedi şekilde çözümü için atılması gereken yasal ve yapısal adımların belirlenmesi amacıyla 9/7/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergemizin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 9/7/2025 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi grup önerisinin gerekçesini açıklamak üzere Ankara Milletvekili İdris Şahin'e söz veriyorum.

Sayın Şahin, buyurun. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

15 Temmuz 2016 tarihinde gerçekleştirilen hain darbe girişiminin ardından ilan edilen olağanüstü hâl sürecinde çıkarılan OHAL KHK'leri başlangıçta darbe girişimine karışan unsurlarla mücadele amacını taşısa da zamanla olağanüstü koşulların ötesine geçmiş, darbe teşebbüsü ya da söz konusu teşebbüs içerisinde rol oynayan kişilerle bir ilişkisi bulunmayanları da kapsar şekilde uygulanarak kalıcı mağduriyetlere yol açmıştır. 23 Temmuz 2016'dan itibaren yayımlanan 32 adet OHAL KHK'si kapsamında 130 binden fazla kişi kamu görevinden ihraç edilmiştir. Ayrıca, Adalet Bakanlığının verdiği sayılara göre 4 binden fazla hâkim ve savcı da kamu görevlerinden sürekli olarak uzaklaştırılmıştır. Benzer şekilde, olağanüstü hâlin bitmesinden sonra da ihraçlar devam etmiş, 375 sayılı KHK'ye dayanarak binlerce kişi kamu görevinden çıkarılmıştır.

OHAL KHK'leriyle gerçekleştirilen ihraç işlemleri, herhangi bir yargı kararı ya da usulüne uygun bir idari soruşturma olmaksızın “Millî Güvenlik Kurulunca devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum ve gruplara irtibatı ya da iltisakı” gibi soyut, muğlak ve söz konusu tarihe kadar ceza ve idare hukukunda bulunmayan gerekçelere dayandırılmıştır. Ayrıca bu yapı ve oluşumlara “üyelik” ve “mensubiyet” kavramları da ihraçlara dayanak olarak kullanılmıştır ancak bu durum, Anayasa'nın 13, 20, 36, 38 ve 118'inci maddelerine açıkça aykırı bulunarak 2022 yılında Anayasa Mahkemesi tarafından da iptal edilmiştir. Sadece Anayasa Mahkemesi değil, Venedik Komisyonu da KHK uygulamalarıyla Hükûmetin geçici olağanüstü hâlin dışına çıkarak kalıcı tedbirler aldığı yönünde görüş bildirmiştir.

“OHAL İşlemleri İnceleme Komisyonu” adı altında kurulan Komisyon 100 binin üzerinde başvuruyu değerlendirmekle yükümlü olmasına rağmen sürecin uzunluğu, şeffaflıktan uzak işleyişi ve adil yargılanma ilkesi bakımından yarattığı sorunlar nedeniyle kamuoyunun haklı eleştirilerine neden olmuştur. Dahası, bu Komisyon tarafından göreve iade kararı verilen birçok kişi, değerli milletvekillerim, özellikle buna dikkat çekmek isterim, ölümünden sonra haklarına kavuşabilmiştir. Aradan geçen dokuz yıla rağmen on binlerce KHK'li hâlâ kamu görevine iade edilmemiştir. Devam eden yargılamalar keyfî kararlarla sürdürülmekte, anayasal hakların kullanılması ve hukuka uygun eylemler bile ihraç gerekçesini haklı göstermek için kullanılmaktadır.

Değerli milletvekilleri, ihraç edilen kişiler yalnızca mesleklerinden değil aynı zamanda sosyal haklarından, seyahat özgürlüğünden, kredi ve sosyal yardım gibi kamu desteklerinden de yoksun bırakılmış, çocukları ve yakınları dahi dolaylı bir şekilde cezalandırılmıştır. Bu süreçte çok sayıda KHK mağduru ekonomik, psikolojik ve toplumsal baskılar nedeniyle intihara sürüklenmiş ya da ciddi sağlık sorunlarıyla karşı karşıya kalmıştır. Bu bağlamda, OHAL KHK'leriyle kamu görevinden ihraç edilen kişilerden hakkında adli bir soruşturma bulunmayan, ceza soruşturması sonucunda hakkında takipsizlik kararı verilen ve mahkemelerde beraat eden kişilerin hâlâ görevine iade edilmemesi hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmaz.

Tüm bu nedenlerle, KHK drama son verilmesi ve adaletin tesis edilmesi, KHK'lıların ve ailelerinin yaşadığı hukuki, ekonomik, psikolojik ve sosyal mağduriyetlerin tüm boyutlarıyla araştırılması gerekir.

Değerli milletvekilleri, iki çeşit insan vardır; zaman geçtikçe hatalarıyla yüzleşen, zaman geçtikçe hatalarıyla yüzleşmeyen. O yüzden, biz, iktidar sıralarına hatalarıyla yüzleşmeyi tavsiye ediyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Şahin, lütfen tamamlayın.

İDRİS ŞAHİN (Devamla) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ülkemizin istikbalinin her türlü siyasi çekişmenin üstünde olduğuna biz yürekten inanıyoruz. O yüzden, ülkemize uzanabilecek en ufak olumsuz eli dahi kırmaya da hazır olduğumuzu ifade etmek istiyoruz ancak bir insanın en güzel süsü merhametidir ama mesele, merhamet değil değerli milletvekilleri, sadece ve sadece adalettir. KHK mağdurları bizden, Türkiye Büyük Millet Meclisinden merhamet beklemiyor, adalet bekliyor. Özellikle isminin başında “adalet” olan Adalet ve Kalkınma Partisinden adalet bekliyor, “Gölge etmeyin, başka ihsan istemeyiz; yeter ki Anayasa’ya, mevzuata ve uluslararası sözleşmelere, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına hakkıyla uyun; sizden başka bir şey istemiyoruz.” diyorlar.

Samanlıkta kaybettiği iğneyi arar gibi adalet arayan KHK mağdurları herkes kadar insandır diyor ve araştırma önergemize desteğinizi bekliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Şahin, teşekkür ediyoruz.

Diğer söz talebi, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Bingöl Milletvekili Ömer Faruk Hülakü’ye ait.

Sayın Hülakü, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA ÖMER FARUK HÜLAKÜ (Bingöl) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. YENİ YOL Grubunun vermiş olduğu araştırma önergesi üzerine DEM PARTİ adına söz almış bulunuyorum.

Konuşmama geçmeden önce, son günlerde CHP’li belediye başkanlarına yönelik gözaltı ve tutuklamaları halk iradesine açık bir müdahale olarak görüyor, seçilmiş temsilcilerin yanında ve bu saldırılara karşı demokrasi ve halk iradesi adına güçlü bir dayanışma içinde olduğumuzu vurgulayarak bu hukuksuzluğu asla kabul etmediğimizi belirtmek istiyorum. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, kanun hükmünde kararnamelerle görevlerinden uzaklaştırılan kamu emekçileri neredeyse sekiz yıldır süren çok yönlü bir mağduriyetin içinde yaşam mücadelesi veriyorlar. Bu insanlar ne yargılandı ne de haklarında somut bir delil ortaya konuldu. Gece yaraları listeler yayınlandı ve toplamda 100 binden fazla insanın yaşamı altüst oldu. Ne savunma hakkı tanındı ne adil bir süreç işletildi. Diyarbakır’da çocuklara ana dilinde eğitim vermeye çalışan bir öğretmenin, Bingöl’de yıllarca köy köy gezen bir hemşirenin, Van’da binbir zorlukla akademik kariyer yapan genç bir bilim insanının emeği, kimliği, itibarı bir imzayla silinmek istendi. Sadece işlerini değil, sosyal statülerini, toplumsal bağlarını, hayata tutunma zeminlerini de kaybetmekle karşı karşıya kaldılar. Pasaportları iptal edildi, SGK kayıtları donduruldu, özel sektörde dahi çalışmaları engellendi. Bu insanlar bugün hâlâ kendilerini aklayacak bir merci bulamıyor çünkü hukuk askıya alınmış durumda.

Değerli milletvekilleri, DEM PARTİ olarak bu hukuksuz düzenin her aşamasını teşhir ettik, OHAL Komisyonunun etkisizliğini raporlarla ortaya koyduk, mahkemelerin otomatik jet kararlarını adaletin inkârı olarak değerlendirdik. Bu süreçte birçok KHK’lı intihara sürüklendi, bazıları ağır depresyon geçirdi; aile birliği dağıldı, çocukları eğitimden koptu. Biz DEM PARTİ olarak bu hukuksuzluğa karşı kararlılıkla mücadele etmeye devam edeceğiz. Meclis de bu ağır tabloya daha fazla kayıtsız kalmamalıdır; derhâl adil, şeffaf ve tarafsız bir inceleme süreci başlatılmalıdır. Her bir dosya, kişisel ve hukuki sorumluluk esas alınarak yeniden ele alınmalıdır. Mağduriyetler giderilmeli, emekçilerin itibarları ve meslekleri iade

edilmelidir. Bu adım, geçmişte yaşanan hukuksuzluğun son bulması kadar gelecekte benzer karanlık dönemlerin tekrar edilmesini engellemek için de son derece gereklidir.

Teşekkür ediyorum. (DEM PARTİ, CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Hülakü, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, İYİ Parti Grubu adına Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'na ait.

Sayın Türkoğlu, buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; bu ülkede, maalesef, sadece hukukun değil devleti yönetme sorumluluğu bulunanların vicdanlarının da iflas ettiği bir dönemi yaşıyoruz.

2016'daki darbe girişiminin ardından ilan edilen OHAL rejimi ne yazık ki bir istisna hâli olmaktan çıkmış, ülkemizde kalıcı bir mağduriyet yaratan otokratik sisteme dönüşmüştür. FETÖ terör örgütüyle iltisaklı oldukları tescillenenler elbette ki cezalandırılmayı hak etmiş olanlardır ancak ihraç edilen 100 bini aşkın kamu emekçisinden sadece çok küçük bir kısmı görevlerine iade edilmiş, geri kalanları ise savunma hakkı dahi tanınmadan yaşamdan koparılmıştır. Haklarında hâlâ hiçbir mahkûmiyet kararı olmamasına karşın cezalandırılanlar da oldukça fazladır çünkü yirmi üç yıllık iktidarınızın sonunda Türkiye'de artık hukukun üstünlüğünü değil üstünlerin hukukunu geçerli hâle getirdiniz. Yargı bağımsızlığını resmen ayaklar altına aldınız, yerine saray hukukunu hâkim kıldınız. Mahkemeleri iktidarınızın sopasına dönüştürdünüz. Adalet saraylarını Beştepe sarayına biat eder hâle getirdiniz.

Özetle, YENİ YOL Grubunun önerisini desteklemekle birlikte, OHAL Komisyon kararlarının bir an önce uygulanmasını, beraat alan ve ihraç edilenlerin mahkeme kararlarının bir an önce uygulanmasını bekliyoruz.

Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; 12 şehidimizin kabirlerine döktüğümüz su ve anaların gözyaşları henüz dinmeden, o su kurumadan, elli yıllık kürdistan devriminin yolu videosunun ardındaki emperyalizmin karanlığında el sıkışanlar ve kameralar önünde “terörsüz Türkiye” isimli oyunu sergileyenler bilmelidir ki Öcalan denen bebek katili, Ulus Meydanı'nda 12 ayrı sehpa asılmadan yüreklerimiz soğumayacaktır. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Türkoğlu, lütfen tamamlayın.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamlı) - Tamamlayacağım.

Bir tarafta Türk kanı emenler ile “Nereye gidiyorsun?” denildiğinde “Kızıllema'ya.” diyen ve “Aileme söyleyin, beklemesin.” diyen Türk çocukları bin yıl geçse de barışmayacaktır. Biz, Türk devleti düşmanlarıyla barışmayacağız. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) Biz, Türk milletine pusu kuranlarla barışmayacağız. Bu “terörsüz Türkiye”, ikinci açılım ve ihanet sürecinin karşısında Türk milletiyle birlikte duracağız.

Heyeti saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Türkoğlu.

Diğer söz talebi...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - İşlem bittikten sonra söz vereceğim.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İzmir Milletvekili Sayın Sevda Erdan Kılıç'a söz veriyorum.

Sayın Erdan Kılıç, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) - Teşekkür ederim Başkanım.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Biz de Cumhuriyet Halk Partisi olarak YENİ YOL Partisinin grup önerisini destekliyoruz.

2016 yılından beri süren bu hukuksuzluğun, bu mağduriyetin mücadelesini bugüne kadar verdik. Ben de birçok arkadaşım da bu kürsüden bu mağduriyetleri, yaşanan çileleri ve tabii ki bu hukuksuzluğu dile getirdik, getirmeye de devam edeceğiz ta ki son mağdur da hakkını alana kadar diyorum.

Değerli dostlar, bundan tam dokuz yıl önce Türkiye’de bir olağanüstü hâl ilan edildi ve süre 7 kez uzatıldı. Sonra, iki yıl sonra baktılar ki artık süreyi, olağanüstü hâli uzatmaya gerek yok çünkü artık bitmeyen bir olağanüstü hâlin çilesine döndü. O gün yaşadıklarımız belki süreli OHAL’lerdi ama o günden bu yana süresiz OHAL, olağanüstü hâlin pençesindeyiz hepimiz. Bugün bu ülkede yaşananların adı aslında olağanüstü OHAL’e kadar gitmiş durumda. Şu anda ülkemizde yaşananların ülkemize, demokrasiye, hukuka verdiği ve vereceği zararları burada dakikalarla, saatlerle, günlerle anlatmaya kalksak, inanın, belki de bir yasama dönemi bile yetmez.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şu anda, önceki dönem ve mevcut belediye başkanlarımız tutuklu, il başkanımız tutuklu; yüzlerce belediye meclis üyemiz, başkan yardımcıları, bürokratlar, danışmanlar yargılanıyor. Gözaltılar, tutuklamalar, itibarsızlaştırma kampanyaları devam ediyor. Bu bir hukuk operasyonu değil; bu, tam anlamıyla bir siyasi sindirme harekâtıdır ama herkes siner, Cumhuriyet Halk Partisi sinmez.

Değerli dostlar, tam üç yıl önce bugün bu ülkede yüzyılın felaketini yaşadık. Deprem olur olmaz ben de Adıyaman’a gittim arkadaşlarla birlikte. İnsanların nasıl sahipsiz bırakıldığını, enkaz başlarında ölümlerin çaresizlikle uğurlandığını ben de gözlerimle gördüm, orada yaşadım. O gün “Adıyaman’da hiçbir şey yok.” diyenlerin pişkinliği yüzünden yüzlerce, binlerce insan öldü. Bir ay boyunca Adıyaman’da Abdurrahman Tutdere’nin yıkılmış bir kentin umudu, çığlıkları duyulamamış yüz binlerin sesi olmasına ben de tanık oldum. Dün itibarıyla kaderine terk edilmiş bir halkın da hakkını, iradesini gasbettiniz.

Gelelim Zeydan Karalar’a. Yıllardır milyonlarca insanın “Benim irademdir.” diyerek sahiplendiği bir isimdir; dürüstlüğü, mertliğin adı olmuştur Zeydan Karalar. Zeydan Karalar’ı uyduruk soruşturmalarla, ucuz itirafçılarınla karalayamazsınız çünkü Zeydan Karalar Adana’dır, Adana Zeydan Karalar’dır. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli dostlar, gelelim Beylikdüzü Belediye Başkanımıza. Kanserle 2 kez mücadele etmiş, hayatı riski doktor raporuyla sabit. Cezaevinde de hastanede de ziyaret ettim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Erdan Kılıç, lütfen tamamlayın.

SEVDA ERDAN KILIÇ (Devamla) - Maalesef, bugün bir haber aldık ki cezaevine gönderildi ve yeniden cezaevinde fenalaştı. Ya, gerçekten soruyorum size Allah aşkına: Ya, bu mudur vicdan, bu mudur hukuk? Lütfen, bir kere vicdanınıza sorun bunu. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, herkes yargılanabilir, hukuk kişinin partisine göre şekillenemez, şu an yaşadığımız bu. Eğer eşitse zaten burada bunları konuşuyor olmazdık, eşit değilse artık bu hukukun değil siyasetin konusu hâline gelmiştir ve isyanımız da aslında budur. Bu ülkede yirmi üç yıldır AKP’li bakanlar, belediye başkanlarının eliyle yolsuzluğun binlerce sayfa kitabı yazıldı ve yazılmaya da daha devam ediyor. Bakın, biz kimseye ayrıcalık, kayırmacılık, istismar peşinde, iltimas peşinde de değiliz. Herkes yargılsın ama tarafsız yargıda yargılsın, hukuk çerçevesinde yargılsın ve kanunlara, kitaplara, Anayasa’ya uygun olarak yargılandığında biz “Hayır, şunu yargılamayın; bu CHP’lidir, bu AKP’lidir, bu başka partilidir.” mi diyoruz, demiyoruz ama şu anda geline nokta...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SEVDA ERDAN KILIÇ (Devamla) - Bu son Başkanım, çok önemli.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Başkan, bir dakika daha ver.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Başkan, bir dakika daha verin.

BAŞKAN - Sayın Erdan Kılıç, usul herkese aynı, kusura bakmayın.

SEVDA ERDAN KILIÇ (Devamla) - Tamam, çok teşekkür ediyorum.

Son sözüm Başkanım: Tutsarsız iddialarla, ucuz itiraflarla, kumpaslarla Cumhuriyet Halk Partisine leke süremezsınız. Diyoruz ki: Gelin, getirin sandığı; halkın iradesi, halkın vicdanı hepimizi yargılasın.

Teşekkür ederim Başkanım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Erdan Kılıç, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Murat Alparslan'a ait.

Sayın Alparslan, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MURAT ALPARSLAN (Ankara) - Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri; sözlerimin başında haftaya seneidevriyesini anacağımız başta 15 Temmuz şehitleri olmak üzere, bu vatani kuran, bugüne kadar pek çok badireden, tuzaktan, tertipten kurtararak bugünlere getiren ve bize emanet eden tüm şehitlerimizi rahmetle, gazilerimizi de minnetle anıyorum.

Değerli arkadaşlar, 15 Temmuzda bu vatan, bu millet öylesine alçak, öylesine hain bir darbe teşebbüsüyle karşı karşıya kaldı ki emin olun, dünyada eşi ve benzeri görülmedi. O gün, milletimizin ortaya koyduğu dirayetle mermilerin önüne göğsünü siper ederek, fedayıcanda bulunarak hem devletin bekasını hem milletin birlik ve beraberliğini hem de vatanın bütünlüğünü kurtardı. Ve 15 Temmuz akşamı başlayan o hain darbe teşebbüsü ve hatta işgal girişimi, 16 Temmuz sabahı belki dünyanın demokrasi tarihine altın harflerle kazınan bir destana dönüştü. O günden sonra devletimiz, bu darbe teşebbüsünün zeminini hazırlayan örgüt üyelerinin devlet kurumlarındaki tasfiyesini sağlamak için bir KHK sonrasında işlemler yapmaya başladı ve devlet, kurumların direncini tekrar eski hâle getirmekle ilgili birtakım işlemler yaptı. Bu işlemlerin hukuki meşruiyeti Anayasa'nın 121 ve 122'nci maddeleri ile 2935 sayılı Olağanüstü Hal Kanunu'ndan kaynaklanmaktadır. Devletin yaptığı işlemler bir keyfiyet, bir tercih değil tam tersine vatanın birliği için, bütünlüğü için bir mecburiyettir. Yapılan işlemler sonrasında tüm işlemler yargı denetimine tabi tutulmuştur. Anayasa Mahkemesinin de ifade ettiği gibi çıkarılan KHK'ler Resmî Gazete'de yayımlandıktan sonra yürürlüğe girmiş, Mecliste de kanunlaşarak devam etmiştir. Bu işlemlerdeki idari süreçler 2017'de kurulan OHAL Komisyonuna yetki ve görev verilerek denetime tabi tutulmuş, hakları mağdur olduğu kanaatinde olan herkes haklarını korumak için bu kurula gerekli başvurularda bulunmuştur. OHAL Komisyonu verdiği kararlarında gerekçe ortaya koymuş ve birtakım kabuller, birtakım retler karara bağlamıştır. Reddolunan kararlar hem idare mahkemelerinin hem de sonrasında Danıştayın denetimine tabi tutulmuştur. Tüm bu yargı süreçleri sonrasında eğer hâlâ yine bir mağduriyetin var olduğu inancı var ise ilgili şahıs hem Anayasa Mahkemesine hem de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurarak bu süreci tamamlayabilecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Alparslan, lütfen tamamlayın.

MURAT ALPARSLAN (Devamla) - Tüm bu süreç ve safahat... Devletimizin hukuk ve Anayasa çerçevesinde, “adalet” kavramı içerisinde bu süreçleri yürüttüğünün, kolektif bir cezalandırma yapmaksızın ilgili kişilerin suç işleme eylemlerinin, delillerinin, dijital verilerin, iltisak ve irtibatın tespitiyle birlikte bu işlemleri yaptığının da bilinmesi gerekir.

Değerli arkadaşlar, bizim devletimiz ve medeniyetimiz merhamet ve vicdan üzerine kurulmuş ve tüm dünyaya da örnek olmuştur. Hem kamu gücüyle devletin hukukunu korumak hem de bireysel hak ve özgürlükleri korumak bizim görevimizdir. Ancak bunları yaparken, hâlâ varlıkları tespit edilerek işlem yapılan çok alçak bir terör örgütünün de varlığını hiçbir zaman unutmamak ve bu adalet dengesini bu şekilde sağlamak hepimizin boynunun borcudur diyor, hepimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Alparslan.

Şimdi, İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş YENİ YOL Partisi grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Başkanım, biz daha çoğuz.

BAŞKAN - Öneri kabul edilmemiştir.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Başkanım, elektronik oylama talep ediyoruz.

OSMAN SAĞLAM (Karaman) - O geçti, geçti.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Yok, karar yeter sayısı istedik.

BAŞKAN - Sayın Kılıç Koçyiğit...

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

39.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun YENİ YOL grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Aslında, bu Mecliste gerçekten şiddeti, savaşı, kanı, gözyaşını kutsayan ve bunları öne çıkaran konuşmalara cevap vermemek yönünde genel bir yaklaşımımız var; onu öncelikle Meclisin tekrar bilgisine sunmak istiyorum.

Sadece şunu söylemek isterim: Büyük bir barışın arifesindeyiz. Yüz yıllık bir Kürt sorununu, yaklaşık kırk yılı çatışmalı geçmiş Kürt sorununu geride bırakmak; eşit, özgür, demokratik bir ülke kurmak açısından tarihi bir sayfa açılmış durumda. Bu sayfada herkesin yapıcı katkısına, herkesin olumlu katkısına, herkesin eleştirisine, tabii ki herkesin yer yer itirazına da yer var. Sonuçta, bu ülke herkesin, hepimizin ülkesi. Birlikte yaşıyoruz ve birlikte demokrasiyi inşa etmek gibi de tarihi bir sorumluluğumuz var. O anlamıyla, ben bu büyük sorumluluğun farkında olarak burada da yer almamız gerektiğini düşünüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kılıç Koçyiğit, lütfen tamamlayın, son kez sürenizi uzatıyorum.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Herkesle aynı düşünmek zorunda değiliz, herkesle aynı bakış açısına sahip olmak zorunda değiliz ama bu Meclisin mehabetine, halkımızın hassasiyetlerine uygun bir yaklaşımı, gerçek anlamda barış imkânlarını ıskalamayacak bir dili, bir üslubu, bir yaklaşımı da ortaya koymak her bir milletvekili arkadaşın, her bir milletvekilinin de tarihi sorumluluğudur diye düşünüyorum. Çok şey söylenebilir, biz de söyleyebiliriz ama bugüne kadar gök kubbenin altında hamasi olarak söylenmedik hiçbir söz kalmadı ama gördük ki günün sonunda bu hamasi sözler bizi hiçbir yere vartırmıyor. Bugün ezberleri bozma, yeni bir dil kurma, yeni bir yaklaşımla siyaseti örme zamanıdır diye düşünüyoruz ve herkesi de bu konuda bir kez daha düşünmeye davet ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Sayın Ekmen...

40.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, verdikleri grup önerisinin oylamasının tekrar edilmesini talep ettiklerine ilişkin açıklaması

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

“Kanun hükmünde kararname mağdurları” diye anılan, haklarında yasal bir soruşturma olmayan, beraat etmiş, kesinleşmiş kararları ellerinde olmasına rağmen devlet nezdinde işine başlayamayan ya da itibarı iade edilmeyen binlerce vatandaşımız var. Bu konunun araştırılması için bir önerge verdik ve salondaki muhalefet milletvekili sayısının çoğunlukta olduğunu varsayarak karar yeter sayısı da talep etmedik ancak muhalefet milletvekilinin daha çok olduğuna dair itirazımız sizin tarafınızdan, Kâtip Üyelerden görüş alınmadan sadece gözleme dayalı olarak reddedildi. Ben bunun İç Tüzük'e aykırı olduğunu düşünüyorum. Kâtip Üyelerimizin 2'si de bulundukları yerlerden bu görüşte ise bir itirazım yok ama bunu Kâtip Üyelerinden görüş almadan bir karara bağlamış olmanız yanlış olduğunu düşünüyor, oylamanın tekrar edilmesini talep ediyorum.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Onlar fotoğraf, fotoğraf! Milletvekili değil onlar!

VII.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın, Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin konuşması

BAŞKAN - Sayın Ekmen, şimdi işari oylamalarda Genel Kurula bakıldığında, kabul ve ret edenlerden hangisi çoğunluktaysa karar ona göre şekilleniyor. Ben şimdi baktım Genel Kurula; şimdi bile saysanız aynı şey çıkacak. Genel Kurul...

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - İsterseniz bir daha yoklama yapın.

BAŞKAN - Efendim, bir dakika...

Göz kararıyla bakıyorum ve sayıyorum da ben.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Başkan, arkadaşlar niye size yardım ediyor o zaman?

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Şimdi bakın göz kararıyla, var mı?

BAŞKAN - Emin olun, ben kaç defa sayıyorum ve Genel Kurulda çoğunluk konusunda en ufak bir tereddüt olsaydı ben ayrıca sorardım.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Kâtip Üyelerimiz size yardım etmek için oradalar.

BAŞKAN - İkincisi de Kâtip Üyelerimizin 2'sinden de bana bir itiraz da gelmedi, ben de sormadım çünkü böyle bir tereddüt yok.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sormadığınız için itiraz gelmedi.

BAŞKAN - Siz de başta isteseydiniz, karar yeter sayısı isteseydiniz zaten ben ona uyardım, ona göre karar yeter sayısı aradık, gerekirse elektronik cihazla da oylama yapardık ama çok net Sayın Ekmen. Genel Kurulda bu konuda gerçekten en ufak bir tereddüt -bende yok- olmuş olsa ben yapardım. Böyle bir şeye de ihtiyaç yok yani doğru olanı yapmakla biz mükellefiz. Bu noktada bizim niyetimizden emin olmanızı, sorgulamamanızı özellikle istirham ediyorum.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Başkanım, buyurun, tekrar bakalım.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, ben baktım diyorum ve izahını da yaptım.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Yani biz de baksın diyoruz.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Kâtip Üyelerden destek almanız gerekiyordu.

BAŞKAN - Takdir sizin, takdir sizin.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) - İktidarınız başka yerlerde doğru yapmayınca insan sorguluyor.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Çömez, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

41.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Kim ki terör örgütünü kutsuyorsa lanetliyorum, kim ki terör örgütünden ve onun elebaşından medet umuyorsa ve bunları kutsuyorsa onu lanetliyorum ve ihaneti kutsayanları da lanetliyorum. Terör örgütüyle arasına mesafe koyamayanları da lanetliyorum. Terör örgütünden talimat alanları da lanetliyorum.

Bir barış terennümüdür gidiyor bu Meclisin çatısı altında.

Bakın, dün akşam Sözcü Televizyonu karartıldı; özgür ifadeye, ifade özgürlüğüne ve haber alma özgürlüğüne net olarak ket vurulmuş bir karardı bu. Sözcü Televizyonu karartılıyor; teröristbaşı, canıbaşı bugün, bu sabah İmralı'da neredeyse bir basın toplantısı düzenliyor, talimatlar yağdırıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Çömez, lütfen tamamlayın.

Son kez uzatıyorum.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Diyor ki: “Mecliste bir komisyon kurulsun, bu komisyon yasayla kurulsun, bütün partiler katılsın.” Dünyanın hangi ülkesinde, hangi mecrasında terör örgütünün elebaşı, millet iradesinin tecelligâhı olan bir çatıya talimat vermiştir; şiddetle reddediyorum. Koskoca Türkiye Cumhuriyeti devletini bir alçağın önünde diz çökecek bir görüntüye layık görenleri de reddediyorum. Evet, bu ülkede barış olmalı, huzur olmalı, dostluk olmalı, kardeşlik olmalı, bu ülkede refah olmalı, demokrasinin kurum ve kuralları çalışmalı ama bu ülkede eğer iktidar mensupları bunu beceremedilerse ve son çare olarak terör örgütünden veya onun elebaşından talimat almayı uygun gördülerse onları da reddediyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

VI.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

2.- İYİ Parti Grubunun, Samsun Milletvekili Erhan Usta ve 19 milletvekili tarafından, 2023 yılında yayımlanan On İkinci Kalkınma Planı'nda öncelikli gelişme alanı olarak belirlenen ancak geliştirilmek bir kenara her gün önüne yeni bir engel çıkarılan tarım sektörünün, başta yüksek borçluluk ve yetersiz bütçe destekleri konuları olmak üzere, tüm boyutlarıyla araştırılarak sorunların çözümüne yönelik alınacak tedbirlerin ve yapılabilecek düzenlemelerin belirlenmesi amacıyla 9/7/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 9 Temmuz 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, şimdi, İYİ Parti Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Öneriyi okutuyorum:

9/7/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 9/7/2025 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Turhan Çömez

Balıkesir

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Samsun Milletvekili Erhan Usta ve 19 milletvekili tarafından, 2023 yılında yayımlanan On İkinci Kalkınma Planı'nda öncelikli gelişme alanı olarak belirlenen ancak geliştirilmek bir kenara, her gün önüne yeni bir engel çıkarılan tarım sektörünün başta yüksek borçluluk ve yetersiz bütçe destekleri konuları olmak üzere tüm boyutlarıyla araştırılarak sorunların çözümüne yönelik alınacak tedbirlerin ve yapılabilecek düzenlemelerin belirlenmesi amacıyla 9/7/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 9/7/2025 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - İYİ Parti grup önerisinin gerekçesini açıklamak üzere Samsun Milletvekili Erhan Usta'ya söz veriyorum.

Sayın Usta, buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlarım.

Bugün bizim İYİ Parti Grubu olarak araştırma önergemizin konusu, tarım sektörünün, çiftçilerimizin yüksek borçlulukları ve biraz da bu borçluluğa neden olan yetersiz bütçe destekleri konusu olacaktır. Sayın Cumhurbaşkanı 28 Haziran 2025'te Ziraat Bankası 4'üncü Tarım Ekosistemi Buluşması'nda bir

konuşma yapıyor, her zamanki gibi, tabii, okuyor. Okuduğu metinde Ziraat Bankasının tarım sektöründe kullandığı kredilerin 700 milyar lirayı aştığını coşkulu bir şekilde söylüyor Sayın Cumhurbaşkanı. Belli ki metni Ziraat Bankası yetkilileri yazmış. Tabii, bir yerde kredi varsa öbür tarafta da borçluluk vardır yani geldiğimiz noktada, Sayın Cumhurbaşkanı çiftçilerin borcunun ne kadar fazla olduğuyla övünür bir noktaya gelmiştir. Tabii, ilginç olan diğer bir husus: “Faiz haramdır.” diye iktidara gelenler iktidar serüvenlerinde en son noktada “Şu kadar fazla kredi verdik.”le övünür hâle gelmişlerdir, bunu da özellikle AK PARTİ Grubunun takdirine bırakmak istiyorum.

Şimdi, değerli arkadaşlar, tabii “Bu kadar kredi aldılar, kredi çok arttı, çok kredi veriyoruz.” falan diyor. Hani “Bu kredi ne için alındı? Tarım sektörü çok mu büyüyor yani yatırım mı yapılıyor?” diye baktığımızda aslında bunu göremiyoruz. Şu grafiği göstereceğim: Burası AK PARTİ hükümetleri dönemidir. Şu taraftaki tarım sektörünün büyümesi -ekrandan görünüyor değil mi- burası da toplam millî gelirdeki büyüme. Yani AK PARTİ hükümetleri döneminde tarım sektörü yaklaşık yüzde 2,5 büyümüş ama toplam millî gelir yüzde 5,3 büyümüş. Dolayısıyla yani bu borçlar daha fazla yatırım yapmak, daha fazla üretim yapmak için alınmış borçlar değil günü kurtarmak için alınmış borçlar olduğu çok net bir şekilde bu grafikte aslında görünüyor.

Şimdi, diğer taraftan, baktığımızda, tabii, tarım sektörünün borcu sadece Ziraat Bankasına değil, diğer bankacılık sistemine de borcu var. Onun dışında, işte PANKOBİRLİK gibi, Tarım Kredi gibi birliklere borçları var, artı piyasaya olan borçları var. Diğer tarafları çok fazla takip edemiyoruz, düzenli verisi yok ama bankacılık sistemine olan borcu nasıl gelişmiş nominal rakamlar üzerinde şöyle gösterebiliriz: 2004 yılında 5,9 milyar TL çiftçilerin bankalara olan borcu değerli arkadaşlar, 2025’in ilk çeyreğine geldiğimizde bu borç 5,9 milyar TL’den 1 trilyon 84 milyar liraya çıkmış, tam 184 katına yükselmiş. Evet, tarım sektörünün geldiği durum bu, Sayın Cumhurbaşkanının da övündüğü bu yani bunu anlamak mümkün değil.

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) - Nominal mi, reel mi Erhan Bey?

ERHAN USTA (Devamla) - En zayıf olduğu noktadan Cumhurbaşkanına bir konuşma yaptırıyorlar, demek ki bu konuşmaları yaptığı metni, okuduğu metni analiz etmiyor diye anlıyoruz biz buradan.

Şimdi birazdan “Nominal üzerinden konuşmak çok doğru olmayabilir.” diye itirazlar gelebilir, o yüzden rasyolar üzerinden bakalım.

Değerli arkadaşlar, burada mavi olan çizgi tarımsal destekler. Sol eksene bakacağız. Tarımsal desteklerin 2004’ten sonra nasıl aşağı doğru geldiğini çok net bir şekilde görüyoruz. Neye oranı? Tarımsal hasılaya oranı yani devletin bütçeden yaptığı desteklerin toplam tarım üretimine veya çiftçilerin toplam gelirine oranının zaman içerisinde nasıl aşağı doğru geldiğini, yüzde 4’ün altına indiğini çok net bir şekilde görüyoruz. Buna karşılık ne olmuş? Şu da -Selami Bey size cevap- kredilerin toplam hasılaya, tarım hasılasına oranı. Kaçmış mesela 2004 yılında? Yüzde 10’u kadarmış yani çiftçinin gelirinin yüzde 10’u kadar borcu varmış bankacılık sistemine; şu anda bu borç yüzde 42’ye gelmiş değerli arkadaşlar, dediğim gibi, bunun içerisinde piyasaya olan borçlar, birliklere olan borçlar gibi diğer borçlar da yok. Çiftçinin geldiği durum bu, Sayın Cumhurbaşkanı bu manzarayla övünüyor; nasıl övünüyor tabii, bunu anlamak mümkün değil.

Millî gelire oran olarak da baktığımızda aynı hikâyeyi görüyoruz değerli arkadaşlar. Bu da hem kredilerin hem de tarımsal desteklerin millî gelire oranıdır. Kredilerin millî gelire oranı hızlı bir şekilde yükselirken desteklerin bütçe... Bakın arkadaşlar, tarım sektörü bütün dünyada desteklenir, desteklemediğiniz zaman tarım sektörü ayakta duramaz ama bakıyorsunuz, tarımsal desteklerin millî gelire oranında hızlı bir düşüş var.

Bir de tabii, bu Hükümetin çıkardığı, 2006 yılında çıkardığı bir Tarım Kanunu var. Bu Tarım Kanunu ne diyor? “Tarımsal destekleme ödemelerinin millî gelire oranı yüzde 1’in altında olamaz.” diyor ama

buna rağmen şu anda geldiğimiz noktada yüzde 0,2 değerli arkadaşlar. Başından itibaren... Buna bakalım şimdi, şu alt taraftaki çizgi, az önce de gösterdiğimiz, tarımsal destek ödemelerinin millî gelire oranı. 2007 yılından aldık çünkü 2006'da kanun çıkıyor, ilk bütçesi 2007'de yapıldığı için. 2007'de 0,6'yı millî gelir; aslında kanuni orana biraz yakınımış. Bakın, bunu Maliye Bakanının da dinlemesi lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Usta, lütfen tamamlayın.

ERHAN USTA (Devamla) - Tarımsal destekleri kesmenin meziyet olduğunu zannediyor arkadaşlar, buna sizin de itiraz etmeniz lazım. Bakın, sizin Hükûmetiniz döneminde millî gelire oranı 0,7 olan tarımsal desteklerin şu anda geldiği noktada oranı 0,2'ye düşmüş. Şurası ne? Şurası da kanuni oran. Bu aradaki taralı olan alan nedir? Bu alan, çiftçiye hazinenin 2007'den beri söz verip de vermediği paradır, çıktığı paradır, çiftçiye olan borcudur. Bunun bugünkü reel değeri nedir, biliyor musunuz arkadaşlar? Tam 7 trilyon lira, 7 trilyon lira. Kanuni oranın altında destekleme vererek çiftçinin parasına çokülmüştür. Dolayısıyla mesele, tarımı sadece tarımdan ibaret zannetmemek lazım; tarım aynı zamanda gıda enflasyonu demektir, tarım aynı zamanda kentleşme sorunu demektir, tarım aynı zamanda çocukların eğitim sorunu demektir, tarım aynı zamanda beslenme sorunu demektir. Dolayısıyla madem planda “stratejik sektör” diyorsunuz, “öncelikli sektör” diyorsunuz, o zaman sizin tarım sektörünü desteklemeniz lazım. Buna sizi nasıl ikna edeceğiz? Ancak bu araştırma komisyonu belki Hükûmeti ikna edebilir. O yüzden araştırma komisyonu kurulmasına ilişkin önergemize sizlerden destek bekliyoruz.

Saygı sunuyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Usta, teşekkür ediyorum.

Öneri üzerinde ilk söz talebi, YENİ YOL Partisi Grubu adına Antalya Milletvekili Şerafettin Kılıç'a ait.

Sayın Kılıç, buyurun.

YENİ YOL GRUBU ADINA ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İYİ Parti Grubunun önerisi üzerine grubumuz adına söz aldım. Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri takip eden aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün burada tarım sektöründeki sorunların araştırılması amacıyla sunulan bir önergeyi görüşüyoruz. Gidin, herhangi bir Anadolu köyüne, herhangi bir pazar yerine vatandaşa sorun, “Tarım ne durumda?” deyin. Size sayfa sayfa rapordan daha net, daha samimi bir tablo çizeceklerdir. Üretici diyor ki: “Mazot olmuş 55 lira, gübre olmuş ateş pahası. Ben ektiğimle değil, borçlandığımla uğraşıyorum, toprak bizim ama bereketi başkasına gidiyor.” Siz hâlâ kalkınma planlarında “2053 vizyonu” falan diyorsunuz ama millet 2025'in hasadına çıkabilir mi onu bilmiyor.

Değerli milletvekilleri, bu ülkede tarım bilerek ve isteyerek zayıflatıldı. Gıda zinciri küresel şirketlere teslim edildi. İthalatçı bir anlayış üreticinin önüne duvar gibi dikildi. Tarım artık politika kitaplarının konusu değil, kriz masalarının başlığıdır. 2004'te gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 9'u olan tarımın payı bugün yüzde 5'lere gerilemiş, tarım destekleri yarı yarıya düşmüş, üretici borçla ayakta durmaya çalışıyor. Bunların hepsi göz göre göre oldu.

Bir başka mesele daha var, açık konuşalım. Bu Mecliste tarım alanındaki gerçek sorunların konuşulmasından kaçınıyor, konuşulsa da sadece lafla geçiştiriliyor. Bakınız, On İkinci Kalkınma Planı'nda denilmiş ki: “Tarım öncelikli gelişme alanıdır.” Peki, soruyorum size: Öncelik buysa, neden bu bütçede en az destek tarıma veriliyor? Neden çiftçinin borcu her yıl katlanıyor? Neden 10 genç çiftçiden 8'i tarımı terk etmek istiyor? Çünkü iktidar bu ülkenin stratejik sektörlerini bile günübirlik planlarla idare ediyor da ondan, çünkü plansızlık bir yönetim biçimi hâline gelmiş durumda.

Şunu artık açıkça kabul etmemiz gerekiyor: Bu ülkede üretici mutsuzsa tüketici de huzurlu olamaz, tarlada emek karşılık bulmuyorsa sofrada bereket kalmaz, tarım göz ardı edilirse kalkınma planları da anlamını yitirir.

Bugün oy vereceğimiz bu öneri her ne kadar bir araştırma komisyonu talebi gibi görünse de aslında çok daha fazlasıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kılıç, lütfen tamamlayın.

ŞERAFETTİN KILIÇ (Devamla) - Bu öneri “Duyuyoruz, farkındayız, görmezden gelmeyeceğiz.” deme fırsattır. Biz bu sesi duyuyoruz; köyünü terk eden gençten, borcunu ödeyemeyen çiftçiden, ay sonunu getiremeyen pazarcıdan yükselen sesi duyuyoruz ve diyoruz ki: Artık çözüm üretme vakti geldi, artık meseleleri ötelemek değil, üstlenmek zorundayız.

Bu öneriye bu bilinçle “evet” diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kılıç, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Ağrı Milletvekili Nejla Demir’e ait.

Sayın Demir, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA NEJLA DEMİR (Ağrı) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tarım toplumlarının ayakta kalmasının birincil şartı doğru tarım politikalarıdır çünkü tarım doğaya bağımlılığıyla her zaman risklerle dolu bir sektördür. Bu riskleri minimize etmenin yolu doğayla uyumlu politikalar üretmektir yani savaş ve rant odaklı politikalardan vazgeçmektir. Bu sebeple, iktidar tohum, toprak, su ve güneşe karşı açtığı savaşa son vermelidir. Sürdürülen neoliberal politikalarla yerli üretim ve tohumlar bitiriliyor. Toprak ve su mantar gibi türeyen madenlerle, hesapsızca kullanılan pestisitlerle tahrip ediliyor, kirletiliyor. Atmosfer zarar gördüğü için güneş ışınları da zararlı hâle gelmiş durumda. Tüm bunların yanında Türkiye’de özellikle 1980 sonrası hayata geçirilen neoliberal dönüşüm programları süreç içinde tarıma yönelik desteklerin azaltılmasına ve kırsalın tasfiyesine neden olmuştur. Zamanla küçük üreticiye yönelik tarımsal desteklemeler borçlandırmaya dönüşmüş, tarım kurumları ve KİT’ler tasfiye edilmiştir. Özellikle son yirmi iki yıldır uygulanan politikalarla küçük ve orta ölçekli tarımsal üretim önemli ölçüde tasfiye edilmiştir. Bugün çiftçiler borcu borçla kapatmak için ya bankalara ya da tefecilere mahkûm durumda çünkü 2013 sonrası çiftçi yeterince desteklenmediği için sürekli krediye yöneldi. Bu dönemde krediler 198 kat artarken destekler sadece 44 kat arttı. Türkiye Bankalar Birliği verilerine göre, 2002’de 2,5 milyar olan çiftçi borcu 2025’in başlarında 1 trilyon 26 milyar TL’yi aştı. Çiftçinin geliri yok, zararı çok; ödenemeyen borçlardan dolayı tarla, traktör icralık durumda.

Sayın milletvekilleri, biliyorsunuz, 38’i ağır, 65 ilde zirai don felaketi yaşandı. Araştırılması için bir komisyon kuruldu. Ben de o Komisyonun üyelerinden birisiyim. Gözlemlediğimiz kadarıyla, afetten yüzde 40 ile yüzde 100 arasında zarar gören ürünler vardı. Bu felaketle birlikte görmemiz gereken, doğanın bize gönderdiği önemli bir mesaj da var aynı zamanda; önümüzdeki yıllar korkunç bir iklim krizi ve önemli bir su kriziyle karşı karşıya kalacağımız gerçeği.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Demir, lütfen tamamlayın.

NEJLA DEMİR (Devamla) - Doğru tarım politikaları açısından zaman kaybetmeden, ÇKS ve TARSİM kaydına bakılmaksızın zirai dondan etkilenmiş bütün çiftçilerin zararları karşılanmalı ve doğanın geleceğe dair bizlere verdiği mesaja kulak verilmelidir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Demir, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Bursa Milletvekili Orhan Sarıbal’a ait.

Sayın Sarıbal, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ORHAN SARIBAL (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepimizi selamlıyorum.

Öncelikle, bu öneriyi desteklediğimizi söylemek isterim ama gerçek sorunu paylaşmak isterim. Gerçek sorun: Yirmi iki yıllık AKP, son yedi yıl Recep Tayyip Erdoğan saray iktidarındır. Recep Tayyip Erdoğan saray iktidarı devrilmedikçe Türkiye’de hiçbir sorunu çözemezsiniz; tam tersi, sorunlar sürekli devam eder. Örneğin, Koyun Keçi Birliğine kayyum atamak nereden çıkmıştır? Örneğin, muhtara kayyum atamak nereden çıkmıştır? Bütün bunların yanında iklim bile dayanamadı, iklim bile ortaya koydu ki hiçbir şekilde görülmeyen bir don felaketi bu sene görüldü. Ne için? İnanın, o da saray iktidarı nedeniyle, saraydan kaynaklanıyor.

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) - Rüyanda görüyorsun, rüyanda.

ORHAN SARIBAL (Devamla) - Değerli arkadaşlar, bu ülkede faşizm var. Değerli dostlar, bu ülkede sadece faşizm değil; otoriterlik, totaliterlik tam da hızlı bir şekilde hayata geçmiş durumda.

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) - Rüya görüyorsun, rüya.

ORHAN SARIBAL (Devamla) - Siz bütün yaptığınız her şeyi sadece bir kişinin o koltukta kalması için yapıyorsanız ve o kişi kendi saltanatı, kendi düzeni için bu ülkenin bütün kaynaklarını, ormanlarını, meralarını madencilere; doğasını enerji gerekçesiyle yandaşlarına peşkeş çekiyorsa, bu ülkenin bütün kaynaklarını yağmalayarak, talan ederek kendisini, saray saltanatını, yandaşlarını, kendi iş odaklarını zengin ediyorsa, bunlar yetmediği noktada halkı bugün soyup soğana çeviren Mehmet Şimşek’le beraber yeni bir vergi düzeni kuruyorsa orada tek şey söylenir: Faşizme karşı birlikte mücadele. (CHP sıralarından alkışlar) Bu mücadele sadece elbette Cumhuriyet Halk Partisiyle olmayacak. Bu mücadele, bu ülkede vicdanı olan, bu ülkede onuru olan, bu ülkeye karşı gerçekten vatandaşlık hukukuna sahip olan bütün sol, sosyalist, devrimci, Kürt, Türk, Alevi, Sünni, yetmiş iki milletle bir arada olacak çünkü sayın milletvekilleri, bu faşizm er geç sizin yanınıza da gelecek. Hatırlayınız, 1940’lara gidelim, Hitler faşizminin propaganda şefi vardı, Goebbels; inanın, Goebbels yaşasaydı bugün buna şaşırdı. Onun bile aklına yatmayacak ağır ve faşist uygulamaları bu hayata geçirme konusunda mükemmel bir şekilde başarıyla gidiyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Sarıbal, lütfen tamamlayın.

ORHAN SARIBAL (Devamla) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Elbette söyleyeceğimiz sözümüz çok ama net bir şekilde söyleyeyim: Toprak Mahsulleri Ofisinin ithalatçı olduğu, Et ve Süt Kurumunun ithalatçı olduğu, bütün her şeyle ithalata dönük bu ülkenin 86 milyon insanını modern kölelikten klasik köleliğe çevirip, üzerinden ceket, elbiseyi alıp şimdi de etini sömürme anlayışını elbette reddediyoruz.

Sayın milletvekili arkadaşlarım, son sözüm açıkça şudur, net bir şekilde adını koymak isterim:

“Yürü bre Hızır Paşa

Senin de çarkın kırılır

Güvendiğin padişahın

O da bir gün devrilir.”

Değerli dostlarım; yaşasın demokratik, yaşasın kardeşçe yaşayacağımız, yaşasın özgür Türkiye! Kahrolsun faşist diktatörlük!

Saygılarımla. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Sarıbal.

Diğer söz talebi, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Burdur Milletvekili Adem Korkmaz’a ait.

Sayın Korkmaz, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ADEM KORKMAZ (Burdur) - Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri; tarımın konu edildiği bu öneri vesilesiyle grubumuz adına söz almış bulunuyorum.

Tabii, bazı hatipler belli konularda, kredi borçlarının, çiftçi borçlarının artmasıyla ilgili önermeler ileri sürdüler “‘Faizi indireceğiz.’ dediniz ama çiftçiyi faizli kredi sistemine mahkûm ettiniz.” gibi. Biliyorsunuz, tarımsal kredilerin büyük çoğunluğu sübvansiyonlu kredilerdir ve reel faizin oldukça altında, bazıları da sıfır faizle verilir.

ERHAN USTA (Samsun) - Faiz olmuyor mu o zaman Adem Bey?

ADEM KORKMAZ (Devamlı) - Ki buradaki temel politika, üretim gücünü artıracak ve üreticinin kolay finansmana ulaşmasını sağlayacak bir yaklaşımdır.

Tarım sektöründeki büyüme sanayi sektöründen biraz düşük olmuş, eyvallah ama hem tarım büyümüş hem sanayi büyümüş hem hizmetler büyümüş, yirmi iki yıllık iktidarda istikrarlı bir şekilde aralıksız büyüme devam etmiş.

ERHAN USTA (Samsun) - Borç niye artmış?

ADEM KORKMAZ (Devamlı) - Esasında gösterdikleri tablolar ve çizgiler de bunları ifade ediyor. Biri biraz az büyümüş, eyvallah. Tarımın daha çok büyümesi, daha çok gelişmesi için, gıda istikrarı ve stratejik ürün olan tarımın gelişmesi için daha çok çabalamamız gerektiğinde hemfikiriz, zaten bu konudaki politika çalışmalarımız da devam ediyor.

Şimdi, tarımla ilgili bir konu konuşacağız. İşte “saray iktidarının devrilmesi” falan... Ya, bunlara millet karar verir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sandığı getirin, versin kararını, sandığı getirin; biz de onu istiyoruz.

ADEM KORKMAZ (Devamlı) - Burada tarımı konuşacaksak tarımı konuşalım, tarımsal verileri konuşalım, tarımsal üretimi konuşalım, tarımsal yatırımları konuşalım, tarım politikasını, stratejisini konuşalım, tartışalım; öneri bunu içeriyor ama sanırım, reklam ya da başka yerlere mesaj verme ihtiyacından dolayı böyle bir dil geliştiriliyor. Bu önerinin... Bazen bizi “Ya, hatip neden bu öneriye cevap vermedi?” diye eleştiriyorsunuz, o zaman sizin de öneri sınırıyla sınırlı kalmanız gerekir hitabetinizde.

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Kurulsun komisyon, konuşalım hepsini.

ADEM KORKMAZ (Devamlı) - Eyvallah, anlayabiliyoruz belli yerlere mesaj verme ihtiyacınızı.

Ben şunu söylemeye çalışayım: Çok sevgili milletvekilleri, biz tarımı yalnızca bir üretim alanı olarak görmüyoruz, şu anda suyun merkeze alındığı bir planlı üretim modeli Bakanlığımız tarafından harekete geçirildi. Şunları sıralamak istemiyorum: Sebze ve meyve üretiminde dünyada 4’üncüyüz, sığır eti üretiminde Avrupa’da 1’inciyiz, küçükbaş varlığında, büyükbaş varlığında 2’nciyiz. Artık bunları söylüyoruz ama istatistikler de sizi kesmiyor, verileri söylüyoruz, istatistik kurumlarına güvenmiyorsunuz.

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Kuralım araştırma komisyonunu araştırсын, konuşalım.

ADEM KORKMAZ (Devamlı) - Politikaları anlatıyoruz, vatandaş... Ya, 36 milyar dolar ihracattan bahsediyoruz, tarımsal ihracatın tarımsal ithalatı karşılama oranı yüzde 150 diyoruz, esasında dikkat çekiyoruz buna.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Öyle bir şey yok, dış ticaret açığı veriyor tarım; dış ticaret açığı veriyor!

BAŞKAN - Sayın Korkmaz, lütfen tamamlayın.

ADEM KORKMAZ (Devamlı) - Türkiye’deki tarımsal çalışmalar, tarımsal üretim ve ihracatın geldiği nokta önceki dönemlerle karşılaştırılamayacak derecede onlarca, yüzlerce kat artmış ama hiçbir şey tatmin etmiyor. Bir tek cümle var: “Öldü, bitti, yok oldu.” Öyle bir şey yok. Bakın, biz Zirai Don Komisyonu vesilesiyle Anadolu’nun dört bir tarafını gezdik, zirai dondan hasar görmüş çiftçileri yerinde inceledik. Hep ne duyduk biliyor musunuz? “Bu sene biz 500 milyon dolar ihracat yapacaktık, yapamadık.” “Bir küçükük ilçede 2 bin ton vişne ihraç ediyorduk, bu sene yapamadık.” Yani mesele ne biliyor musunuz? Ürettiğimiz ve üretim kaynaklı... Büyük çoğunluğunu ihracat temelli yapmış olduğumuz bu üretimi dünya pazarlarında “Biz bu pazarlarımızı gelecek yıllarda nasıl koruruz?” konuşmalarına iktidar, muhalefet hep şahit olduk.

Yani dediğiniz gibi tarımın battığı falan yok; tam tersi, tarım güçlü bir şekilde geleceğe yürüyor.

Teşekkür ediyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Korkmaz.

Şimdi, İYİ Parti Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş önerisini oylarınıza sunacağım: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

Sayın Günaydın, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

42.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, Burdur Milletvekili Adem Korkmaz'ın İYİ Parti grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Evet, ben hatibi dinledim, Ziraat Mühendisleri Odası Genel Başkanlığını uzunca bir süre yapmış ve tarım meselesine ömrünü vermiş bir insan olarak hayretle dinledim. Sebebi şudur: Bize istatistikten ve veriden bahsediyor sayın konuşmacı, ben kendisine bazı verileri söyleyeyim. Şu peş peşe sayacağım ürünlerin hiçbirinde Türkiye kendine yeterli değil ve net ithalatçıdır; bunlar: Buğday, arpa, mısır, çeltik, soya, ayçiçeği, hayvansal ürünler. Bunların tamamında yani tarla bitkileri ve yağ bitkilerinde ve elbette mercimekte, nohutta, baklagillerde ve özellikle dünyaya bizim topraklarımızdan yayılmış, gen merkezinin bizde olduğu ürünlerde bile net ithalatçı hâle gelmişiz, arkadaş hâlâ bize “Verilerle konuşun, veriler çok iyidir.” diyebiliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Günaydın, lütfen tamamlayın, son kez uzatıyorum.

Buyurun.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ya, Türkiye gıda enflasyonunda ilk 3'te, bu da mı size bir şey söylemiyor? 24 milyon hektar işlenen alan vardı, son yirmi beş yılda 3 milyon hektarı, 30 milyon dönümü çiftçi işlemekten vazgeçti, bu da mı size bir şey söylemiyor? Türkiye'de kişi başına kırmızı et tüketimi 7 kilogram düzeyine düştü, insanlar et yiyemiyorlar, bu da mı size bir şey söylemiyor? Köyler boşaldı, ortalama çiftçi yaşı 58'e yükseldi, sen bize burada hikâye anlatıyorsun!

Bakın, bu ezberler bizi hiçbir yere götüremez, sorunu saptamak konusunda eksiklerimiz varsa çözüm üretebilmemiz mümkün değildir. Türkiye çok derin bir tarım ve gıda krizi yaşamaktadır; köye ve kent mutfağına giderseniz bunu görürsünüz ama salondan görünmüyor olabilir.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Sayın Zengin, buyurun.

43.- İstanbul Milletvekili Özlem Zengin'in, Bursa Milletvekili Orhan Sarıbal'ın İYİ Parti grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Sayın Başkanım, doğrusu ben de hayretler içerisinde Cumhuriyet Halk Partili Milletvekili Orhan Sarıbal Beyefendi'yi dinledim. Bir defa, kendisi bizim iştirme sorunumuz olduğunu düşünüyor galiba, o kadar çok bağıırıyor ki milletvekillerinin duymadığını zannediyor. Kendisini konuşurken normal bir desibelde konuşmaya davet ediyorum öncelikle.

Bir diğer önemli mesele de söylediği şey yani sataşma değil, hakikaten normali aşan bir ifade. Bakın, Sözcü gazetesinin tarifiyle okuyorum, Sözcü gazetesi diyor ki: “Son otuz yılın en büyük zirai don felaketi yaşandı ve 36 ilimizde yaşandı.”

Biz hepimizin oylarıyla bir araştırma komisyonu kurduk, hatta daha dün Cumhuriyet Halk Partisi Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer Bey'le konuşurken bu Komisyonun nasıl iyi çalıştığını kendisi bana söyledi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Zengin, son kez uzatıyorum, lütfen tamamlayın.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Şimdi, burada çıkan hatip diyor ki: “Bu donun sebebi Tayyip Erdoğan’dır.” Ya, ben artık vallahi bilemiyorum. Zaten ancak bununla dalga geçilebilir, alay konusu oluyorsunuz değerli arkadaşlarım. Yani bir insandan nefretiniz sizi bu kadar komik bir duruma düşürmemeli. Siyaset yapıyorsunuz, ben sizi ciddiyete davet ediyorum. Söyleyecek hiç mi hakiki bir cümleniz yok da böyle komik sözler ifade ediyorsunuz? Ya, bu kürsünün racununa ters, milletvekilliğinin haysiyetine ters bir şeyden bahsediyorsunuz. Bütün eleştirilerinizi yapın, her şeyi sıralayın ama Allah’ın verdiği, sonuçta tabii bir afeti, sizin çok beğendiğiniz Sözcü gazetesinin dahi “tabii afet” olarak tanımladığı bir şeyi böyle anlatmak ancak cahilliğin tepe noktası diyorum.

Teşekkür ederim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Çömez, buyurun.

44.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez’in, Burdur Milletvekili Adem Korkmaz’ın İYİ Parti grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Saygıdeğer milletvekilleri, bugün Türkiye’de tarımın içinde bulunduğu fecaati inkâr etmek hakikaten aymazlıktır. Bakın, şu anda köylü kan ağlıyor, köyler terk edilmiş, çiftçi yaşı ortalama 58, hayvan yetiştiricisi yaşı ortalama 56. Geçtiğimiz günlerde Sayın Erdoğan Ziraat Bankasının bir toplantısında “Avrupa’nın en fazla et üreten ülkesiyiz.” diyor. Peki, madem öyle niye Uruguay’dan, Brezilya’dan geçtiğimiz on yıl içerisinde 11,5 milyar dolarlık hayvan ithal ettiniz? Hayvanlar üzerlerindeki gübreleriyle geliyor, gübreyle bile para veriyorsunuz ve bu şartlar altında bu milleti açlığa, sefaletle mahkûm ettiniz.

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) - Başkanım, böyle bir usul yok, öneri bitti biz hâlâ konuşuyoruz!

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Deniliyor ki: “Tarımda çok iyiyiz.” Son sekiz ay içerisinde, Sayın Erdoğan’ın imzasıyla, Resmî Gazete’de mısır ithalatına 3 kere izin verildi ve tam 3 milyon ton mısır ithal ettik sıfır gümrükle; batmayan hiçbir alan kalmadı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) - Grup önerisi bitti efendim, böyle bir usul yok Sayın Başkanım!

BAŞKAN - Sayın Çömez, son kez uzatıyorum, lütfen tamamlayın.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bitiriyorum, bitiriyorum.

Anlıyorum, doğruları duymaya tahammülünüz yok, çiftçinin derdini dinlemeye tahammülünüz yok, çiftçinin feryadını dinlemeye tahammülünüz yok. Madem tarım o kadar iyi, niye dünyada gıda enflasyonunda rekor kırıyorsunuz? Yüzde 40’ı geçmiş durumda. Komşumuz Bulgaristan’da, Yunanistan’da gıda enflasyonu yüzde 3, bizim ülkemizde yüzde 40. Savaşan iki ülkede, Ukrayna’da, Rusya’da gıda enflasyonu yüzde 10, bizim ülkemizde yüzde 40. Nedir bunun sebebi söyler misiniz bana? Neden 3 milyon ton mısır ithal ettiniz? Neden 11,5 milyar dolarlık hayvan ithal ettiniz? Bunların hepsi TÜİK rakamları. Çiftiyi resmen batırdınız.

Bakın, az önce Sayın Erhan Usta gösterdi size, iktidara geldiğinizden bugüne çiftçinin kredi borcu tam 4 kat artmış vaziyette, 4 kat. Şu anda bankalara, tarım kredi kooperatiflerine, pancar kredi kooperatiflerine toplam borç 1 trilyon 288 milyar lirayı bulmuş. Dolayısıyla, bunlara göz kapayarak, hamasi birtakım nutuklarla çiftiyi kurtarma şansınız yok. Batırdınız çiftiyi.

ORHAN SARIBAL (Bursa) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Sarıbal, buyurun.

ORHAN SARIBAL (Bursa) - Sataşmadan söz istiyorum Başkanım.

BAŞKAN - Evet, buyurun.

ORHAN SARIBAL (Bursa) - Teşekkür ederim.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Sayın Başkanım, o zaman Grup Başkan Vekilleri konuşsun.

Merak ediyorum cevabı, bakayım.

VIII.- SATAŞMALARLA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- Bursa Milletvekili Orhan Sarıbal'ın, İstanbul Milletvekili Özlem Zengin'in yaptığı açıklaması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

ORHAN SARIBAL (Bursa) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; sesin yüksekliğinden birazcık bir şey çıkarıyor olmak kıymetli bir iş. Demek ki yavaş konuşmamak lazım, yüksek konuşunca dikkat çekiyor; bu açıdan kıymetli, bunu önemsiyorum.

İkincisi de cumhuriyet tarihinde ya da bizim tarım tarihinde hiç olmayan bir donun böyle bir dönemde olması nedeniyle galiba bazı tespitleri yapmaya ihtiyaç duyuyoruz.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Don Allah'tan "Allah'tan." diyeceksiniz.

ORHAN SARIBAL (Devamla) - Kısaca şunu söylemek isterim: Bakın, tarımla ilgili her şeyi konuştuğ ama demek ki başka şey konuşunca daha çok anlamlı hâle geliyor. Arkadaşım bir şeyler söyledi, yirmi iki yılda 107 milyon ton buğday ithal ettiniz.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Sataşmaya gelin.

ORHAN SARIBAL (Devamla) - 30 milyar doların üzerinde para ödediniz, halkın parasını. 18 milyon ton pamuk ithal ettiniz, 32 milyar dolar ödediniz bu halkın tarlalarından, bu halkın sofralarından. (AK PARTİ sıralarından gürültüler) Yani çiftçiye yaptığınız kötülük bence öbür tarafa kalmamalı, çiftçiye yaptığınız kötülük, bu ülkenin tarımına yaptığınız kötülük... Dışarıdan özel insanlar getirip hainlik ettirseydiniz bu kadar başaramazdınız. Maalesef, bu ülke bugün çok ciddi bir yıkım içerisinde, çok ciddi bir yıkım içerisinde.

Kısaca, Sayın Başkan, müsaadenizle, şunları açıkça söylemek isterim: Ya bu ülkede uyguladığınız politika var, politikasız değilsiniz; göç politikası sizin eseriniz, mülksüzleştirme politikası sizin eseriniz, ithalatı önceleyip üretimi durdurma sizin eseriniz, gümrükleri sıfırlama, yandaşlara gemileri yanaştırma, içeri aldıktan sonra gümrükleri artırma sizin eseriniz.

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) - Orhan, bu konuşmaları parti içinde çok kullanma, parti içi mücadelede seni kurtarmaz bu!

ORHAN SARIBAL (Devamla) - Bu ülkede dünyada adı okunmayan şap hastalığıyla bugün bütün alanları kapatmak sizin eseriniz. Bu ülkede ne yazık ki gümrük vergilerini sıfırlayarak, pamuğu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Sarıbal, teşekkür ediyorum...

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) - Parti içi mücadelede seni kurtarmaz bu!

ORHAN SARIBAL (Devamla) - O biraz önce bahsettiğiniz Sözcü televizyonuna davet ediyorum...

BAŞKAN - Sayın Sarıbal, süreniz doldu, teşekkür ediyorum...

ORHAN SARIBAL (Devamla) - ...tek tek tartışmaya davet ediyorum.

Kolay gelsin. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) - Parti içi mücadelede bu seni kurtarmaz, başka işlere başvuru, bizim üzerimizden çalışma. Sen parti içi mücadele için bunu konuşuyorsun, anlıyoruz biz onu!

VI.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

3.- DEM PARTİ Grubunun, Grup Başkan Vekili Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit ve Grup Başkan Vekili Muş Milletvekili Sezai Temelli tarafından, AİHM'nin Kobani davasındaki yeni kararının uygulanması amacıyla 9/7/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 9 Temmuz 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

BAŞKAN - Şimdi, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Öneriyi okutuyorum:

9/7/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 9/7/2025 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Gülüstan Kılıç Koçyiğit

Kars

Grup Başkan Vekili

Öneri:

9 Temmuz 2025 tarihinde Kars Milletvekili, Grup Başkan Vekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit ve Muş Milletvekili, Grup Başkan Vekili Sezai Temelli tarafından (12698 grup numaralı) AİHM'in Kobani davasındaki yeni kararının uygulanması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan genel görüşme önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 9/7/2025 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi grup önerisinin gerekçesini açıklamak üzere Şanlıurfa Milletvekili Dilan Kunt Ayan'a söz veriyorum.

Sayın Kunt Ayan, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bir selamı da Kobani kumpas davasında hâlen tutuklu bulunan başta Eş Genel Başkanlarımız Sayın Selahattin Demirtaş ve Sayın Figen Yüksekdağ olmak üzere tüm arkadaşlarımıza gönderiyorum. En kısa zamanda barış ve demokrasi mücadelelerine kaldıkları yerden, dışarıda ve özgür bir şekilde devam edeceklerine olan inancımız tam. Bu inancımızı onların dik duruşlarından, barışa duydukları sarsılmaz inançtan aldığımızı ifade ediyorum.

Kobani kumpas davasının baştan sona demokratik siyasetin tasfiyesine dönük bir hamle olduğunu çok iyi biliyoruz. Planlı ve siyasi bir organizasyonun yargı maskesiyle sahneye konmuş bir hâlidir. Ne olmuştu, hep birlikte hatırlayalım. 6-8 Ekim 2014'te IŞİD barbar çetesi tarafından Kobani halkı yoğun bir saldırı altındaydı. HDP ise kamuoyuna bir çağrıda bulundu, dedi ki: "Savaşa karşı barışçıl bir dayanışma gösterin." Orada aslında bir suç yoktu, aradan dört yıl geçti, bu çağrıyı maalesef ki bir şiddet çağrısı olarak iktidarın savcıları ele aldı ve bir dosya açtı. Amaç neydi? HDP fikriyatını aslında tasfiye etmekte. Sandılar ki HDP bitecek, sandılar ki HDP'li siyasetçiler susacak, sandılar ki "barış" demekten "ortak yaşam" demekten "demokrasi" demekten vazgeçecekler ama onca baskıya rağmen HDP fikriyatı hâlen devam ediyor, hem de milyonlarca insanın iradesiyle devam ediyor. Barış, eşitlik, halkların birlikte onurlu yaşam talebi daha da güçlendi. Dün yani 8 Temmuz 2025 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi "Selahattin Demirtaş/ Türkiye" kararını verdi. Bu karar yalnızca Demirtaş'ın tutukluluğunun hukuksuzluğunu değil, aynı zamanda Kobani kumpas davasında tutuklu bulunan tüm siyasetçilerin tutukluluklarının hukuk dışı ve siyasi amaçlı olduğunu açıkça ortaya koydu. AİHM ne dedi biliyor musunuz? Nazikçe "Bu bir kumpastır." dedi. AİHM ne dedi biliyor musunuz? "Bu tutuklamalarda makul bir suç şüphesi yoktur." dedi, "Dört yılı aşkın tutukluluk yeterli gerekçe olmadan sürdürülmüştür." dedi. Yine şunu ifade etti: "Anayasa Mahkemesi dosyayı dört yıldan fazla süredir incelemeyerek bir hak ihlali oluşturmuştur." Yine "Tutukluluk siyasi amaçlarla demokratik siyasete katılımı engellemek için kullanılmıştır." şeklinde, mevcut sözleşmenin birçok maddesine dair ihlal kararı verdi ve ayrıca şunu vurguladı "Başvurucunun

çağrılarında şiddet eylemlerini teşvik veya tahrik yoktur.” dedi yani açıkça “Kobani kumpas davası da yargı eliyle çıkmıştır.” dedi. Biz buradan bir kez daha şunu ifade ediyoruz: Bu davanın başka bir vicdani boyutu olduğunu da ifade ediyoruz.

Yine, Kobani olaylarında yaşamını yitiren 47’si HDP’li 54 yurttaşımızın adı ve anısı bu davada aslında istismar edildi. Özellikle Yasin Börü’nün adı üzerinden siyasi propagandalar yürütüldü. Oysaki özel mahkeme tarafından dahi, Yasin Börü’yle ilgili yargılanan kişinin bu dosyada aslında Yasin Börü’nün katili olmadıklarını ifade etti ve beraat kararı verdi. Şimdi çıkıp samimiyetsizce adaletten söz edenler eğer zerre kadar vicdan taşıyorlarsa önce o aileden, o gencin anısından özür dilemelidirler.

Bu dava pek çok siyasi davanın öncülü ve laboratuvarı olarak kullanıldı. Yargının siyasallaşmasının, demokratik muhalefetin bastırılmasının, ifade özgürlüğünün suç sayılmasının resmi oldu. Bugün, hâlen, çok üzülerek söylüyorum ki Kobani davasında uygulanan yöntemlerle siyasetçiler gözaltına alınıyor, yargılanıyor ve tutuklanıyor ve biz, buradan bir kez daha söylüyoruz: Barış ve demokratik siyaseti savunan herkesin yeri bu ülkenin zindanları değil, halkın yanındır.

Tam da bu süreçte Türkiye’nin, Kürt sorununun demokratik çözümü ve kalıcı barış için tarihsel bir dönemde olduğunu ifade ediyoruz. Elli yıla yaklaşan çatışmalı sürecin sona erdiği, halkların birlikte yaşam umudunu yeniden yeşerttiği, hukuk ve demokrasiye dönme imkânını veren önemli bir eşikteyiz. Kobani kumpas davası, yargı ve siyasi tarihinde bir kara lekedir ve artık bu yanlıştan dönülmelidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kunt Ayan, lütfen tamamlayın.

DİLÂN KUNT AYAN (Devamla) - AIHM kararı siyasi iktidarın önüne hukukun ve demokrasinin gerekliliklerini yerine getirmek için bir fırsat, bir sorumluluk koymaktadır.

Bizler kimseye lütufta bulunmuyoruz, bizler iyilik ya da siyasi bir jest de beklemiyoruz; açıkça Anayasa’nın gereği olan, tarafı olunan uluslararası sözleşmelerin yükümlülüğü olan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının uygulanmasını istiyoruz. Bu adım yalnızca özgürlükleri değil, Türkiye’de demokrasiyi, hukuk devletini, barışı yeniden inşa etme umudunu da güçlendirecektir. Eğer Türkiye bir hukuk devleti olduğunu iddia ediyorsa, eğer her fırsatta yargı bağımsızlığını dile getiriyorsa o hâlde artık hukukun gereği yapılmalı ve Kobani kumpas davasında tutuklu bulunan, başta Eş Genel Başkanlarımız olmak üzere tüm siyasetçiler derhâl serbest bırakılmalıdır.

Teşekkürler. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kunt Ayan, teşekkür ediyorum.

Öneri üzerinde ilk söz talebi, YENİ YOL Partisi Grubu adına Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen’e ait.

Sayın Ekmen, buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; DEM PARTİ Grubunun Selahattin Demirtaş hakkında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ihlal kararı vesilesiyle vermiş olduğu genel görüşme açılması önerisini destekliyoruz. Bu, sadece Selahattin Demirtaş’a ait bir genel görüşme olmayacaktır; bu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının, Anayasa Mahkemesi kararlarının, hatta yer yer Yargıtay kararlarının vatandaş aleyhine, sanık aleyhine nasıl uygulandığının bir genel görüşmesi olacaktır. Bu, muktedirin gazabını çeken bir siyasetçinin durumuna yüzünü, gözüne, başını çevirenlerin daha sonra nasıl aynı duruma maruz kaldığının konuşulduğu bir genel görüşme olacaktır. Bu, cezaevinde medeni ölüme mahkûm edilmiş birisinin resim çizerek, beste yaparak, hikâye ve roman yazarak ayakta kalabildiğinin ve muktedirle rağmen direnme hakkını sonuna kadar nasıl kullanabildiğinin genel görüşmesi olacaktır. Bu, kampanyasının özünü “Seni Başkan yaptırmayacağız!” ifadesine oturtuktan sonra başına olmadık işler gelen bir siyasetçinin başka siyasetçiler için de nasıl kötü bir örnek olarak sistem tarafından resmedildiğinin genel görüşmesi olacaktır. Bu, 2013 çözüm sürecinde

devlet tarafından verilmiş görevleri ifa ederken 6551 sayılı Yasa'yla güvence altına alınmış iş ve eylemler nedeniyle defalarca kez yargılanmış ve mahkûm edilmiş bir kişinin sistem tarafından istendiğinde her türlü bağışıklık hâlinin sağlandığı gibi, aynı şekilde sistem tarafından istendiğinde devlet eliyle talep edilen ve yasayla korunmuş eylemlerin de nasıl bir suça dönüştürüldüğünün genel görüşmesi olacaktır ve nasıl bir ironidir ki 14 Mayıs seçimlerinden bu yana kendine siyaset yapma yasağı, siyaset konuşma yasağı konulmuş olan Sayın Demirtaş âdeta iflah olmaz bir siyasetçi ve uzlaşmacı bir kişilikle bu yasağı yine başka bir süreç için kaldırmıştır ve Selahattin Demirtaş hakkında verilen bütün kararlar, Selahattin Demirtaş hakkında Anayasa Mahkemesi tarafından, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından tespit edilmiş bütün hak, ihlaller aslında sadece ve sadece içinde bulunduğumuz süreçle de bir kez daha tescil edilmiş ve bu sürecin gereği de Sayın Demirtaş'ın bu kararların gereği olarak serbest bırakılması ve bu süreç, edindiği bütün tecrübeyle, yaptığı bütün çıkarımlarla destek verme arzu ve isteğinin hayata geçirilmesi gereğidir.

Sayın Demirtaş hakkında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin geçtiğimiz dönemde tam 3 kez, bu kez de 5 ayrı husustan ayrı bir hak ihlali kararı verdiğini biliyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Ekmen, lütfen tamamlayın.

MEHMET EMİN EKMEN (Devamla) - Aynı şekilde, Anayasa Mahkemesinin de yapılmış olan birçok başvurunun içerisinde birini Sayın Demirtaş lehine bir hak ihlaliyle karara bağladığını biliyoruz. Biz, siyasetçilerin yerinin; Selahattin Demirtaş şahsında bütün siyasetçilerin, direnenlerin, aktivistlerin, demokratların yerinin cezaevleri değil, siyaset kürsüsü, şehrin meydanları, agoraları, köy kahveleri olduğunu biliyoruz ve bu ihlallerin konuşulabilmesi için bu önerinin çok önemli bir fırsat olduğunu düşünüyor ve “evet” oyu vereceğimizi ifade ediyoruz.

Teşekkür ederim. (YENİ YOL ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Ekmen, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, İYİ Parti Grubu adına Hatay Milletvekili Adnan Şefik Çirkin'e ait.

Sayın Adnan Şefik Bey, buyurun. (İYİ Parti, CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ADNAN ŞEFİK ÇİRKİN (Hatay) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu araştırma önergesine konu olan ve özünde onlarca kişinin hayatını kaybettiği davayı altı yıl sonra açar, yedi yıl sonra da iddianame hazırlarsanız sonunda onlarca kişinin öldüğü bir davada neredeyse mahkûm edecek adam bulamazsınız. Böyle hukuk olmaz. Biz, kimin suçlu, kimin masum olduğunu iddia edecek durumda değiliz, ona mahkemeler karar verecek. Ancak, hukukun bu kadar ayak altına alındığı bir ortamda doğrusu bu mahkemeler neye, nasıl karar verecek, onu da merak ediyoruz. Ortada ölen insanlar var, bu insanları sokağa dökenler var, fakat doğru dürüst bir yargılama olmadığı için ve yargılamadaki hukuk ihlalleri meseleyi bu şekilde kadar getirmiştir. Hukuk ihlali var mıdır? Vardır. Buna, dürüst olmak gerekirse, söyleyecek başka bir şey yok.

Sayın milletvekilleri, bunun yanı sıra, şu an içinde bulunduğumuz çözüm süreci ve yeni bir gelişme olan silah bırakmayla ilgili de müsaadenizle birkaç cümle ifade etmek istiyorum. Aylardan beri bir silah bırakma ve terör örgütünün kendisini feshetme tiyatrosuyla Türk milleti teselli ediliyor ve son günlerde de PKK'lı 30 teröristin gelip silahlarını bırakacağı ve bunun için de bir tören düzenleneceği ifade edilmekte. Sayın milletvekilleri, 30 teröristin bırakacağı silah olsa olsa bir pikaptır ama maalesef süreç bırakılan bir pikap silahın yanında bir kamyon yalanla yürüyüp gitmektedir. Ortada ideallerinden, amaçlarından vazgeçen bir örgüt yoktur; tam tersi “Varlığımız tanınmıştır, bundan sonraki mücadelemiz siyasettir ve bir demokratik toplum, anayasal güvence...” sözleri altında süreç yürümektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Adnan Şefik Bey, lütfen tamamlayın.

ADNAN ŞEFİK ÇİRKİN (Devamla) - Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Bunların karşısında “Siz ne diyorsunuz? Ne demek istiyorsunuz?” diyen yoktur. Bir Amerikan Büyükelçisi ortaya düşmüş, Lozan’ı tartışmaktadır; hatta dönüp “Türkler, Türkiye tekrar Osmanlı milletine dönmeli.” dahi diyebilmektedir. Amerika’nın kurucu Başkanı George Washington’dır. Bunlar kendine “Washington milleti” mi diyor? “Amerikan milleti” diyor. 2 kişi Teksas’ın bağımsızlığını savundu diye elli sene hüküm yediler, içeriden de çıkmadılar.

Sayın milletvekilleri, Türk milleti bu tiyatroyu seyrediyor ama çok yakında neyin ne olduğunun açığa çıkacağını hep birlikte göreceğiz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adnan Şefik Bey, teşekkür ediyorum.

IX.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) ÇEŞİTLİ İŞLER

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Arnavutköy Rumeli ve Balkan Türkleri Eğitim, Kültür ve Yardımlaşma Derneği üyeleri ile Arnavutköy ilçesinden gelen mahalle muhtarlarına “Hoş geldiniz.” denilmesi

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Arnavutköy Rumeli ve Balkan Türkleri Eğitim, Kültür ve Yardımlaşma Derneğinin bazı üyeleri ile Arnavutköy ilçemizden bazı mahalle muhtarları misafir locamızda Genel Kurulu izliyorlar. Hoş geldiniz diyorum. (Alkışlar)

VI.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

3.- DEM PARTİ Grubunun, Grup Başkan Vekili Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit ve Grup Başkan Vekili Muş Milletvekili Sezai Temelli tarafından, AİHM’nin Kobani davasındaki yeni kararının uygulanması amacıyla 9/7/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 9 Temmuz 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN - Diğer söz talebi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Kars Milletvekili İnan Akgün Alp’a aittir.

Sayın Alp, buyurun. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Sayın Başkanım, sayın milletvekilleri; Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi dün verdiği kararıyla Halkların Demokratik Partisi eski Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş’ın tutukluluğuna ilişkin yeni bir ihlal kararı verdi. DEM PARTİ’nin bu karar hakkında genel görüşme açılmasına ilişkin talebi üzerine Cumhuriyet Halk Partimizin görüşlerini arz etmeye çalışacağım.

Bu karar ve kararın verildiği kişi o kadar önemlidir ki kısa, net ve mümkün olduğunca açık konuşacağım. Mahkeme kararında Selahattin Demirtaş’ın suç işlediğine dair kuvvetli şüphe bulunmadığını, Selahattin Demirtaş’ın tutukluluğunun yeterli gerekçe olmadan devam ettirildiğini, Selahattin Demirtaş’ın avukatlarının dosyaya erişim hakkının ihlal edildiğini, Selahattin Demirtaş’ın siyasi saiklerle özgürlüğünden alıkonulduğunu ve bu yargılamanın muhalefeti susturma ve siyasi çoğulculuğu bastırma amacı taşıdığını hükme bağlamıştır ve Sayın Demirtaş’a toplamda 55 bin lira hakları ihlal edildiği için tazminat ödenmesine karar verilmiştir. Bu karar karşısında iki türlü davranış mümkündür. Eski davranışlarınıza göre “Kararı tanımıyorum, saygı da duymuyorum, karşı hamle yaparız, işi bitiririz.” diyebilirsiniz, geçmişte dediniz ama Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin tarafı olan bir devletiz. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin yetkilerini tanıyan bir devletiz. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararları Anayasa’mızın 90’ıncı maddesi uyarınca iç hukuk hükmündedir; hiç lââmı cimi yok, biz bu karara uymak zorundayız, gereklerini

de yapmak zorundayız. Gereği eğer suç işlediğine dair bir şüphe olmaksızın sekiz buçuk yılını cezaevinde geçiren Sayın Demirtaş'ın tahliyesi ise bu gece o tahliye müzekkeresinin o cezaevine de gönderilmesi gerekir.

Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak öteden beri hukuktan yanayız, uluslararası hukuktan yanayız, evrensel insan haklarından yanayız. Bizim tavrımız budur. Sayın Demirtaş hakkında verilen bu karar bir fırsat olarak görülmelidir. Tarihin öyle bir döneminde öyle bir karar...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Alp, lütfen tamamlayın.

İNAN AKGÜN ALP (Devamla) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Türkiye barışını ararken, Türkiye toplumsal barışını inşa etmeye çalışırken ömrünün sekiz buçuk yılını siyasi saiklerle cezaevinde geçirmiş bir insanın özgürlüğü elbette ki barışa hizmet edecektir. Artık eski paradigmayı terk edelim. Bizim barışa ihtiyacımız var. Bu barışın gereklerini devlet olarak yapmak zorundayız.

Size bir tarih hatırlatacağım. Tarih 16 Mart 2016; Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde Sayın Cumhurbaşkanı muhtarları kabul etmektedir ve HDP'lileri işaret ederek şöyle bir cümle kurmuş, çağrıda bulunmuştur: "Benim Kürt kardeşlerimi sokağa dökerek 52 kişinin ölümüne yol açan kişiler yargılanmayacak da Parlamentoda boy mu gösterecek?" Selahattin Bey, biliyorsunuz, Kobani davası kapsamında hayatını kaybeden insanlar konusunda yargılandı ve beraat etti.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İNAN AKGÜN ALP (Devamla) - Bu Meclisin, bu Parlamentonun bu hakkı kendisine iade etme mecburiyeti vardır ve bugün bu mecburiyeti yerine getirmek zorundayız diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Alp, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Cüneyt Yüksel'e ait.

Sayın Yüksel, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA CÜNEYT YÜKSEL (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmama Pençe-Kilit Operasyonu bölgesindeki arama tarama faaliyetlerinde kaybettiğimiz 12 kahraman şehidimizi ve ülkemizin birçok bölgesinde yaşanan yangın felaketlerinde kaybettiğimiz orman şehitlerimizi anarak başlamak istiyorum. Şehitlerimize Allah'tan rahmet, yakınlarına ve aziz milletimize başsağlığı dileklerini iletiyorum.

Kıymetli milletvekilleri, AİHM'in 8 Temmuz tarihli kararının asıl konusunun 6-8 Ekim olayları, bu olaylar sırasında işlenen şiddet eylemlerine ve özellikle HDP Merkez Yürütme Kurulu ile başvuru tarafından yapılan çağrılara dayanan delillere binaen Eylül 2019 tarihindeki tutuklanmasına ilişkin olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, geçen hafta aslında gene burada ayrıntısıyla değindiğim AİHM Büyük Dairesinin 22 Aralık 2020 tarihli kararında da incelemiş olduğu 6-8 Ekim olaylarıyla ilgili faaliyetler bu son kararındaki incelemenin esasını oluşturmaktadır. Bu son kararda AİHM'in kendisi de kararın özellikle 226 ve 229'uncu paragrafları arasında daha önce verilen Büyük Daire kararında incelenen konuların bu davada da örtüştüğünün altını çizmiştir. Bu nedenle, geçen hafta Büyük Daire kararıyla ilgili yaptığım hukuki değerlendirmelerin incelenen konu ve delillerin benzerliğini ve örtüştüğünü de dikkate alarak hâlâ geçerli olduğunu da vurgulamak istiyorum. Bu son kararda AİHM'in aynı konularla ilgili olarak farklı veya daha ileri bir makul şüphe değerlendirmesine girmeyip neredeyse sadece Büyük Daire kararını takip ettiğini açıkça görmek mümkündür. Kaldı ki kararda Büyük Daire kararından farklı olarak sözleşmenin ifade özgürlüğüne ilişkin 10'uncu maddesinin incelenmesine gerek olmadığına karar vermiştir. Sözleşmenin tedbir uygulamasına dair 46'ncı maddesi altında da Büyük Daire kararından farklı olarak bu aşamada herhangi bir tedbir uygulanmasına yer olmadığına işaret edilmiştir.

Kısacası, kararın 321'inci ve 323'üncü paragraflarından anlaşıldığı üzere, başvuru Büyük Dairedeki derhâl serbest bırakılma tedbirini iddialarında tekrar etmiş olsa da Sözleşme'nin 46'ncı maddesi altındaki incelemesinde mahkeme, ulusal düzeydeki yargılamayı ve mevcut ceza dolayısıyla başvurunun şu anki hukuki statüsünün değiştiğini dikkate alarak iddia ettiğinizin aksine, bu aşamada bireysel veya genel tedbirler belirtmesinin uygun olmadığına karar vermiştir, 321'inci ve 323'üncü paragraflara bakabilirsiniz.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Saadet Yüksel bile... Başkanım, lütfen ya!

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Bırak paragrafı Hocam ya, bırak! Sözleşme'nin 5'inci ve 18'inci maddeleri hakkındaki karara gel!

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Konunun hâlâ yargı makamlarının önündeki bir konu olduğu, uluslararası yargı tarafından dahi hatırlatılmış ve önemsenmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - 5'inci maddeye bir gel, 18'inci maddeye bir gel...

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Cüneyt Hocam... Zorlama yorum, zorlama yorum...

BAŞKAN - Sayın Yüksel, lütfen tamamlayın.

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Dolayısıyla, büyük ölçüde Büyük Dairede yapılan değerlendirmeleri hatırlatan ve takip eden bu kararın, davanın Anayasa Mahkemesi önünde derdest olduğu da dikkate alınarak değerlendirilmesi hukuken makul ve geçerli olan bir değerlendirmedir. Kamuoyunda, tabii, Kobani davası olarak bilinen bu dava bir kumpas davası değildir ve yargılama sürecinde alınan kararların da siyasi olduğu vurgusu işlenen suçların üzerini örtme çabasından ibarettir. 37 insanımızın katledildiği olaylar hiçbir şekilde bir hakkın ya da özgürlüğün kullanılması değildir. Yargı organları bu acıyı milletimize yaşatanlardan elbette hesap sormak zorundadır diyorum.

Bu düşüncelerle huzurdaki genel görüşme açılması önerisinin reddedilmesi gerektiğini belirterek Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Yüksel, teşekkür ediyorum.

Şimdi, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

Sayın Kılıç Koçyiğit, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

45.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, İstanbul Milletvekili Cüneyt Yüksel'in DEM PARTİ grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bazı konuşmaları bazı konuşmacılardan dinleyince insan sukutuhayale uğruyor gerçekten. O anlamıyla Cüneyt Hocanın konuşmasını da büyük bir hayal kırıklığıyla dinlediğimizi, kendisinin kişisel kariyeri, hukuk birikimiyle hiç bağdaşmayan bir konuşmayı Genel Kurulda bir AİHM kararına karşı yapmış olmasından dolayı da hayretlerimi ifade ederek başlamak istiyorum.

Şimdi Sayın Yüksel şu soruya cevap versin: AİHM 2 defa üst üste diyor ki "Siz Selahattin Demirtaş ve arkadaşlarını haksız hukuksuz, gerekçesiz bir şekilde tutukladınız ve cezaevine koydunuz siyasi saiklerle." diyor çok açık ve net bir şekilde. Sayın Yüksel'in buna bir cevabı var mı? AİHM diyor ki: "Uzun tutukluluk bir hak ihlalidir, yıllardır tutuklanmışsınız." Sayın Yüksel'in buna bir cevabı var mı?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kılıç Koçyiğit, son kez uzatıyorum.

Buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - AİHM diyor ki: "Başvurucunun dört yıldır AYM önünde duran dosyası var, AYM'nin dört yıldır bu dosyayı görüşmemesi hukuksuzdur, hak ihlalidir." Sayın Yüksel'in buna bir cevabı var mı? "E, burası Türkiye." deyip işin içinden çıkabilir.

Bir şey daha: Bakın, gerçeği tahrif ediyor Sayın Yüksel. Gerçek nedir? Kobani davasındaki bütün ölümlerden, Kobani kumpas davasından arkadaşlarımız beraat ettiler. Neden ceza aldılar? Katıldıkları yürüyüşlerden, eylem etkinliklerde yaptıkları konuşmalardan dolayı cezalandırıldılar. Peki, Sayın Yüksel'in gelip burada milletin gözünün içine baka baka sanki arkadaşlarımız bu ölümlerin sorumlusuymuş gibi anlatmasına ne diyelim biz? Yani gerçek bir tane değil mi arkadaşım? Gerçek bir tane! "Öldürmemiş." diyor, mahkeme kararı var, Sayın Yüksel diyor ki: "52 canımız gitti, 54 canımız gitti; bunlar ne olacak?" Ben soruyorum: Evet, bunlar ne olacak? Gerçek failleri niye açığa çıkarmıyorsunuz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Tamamlayacağım Sayın Başkan, tamamlayacağım.

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, şimdi Cumhuriyet Halk...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Hayır, devam ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın Başkan, herkese eşit yaptığım bir uygulama.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Sayın Başkan, tamam, tutanaklara geçireceğim o zaman.

BAŞKAN - Eşit yaptığım bir uygulama bu, kayda geçti.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - İzin verin, devam edeyim.

BAŞKAN - Sayın Başkan...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Şimdi biz sıradan bir meseleyi konuşmuyoruz, bu ülkenin siyasi tarihini değiştiren, siyasal tarihinin akışını değiştiren bir olaydan bahsediyoruz, siyasetin yargı eliyle dizayn edilmesi ve muhalif olan, rakip olanın cezaevine konulup alıkonulmasından bahsediyoruz. Söylüyorum: Yedi yıldır hürriyetlerinden alıkonuluyor arkadaşlarımız, rehine; 2 tane AİHM kararı var. Demirtaş'ı, Yüksekdağ'ı ve arkadaşlarımızı ne zaman serbest bırakacaksınız, ne zaman hukukun gereğini yapacaksınız? Buna cevap versin Sayın Yüksel, ben de bir şey demeyeyim.

Teşekkür ederim. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Peki Sayın Kılıç Koçyiğit, teşekkür ediyorum.

Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisi...

CÜNEYT YÜKSEL (İstanbul) - Sayın Başkanım, cevap vereyim.

RESUL KURT (Adıyaman) - Sayın Başkanım, sataşmadan söz istiyorum.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Sayın Başkanım, sataşma...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Sataşmadım vallahi, hiç sataşmadım.

BAŞKAN - Sayın Yüksel...

CÜNEYT YÜKSEL (İstanbul) - "Cevabın var mı?" diyor, cevap vereyim.

BAŞKAN - Buyurun, yerinizden vereyim.

CÜNEYT YÜKSEL (İstanbul) - Kürsüden verin.

BAŞKAN - Buyurun, gelin. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

VIII.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

2.- İstanbul Milletvekili Cüneyt Yüksel'in, Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in yaptığı açıklaması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

CÜNEYT YÜKSEL (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tabii, aslında ben burada AİHM kararının, özellikle dün verilen kararın ne anlama geldiğini açıklamaya çalıştım. Sayın Koçyiğit "Bütün bu söylenenlere verilecek cevap var mı?" diyor. Şimdi, yaşanan olaylarda 37 kişi yaşamını yitirmiş; 435'i sivil, 326'sı güvenlik görevlisi, toplam 761 kişi yaralanmış.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Bütün araştırma önergelerini reddettiniz, bu araştırma önergemizi reddettiniz.

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Kurban eti dağıtan Yasin Börü katledilmiş.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Anlattık, beraat ettiler, beraat. “Yasin Börü’nün katili yargılanan kişiler değil.” dediler.

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Siz bizim mahkemelerimizin kararlarını tanımıyor musunuz? Bizim mahkemelerimiz onu yargıladı da beraat kararı verdi, siz bizim mahkemelerimizin yargı yetkisini tanımıyor musunuz yoksa?

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Onunla birlikte, bütün Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde tesis edilen huzur ve güven ortamına zarar veren şiddet eylemleri, can ve mal kayıplarının yanı sıra sosyal yaşama ve bütün ekonomi dâhil olmak üzere bütün yaşama darbe vurulmuştur. Yine, aynı şekilde, okullar, çok sayıda ev, iş yeri, Kur’an kursu, kültür merkezleri, müzeler, yurt binaları hasar görmüştür. Bütün bunlar cevap değil de nedir? Ben size sormak istiyorum.

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Cevabı mahkeme verdi, beraat verdi işte.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Beraat kararı verildi.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Kamu kuruluşlarına zarar verildiği zaman tazminat ödeniyor, öyle bir ceza da vermedi mahkeme.

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Şimdi, bu davaya ilişkin, bakın, bu davaya ilişkin sizin önermeniz ne diyor: “Kobani davasına ilişkin yürütülen yargılama süreciyle bu dava kapsamında tutuklu bulunan sanıkların derhâl serbest bırakılmasına...” 8 Temmuz kararında bu var mı?

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Evet, var; fazlası var.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Var, var.

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - “Derhâl” var mı?

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Var, var! Hatta “55 bin euro tazminat ödeyecek.” diyor.

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - O zaman okumamışsınız, “derhâl serbest bırakma” diye bir tabir yoktur; bunu böyle bilmenizi istiyorum.

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Kararın gereğini yapmak zorundasınız, bunun gereği de tahliyedir, bu hak ihlallerinin gereği tahliyedir.

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Dolayısıyla, bu kararın...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - “Tahliye edin, derhâl serbest bırakın.” diyor, bırakacak mısınız? Eşitlik istiyoruz.

BAŞKAN - Sayın Yüksel, süreniz iki dakikaydı, tamamlandı.

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN - Efendim uzatmıyorum, iki dakikanız bitti, herkese eşit.

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Başkanım, sözümü tamamlayayım.

BAŞKAN - Sayın Yüksel, herkese eşit süre uyguluyorum, size de iki dakika verdim, süreniz doldu.

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Peki.

Ben sadece sizin önerenize ilişkin olan kısma burada bu cevabı verdim ama buraya gelip Anayasa’mızın 9’uncu maddesi ve 138’inci maddesinden de bahsedebildim.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Anayasa 90...

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Böyle bir önerenin, böyle bir görüşmenin yapılamayacağını da söyleyebildim.

BAŞKAN - Sayın Yüksel... Sayın Yüksel...

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Ama bunları da söylemiş olayım.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Anayasa madde 90...

Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Kılıç Koçyiğit, size bir şey söylemedi, sorduklarınıza cevap verdi.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Söyledi Sayın Başkan, nasıl söylemedi; olur mu?

BAŞKAN - Ama cevabı beğenmeyebilirsiniz, her verilen cevaptan sonra söz istenir mi?

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Hayır efendim, olur mu?

CÜNEYT YÜKSEL (İstanbul) - Sayın Koçyiğit, ne söyledim Allah aşkına? Olanları söyledim, doğru olanları söyledim.

BAŞKAN - Size ne dedi efendim, siz söyleyin; nasıl bir sataşma yaptı size?

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Sayın Başkan, bakın, Yasin Börü üzerinden ortada bir mahkeme kararı olduğu hâlde...

CÜNEYT YÜKSEL (İstanbul) - Ya, bu dava Kobani üzerine kurulmuş bir davadır; 6-8 Ekim 2014'ün davasıydı.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - ...Yasin Börü'nün ölümünden sorumlu olmuş gibi algı oluşturdu. Böyle bir şey olabilir mi!

BAŞKAN - Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

46.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, İstanbul Milletvekili Cüneyt Yüksel'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Şimdi, serbest bırakmayla ilgili olana geleyim: "Tutukluluk siyasi amaçlarla demokratik siyaseti engellemek için yapılmış." Yani diyor ki: "Zaten tutukluluk hukuksuz. Sen cezaevinde haksız hukuksuz tutuyorsun." Sana 10 defa da yazsın mı altına mektup yazar gibi "Serbest bırak." diye? Böyle bir şey olabilir mi?

Diğer bir şey, bakın Sayın Başkan, önemli olduğu için direkt karardan okuyorum, direkt karardan: "Bir bütün olarak ele alındığında savcılığın dayandığı kanıtlar, başvuranın Kürt yanlısı bir siyasi partinin eş başkanı olarak çatışmaya katılanlarla yasal olarak ve devlet yetkililerinin onayıyla görüştüğünü, IŞİD'in Kobani'ye girmesinin engellenmesi çağrısında bulunduğunu göstermiştir. Yine başvuranın konuşmalarında veya sözlerinde şiddet eylemleri gerektirecek bir şey, tespit, hiçbir şey yoktur."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kılıç Koçyiğit, lütfen tamamlayın.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - "Mahkemeye göre yetkililer bu gösteri çağrılarını ayaklanma ve diğer ciddi suçlara -cinayet, saldırı- teşvik olarak sunmuş gibi görünmektedir ancak bu yönde herhangi bir kanıt bulunmamaktadır."

Bir de bunu AIHM'in söylemesine gerek yok, bu ülkedeki yargılama söyledi ama Sayın Yüksel'i sanırım mahkeme kararı tatmin etmiyor ki çıkmış burada "Şiddet oldu, insanlar öldü." diye hâlâ algı yaratıyor. Arkadaşlarımız bütün ölümlerden beraat ettiler, hiçbirinin bir suçu yok; burada kalkıp gerçeği tahrif etmesinler.

Yasin Börü'yü kim öldürmüşse onu çıkarsınlar, yargılasınlar ve cezalandırsınlar; biz de bunu talep ediyoruz, diğer 52 kişinin katilinin bulunmasını ve yargılanmasını talep ettiğimiz gibi.

Teşekkür ederim. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

CÜNEYT YÜKSEL (İstanbul) - Sayın Başkan...

VI.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

4.- CHP Grubunun, Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın tarafından, Cumhuriyet Halk Partisi yerel yönetimlere yapılan sistematik operasyonların hukuk dışı siyasi amaçlarla yürütülmesinin hukuk devleti, yargı bağımsızlığı, demokrasi, millet egemenliği ve iradesine etkilerinin araştırılması amacıyla 9/7/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 9 Temmuz 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

BAŞKAN - Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır...

CÜNEYT YÜKSEL (İstanbul) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Efendim, söz vermiyorum, birbirinizi tekrar ediyorsunuz.

Teşekkür ediyorum.

...öneriyi okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Okutuyorum:

9/7/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 9/7/2025 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Gökhan Günaydın

İstanbul

Grup Başkan Vekili

Öneri:

İstanbul Milletvekili ve Grup Başkan Vekili Gökhan Günaydın tarafından, Cumhuriyet Halk Partili yerel yönetimlere yapılan sistematik operasyonların hukuk dışı siyasi amaçlarla yürütülmesinin hukuk devleti, yargı bağımsızlığı, demokrasi, millet egemenliği ve iradesine etkilerinin araştırılması amacıyla 9/7/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (1296 sıra no.lu) Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 9/7/2025 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisinin gerekçesini açıklamak üzere Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'a söz veriyorum.

Sayın Bayraktutan, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmamın başında bir anketi sizinle paylaşmak istiyorum, haziran ayı anketi, diyor ki: “Sizce bugün Türkiye’nin en güvenilir kurumu hangisidir?” Değerli arkadaşlarım, çok ciddi bir anket. Yüzde 24’ü diyor ki: “Hiçbirine güvenmiyorum.” Türk Silahlı Kuvvetlerine yüzde 18, Millî İstihbarat Teşkilatına yüzde 13, Emniyet Genel Müdürlüğüne yüzde 10,8, Cumhurbaşkanlığına yüzde 8,3, Türkiye Büyük Millet Meclisine yüzde 8,1 -çok ilginç olan- yargıya yüzde 1,6, Türkiye’de yargıya güven oranı. En son Haziran 2025 tarihinde yapılmış değerli arkadaşlarım.

Şimdi bizden şunu bekliyorsunuz, diyorsunuz ki: “Yargıya güvenin.” Bu bir operasyon; 2023’ün sonunda başlayan, 2024’te başlayıp 19 Mart 2025’te pik yapan, hemen dün de Zeydan Başkanla devam eden bir operasyon ve bize şunları söylüyorsunuz: “Mevcut şeye yargılama yapıyorlar, cumhuriyet savcılarının yapmış olduğu yargılama vardır, bu yargılamalara güvenin, soruşturmalara güvenin, yargıya intikal etmiş bir konudur.”

Değerli arkadaşlarım, geçtiğimiz günlerde, bundan iki üç gün evvel, kırk sekiz saat, yetmiş iki saat geçmeden, sizin bu sıralarda daha önce milletvekili olarak oturmuş olan “Yeliz” diye tabir edilen Ahmet Hamdi Çamlı -şu lafı etti- 29 Ekim 1923’ün, cumhuriyetin yani hepimizin doğum tarihinin kanlı bir darbe olduğunu söyledi. Yahu, şu ülkede bir Allah’ın kulu, bir cumhuriyet savcısı, bakın, adının başında “cumhuriyet savcısı” olan bir Allah’ın kulu kalkıp da bir işlem yapmadı, soruşturma açmadı. Bakın, bu ülkenin yetiştirmiş olduğu -en önemli, bazılarınızın hoşuna gitmez- Mahmut Esat Bozkurt cumhuriyet savcılarına diyor ki: “Meriç kıyılarında çalışan Türk köylüsünün kaybolan sabanından tutunuz da bu vatanda yaşayanların uğrayacağı en ufak haksızlıktan, hatta Bingöl dağlarının ıssız kuytularında nafaka bekleyen öksüzlerin gözyaşlarından siz sorumlusunuz.” Kime diyor bunu? Cumhuriyetin savcılarına

diyor; cumhuriyetin avcılarına demiyor, cumhuriyetin savcılarına diyor değerli arkadaşlarım. (CHP sıralarından alkışlar) Bu savcılar ne yapıyorlar? Hiç bunlar olmamış gibi, hiçbir şey yapmamış gibi geliyorlar, operasyon yapıyorlar.

“Akın Gürlek” diye birisi var. Ne yapıyor Akın Gürlek? O yapmıyor o işlemi, aslında ona haksızlık ediyoruz; bütün bunlar için o sarayın arka dehlizlerinde, koridorlarında talimat veriyorlar, talimat üzerine yapıyor ama ona bir önerim var: Ona o talimatı veren yarın bir gün başı sıkıştığı zaman “Allah beni affetsin.” diyebilir, “Tanrı beni affetsin.” diyebilir, “Hata yaptık, milletim beni affetsin.” diyebilir ama sen diyemezsin, bu siyasi iklim değiştiği zaman sen diyemezsin. (CHP sıralarından alkışlar) Ben 17-25 Aralığı gayet iyi hatırlıyorum değerli arkadaşlarım, 17-25 Aralıkta nasıl operasyonların olduğunu gayet iyi hatırlıyorum; Silivri duruşmalarında, Ergenekon’da neler yapıldığını hatırlıyorum. 17-25 Aralığın simge isimlerinden biri kimdir, biliyor musunuz? Aradan zaman geçti, unuttuk: Zafer Çağlayan; o dönemin 700 bin liralık kol saatini unuttuk değerli arkadaşlarım. O dönemin Büyükşehir Belediye Başkanı Genelkurmay kavaşağına kol saati dikti ya! İyi ki bu ülkede Mansur Yavaş var ya! Kalktık, onu attık da Mustafa Kemal Atatürk’ün heykelini diktik o şeye. Şimdi, bize diyorsunuz ki bunlar olmadı diye: “Bütün bu operasyonların bir amacı var.” PKK üzerinden götürmüş olduğunuz bizi kötüleme ve şeytanlaştırma, Mansur Yavaş’ın kalkıp da su faturaları üzerinden, Ekrem İmamoğlu’nun İstanbul’da PKK’lıları, bölücü terör örgütü elemanlarını belediyeye alma üzerindeki bütün oyunlar tutmadı. Ne yapmak lazım? “CHP’yi şeytanlaştırmak lazım.” Ne olduğunu biliyoruz değerli arkadaşlarım, kötü bir oyun oynuyorsunuz. Bakın, bu oyunun nereye gittiğinin farkındayız; milletimiz de farkında, halkımız da farkında, bu tehlikenin farkındayız. Neden farkındayız? Çünkü bilinen olayın ne olduğunu biliyoruz.

Tutuklamanın bir tedbir olduğunu hukuk fakültelerinin 1’inci sınıfındaki öğrencilere öğretiyorlar. Siz tutuklamayı ne yaptınız? Cezalandırma gayesi olan, kan gütme gayesi olan bir işlem yaptınız.

Bakın, Murat Çalık’la alakalı gelişme var. Ben konuşmaya çıkmadan evvel baktık ki Murat Çalık’la ilişkili olarak cezaevinden hastaneye götürüldü, tekrar cezaevine götürdüler. Değerli arkadaşlarım, Murat Çalık’la alakalı olay adı bir ihmal değildir, kan gütme saikiyle adam öldürme suçu işliyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar) Bakın, açık açık ifade ediyorum: Kan gütme saikiyle adam öldürmedir Murat Çalık’la... Bu nasıl bir kindir ya, bu nasıl bir nefrettir ya? Nasıl bir kin ve nefret üzerinden yola çıkıyorsunuz? Kalkıp da bize diyorsunuz: “Hukuka saygı.” Ben yirmi beş yıl ceza avukatlığı yaptım. Bu ülkede hukukun bağımsız olduğunu, yargının bağımsız olduğunu kime yutturacaksınız arkadaşlar? Talimat üzerine yapılıyor bütün bunlar. Bakıyor, saray ne diyorsa onu yapıyor. Yapamazsa Hâkimler ve Savcılar Kurulu aparatı üzerinden ne gerekiyorsa onu yapıyorlar ama şunu unutmayın: Ne olursa olsun, ne yaparsanız yapın, Nazım’ın şiiriyle diyorum:

“Yok öyle umutları yitirip karanlıkta savrulmak.

Unutma, aynı gökyüzü altında bir direniştir yaşamak.”

Direnmeye devam edeceğiz. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Bayraktutan, teşekkür ediyorum.

Öneri üzerinde ilk söz, YENİ YOL Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Birol Aydın’a ait.

Sayın Aydın, buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA BİROL AYDIN (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bugünlerde yine ilginç günler yaşıyoruz. Yolsuzluk, rüşvet, adam kayırma, torpil gibi kavramları uzunca bir aradan sonra iktidar partisine mensup arkadaşlar tarafından duyar hâle geldik. Sözüm ona İslamcı ve dindar görünümlü birtakım gruplar, sivil toplum kuruluşları, STK’ler, yazarlar, çizerler birdenbire “beytülmal” demeye başladılar. Meğer bu arkadaşlar bu konularda ne kadar da hassasmışlar, onu anlıyoruz. Dün yolsuzluk operasyonları karşısında “Bize siyasi operasyon çekiliyor.” diyenler bunlar değildi sanki,

“Çalıyor ama...” diye başlayan cümleleri bu topluma kanıksatanlar bunlar değildi sanki; kirli paralarla cami ve imam-hatip inşaatı yapmayı normal kabul edip bununla ilgili fıkıh uyduranlar bunlar değildi sanki, en küçük ilçelerde dahi milyonluk rantlar, adrese teslim ihaleler, kişiye özel imar düzenlemeleri, sözüm ona bağışlar, sözüm ona makam araçları vesaire... Değerli arkadaşlar, bunları normalleştiren sizin yönetim anlayışınız değil mi? Adı ve yönettiği şehir yan yana gelince toplumun aklına rant, haksız kazanç, iltimas gelen sizin aranızda olanlar değil mi? Yıllardır devletin kasasına, milletin kesesine çöken keneler sizin aranızda değil mi? Bunları görmüyor ve bilmiyor musunuz? Çalınan minarelere kılıf uydurmak adına hukuka, adalete, hakka hatta dinî hükümlere esneklik kazandıran sizin aranızda değil mi ve bunları siz bilmiyor musunuz? Ben iktidar partisindeki arkadaşlara, gruba dönerek şöyle bir ricada bulunmak istiyorum: İçinizde bu konularda temiz kalmış, akçeli işlere bulaşmamış, susuyor ama ne olup bittiğini bilen değerli arkadaşlarımız var; bırakın bari bu konularda, yolsuzlukla, rüşvetle, iltimasla ilgili cümle kurulacaksa bu arkadaşlar kursun, biz kurmayalım; muhalefetin yolsuzluk ve rüşvetle ilgili eleştirilerini bu arkadaşlarımız yapınlar lütfen. Yolsuzluğun kitabını yazmış isimler en azından bu süreçte sussunlar.

Sözlerimi şöyle tamamlamak isterim: Yolsuzluk operasyonu yapmak başka, yolsuzluklar üzerinden muhalefete siyasi operasyon çekmek başkadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Aydın, lütfen tamamlayın.

BİROL AYDIN (Devamla) - Tekrar ifade ediyorum: Yolsuzluk operasyonu yapmak başka, bilakis yolsuzluklar üzerinden siyasi rakiplerine operasyon çekmek başkadır.

Size, bize, hepimize düşen hem yolsuzluk hem de adaletsizlik karşısında ahlaki ve adil bir duruşu sergilemektir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Aydın, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, İYİ Parti Grubu adına Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun’a ait.

Sayın Olgun, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisi tarafından verilen bu araştırma önergesi, sadece bir partinin belediyeleri değil, doğrudan hukukun üstünlüğü, yargı bağımsızlığı ve demokrasi meselesidir. Belediye başkanlarının ya da herhangi bir kamu görevlisinin suç işleyip işlemediğine elbette bağımsız yargı karar verir; buna hiçbir itirazımız yok. Suç varsa hukuk gereğini yapar ancak sorun bu işlemlerin sadece muhalefet belediyelerine yönelmesi, aynı uygulamaların iktidara yakın belediyelere asla uygulanmamasıdır. Kendi Bakanlığına mal satan Bakana hiçbir işlem yapılmazken makam şoförüne kadar uzanan operasyonlar yapılması çifte standardın ve siyasi niyetin göstergesidir. AKP’li belediyelerde yıllardır dillendirilen milyonlarca liralık usulsüzlük iddialarının kapatılması adalete olan güveni yok etmiştir.

Biz İYİ Parti olarak adaletin yalnızca iktidarın işine geldiğinde değil, herkes için, her zaman işletilmesini savunuyoruz. Bu önergeye verilen destek herhangi bir partiye değil, hukuk devletine ve milletin iradesine sahip çıkmaktır. Evet, araştırma komisyonu kurulmalı, kaldı ki bu komisyon yolsuzlukları da araştırmalı ve tüm devletin dairelerini kapsamalıdır. Niye mi dersenez, size seçim bölgemden bir örnek vermek istiyorum. Seçim bölgem Afyonkarahisar’da vatandaşın günlerdir yaptığı şikâyetler sonucu İYİ Parti İl Başkanı iki hafta önce bir basın toplantısı düzenledi ve Afyonkarahisar Şehir Hastanesinde vatandaşın şikâyetçi olduğu suç örgütlerinin varlığının söylendiği iddiasında bulundu ve Emniyetin duyarlılığı sayesinde yapılan çalışma sonucunda 40 küsur kişi önceki gün sabah gözaltında alındı. Bunların tamamı kim biliyor musunuz? Tamamı Şehir Hastanesinde taşeron işçiyken daha sonrasında çıkan kanunla hastanenin sözleşmeli personelidir. Bunlardan 18’i uyuşturucu ticareti yapmaktan sanık, 8’i tefecilik yapmaktan sanıktır. Bu şahısların yine tamamı bu Şehir Hastanesine AK PARTİ Afyonkarahisar İl Başkanlığının referansı ile girmiştir ve yine tamamına yakını da AK PARTİ üyesidir.

Şimdi, ben buradan soruyorum: Böyle bir ortamda insanların sağlığıyla ilgili bir devlet kuruluşu olan Şehir Hastanesinde böyle bir rezalet acaba nasıl bugüne kadar ortaya çıkmaz veya devlet buna nasıl müsaade eder?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Olgun, lütfen tamamlayın.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Devamla) - Bunun da sebebini söyleyeyim: Bizim iktidar vekillerimiz ayda 2-3 kez hastaneye giderler; bu hastaneye gidişlerinde “Biz şu cihazı getirdik, efendim, biz doktor tayin ettirdik.” der, böyle boy boy fotoğraflarını çekerler. Fotoğraf karelerinde de şu anda gözaltında olan şahıslar olursa tabii ki devletin ne başhekimini, devletin ne valisi ne memuru bunlara bugüne kadar bir şey yapmaz. Ben aylardır söylüyorum, çekin devletin valisinin yakasından elinizi, devletin dairelerinden elinizi çekin; herkes işini yapsın, siz de gelin işinizi yapın diyor, hepinize saygılar sunuyorum. (İYİ Parti, CHP, YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Olgun, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Celal Fırat’a ait.

Sayın Fırat, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA CELAL FIRAT (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Demokrasi ve toplumsal barışı en çok konuştuğumuz bugünlerde maalesef tam da bu değerlere zarar veren uygulamalara tanıklık ediyoruz. Oysa ülkemizin ihtiyacı olarak ayrıştıran değil birleştiren bir siyaset, kutuplaştıran değil ortak değerleri buluşturan bir siyaset güdülmelidir. Toplumsal barışı kalıcı kılmak siyaset kurumunun asli sorumluluğundadır. Bunun yolu da diyalog ve uzlaşi kültüründen, hukukun üstünlüğünden geçmektedir.

“Anayasa ve yasalar bu ülkenin tüm yurttaşları için eşit biçimde uygulanmaktadır. Hukukun temel ilkeleri kişilere, partilere ya da bölgelere göre değiştirilemez.” deniliyor. Her ne kadar ciddi adaletsizlikler, eşitsizlikler barındırsa da ülkemizde seçimler belli aralıklarla yapılmakta, halk iradesini sandıkta ortaya koymaktadır. Ancak üzülerek belirtmek isterim ki halkın iradesi çoğu zaman yok sayılmakta, seçilmiş belediye başkanları, meclis üyeleri, milletvekilleri hukuki temeli tartışmalı gerekçelerle görevden alınmakta, tutuklanmaktadır. Özellikle geçmiş dönemlerde birçok belediyemize kayyum atanmış, halkın oyuyla göreve gelen eş başkanlarımız tutuklanmış, yerel yönetimler görevden uzaklaştırılmış, milletvekillerimizin dokunulmazlıkları kaldırılarak cezaevine konulmuşlardır; seçim üstüne seçim iptal edilmiş, halkın tercihleri göz ardı edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, özellikle Kürt illerinde yaşanan bu uygulamalar, âdeta seçimsizliğin kalıcı hâle geldiği bir rejimi doğurmuştur. Bu tabloya yıllarca sessiz kalınmıştır. Oysa demokrasi herkes için gereklidir, sadece belirli kesimler için değildir.

Bugün benzer bir sürecin içinde yeniden yaşıyoruz. 31 Mart 2004 yerel seçimlerinde halk tercihini açıkça ortaya koymuş, muhalefet birçok yerde iktidar partisini geride bırakarak önemli bir başarı elde etmiştir. Bu başarı, halkın demokratik iradesinin bir yansımasıdır, hepimiz için saygı duyulması gereken bir olgudur. Ancak bu belediyelere yönelik yetki kısıtlamaları, medya üzerindeki itibarsızlaştırma kampanyaları, iktidarın yargı eliyle gerçekleştirdiği tutuklamalar açık bir siyasi operasyonun göstergesidir. Bugüne kadar 14 belediye başkanı, çok sayıda meclis üyesi, belediye bürokratları, çalışanlar tutuklanmıştır. Bu tutuklamaların hukuki temelden yoksun olması, kamuoyunun adalete olan güvenini de ciddi bir şekilde sarsmaktadır.

Öte yandan, yolsuzluk, usulsüzlük iddialarının yalnızca muhalefet belediyeleri söz konusu olduğunda gündeme getirilmesi çifte standart algısını güçlendirmektedir. Yolsuzluk ve usulsüzlük iddiaları hangi

partiden olursa olsun tüm belediyeler için eşit, adil bir şekilde yürütülmeli, çifte standart algısı ortadan kaldırılmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Fırat, lütfen tamamlayın.

CELAL FIRAT (Devamla) - Esenyurt, İstanbul Belediyesi üzerinde başlatılan bu süreç, muhalefete yönelik sistematik bir baskı politikasına dönüşmüştür; bunu kabul etmiyoruz. Oysa gerçekten yolsuzlukla mücadele edilmek isteniyorsa geçmişte kayyum atanan belediyelerin mali tablosuna, kamu kaynaklarını nasıl kullandığına bakılmalıdır. Kayyum yönetimlerinin neden olduğu zararlara dair toplumda güçlü bir hafıza oluşmaktadır. Unutulmamalıdır ki belediyelere dönük bu müdahaleler yalnızca seçilmişleri değil, onlara oy veren milyonlarca insanı etkilemektedir.

Bizler demokrasiyi savunuyoruz, bizler halkın iradesine saygı gösteriyoruz. Çağrımız açıktır; halkın tercihine saygı duyun. Cumhuriyet Halk Partisi belediyelerine yapılan bu operasyonları kabul etmiyoruz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ, CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Fırat.

Diğer söz talebi, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Antalya Milletvekili İbrahim Ethem Taş'a ait.

Sayın Taş, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA İBRAHİM ETHEM TAŞ (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunuyorum.

Sözlerime başlamadan önce, şehit düşen 12 kahraman Mehmetçik'imize Allah'tan rahmet, tedavi gören askerlerimize acil şifalar diliyorum.

Orman yangınlarında yangınlara müdahale esnasında şehit olan orman işçilerimize de Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum.

Son günlerde bazı belediyelere yönelik yürütülen operasyonları dikkatle takip ediyoruz. Öncelikle şunu net bir şekilde ifade etmek isterim: Esas olan kişi ve kurum ayrımı gözetmeksizin hukukun işletilmesidir. Bakınız, İçişleri Bakanlığımızın verilerine göre, sadece 2024 yılında toplam 269 belediye hakkında soruşturma izni verilmiş. Bunların siyasi parti dağılımı ise şöyledir: AK PARTİ 135, CHP 65, MHP 23, İYİ Parti 2, DEM PARTİ 3, diğer siyasi partiler 41. Görüldüğü gibi, siyasi parti ayrımı asla söz konusu değildir.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sabah niye alınmıyor onlardan bir tanesi?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Anlatıyor işte, anlatıyor(!)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sabah altıda niye kimsenin kapısı çalınmıyor?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Anlatıyor, anlatıyor; bizi ikna edecek(!)

İBRAHİM ETHEM TAŞ (Devamla) - Amacımız, kamu kaynaklarının milletimizin hizmetine sunulmasıdır. Hiç kimse, hiçbir kurum bu amacın önüne kendi kişisel menfaatlerini koyamaz. Kim kamu kaynaklarını şahsi çıkarına kullanmışsa, kim milletin hakkını gasbetmişse...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Allah belasını versin. Allah belasını versin. (AK PARTİ sıralarından "Âmin" sesleri)

İBRAHİM ETHEM TAŞ (Devamla) - ...korunmadan, kollarından Türk yargısı önünde hesabını verecektir.

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Kul hakkı yiyenlerin de Allah belasını versin.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Âmin. Âmin.

İBRAHİM ETHEM TAŞ (Devamla) - Bu süreçlerde elbette herkes için masumiyet karinesi geçerlidir ancak kuvvetli suç şüphesinin varlığı hâlinde siyasi algı oluşturarak somut delillere gölge düşürülmesine izin verilmeyecektir. Türk yargısı bağımsız ve tarafsızdır. (CHP sıralarından gürültüler) Kimsenin yaptığı da yanına kâr kalmayacaktır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Biraz önce çıkan hatip bu kürsüden bizlere iftira attı. Onun sözlerini kabul etmiyor, kendisine aynen iade ediyorum. Dönün kendinize bakın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Sen bir kendine bak, kendine bak!

SERKAN SARI (Balıkesir) - Ayakkabı kutuları nerede, para sayma makineleriniz nerede?

İBRAHİM ETHEM TAŞ (Devamla) - Baklava kutularında taşınan euroları hepimiz gördük.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Ayakkabı kutularından haber ver, ayakkabı kutularından!

İBRAHİM ETHEM TAŞ (Devamla) - Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Sayın Özgür Özel'in "Başımdan aşağı kaynar sular döküldü. Allah onun bin belasını versin." sözlerini hepimiz duyduk.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Ayakkabı kutuları nerede, ayakkabı kutuları?

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - İmam-hatip yapacaksınız onlarla.

İBRAHİM ETHEM TAŞ (Devamla) - Bu zihniyet baklavanın bile tadını kaçırmıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Taş, lütfen tamamlayın.

İBRAHİM ETHEM TAŞ (Devamla) - Bu zihniyet baklavanın bile tadını kaçırmıştır ancak şunu da unutmayalım...

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Ayakkabı kutusunda ne vardı?

İBRAHİM ETHEM TAŞ (Devamla) - Millî tatlımız baklavanın bile tadını kaçıranlardan zamanı geldiğinde sandıkta milletimiz hesap soracaktır.

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Biz soracağız!

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Elbette soracak. Bak, o zaman sokağa çıkamayacaksınız, sokağa! Öyle bir tokat atacak ki feleğinin şaşacak!

İBRAHİM ETHEM TAŞ (Devamla) - Seçim bölgem Antalya'da vatandaşlarımız baklava kutusu görüntülerini ve operasyonları kaygıyla takip etmiştir. Milletimiz adaletin tecelli etmesini bekliyor.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Hadi getirin şu sandığı, bakalım bir.

İBRAHİM ETHEM TAŞ (Devamla) - Bizim görevimiz ise hukuk devletine, şeffaflığa ve hesap verebilir yönetime sahip çıkmaktır.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Sandığı getir, sandığı! Vallahi sizin kadar istiyoruz, hadi!

İBRAHİM ETHEM TAŞ (Devamla) - Sözlerimi tamamlarken soruşturmaların hukuk çerçevesinde adaletli bir şekilde neticelenmesini diliyor, yüce Türk yargısına olan güvenimizi bir kez daha ifade ediyorum.

Teşekkür ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Taş, teşekkür ediyorum.

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağı kalktı)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Yoklama talep ediyoruz.

BAŞKAN - Oylamadan önce bir yoklama talebi vardır.

Sayın Günaydın, Sayın Kanko, Sayın Arslan, Sayın Tahtasız, Sayın Bakırlioğlu, Sayın Ersever, Sayın Dinçer, Sayın Taşkent, Sayın Sarı, Sayın Özdemir, Sayın Güzelmansur, Sayın Başarır, Sayın Uzun, Sayın Beker, Sayın Çan, Sayın Emre, Sayın Dinçer, Sayın Yontar, Sayın Kavaf, Sayın Bülbül.

Şimdi yoklama için iki dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, toplantı yeter sayısı yoktur.

Birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.35

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 17.59****BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ****KÂTİP ÜYELER: Nermin YILDIRIM KARA (Hatay), Rümeyza KADAK (İstanbul)**

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 107'nci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisinin oylamasından önce, talep üzerine yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi yoklama işlemini tekrarlayacağım.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, toplantı yeter sayısı vardır.

VI.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

4.- CHP Grubunun, Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın tarafından, Cumhuriyet Halk Partili yerel yönetimlere yapılan sistematik operasyonların hukuk dışı siyasi amaçlarla yürütülmesinin hukuk devleti, yargı bağımsızlığı, demokrasi, millet egemenliği ve iradesine etkilerinin araştırılması amacıyla 9/7/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 9 Temmuz 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

Alınan karar gereğince denetim konularını görüşmüyor ve gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmına geçiyoruz.

1'inci sırada yer alan, Adıyaman Milletvekili Resul Kurt ve Bursa Milletvekili Emine Yavuz Gözgeç ile 50 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

X.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN**GELEN DİĞER İŞLER**

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- Adıyaman Milletvekili Resul Kurt ve Bursa Milletvekili Emine Yavuz Gözgeç ile 50 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3186) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 217) ¹

BAŞKAN - Komisyon? Yerinde.

Dünkü birleşimde İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülen 217 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde YENİ YOL Partisi Grubu adına konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi konuşmalara kaldığımız yerden devam ediyoruz.

İYİ Parti Grubu adına Samsun Milletvekili Erhan Usta'ya söz veriyorum.

Sayın Usta, buyurun.

¹ 217 S. Sayılı Basmayazı 8/7/2025 tarihli 106'ncı Birleşim Tutanağı'na eklidir.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 217 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde İYİ Parti Grubu adına söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

(Uğultular)

ERHAN USTA (Devamla) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Genel Kurulda gerçekten büyük bir uğultu var. Yokluğunuz bir dert, varlığınız ayrı bir dert oluşturuyor. Lütfen sayın hatibi saygıyla dinleyelim. Kulisler müsaittir; sohbet için, sohbet yapmak isteyenler için söylüyorum. Burada hatibi dinleyelim, uğultuya meydan vermeyelim.

(Uğultular)

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, ben kime söylüyorum? Genel Kurula söylüyorum, hepinize söylüyorum, ayırım yapmaksızın söylüyorum ama görüyorum ki kimse duymuyor. Ne yapacağız; Genel Kurulu mu kapatalım, ara mı vereyim?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Gelmeleri bir dert, gitmeleri bir dert.

BAŞKAN - Lütfen, değerli milletvekilleri, ikinci bir uyarıya mahal vermeyelim.

Sayın Usta'ya tekrar söz veriyorum.

Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Devamla) - Evet, teşekkür ederim.

Öncelikle, kanun teklifinin içeriğine geçmeden önce, Pençe-Kilit Harekâtı bölgesinde şehit olan, hayatını kaybeden

12 Mehmetçik'imize Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum; ailelerine, Türk Silahlı Kuvvetlerimize ve milletimize başsağlığı diliyorum.

Yetkililerin yaptıkları ve hatta yapmadıkları açıklamalardan anlaşıyor ki sanki bizim kahramanlarımız bir doğa yürüyüşüne çıkmışlar, orada başlarına bir sıkıntı gelmiş ve hayatlarını kaybetmişler gibi bir algı yaratılıyor. Böyle bir vurdumduymazlık, böyle bir umursamazlık maalesef hâkim. Terörden, teröristten bahseden yok. Bu insanlar niye hayatını kaybetti, onunla ilgili bir açıklama yok. Çok şüpheli, çok şaibeli meseleler konuşuluyor; onlarla ilgili hiçbir açıklama yok. Yani, mesela -bugün Sayın Genel Başkanımız da söyledi- bir hırdavatçıdan 500 liraya alınacak bir gaz maskesi olmadığı için mi bu kahramanlarımız hayatını kaybetti? Bununla ilgili bize ne iktidar tarafı ne de Türk Silahlı Kuvvetleri doğru düzgün bir açıklama yapmıyor, maalesef böyle bir ortamı yaşıyoruz.

Şimdi, birazdan Türk Silahlı Kuvvetleriyle ilgili maddelere de geldiğimizde, değerli arkadaşlar, aynı anlayışın, aynı vurdumduymazlığın oradaki maddelerde de olduğunu net bir şekilde göreceğiz.

Şimdi, bu kanun teklifinde 20 madde var -2 tanesini, yürütme, yürürlük maddesini saymıyorum- 5 tanesi AYM iptalleriyle ilgili madde, kalanlar da diğer konulara ilişkin. Bunlardan önce, içeriğine geçmeden önce hem AK PARTİ'nin yönettiği kurumların hem de AK PARTİ'nin yönettiği Komisyonun iş bilmezliğinin, beceriksizliğinin ne kadar yüksek olduğunu, kendilerine de Meclise de saygılarını artık tamamen kaybetmiş olduklarını gösteren iki tane örnek vereceğim değerli arkadaşlar size.

1 Temmuzda bir tane kanun çıktı; Plan ve Bütçe Komisyonundan geçen, Genel Kurulda da kabul edilen bir kanun çıktı. Bu kanunda -konunun içeriğine girmeyeceğim- Gençlik ve Spor Bakanlığıyla ilgili koordinasyon ofisleri kuran bir madde vardı. Daha sonra, bugün, şu anda görüştüğümüz kanun teklifinde bu maddeyi ortadan kaldıran, onu tamamen hükümsüz hâle getiren bir maddenin olduğunu gördük. Ben bunu çok eleştirmiştım hem Komisyonunda hem burada, biz şunu düşündük: Akliselim galip geldi herhâlde, evet, kanun geçti ama AK PARTİ Grubu sonradan bu maddeyi kaldırıyor. Bunun için de bir teşekkür "tweet"i attım, geç de olsa bunu yapmanızdan dolayı size teşekkür ediyorum dedim. Meğer o değilmiş arkadaşlar, maddeyi kaldırma gibi bir niyetleri yokmuş, yanlışlıkla kaldırmışlar. Yanlışlıkla kaldırıyorlar, böyle bir rezalet olabilir mi ya? Bugün, işte bu zihniyet Türkiye'yi yönetiyor biliyor musunuz; bu zihniyet

Türkiye’yi yönetiyor. İki gün önce, 1 Temmuzda Resmî Gazete’de yayımlanan madde, 3 Temmuzda Plan ve Bütçe Komisyonuna getirilen kanun teklifiyle kaldırılıyor arkadaşlar. Ha, sonradan, tabii, biz bunu söyleyince arkadaşlar işte şöyle böyle dediler, hemen bir önerge verdiler, madde numarasını değiştirdiler; ayrı bir şey, onlar değil. Maalesef böyle, bu arkadaşlar bu ülkeyi yönetiyor.

Yine bir tane daha bir şey var, daha önce bekleyen bir kanun teklifi var biliyorsunuz, 216 sıra sayılı; o bekliyor, şimdi bunu, 217’yi gündeme aldılar. Bu kanun teklifinde de -onun detayına girmeyeceğim, vakit çok kıymetli- olmayan bir fıkraya atıf yapılıyor; şu anda kanun teklifi aynen o şekilde, olmayan bir fıkraya atıf yapılıyor. Bu hem kamu yönetiminin hem bakanlıkların ne kadar kötü olduğunun hem de meseleye nasıl bakıldığının en bariz iki tane göstergesidir diye dikkatlerinize arz etmek istedim.

Şimdi, değerli arkadaşlar, Türk Silahlı Kuvvetlerine ardı ardına operasyon yapılıyor Türkiye Büyük Millet Meclisi eliyle. Hatırlayın, daha önce askerlerimizin, daha doğrusu subaylarımızın bekleme süreleriyle ilgili olarak Cumhurbaşkanına sınırsız yetki veren bir kanun bu Meclisten geçti. Ayrıca, Cumhurbaşkanına ihraç yetkisi veren maddeler de vardı. O maddeler kamuoyunda çok tepki çekmesi üzerine geri çekildi. Şimdi, burada gelen maddelerde de yine Türk Silahlı Kuvvetlerine operasyon mahiyeti taşıyan 3 tane madde var. Kısaca maddeleri özetleyeceğim, ondan sonra değerlendirmeme geçeceğim.

Bir tanesinde, 1’inci maddede ne yapılıyor? Korgeneral ve koramiralliğe yükselmek için eskiden Kara Kuvvetlerinde, Deniz Kuvvetlerinde ve Hava Kuvvetlerinde kurmay olmanın yanı sıra, Harp Enstitüsünü bitirmenin yanı sıra mesela pilot olma zorunluluğu vardı, güverte subayı olma zorunluluğu vardı denizde, diğerinde pilot olma zorunluluğu vardı; şimdi o zorunluluklar kaldırılıyor. Biz, buna, işin doğrusu, Komisyonda çok fazla -biraz alan büyüsün diye- çok aşırı itiraz etmedik fakat bu 1’inci madde -birazdan söyleyeceğim- 3’üncü maddeyle birlikte değerlendirildiğinde bunun da son derece yanlış bir madde olduğu ortaya çıkıyor; 1’inci maddede yapılan bu.

2’nci maddede, görev süresi uzatılacak general sayısı ile ilgili değişiklik yapılıyor. Yani, normal zamanlarda 36 generalin görev süresi uzatılabiliyormuş, şimdi bu 60’a çıkarılıyor; diğer zaruri durumlarda da 47’den 75’e çıkarılıyor. Bu da çok, son derece tehlikeli bir madde; daha tehlikelileri arkasında. Kuvvet komutanlığına atanan generallerin, orgeneral ve oramirallerin yaş haddi 65’ten 67’ye çıkarılıyor. Ayrıca, Cumhurbaşkanına her yıl bunu bir yıl daha uzata, uzata 72’ye kadar çıkarma yetkisi veriliyor ve orgenerallere de aynı şekilde 72’ye kadar çıkarma yetkisi veriliyor.

Son olarak da değerli arkadaşlar, hiç olmayacak bir şey yapılıyor. Eski ismiyle “Harp Akademisi” şimdiki ismiyle “Harp Enstitüsü” mezunu olmayan, kurmay öğrenimini tamamlamamış olan generallerin korgeneralliğe yükseltilmesine ilişkin bir geçici madde var; 182 kişiyi kapsıyor, bu kanun çıktığı durumda diyor... İşte, ne oluyor? Tüm tümgeneral, tümamiral; tuğgeneral, tuğamiral olanların hiçbir harp eğitimi almamış olmaları durumunda -Harp Akademisi mezunu değil, kurmay sınıfı değil- bunların korgeneralliğe yükseltilmesine ilişkin geçici bir madde var.

Şimdi, tabii, aslında, bu yapılanlara esas itibarıyla bakıldığında, bir defa, bu yani yıllardan beri gelen Türk Silahlı Kuvvetlerinin bütün geleneklerini altüst edecek bir durum. Özellikle 2’nci maddede yapılan yani görev süresi uzatılacak general sayısındaki kontenjanın artırılması meselesi, aşağıdan gelecek olan daha ast rütbedeki kurmayların ve general olacakların önünü tıkayacak, onların haklarının yenmesine, mağduriyetine, görev motivasyonlarının azalmasına sebebiyet verecek bir maddedir. Bunun niye yapıldığını, işin doğrusu, biz bugün şu ana kadar yapılan bütün açıklamalara rağmen anlayabilmiş değiliz. Bunun yapılması için bir gereklilik yok. Bu, aşağıdaki alttan daha ast rütbede olan subayların, kurmayların, motivasyonunu bozacak; onların haklarının yenmesine, mağdur olunmasına neden olacak bir maddedir.

Şimdi, diğer bir husus, bu yaş uzatılması. Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlarının emeklilik yaşı 65’ten 67’ye çıkıyor. Şimdi, değerli arkadaşlar, bu Plan Bütçeden çıkan bir tane kanun teklifi daha var, onda da vergiyle ilgili önemli maddeler var; bu kanun teklifi onun önüne alındı. Bu kanun teklifinde

emeklilikle ilgili, emekli aylığıyla ilgili bir madde var. Biz zannettik ki o emekli aylığı maddesinden dolayı bu kanun teklifi öne alındı, meğer o değilmiş. Bu, kişiye özel düzenleme yapmak içinmiş. Deniz Kuvvetleri Komutanı yanlış hatırlamıyorsam 2 Haziran 1960 doğumlu, 65 yaşını doldurdu, emekli olması gerekiyor; onu emekli etmemek için şimdi, hemen kişiye özel bir kanuni düzenleme yapılıyor. Yani Türkiye'nin geldiği nokta bu. Tabii, diğerleri de aynı şekilde bundan istifade edecek ve bunu yaparken de kuvvet komutanlarının yaşlarının uzatılmasına ilişkin bu düzenlemeyi getirirken de söyledikleri şu, diyorlar ki: “Efendim, bu, Genelkurmay Başkanıyla senkronize olması için, onunla uyum sağlamak için...” Arkadaşlar, bizim bilmediğimiz bir şey mi var? Hükümler ortada, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ortada; Hava, Deniz Kuvvetleri Kuvvet Komutanlarının aslında şu anda Genelkurmay Başkanıyla bir alakası yok. Bunların doğrudan Millî Savunma Bakanlığına bağlı oldukları, oradan emir aldıkları, talimat aldıklarına ilişkin dünya kadar madde varken Genelkurmay Başkanıyla uyumu sadece yaşta mı arıyorsunuz? Böyle bir şey olabilir mi! Gerekçe başlı başına zaten sakat bir gerekçedir.

Dolayısıyla bu yaş uzatılması meselesi eğer yapılırsa -yani orgeneral, oramiral olacak; korgeneral, koramiral olacak- alt rütbedeki subayların, kurmayların önlerrinin kapanmasına, yine görev motivasyonlarının kaybolmasına, haklarının yenmesine, Türk Silahlı Kuvvetlerinin liyakat ve disipline dayalı köklü teamüllerinin bozulmasına, biat kültürünün yerleşmesine, kuvvet komutanlarının siyasetin güdümüne girmesine neden olacaktır. Düşünebiliyor musunuz, siz kuvvet komutanısınız ve sadece Cumhurbaşkanında bir yıl, bir yıl sizi uzatma yetkisi var. O zaman olabilecekleri siz düşünebiliyor musunuz? Şu anda zaten olanlara baktığımızda, biz neyin nasıl olabileceğini çok kolay bir şekilde tahmin ediyoruz.

12 kahramanımız şehit oluyor. Niye şehit oldukları belli değil, nasıl şehit oldukları belli değil. Bunun sorumlularının, Ankara'daki sorumlularının, Ankara'daki kurmayların, kuvvet komutanlarının istifa etmesi gerektiği yerde, onlar şu anda yaşlarının uzatılmasıyla ilgili “O koltukta nasıl bir sene daha fazla otururum?”un telaşına düşmüşler; bu kadar nettir bu, onun telaşına düşmüşler, başka düşündükleri bir şey yok.

Şimdi 72'ye kadar yaşı uzatıyorsunuz. Yani bakıyorsunuz böyle bir yaş var mı diye; biz 32 NATO ülkesinde genelkurmay başkanlarının yaşlarına baktık arkadaşlar, sadece 10 tanesinde şu anda yaşı 60 ve 60'ın üzerinde, kalan 22 tanesinin yaşı 60'ın dahi altında. Bizde 67'ye yükseltildi, bir de 72'ye kadar yükseltilmesine müsaade ediliyor. 32 NATO ülkesinin 31'inci sırasında Türkiye en yaşlı Genelkurmay Başkanı açısından. Bütün NATO gençleşmeye çalışırken bizim Genelkurmay Başkanının, kuvvet komutanlarının ve orgeneralrrin yaşlarının uzatılmasının mantıklı hiçbir izahının olmayacağı çok açık ve net bir şekilde ortada değerli arkadaşlar.

Şimdi, 3'üncü maddeyle yapılmaya çalışılan şey bunlardan da daha vahim; az önce ifade ettim. Kurmay eğitimi almamış, Harp Akademisi, Harp Enstitüsü mezunu değil, kurmay olmayan, bu kanun yürürlüğe girdiğinde “tuğ” ve “tüm” rütbesinde olan general ve amirallerin kurmay eğitimi alma şartı aranmaksızın korgeneral olmasının önünü açan bir maddedir bu madde. Bu da yine kişiye özel bir maddedir; burada kişi deminki gibi 1 değil, 1'den biraz fazla kişi ama yine kişiye özel bir maddedir. Elli sekiz yıldır Türk Silahlı Kuvvetleri Kanunu'nun uygulamasında hiç böyle bir şey olmamıştır, maalesef şimdi bunu yapıyorlar.

Peki “Bunu niye yapıyorsunuz?” diye sorduklarında -aslında özürleri kabahatlerinden büyük- gerekçe olarak söylenen şeyler, bugün Türk Silahlı Kuvvetlerini -değerli arkadaşlar, bakın, siyasi bir konu değil; içimiz yanarak konuşuyoruz bunları- aciz içerisinde gösteren açıklamalar yapılıyor. İşte “Çok subay ihtiyacımız var, şöyleydi böyleydi...” Ya, FETÖ meselesi olmuş -15 Temmuz- kardeşim, üzerinden dokuz on yıl geçmiş, hâlâ bu planlamalar yapılamadı mı? O zaman size şu soruyu sorarlar -arkadaşlara sorduk, hiçbirini cevap veremediler- ben burada sizlerin huzurunda yine hem iktidara hem de milletimize, bir anlamda milletimizin huzurunda sormak istiyorum: Madem bizim bu kadar subay ihtiyacımız yok, harp eğitimi

almamış -çünkü değerli arkadaşlar, harbin sonucunu kurmaylar belirler, harbin sonucunu kurmay belirler- Harp Akademisi, Harp Enstitüsü eğitimi almamış, kurmay olmamış birisini getireceksin, korgeneral, ardından orgeneral yapacaksın... O zaman sorarlar: 2017'den sonra, YAŞ kararlarıyla haklarında hiçbir sicil bozukluğu olmayan, terörle hiçbir iltisakı olmayan -bakın, FETÖ'cülerini kastetmiyorum, onlar ihraç edildi zaten- bunların hiçbirisinin olmadığı, sadece subjektif değerlendirmelerle 49 kurmay, general bu ülkede emekliye sevk edildi; subjektif değerlendirmelerle. Ya, siz bu kadar mı öngörüsüzdünüz? Türk Silahlı Kuvvetleri bu kadar öngörüsüz olabilir mi? Yani 2017'den bu yana, son altı yedi yılda siz 49 kurmayı emekli etmişsiniz subjektif değerlendirmelere dayalı olarak. Herhangi bir şey yok, sicilinde bir bozukluk yok, bir terör iltisakı yok; asla öyle bir şey yok. Şimdi, önerge verdik biz, çok net bir şekilde bir önerge verdik; bunlardan, kendileri istemeleri hâlinde, hiçbir siyasi partiye üyeliği olmasaydı -yani siyasete bulaşmış olanları yine katmayın- siyasi partiye üyeliği olmayanlardan kendilerinin arzu etmesi hâlinde Türk Silahlı Kuvvetlerine geri dönmesine ilişkin bir madde önerisinde bulundu fakat önergemiz kabul edilmedi. Dolayısıyla, yapılan şey Türk Silahlı Kuvvetlerinin general ihtiyacından falan değil; şu andaki mevcut komuta kademesi kendisine daha fazla -bu kadar net söylüyorum- hak elde etmek için burada bize getiriyor, kanuni düzenleme yapıyor.

Tabii, bir de şeyi sormak lazım. Yani Ergenekon operasyonu, Balyoz operasyonu, işte bilmem ne operasyonlarıyla, kumpas davaları sonucunda bu ülkede yüzlerce vatanperver kurmay subay, general görevinden atıldı, ihraç oldu. Onların da şimdi o zaman suçlu olmadıkları ortaya çıktı madem mahkeme sonuçlarına göre; onlardan getirelim, onlardan yaşı müsait olanları getirelim -madem öyle- Türk Silahlı Kuvvetlerine hizmet etsinler; yok, öyle bir şey yok. Dolayısıyla, buradaki mesele tamamen farklı bir meseledir. Yani ihtiyaç varsa, samimiyet varsa dediğimiz gibi, iki tane kaynak gösteriyoruz: Bir, kumpas davalarıyla atılanlardan durumu uygun olanlar ve istekli olanlar geri getirilebilir. Bir de 2017 sonrasında, YAŞ kararlarıyla sicilinde hiçbir bozukluk olmadığı hâlde, hiçbir terör iltisakı olmadığı hâlde emekliye sevk edilenler geri getirilebilir. Bunlarla ilgili bir düzenleme yapılacak olursa biz bu düzenlemeleri de mutlak surette olumlu olarak karşılayacağız.

Şimdi, bu faslı burada bitirmek istiyorum ama şu kadarını söyleyeceğim: Tabii, biz bu komuta kademesine niye güvenemiyoruz? Çünkü AK PARTİ'li trollerin etkisinde, siyasetin baskısında zaten yani "Mustafa Kemal'in askerleriyiz." diyen teğmenleri ihraç eden bir komuta kademesine nasıl güvenebiliriz biz? Dolayısıyla, buna güvenme imkânımız yok. 15 Temmuz olalı dokuz yıl olmuş, hâlâ Türk Silahlı Kuvvetlerinin işleri düzene sokulamamış, Türk Silahlı Kuvvetleri aciz içerisinde gösteriliyor ve Türk Silahlı Kuvvetlerine yapılan bu operasyonu hiçbir şekilde kabul etmiyoruz.

Bakın, geçmişte FETÖ'nün Türk Silahlı Kuvvetlerine yaptırdığı operasyonlar esnasında da bu laflar bize söylendi, bunlar söylendi. Böyle meşru birtakım savunmalar yapıldı "Şöyle yapılması lazım, böyle yapılması lazım." diye ama ne oldu? Bunun bir ihanet olduğu ortaya çıktı. Ya, hiç mi ders almadınız FETÖ'den? FETÖ'yle ilgili yapılan yanlışlardan hiç mi ders almadınız diye soracakken aklıma geliyor -ders almadıkları belli ama- belli ki FETÖ'den kurs almışlar; aynı taktiklerle bugün askere, Türk Silahlı Kuvvetlerine operasyon yapılıyor.

Diğer önemli bir konu emekli maaşları meselesidir değerli arkadaşlar. Yani burada zaten çok fazla söylenecek bir şey yok, emeklinin ne kadar sıkıntıda olduğunu çok net bir şekilde görüyoruz. Artırılmış hâliyle bile şu anda 10 bin lira açlık sınırının altında; BİRLEŞİK KAMU-İŞ'e göre, 10.534 lira açlık sınırının altında emekli maaşı alan 4 milyon emekli var bu ülkede; bunu kabul etmek mümkün değil.

Şimdi, geçmişte, eski milletvekili olanlar hatırlayacak -o kadar eski değil ama yine de biz de on yıllık olduk- benim mesela 2016'da Naci Ağbal'la bir tartışmamı burada arkadaşlar tutanaklardan bulmuşlar. Naci Ağbal en düşük emekli maaşı üzerinden bir örnek vermiş, ben de "En düşük emekli maaşıyla niye mukayese yapıyorsunuz? Ortalama emekli maaşıyla mukayese edilir." demişim. Bakın, o kadar

garip geliyordu 2016 yılında en düşük emekli maaşı üzerinden karşılaştırma yapmak. Bugün en düşük emekli maaşı dışında başka bir şeyi biz konuşmaz olduk çünkü zaten emeklilerin yüzde 25'i en düşük emekli maaşını alıyor; Türkiye'nin geldiği o vasatı, o asgari anlayışını siz görün. Yani yoksulluk sınırıyla mukayese ederdik şimdi onu geçtik, açlık sınırıyla mukayese ediyorduk ama açlık sınırının 10 bin lira altını çok iyi bir para veriyormuş gibi ortaya koyan bir Hükümet olunca biz de ya, utanmazsanız eğer bir ölüm sınırı koyun da hiç olmazsa onunla mukayese edelim de ölüm sınırının altında olmasın bari bu insanların maaşları dedik. Maalesef böyle bir noktaya gelindi.

Emekli sadaka istemiyor değerli arkadaşlar. Emekli, ödediği primin, ödediği verginin hakkını istiyor. Onlar zamanında prim ödemiş, siz bu ülkeyi kötü yönetmişsiniz; Emekli Sandığını, SSK'yı, bilmem nereyi veya ülkenin genelini kötü yönetmişsiniz; bunlardan dolayı şimdi faiz baskısı artmış. Az önce gelirken rakamlara baktım, geçen yılın ilk altı ayında 530 milyar lira -ki çok yüksek bir rakamdı, çok eleştiriyorduk o zaman bu kadar yüksek rakam diye- faiz ödenmiş, bu yılın ilk altı ayında arkadaşlar 1 trilyon 37 milyar liraya çıkmış, faiz ödemeleri altı ayda 2 katına çıkmış. Tabii, şimdi "Faiz ödüyorum." diye getiriyorsunuz emekliden kesiyorsunuz. Emekli, asgari ücretli veya memur sizin kötü politikalarınızın bedelini ödeyecek kişiler değildir. Emekliler üzerinden daha fazla ekonomik program uygulama işini bırakın.

Trendyol'un cebine -o kadar itiraz etmemize rağmen- Çinli Trendyol'un cebine bir kanunla 46 milyar lira bıraktılar ama AK PARTİ Grup Başkanı "4 milyon emeklinin altı aylık maliyeti 40 milyar lira yük getirdi." diye açıklıyor, böyle çok büyük bir rakammış gibi söylüyor. Siz 1 tane firmanın cebine özel kanun çıkartarak 46 milyar lira bırakıyorsunuz utanmadan, sıkılmadan; 4,5 milyon emekli 40 milyar lira bir maliyet getirmiş, onu da çok büyük bir maliyetmiş gibi kamuoyuna sunuyorsunuz. Defalarca önerge verdik en az emekli maaşının asgari ücret kadar olması yönünde, bizim bütün önergelerimiz reddedildi.

Bakın, Hakan Kara çıkarmış bu hesabı: Mart 2024'ten bu yana doğal gaz fiyatları yüzde 149 artmış arkadaşlar. Yani ne oluyor? Bir yıl üç ay, yüzde 149. Emekli maaşları ne kadar artmış, asgari ücret ne kadar artmış? Aynı dönemde asgari ücretteki artış yüzde 30. Asgari ücreti yüzde 30 artıracaksınız ama aynı dönemde doğal gazı yüzde 149 artıracaksınız. Böyle bir şey olmaz, bunun kabul edilmesi mümkün değil.

Şimdi Türkiye'de -geçen Komisyonunda da söyledim- her şeyin en düştüğünden, asgarisinden konuşulan bir vasatı yarattınız. Asgari ücreti konuşuyoruz değil mi, ortalama ücreti konuşan yok. İşte, en düşük emekli maaşını konuşuyoruz; en düşük memur maaşı hiç konuşulmazdı, onu da çok şükür konuşturtmaya başladınız, en düşük memur maaşını konuşuyoruz; kredi kartının asgari ödemesini konuşuyoruz. Türkiye'yi asgariye bağlamış, en düşüğe bağlamış bir iktidarın Türkiye'nin meselelerini zaten çözme imkânı olmadığını da net bir şekilde görüyoruz.

Değerli arkadaşlar, bakın -vaktim çok azaldı- böyle "Emeklilere çok para ödüyünüz, bilmem ne..." falan hikâyesini kimse bize okumasın. Bakın, EUROSTAT'ın en son verisini -2022 verisi var- söyleyeceğim. Tamam, Avrupa nüfusu elbette bizden yaşlı, orada emekli aylık ödemelerinin biraz yüksek olması normal görülebilir ama aramızda çok fark var. Türkiye'de en son veri itibarıyla emeklilere yapılan ödemelerin millî gelire oranı yüzde 4,8; Avrupa Birliği ortalaması yüzde 12. Dolayısıyla öyle çok fevkalade para ödüyor falan da değiliz. O yüzden emekliler hakkını istiyor, emekliler kimseden sadaka istemiyor.

Son olarak da emeklilere ilişkin çözüm önerilerimiz şunlar:

Bir, şu kök aylık işinden vazgeçin. Bu kök aylığı Demokles'in kılıcı gibi emeklilerin tepesinde tutmaktan vazgeçin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Usta, lütfen tamamlayın.

ERHAN USTA (Devamla) - En düşük emekli maaşının asgari ücret seviyesine bir an evvel çıkarılması lazım. Bununla ilgili diğer muhalefet partilerin de bizlerin de defalarca verdiği önergelerimiz var, bunların işleme konulmasını bekliyoruz.

Aynı zamanda, hep en düşüğü konuşuyoruz ama diğer emeklilere de haksızlık ediyoruz. Onlar da yüksek prim ödemişler, diğer emeklilerin maaşlarının da en düşükteki artışa paralel bir şekilde, aynı oranda artırılması lazım.

Erdoğan'ın verdiği, Sayın Cumhurbaşkanının memur emeklilerine verdiği seyyanen zam sözü vardır, bu sözün tutulması lazım. Cumhurbaşkanı öyle kurusıkı konuşmaz, Cumhurbaşkanı söz veriyse o sözünü tutması lazım; bunun mutlak suretle yapılmasını bekliyoruz.

Bir yaşam maliyeti endeksi çıkartılmalı, bu TÜFE'ye endeksleme işinden de vazgeçilmelidir. Enflasyon farkı uygulaması da teknik olarak zaten kayıp getiren bir husustur diyorum.

Bu çerçevede, biz, bu kanun teklifine elbette ki "hayır" oyu kullanacağımızı çok net bir şekilde ifade ediyoruz.

Genel Kurulu ve milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Usta, teşekkür ediyorum.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Gruplar adına konuşmalar bittikten sonra söz vereceğim Sayın Başkanım.

Şimdi, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Konya Milletvekili Mustafa Kalaycı'ya söz veriyorum.

Sayın Kalaycı buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 217 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz aldım. Sizleri ve aziz milletimizi hürmetle selamlıyorum.

Öncelikle, şehitlerimize Cenab-ı Allah'tan rahmetler niyaz ediyorum. Başımız sağ olsun, vatan sağ olsun.

Kanun teklifinin 11 maddesi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 3 maddesi Millî Savunma Bakanlığı, ikişer maddesi de Kültür ve Turizm Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Tarım ve Orman Bakanlığı faaliyet alanıyla ilgili konulara dair düzenlemelerden oluşmaktadır.

Teklifin ilk 3 maddesiyle Türk Silahlı Kuvvetlerinin kurumsal işleyişinde etkinlik ve verimliliğin, komuta kademesinde sürekliliğin sağlanabilmesi amacıyla Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nda bazı düzenlemelere gidilmektedir. Kuvvet Harp Akademileri yerine Kuvvet Harp Enstitüleri oluşturulduğundan Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlığında Kuvvet Harp Enstitüleri komuta ve kurmay öğrenimini başarıyla tamamlamış generallerin korgeneral, koramiral ve orgeneral, oramiral rütbelerine terfi edebilmeleri öngörülmektedir.

Yüksek Askeri Şûra kararıyla hizmet süresi uzatılabilecek general ve amirallerin yıllık sayısı 36'dan 60'a, toplam sayısı 47'den 75'e çıkarılmakta ve kuvvet komutanlıklarına atanan orgeneral, oramiraller ile diğer orgeneral ve oramirallerin yaş haddi 67'ye yükseltilmekte ve Cumhurbaşkanına yaş haddinin birer yıllık sürelerle 72 yaşına kadar uzatılabilmesi yetkisi verilmektedir.

Albay, tuğgeneral, tuğamiral, tümgeneral ve tümamiral rütbelerinde bulunan hâlihazırdaki muharip sınıf personelin korgeneral, koramiral ve orgeneral, oramiralliğe yükelebilmeleri için Kuvvet Harp Enstitüleri komuta ve kurmay öğrenimini başarıyla tamamlamış bulunmak şartının aranmaması ve Harp Akademileri eğitimini başarıyla tamamlayan personelin Kuvvet Harp Enstitüleri komuta ve kurmay öğrenimini başarıyla tamamlamış sayılmaları yönünde geçici düzenleme yapılmaktadır.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin ve şerefli komutanlarımızın liyakat ve terfi konularında bazı itham ve iddialarla siyasi tartışmaların içine çekilmesi haksızlıktır, son derece yanlıştır. Bu teklifle belirlenen yaş haddinin ihtiyaç hâlinde uzatılma yetkisi Cumhurbaşkanına değil de kime verilecektir? Yürütme yetkisi Cumhurbaşkanına aittir. Cumhurbaşkanı devletin başıdır ve TBMM adına Türk Silahlı Kuvvetlerinin Başkomutanlığını temsil etmektedir.

Komisyonunda da açıkça ifade edildiği üzere, yapılan düzenlemeler Türk Silahlı Kuvvetleri ve Millî Savunma Bakanlığının görüşlerini içermektedir. Dolayısıyla Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyaç ve planlamaları dikkate alınmaktadır. Türk Silahlı Kuvvetleri millet ordusudur, kanun ordusudur, kahramanlık onurudur; ülkesine ve vatanına bedeli ne olursa olsun aşkla hizmet etmekte, fedakârlıkta sınır tanımamaktadır. Terörle mücadelede destanlar yazan, iç ve dış savunmamızı fedakârca yapan, şehit ve gazileriyle milattan önce 209'dan bu yana geçen iki bin iki yüz otuz dört yıldır düşmanları titretip milletimizi gururlandıran Türk Silahlı Kuvvetleri ilelebet övünç madalyamızdır.

Değerli milletvekilleri, kanun teklifinde emekli aylığı asgari ödeme tutarı 16.881 liraya yükseltilmektedir. SGK nisan ayı verilerine göre 16 milyon 879 bin emekli, dul ve yetim bulunmaktadır. Emekli, dul ve yetimlerin 11 milyon 420 bini SSK, 2 milyon 919 bini BAĞ-KUR, 2 milyon 540 bini de memur emeklileridir. 5510 sayılı Kanun'un SSK ve BAĞ-KUR emekli aylıklarının her yıl ocak ve temmuz aylarında bir önceki altı aylık TÜFE değişim oranı kadar artırılmasını öngörmektedir. Memur emekli aylıklarındaki artışlar ise memurlarla yapılan toplu sözleşmeye göre belirlenmektedir. Buna göre, SSK ve BAĞ-KUR emekli aylıkları yüzde 16,67 oranında, kamu çalışanlarının ve emeklilerin aylığı ise yüzde 15,57 oranında artırılmıştır. Emekli aylığı asgari ödeme tutarı da bu kanun teklifiyle yüzde 16,67 oranında artırılmaktadır. Böylelikle dosya maaşı 16.881 liranın altında olan 4 milyon 11 bin emeklimizin bu aylığı alması sağlanmaktadır. Emeklilerimiz geçmişin gücü, geleceğin aydınlığıdır. Emekli, dul ve yetim aylıklarını artıracak her kararın destekçisiyiz. Bununla birlikte, bugünkü hayat pahalılığı şartlarında çalışanların ve özellikle emeklilerin maaş artışının yeterli olmadığı aşikârdır. Emeklilerimizin beklentilerinin önümüzdeki süreçte karşılanacağına inanıyoruz.

Her maaş artışı döneminde memur emekli aylıkları ile SSK ve BAĞ-KUR emekli aylıkları arasında fark ortaya çıkmaktadır. Diğer taraftan, emekli bazı vatandaşlarımızın “Ben daha çok prim ödedim ama daha az prim ödeyenle yaklaşık aynı emekli aylığını alıyorum.” diye haklı şikâyetleri bulunmaktadır. Aslında sosyal sigorta sisteminde ödenen primler ile bağlanan emekli aylıkları arasında bir denge olması gerekmektedir. Bugün bu dengede bozulma olduğu, emekli aylıkları arasında ciddi eşitsizlikler olduğu görülmektedir. Sigortalılar arasında her bakımdan norm ve standart birliğinin sağlanması, mevcut emekli aylıkları arasındaki eşitsizlikleri giderecek düzenlemelerin yapılması, emekli aylıklarında yapılan artışların genel enflasyon endeksi yerine bu kesimin tüketim kalıplarını ve hayat standardını dikkate alan özel bir endekse göre yapılması görüşündeyiz. Ayrıca, emekli aylığı bağlanmasında güncelleme katsayısı ve aylık bağlama oranlarının gözden geçirilmesini ve seyyanen ödemenin emeklilere de yapılmasını gerekli görüyoruz.

Cumhur İttifakı sözlerini de unutmamıştır. BAĞ-KUR'luların prim gün sayısı 7200'e düşürecek, 1'inci dereceye gelen memurlara 3600 ek gösterge verecek, ev kadınlarına prim desteğiyle birlikte emeklilik hakkı tanıyacak düzenlemeler de mutlaka yapılacaktır.

Yapılan değerlendirmelerde en düşük emekli aylığının ve net asgari ücretin TÜRK-İŞ tarafından açıklanan açlık sınırının altında olduğu sürekli olarak ifade edilmekte, emeklilerimizin ve çalışanlarımızın beklentileri istismar edilmektedir. Soruyorum: En düşük emekli aylığı hatta net asgari ücret acaba ne zaman açlık sınırının üzerine çıkmıştır? Son yirmi beş yıllık verilere bakıldığında net asgari ücretin ilk defa 2019 yılı Ocak ayında açlık sınırının üzerine yükseltildiği ve müteakip beş yılın dördünde de ocak ayları itibarıyla bu durumun sürdürüldüğü görülecektir. Haziran ayları itibarıyla ise net asgari ücret açlık sınırının 2002 yılında yüzde 55'i, 2010 yılında yüzde 67'si, 2015 yılında yüzde 71'i iken şimdi ise yüzde 85'idir.

Asgari ücret ve emekli aylıklarında yapılan artışlara rağmen yaşanan enflasyon nedeniyle bu artışlar yetersiz hâle gelmektedir. En çok dar ve sabit gelirli olumsuz etkileyen enflasyonla kararlı mücadele sürdürülmektedir. Yıllık enflasyon haziran ayı itibarıyla yüzde 35,05 düzeyine kadar inmiştir. Bilindiği

üzere, enflasyonun düşmesi fiyatların düşmesi değildir. Nitekim, enflasyon düşmekle birlikte fiyatlar genel seviyesindeki artış yıllık yüzde 35,05 düzeyindedir. Hayat pahalılığı kaderimiz değildir ve de bitecektir. Fiyat istikrarıyla refahın kalıcı hâle geleceğine, toplumun her kesiminin hak ettiği payı mutlaka alacağına inanıyoruz.

Değerli milletvekilleri, Türkiye bir yandan enflasyonla mücadeleyi sürdürürken bir yandan da üretimi, yatırımı, istihdamı, ihracatı artırmaya ve cari fazla vermeye dönük politikalar uygulamaktadır. Türkiye ekonomisinin son on yılda OECD ülkeleri arasında en hızlı büyüyen ekonomilerden biri olduğu ve yıllık ortalama yüzde 4,9 büyüdüğü OECD raporunda vurgulanmıştır. 2024 yılında yüzde 3, 2025 yılı ilk çeyrekte yıllık yüzde 2 büyüyen Türkiye ekonomisi, ılımlı bir büyüme dönemindedir. Dezenflasyon başarısı, devamında yüksek büyümeyi getirecektir. Dünya Bankası, küresel ekonomideki büyümenin 2025 yılında yüzde 2,7’den yüzde 2,3’e gerilemesini beklerken Türkiye için 2025 yılı büyüme beklentisini yüzde 2,6’dan yüzde 3,1’e yükseltmiş, 2026 yılında yüzde 3,6’ya ve 2027 yılında yüzde 4,2’ye yükseleceğini öngörmüştür.

Millî gelirimiz 2024 yılında 1 trilyon 322 milyar dolara ve kişi başına millî gelirimiz de 15.463 dolar düzeyine ulaşmıştır. Küresel düzeyde zayıf dış talep koşullarına rağmen ihracatımız haziran ayı itibarıyla yıllık yüzde 3,2 oranında artarak 267 milyar dolarla yeni bir rekor düzeye yükselmiştir. Aynı dönemde ithalat yüzde 2,9; dış ticaret açığı ise yıllık yüzde 1,9 oranında artmıştır. Cari açık nisan ayı itibarıyla yıllık yüzde 40,3 oranında azalışla 15,8 milyar dolar düzeyindedir. Cari açığın millî gelire oranı sürdürülebilir seviyededir.

2024 yılında en çok ziyaretçi ağırlayan ülkeler sıralamasında Türkiye dünya 4’üncülüğüne yükselmiş; 61,1 milyar dolar turizm geliri elde etmiştir.

Yirmi beş aydır tek haneli gerçekleşen işsizlik oranı yirmi yılın yılın en düşük seviyesindedir. Gerek iş gücüne katılım oranı gerekse istihdam oranı tarihî en yüksek seviyelere çıkmıştır.

Makrofinansal göstergeler belirgin bir şekilde iyileşmektedir. Ülkemizin brüt dış borç stokunun millî gelire oranı 2020 yılında yüzde 59,6’ya çıkmış iken 2024 yılı sonu itibarıyla yüzde 39’a kadar gerilemiştir. Uluslararası Finans Enstitüsü raporlarına göre Türkiye, kamu borçluluğu, reel sektör borçluluğu ve hane halkı borçluluğunda en az borçlu ülkeler arasındadır. Türkiye’nin AB tanımlı genel yönetim borçluluk oranı 2024 yılında yüzde 24,7 iken bu oran AB üyesi ülkelerde ortalama yüzde 81; gelişen ülkelerde yüzde 69,5 düzeyindedir.

Değerli milletvekilleri, 2025 yılı ilk çeyreğinde tarım sektörü yüzde 2, sanayi sektörü ise yüzde 1,8 daralmıştır. İmalat sanayisinde ve tarım sektöründe sıkıntı olduğunu biliyoruz. Tarımda kuraklık ve zirai don afeti nedeniyle önemli boyutta üretim kayıpları bulunmaktadır. Afetten zarar gören çiftçilerimizin zararlarının karşılanacağı açıklanmıştır. Bununla birlikte ülkemizin en büyük tarım havzalarından biri olan ve kuraklıktan en çok etkilenen bereketli Konya Ovası’na yeni kaynaklardan acilen su getirmek zorundayız. Su sorunu dayanılmaz safhaya ulaşmıştır. Ayrıca, çiftçimizin kredi borçlarına ve tarımda kullanılan elektrik faturalarına yeni kolaylıklar getirilmesi gerektiği görüşündeyiz.

Sanayi üretimini artırmak ve yatırımların önünü açmak için tedbirler alınmaktadır. 30 Mayıs 2025 tarihli Yeni Yatırım Teşvik Sistemi bir reform niteliğindedir. Bununla birlikte finansmana erişim konusunda daha fazla çaba gösterilmesi ve ihracatı destekleyici politikalara daha fazla öncelik verilmesi gerekmektedir.

Kuşkusuz reel sektöre en büyük destek, enflasyonun kalıcı bir şekilde aşağı çekilmesi olacaktır. Reel sektöre ilişkin bazı veriler sürekli pompalanan bazı iddiaların doğru olmadığını ortaya koymaktadır. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği istatistiklerine göre 2025 yılı ilk beş aylık döneminde kurulan şirket sayısı yüzde 2,5 azalmış, kapanan şirket sayısı yüzde 12 artmıştır. Bu dönemde 11.108 şirket kapanırken 44.896 şirket kurulmuştur. Yine 2025 yılı ilk beş aylık döneminde kurulan gerçek kişi ticari işletme

sayısı yüzde 16 artmış, kapanan işletme sayısı ise yüzde 9,5 azalmıştır. Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu verilerine göre, 2025 yılı ilk altı aylık döneminde sicilden terkin sayısı sadece yüzde 0,2; toplam terkin sayısı yüzde 3,5 artarken tescil sayısı ise yüzde 25,2 artmıştır. Altı ayda sicilden terkin edilen esnaf sayısı 43.729 iken yeni tescil edilen esnaf sayısı 157.100 düzeyindedir.

Adalet Bakanlığı verilerine göre, yıl içinde gelen icra ve iflas dosya sayısı 2024 yılında yüzde 30,2 azalmıştır; 2025 yılında ise bugüne kadar gelen dosya sayısında yüzde 10,5 artış vardır; derdest dosya sayısı 2021 ve 2022 yıllarından daha azdır. İflas dosya sayısı 2024 yılında 387 olup önceki yıla göre yüzde 37,7 azalmıştır. Ocak 2024-Mayıs 2025 döneminde konkordato talep eden firma sayısı 2.779 olup bunların ciro bakımından toplam içindeki payı yüzde 0,6'dır.

Karşılıksız çekler 2025 yılı ilk dört ayında adet olarak yüzde 18,3; tutar olarak yüzde 50,8 oranında artmakla birlikte toplam çekler içindeki oranı geçmiş yıllara göre daha düşüktür. Nitekim, adet olarak yüzde 1,7 olan karşılıksız çeklerin toplam çeklere oranı 2019 yılında yüzde 3,2; 2016 yılında yüzde 3,7; 2009 yılında ise yüzde 6,7'dir. Tutar olarak yüzde 2,2 olan oran ise 2019 yılında yüzde 3; 2016 yılında yüzde 3,9; 2009 yılında ise yüzde 8'dir.

Bankacılık sektörünün sermaye yeterliliği oranı yüzde 17,5 düzeyinde olup sağlam bir bünyeye sahiptir. Bankacılık sektörünün takipteki alacaklar oranı 2025 Mayıs ayı itibarıyla yüzde 2,09'a yükselmekle birlikte geçmiş yıllara göre daha düşüktür. Zira, bu oran 2022 yılında yüzde 2,10; 2021 yılında yüzde 3,15; 2020 yılında yüzde 4,08; 2019 yılında ise yüzde 5,36 düzeyindedir.

Değerli milletvekilleri, Türkiye ekonomisi öngörülen hedefler doğrultusunda ve belirlenen program dâhilinde kararlılıkla yoluna devam etmektedir. Türkiye'nin gelişmesi parlak bir geleceğe doğrudur. Türkiye bölgesinde huzur ve istikrar adası gibi sivrilmiş, yeni yönetim sistemiyle ekonomiden diplomasiye, savunma sanayisinden enerjiye, sağıktan kültüre, terörle mücadele eden egemenlik çıkarlarımızı müdafaaya kadar her alanda göz doldurmuş, göğüs kabartmıştır.

"Tam bağımsız güçlü Türkiye" ülküsüyle yerli ve millî üretimi artırmak, stratejik alanlarda dışa bağımlılığı azaltmak amacıyla başlatılan Millî Teknoloji Hamlesi'yle artık ihtiyacımız olan birçok teknoloji Türk mühendisleri tarafından tasarlanmakta, yerli ve millî üretilmekte, birçok ülkeye de ihraç edilmektedir. Türk savunma sanayisinin ihracatı 2024 yılında 7,2 milyar dolar gerçekleşmiş, 2025 yılının ilk beş ayında da yüzde 29 artış kaydetmiştir. Artık dünyanın dört bir yanına ihracat yapabilen Türkiye savunma sanayisinin toplam ihracat içindeki payı yüzde 3'ü aşmıştır. Millî Teknoloji Hamlesi ve millî enerji atılımıyla gerçekleştirdiğimiz yerli ve millî üretimlerden ve keşfettiğimiz doğal gaz, petrol ve kıymetli madenlerden sağlanan kaynaklar ekonomik güvenliğimizi sağlam esaslara bağlarken stratejik gücümüze güç katacak, elbette vatandaşlarımızın refahına da yansıyacaktır.

Cumhur İttifakı olarak tek yüreğiz, aynı hedeflere kilitlenmiş vaziyetteyiz. Türk ve Türkiye Yüzyılı sosyal, ekonomik, hukuki ve siyasi reformlarla pekişecektir. Bu yüzyılda özlemini duyduğumuz Türk mucizesi gerçekleşecek, Türk İslam medeniyetinin timsali Türkiye Cumhuriyeti devleti olacaktır. Gelen Türk asrı, geleceğin gücü Türkiye'dir.

Bu görüş ve düşüncelerle Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak "kabul" oyu vereceğimiz kanun teklifinin hayırlı olmasını diliyor, sizlere ve aziz Türk milletine saygılarımı sunuyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kalaycı, teşekkür ediyorum.

Şimdi de Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına söz taleplerini karşılayacağım.

İlk söz talebi, Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'a ait.

Sayın Oluç, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Sayın Başkan, sayın vekiller, ekranları başında bizleri izleyen değerli halkımız ve cezaevlerindeki mahpus arkadaşlarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Yine, bir torba yasa teklifi ve içinde yine Anayasa Mahkemesinin bozduğu kanun hükmünde kararname ve Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle düzenlenmiş olan maddeler; aynı durum defalarca konuşmamıza rağmen devam ediyor, bir daha bunun kayıtlara geçmesini sağlayalım.

Öte yandan, bir nokta daha var: Anayasa Mahkemesinin iptal kararları incelendiğinde alınan kararların salt teknik olarak ele alınamayacağı da ortada. Anayasa Mahkemesi aldığı iptal kararlarının çoğunda yürütmeye sınır çizmektedir; bir bakıma, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin normlar hiyerarşisinde ortaya çıkardığı fiili durumu eleştirmektedir ama bunu da sizler görmüyorsunuz, görmek istemiyorsunuz, bunu da bir kez daha kayıtlara geçirmiş olalım.

Sayın vekiller, bu torba yasa teklifinin kamuoyunda en çok ilgi çeken düzenlemesi ise 18'inci maddede yer alan ve milyonlarca emekliyi ilgilendiren en düşük emekli aylıklarına ilişkin düzenlemedir; buna dair konuşmak istiyorum bugün. Buna göre TÜİK'in açıklamış olduğu yüzde 1,37'lik haziran enflasyonu ve yüzde 16,67'lik altı aylık enflasyon rakamları doğrultusunda en düşük emekli maaşı 14.469 liradan 16.881 liraya yükseltilecektir. Yani en düşük emekli maaşında sadece ve sadece 2.412 liralık bir artış gerçekleştirilecektir. Yani hangi kelimelerle bunu ifade edelim bilmiyorum ama hani “ayıp” diyelim, geçelim.

Şimdi, sayın vekiller, TÜRK-İŞ'in haziran açlık ve yoksulluk sınırı açıklamasına göre 4 kişilik ailenin aylık gıda harcaması tutarı yani açlık sınırı 26.115 liraya çıkmış vaziyette. Gıdayla birlikte diğer tüm temel harcamalar için haneye girmesi gereken toplam gelir tutarı yani yoksulluk sınırı ise 85.066 liraya yükselmiş yani 26 bin ve 85 bin lira sonuçta. Sadece bu araştırma bile iktidarın 16.881 lirayı reva gördüğü emeklileri sefalet maaşına mahkûm ettiğinin açık bir göstergesidir. Ömürlerinin verimli zamanlarını çalışarak geçirmiş olan yurttaşlarımızın emekliliklerini huzur ve refah içinde geçirmelerini sağlamak kamunun asli, temel yükümlülüklerindendir. Peki, siz yapıyor musunuz bunu iktidar olarak? Hayır, yapmıyorsunuz. Emeklilerin çok büyük bir kısmı açlık sınırının altında, zorlu yaşam koşulları altında yaşamaya mahkûm edilmiş oluyorlar. Emeklilik aylığının miktarı, emeklilik sisteminin güvenilirliği ve sürdürülebilirliği kriterlerinde Türkiye uluslararası alanda da son sıralarda yer almaya devam ediyor. Bütün baktığımız uluslararası raporlarda da bunu görüyoruz yani dünya âlem bu konuyu konuşuyor.

Sayın vekiller, bir diğer belirtmek istediğim konu yine sık sık konuştuğumuz TÜİK ve açıkladığı rakamlar meselesi. TÜİK aylık enflasyonu en son 1,37; yıllık da yüzde 35 olarak açıkladı. Biz, neden temmuzda özellikle düşük rakamlar açıklandığını gayet iyi biliyoruz, sizler de gayet iyi biliyorsunuz; çünkü ücretlere, emekli maaşlarına yapılacak artışlar konuşuluyor temmuz ve ocak aylarında ve TÜİK temmuz ve ocak ayı rakamlarında -yılıda 2 kere- bilerek, isteyerek açıkça hile yapıyor. Hile yapıyor diyoruz çünkü başka bir şey değil bu. TÜİK milyonlarca işçinin, emekçinin, emeklinin ücretlerine, maaşlarına yapılacak artışı manipüle ediyor. Bu işin bir vicdanı olmalı ya, bu işin bir ahlâkı olmalı. İnsanlar inim inim inlerken TÜİK gerçek olmayan verilerle oynamaya devam ediyor. Daha doğal gaz zammı yeni yapıldı biliyorsunuz, o da TÜİK rakamları belirledikten sonra yapıldı ki onu etkilemesin diye.

Şimdi, işçinin, emekçinin, emeklinin ücretlerine ve maaşlarına yapılacak düşük artışlardan sonra zamların yeniden gazına basılacak, bunu da biliyoruz; olanlar yaz aylarında olacak, bunu da biliyoruz ve bunu her seferinde yaşıyoruz, bir kez daha söyleyelim. TÜİK'in sırtında milyonlarca işçinin, emekçinin, emeklinin vebali var; bu, kayıtlara geçsin ve TÜİK'te çalışanlar, TÜİK'i yönetenler de bir kez daha duysun.

Sayın vekiller, altı ayda maaşlara yüzde 15,57 ile 16,67 arasında artış yapıyorsunuz. Peki, bu altı ay içinde ne olmuş? Bakın, kiralar yüzde 30 civarında artmış, ekmek yüzde 22 civarında zamlanmış, elektrik yüzde 34 zamlanmış, meyve yüzde 64 oranında zamlanmış, dana eti yüzde 26 oranında zamlanmış. Bunların hepsi TÜİK'in rakamları üstelik. Siz emekliye yüzde 15-16'yı reva görüyorsunuz. Patates, yumurta, sebze, meyve haziran ayında ucuzladı mı bu ülkede? Hayır, ucuzlamadı ama TÜİK'e göre sanki öyle bir hava var.

Şimdi, sayın vekiller, çalışan emekli sayısı da her gün artıyor, bu da size tuhaf gelmiyor mu? Çünkü emekli maaşlarıyla mümkün değil geçinmek, ne yapıyor emekliler? Çalışmak zorunda hissediyorlar kendilerini ve yaşı ilerlemiş olan insanlar çalışıyorlar ve bu da aslında büyük bir sıkıntı yaratıyor; hem etik değil hem de yaşları ilerlemiş insanların bu yaşlarında, ilerlemiş yaşlarında çalışmak zorunda kalmaları doğru değil.

OECD verilerine göre... Bu enflasyonla mücadeleyi sürdürüyorsunuz ya, OECD verilerine göre Mayıs 2025'te yıllık enflasyonda Türkiye yüzde 35,4'le örgüt üyelerinin en üstünde yer aldı, 1'inciliği elde etti Türkiye. OECD ortalaması yıllık yüzde 4'e düşmüş; bu, son dört yılın en düşük seviyesi, Türkiye'deki enflasyon bunun 9 katı; 1'inci sıraya yerleşmiş. OECD raporu diyor ki: "Aralık 2019'dan beri fiyatlar Türkiye'de yüzde 601,4 oranında arttı." Söz konusu dönemde OECD ortalaması sadece fiyat artışlarında yüzde 33,7 olmuş yani Türkiye bunun 18 katı daha fazla pahalalmış.

Euro bölgesine baktığımızda, hani hep sizin geçen yıllarda konuştuğunuz "Almanya'da da enflasyon var, İngiltere'de de var, İtalya'da da var, Fransa'da var." dediğiniz şeylere baktığımızda rakamlar ortada; hepsinde gerilemiş enflasyon, Türkiye'de enflasyon hâlâ ilerlemeye devam ediyor.

Şimdi, iki tane veriden söz etmek istiyorum sayın vekiller, nedir bu iki veri? Bir tanesi UBS yani Union Bank of Switzerland'ın açıkladığı Küresel Servet Raporu 2025. O Küresel Servet Raporu'nda dikkat çeken ne var, biliyor musunuz? O Küresel Servet Raporu'nda dikkat çeken şu: 2024'te Türkiye'deki dolar milyonerlerinin sayısının artış oranı dünyada 1'inci sırada yani Türkiye'de dolar milyonerlerinin artış hızından bahsediyor; 1'inci sırada. Bakın, Birleşik Arap Emirlikleri geride, Amerika Birleşik Devletleri'nin kendisi geride, Türkiye 1'inci sırada. Bu neyi gösteriyor? Bu ülkenin çok hızlı bir şekilde zenginleştiğini, toplumun zenginleştiğini mi gösteriyor yoksa tam tersine, servet eşitsizliğinin, gelir adaletsizliğinin büyük oranda arttığını mı gösteriyor? Elbette ki ikincisini gösteriyor. Türk parasının kıymetinde de çok büyük bir düşüş var. Yine aynı raporda bunu da görüyoruz. Peki, diyeceksiniz ki: "Onlar uluslararası alanda, ne iş çevirdikleri belli değil." Olur, BDDK verilerine bakalım. BDDK verilerinde de acayip rakamlar ortaya çıkıyor. Bakın, Türkiye'deki toplam banka mevduatlarının yüzde 78'i yalnızca 2,1 milyon kişiye ait, yüzde 78'i. 86 milyon kişiye biz, biliyorsunuz; 2 milyonu çıkardığınızda 84 milyon kalıyor. Onların hesaplarındaki yani 10 bin liranın altındaki banka hesabı sayısı ne kadar biliyor musunuz? 163 milyon. Toplumun durumu bu. Servet eşitsizliği çok artmış, gelir adaleti hiçbir şekilde kalmamış; böyle bir ülkeyle karşı karşıya kalmış vaziyetteyiz.

Sayın vekiller, bunların temel nedeni, bu iktidarın yanlış ekonomik, politik tercihleridir, yanlış ekonomik, politik tercihler. Bunu her seferinde konuşuyoruz, konuşmaya devam edeceğiz çünkü siz, bu ülkede ücretle geçinenleri, dar gelirli, işçiyi, emekçiyi, emekliyi meselenin birinci sırasına yazmıyorsunuz, yanlış ve aslında kasıtlı bir politik, ekonomik tercihle onları hep sıranın arkasına itiyorsunuz.

Peki, bütün bunlar olurken bir şey daha oldu, onu da söyleyeyim; önümüzdeki yıllarda bizi ne bekliyor, onu da konuşalım. Bütün bunlar olurken NATO zirvesi gerçekleşti biliyorsunuz. NATO zirvesinde bir karar alındı, NATO mutabakatı çerçevesinde Türkiye'nin de savunma harcamalarını gayrisafi yurt içi hasılasının yüzde 5'ine çıkarma konusunda bir karar ortaya çıktı ve bu kabul edildi yani hiç itiraz edildiğini duymadık, herhangi bir yerde okumadık. Yani İspanya Başbakanı "Ben bunu yapamam, ben ülkemin emekçilerine, emeklilerine, işçilerine bu kadar büyük haksızlık yapamam." diye itiraz etti. Bizde herhangi bir itiraz duymadık, kabul edildi. Şimdi, ne anlama geliyor biliyor musunuz bunun kabul edilmesi? 2035 yılına kadar ilave, yılda 30 milyar dolarlık harcama anlamına geliyor; askerî harcama, silah harcaması vesaire anlamına geliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Oluç, lütfen tamamlayın.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Devamla) - Yani bugün NATO'nun -Türkiye açısından- raporlarında, gayrisafi yurt içi hasılasında yüzde 2'lik bir harcama olduğu ifade ediliyor; 45-50 milyar dolar civarına geliyor bu. Şimdi, bu ne olacak? Yılda 30 milyar dolar 2035 yılına kadar ilave edilecek.

2025 OVP hedeflerine baktığımızda 1,6 trilyon Türk lirası savunma bütçesi; gayrisafi yurt içi hasılasının oranına baktığımızda yüzde 2,6'ydı. Şimdi ne olacak? Bunların hepsinde çok ciddi bir artış olacak; ek 30 milyar dolarlık maliyet, silahlanma ve askerî harcamalar için. Peki, bunun faturası kime çıkacak? Bu para nereden bulunacak? Bunun faturası işçiye, emekçiye, emekliye çıkacak yani onlar zor koşullarda yaşamaya devam edecekler, bu yanlış politik kararlar ve ekonomi politik tercihler nedeniyle.

Teşekkür ediyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Oluç, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Ağrı Milletvekili Nejla Demir'e ait.

Sayın Demir, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA NEJLA DEMİR (Ağrı) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yine, Hükümetin alışkanlık hâline getirdiği bir torba yasa dayatmasıyla karşı karşıyayız. Halkın sırtına yeni yükler bindiren bu düzenleme yine oldubittie getirilerek tartışmasız yasalaştırılmak isteniyor. Türkiye ekonomisi artık yoksulların düzenli bir şekilde ezildiği, zenginlerin ise şaha kalktığı bir tabloya çoktan dönmüştü zaten. “Üç ay kemer sıkın, beş ay dişinizi sıkın; ekonomik kriz bitti, bitecek.” denilerek geçirtilen sürecin sonunda değişen tek şey, sayısı 20 milyonu aşan sosyal yardıma muhtaç kişi oldu. Açıklanan son verilere göre şu anda yoksul sayısı ise 18,6 milyonu aşmış durumda. Tabii, bunların yanında artan bir sayı daha var, o da dolar milyonerleri. Evet, dolar milyoneri zenginlerin sayısı da 7 bin kişi daha artmış. Şaşırın var mı? Zannetmiyorum. Demek ki iktidarın izni ve desteğiyle krizi fırsata çevirenlerin sayısı da artmaya devam etmiş. İktidarın “Ekonomi şahlanıyor.” sözünden kastı, sayıları artan dolar milyoneri zenginleri olsa gerek çünkü görünürde işçinin, emekçinin, emeklinin şahlanmadan payına düşen pek bir şey yok. Hâl böyleyken Cumhurbaşkanı kararname çıkarıyor, AYM “aykırı” diyor, iptal ediyor kararları ama bir süre sonra AYM'nin iptal ettiği kararları torbaya doldurup doldurup önümüze koyuyorsunuz. Sonra da içinde toplumsal kesimlerin görüşlerinin olmadığı, STK'lerin olmadığı, meslek gruplarının, meslek örgütleri sendikalarının görüşlerinin alınmadığı, belirtilmediği bir yasayı oy çokluğuyla Meclisten geçiriveriyorsunuz. Peki, bu Genel Kurul, halkın iradesi olan buradaki yüzlerce milletvekili bu sürecin neresinde kalıyor? Bu olanlar tam bir otokrasi örneğidir, halkın iradesini yok saymadır.

Gelelim torba yasanın en çok konuşulan maddesine yani emekli maaşlarına. İktidar emekliye bir jest yaptı ki yaptığı jestin büyüklüğünün altında ezim ezim eziliyor olabilir çünkü tam 2.412 TL zam yaptı. Emekli konusunda benim aslında asıl anlamaya çalıştığım durum şu: Bir insan emekli olduktan sonra ne değişiyor da ona reva görülen hayat standardı bu kadar düşüyor? Zorunlu olarak porsiyonları mı küçülüyor, yediği ekmek sayısı mı azalıyor, içtiği su miktarı mı eksiliyor? Nedir bu emeklilere uygulanan “Ne aklıktan öl ne de tam doy!” politikası? Gerçekten tüm ömrünü çalışarak geçirmiş insanların gün yüzü görmeden bu dünyadan göçüp gitmesi sizleri hiç rahatsız etmiyor mu?

Bakınız, 2008'den bu yana, çıkarılan 5510 sayılı Yasa'yla emeklilik hakkı zaten imkânsız hâle gelmişti. Bugün milyonlarca emekli asgari ücretin üçte 2'sine talim ediyor. İşte, budur sizin sosyal devlet anlayışınız, budur sizin emekliye sunduğunuz haklar! Yaşam pahalılığı bu kadar çekilmez hâle gelmişken bir de temel ücret hâline getirilen asgari ücret meselesi var. Bildiğiniz üzere, 2025 yılı içinde yüzde 30 zamlı asgari ücret 22.104 lira olmuştu. Yoksulluk sınırı 85 bin TL iken asgari ücret yoksulluk sınırının sadece dörtte 1'i oranında yani bir ailede 4 kişi asgari ücretle çalıştığında ancak yoksul olabiliyor. Şimdi, açlık sınırının bile altında kalan asgari ücrete “Geçinmek için idealdir.” deyip biraz sonra el kaldıracak milletvekillerine soruyorum: Sizler rahat rahat alışverişlerinizi yaparken marketlerde reyonlara bakıp bakıp eli boş bir şekilde dönen insanlar “Yılda bir defa et yiyebiliyoruz, sebzeyi, meyveyi zaten unuttuk.”

diyen insanlar sizleri hiç düşündürmüyor mu? Bakın, geçenlerde alışveriş yaparken bir kalıp peyniri 3 defa reyondan çıkarıp tekrar reyona bırakan birisiyle karşılaştım ve dedim ki: Acaba bu kişi ne kadar para kazanıyor? Acaba çocukları var mı? Varsa kaç çocuğu var ya da ne kadar kira ödüyor ki bu kadar hassas bir hesap yapmak zorunda kaldı ve elindeki peyniri tekrar bırakmaya karar verdi? Aslında hayat hikâyesi Türkiye'nin bir özeti şeklindeydi, zamanım olsa geniş geniş anlatmak isterdim burada. Yani bu ülkede milyonlarca kişi bırakın yoksulluğu, resmen açlıkla asgari bir yaşam sürdürmeye zorlanılıyor. Bu tabloya rağmen, iktidar asgari ücretle geçinilebileceğini iddia ediyorsa biz de “Buyurun, siz geçinin.” diyoruz. Birazcık empati yapın istiyoruz, biraz empati neticede göz çıkarmaz. Tam da bu noktada Komisyonunda asgari ücretin en az 40 bin liraya çıkarılması için önerge sunduk. En düşük emekli maaşının yoksulluk sınırının en az yarısı oranında olması gerektiğini söyledik ama AKP ve MHP tarafından reddedildi çünkü onlara göre hesap enflasyonla değil, itaatle yapılıyor.

Sayın milletvekilleri, bu torba yasaya bir de emekçinin çalışma saatlerini ve izin haklarını esnetme maddeleri serpiştirilmiş. Malum, bu ülkede emekçiler için “esneklik” demek, kıbarca “Daha uzun saatler hak talep etmeden çalış.” demek. “Dinlenmek” kavramı da zaten sayenizde onlar için artık bir hayal. Turizm sektörüne getirilen haftalık izin düzenlemesiyle haftada bir gün olan izin artık on güne yayılacakmış yani “Biriken izinleri birleştirip yorgunluktan bayılınca kullanabilirsiniz.” deniliyor. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Turizm sektörü zaten mevsimlik iş, düşük ücret, fazla mesai, sıfır sigorta ve sıfır sendika cehenneminde çalışıyor, şimdi, haftalık izin hakkını da tırpanlamaya çalışıyorsunuz.

Arkadaşlar, torba yasanın en tehlikeli maddelerinden biri de özel istihdam bürolarıyla ilgilidir. Görünürde “iş arayan ile işvereni buluşturma” denilse de gerçekte bu sistem işçiyi işverene kiralayan bir kölelik modelidir. Bu bürolar emekten komisyon alan aracı kurumlara dönüşmüş durumda; çalışanın alın terinden pay kesiliyor, güvencesizlik kalıcı hâle geliyor. Kıdemi, sendikalaşmayı, iş güvencesini ortadan kaldıran bu yapı iktidarın yeni nesil taşeron sisteminden başka bir şey değildir. Maalesef, bu düzenleme de daha öncekiler gibi emeği yok sayıyor, toplumsal adaleti reddediyor, halkı dışlıyor çünkü mevcut sistem ret ve inkâr politikalarından gücünü alıyor. Oysa biz biliyoruz ki barış, demokrasi ve adalet ancak emeğin değer gördüğü, herkesin eşit ve onurlu bir yaşam sürebildiği bir toplumda yeşerir. Bunun için eşitliğin ve adaletin esas alındığı demokratik bir düzenin yeniden inşası için mücadelemizi kararlılıkla sürdüreceğiz, bundan hiç kimsenin şüphesi olmasın. Unutmayalım ki emeğin gerçek değeri yalnızca ücretle değil güvenceyle, saygıyla ve adaletle ölçülür. Yasama sürecinde tüm toplumsal kesimlerin söz hakkının olduğu, sendikaların, meslek örgütlerinin ve yurttaşların görüşlerinin dikkate alındığı bir sistem inşa etmeden ne yoksulluk ne de emek sömürsü biter. O yüzden çağrımız nettir: Demokratik bir Türkiye için, adil bir ekonomik düzen için, emeğin onuru için herkesi barış ve demokratik toplum çağrısına ses vermeye ve görev almaya davet ediyoruz.

Genel kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Demir, teşekkür ediyorum.

Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Manisa Milletvekili Ahmet Vehbi Bakırlioğlu'na söz veriyorum.

Sayın Bakırlioğlu, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Değerli milletvekilleri, Saygıdeğer Başkan; 217 sıra sayılı Kanun Teklifi hakkında söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Haziran ayında TÜİK yani “Tayyip Erdoğan’ı üzmeyen istatistik kurumu” enflasyon verilerini açıkladı. Buna göre, memurlar ve memur emeklilerinin zam oranı yüzde 15,6 olarak belirlendi, diğer emeklilerde oran ise yüzde 16,67 yani bu oranlarda artış olacak. Şimdi de biz burada en düşük emekli maaşını 14.469 liradan 16.881 liraya çıkarmak için kanuni bir düzenleme yapmaktayız. Bakın, bu memlekette açlık sınırı 26 bini geçmiş, yoksulluk sınırı 80 bini çoktan geçmiş, en düşük emekli aylığı ne yazık ki 2 kuruşluk

refah payı artışıyla beraber 16.881 lira. Bizim bir önerimiz vardı Komisyon'da; en düşük emekli maaşı en az asgari ücret kadar olsun demiştik. Esasında gerekçemiz de gayet sağlamdı çünkü 2002 yılında bu memlekette en düşük 4/A sigortalı yani SGK'lı emeklinin maaşı asgari ücretin yüzde 30 daha fazlasıydı, on ikinci basamak BAĞ-KUR emeklisinin maaşı asgari ücret kadardı, en düşük memur emekli maaşı ise asgari ücretin yüzde 104 fazlasıydı. Teklifimiz esasında emeklilerin Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarı döneminde kaybettiklerini biraz olsun yerine koymaktı ancak kabul edilmedi.

Değerli arkadaşlar, şurada bir grafik var, bu grafik gayet önemli. Bu grafikte mavi olan kısımlar, emekli maaşlarının, toplam ödenen emekli maaşlarının gayrisafi yurt içi hasılaya oranını belirtmekte. Neymiş? 2016 yılında yüzde 7'ymiş, emeklilerin millî gelirden aldığı pay yüzde 7'ymiş. Zaman içerisinde düşmüş; 2020 yılında yüzde 6,8'e düşmüş, daha sonra yüzde 5,5; yüzde 4,4; 2022 yılında, 2023 yılında EYT'nin çıkmasıyla beraber, emekli sayısında artışla beraber 6,1'e kadar çıkmış. Ancak, baktığımız zaman, 2020 yılında 6,8'miş, 2024 yılında 6,1. Emekli sayısı yüzde 25 artmış olmasına rağmen emeklin millî gelirden aldığı pay azalmış, emeklimizin millî gelirden aldığı pay azalıyor yıllar içerisinde. Turuncu kısımlar ise Türkiye'nin Hukukun Üstünlüğü Endeksi'ndeki sıralaması. 2015 yılında 80'inciymişiz; 2018'de 101, 107, 109, en son 117. Ben istatistik mezunuyum, bunun korelasyonunu yaptım, yüzde 91 ilişki var; 0,9'luk bir ilişki var yani neredeyse 1'e yakın bir ilişki var, çok ciddi bir ilişki var. Bize bu grafik şunu söylüyor, diyor ki: Ülkede, Türkiye'de, hukukun üstünlüğünde her geri gidişimizde emeklilerin millî gelirden aldığı pay azalmakta. Yani neymiş? Hukukun üstünlüğü ekmek demekmiş, adalet kavramı ekmek demekmiş, zenginlik demekmiş. Bir memleket düşünün, bu memlekette en büyük şehrin belediye başkanı, Cumhurbaşkanı aday hukuksuzca, gizli tanık beyanlarıyla, insanlara şantaj yapılarak alınan beyanlarla, itiraflarla tutuklanıyorsa, mal varlığına el konuluyorsa, otuz bir yıl önce almış olduğu diplomasına el konuluyorsa o memlekette emekli fakirdir arkadaşlar, o memlekette emekçi fakirdir, fakir olmaya mahkûmdur. (CHP sıralarından alkışlar) Bir memlekette iktidar, sırf iktidarda kalmak için muhalefetin adaylarını telef etme derdine düştiyse, hukuku kullanarak rakiplerini yarışın dışına itmeye kalkıyorsa, muhalefeti dizayn etmeye kalkarsa o memlekette refah olmaz, zenginlik olmaz. Bir memlekette neredeyse her hafta sonu operasyonlar yapılıyorsa, belediye başkanları sabahın beşinde gözaltına alınıyorsa, tutuklanıyorsa, hukuk kaldırıldıysa, devlet hukuk devleti olma vasfını kaybettiyse, demokrasi rafa kaldırıldıysa, egemenlik el değiştirildiyse, egemenlik milletin elinden alınıp saraya verildiyse o memlekette emekli açlığa mahkûmdur arkadaşlar. Emekli kardeşlerimiz bugün açsa bunun sebebi işte bu hukuksuz uygulamalardır.

Gene cumartesi günü, gene bir şafak operasyonu, Antalya Büyükşehir Belediye Başkanımız Muhittin Böcek, Adana Belediye Başkanımız Zeydan Karalar, Adıyaman Belediye Başkanımız -benim arkadaşım, dostum, geçtiğimiz dönem milletvekiliydi- Abdurrahman Tutdere gözaltına alındı. Arkadaşlar, Muhittin Böcek, otuz iki yıldır Belediye Başkanı, otuz iki yıldır Antalya'ya ve Antalya halkına hizmet ediyor; bu otuz iki yıllık süre içerisinde birçok Sayıştay denetiminden geçmiş, soruşturmadan geçmiş, denetimler geçirmiş, hiçbir şey bulunamamış ve bir itirafçı çıkıyor -ortada belge falan yok- onun beyanlarıyla tutuklanıyor. Peki, beyanı ne? İtirafçı şunu söylüyor... "Ben Muhittin Böcek'e rüşvet verdim." demiyor. Demiyor, böyle bir beyan yok. Buna rağmen, adı geçmemesine rağmen Muhittin Böcek bugün tutuklandı.

Zeydan Karalar, Adana gibi adam, 2014 yılından beri Belediye Başkanı. On yıl öncesine ait olaylardan, bir iftiracının iddialarıyla bugün tutuklandı. Belge var mı? Yok. Peki, herhangi bir delil var mı? Yok. Ya, değerli arkadaşlar, bakın, kumpas davalarına gidin, Ergenekon davalarına gidin; o gün FETÖ'cüler o kumpaslarda hiç değilse bir belge yaratıyorlardı, bir delil yaratıyorlardı. Yahu, arkadaş, burada o da yok. Belge yok, delil yok ancak Zeydan Karalar bugün tutuklu. Bakın, bu vicdansızlığı, bu adaletsizliği Adana kabul etmez, etmiyor, Adana ayakta bugün. Adana'nın vicdanı, Adanalıların vicdanı bunu kabul etmez. Suçu ne Zeydan Başkanın? Adam gibi adam olmak, Adana gibi adam olmak, Adana'yı kazanmak, başka hiçbir suçu yok arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar)

Adıyaman Belediye Başkanı Abdurrahman Tutdere, 23 bin lira rüşvet aldığı iddiasıyla... Ya, bu pırıl pırıl adamı 23 bin lira rüşvet aldığı iddiasıyla ev hapsine gönderdiniz ya! Ben o evde kaldım arkadaşlar, depremde ben o evde bir buçuk ay boyunca kaldım. Adıyaman'ı, o gariban şehri devlet unuttu. Unutmayan bir kişi vardı, Abdurrahman Tutdere, o da bugün şu anda rüşvet aldığı iddiasıyla ev hapsinde. Yazıktır arkadaşlar, gerçekten yazıktır, böyle bir şey olmaz. Belge var mı? Yok. Herhangi bir delil var mı? Yok.

Resul Emrah Şahan, Şişli Belediye Başkanı. Terörist diye suçladınız, kayyum atadınız. Suçu ne, biliyor musunuz? Kürtlerin batıda temsil edilmesini sağlamak. Ya, böyle bir suç olur mu ya? Böyle bir suç olabilir mi arkadaşlar?

Ahmet Özer, bilim insanı. Terörle suçluyorsunuz, kayyum atadınız, değil mi? Yıllar önce bir terör örgütü mensubuyla telefon görüşmesi yapmış; yıllar önce. Aynı zaman diliminde başka birisi bu sözü geçen insanla yemek yemiş; o arkadaş bugün şu anda Mecliste milletvekili, Ahmet Özer günlerden beri tutuklu.

Bu, olmaz; bu, kabul edilir bir şey değil, bu, vicdana sığmaz. Yani kimse bizi yanlış anlamasın, biz kimse yargılanmasın demiyoruz, böyle bir derdimiz yok, suç işleyen varsa suçunu çeksin arkadaşlar. Geçmişte rüşvet suçu işleyen bakanlar vardı, onları yargıdan kaçırmıştınız. Ankara Belediye Başkanı, İstanbul Belediye Başkanı, Balıkesir Belediye Başkanı; “Metal yorgunluk var.” dediniz, bunları istifa ettirdiniz, adaletten kaçırdınız, yargıdan kaçırdınız. Bizim öyle bir derdimiz yok, biz bunu istemiyoruz, bizim böyle bir derdimiz yok. Biz “Adil yargılayın kardeşim.” diyoruz, yargılama adil olsun istiyoruz biz. İtirafçılarla, iftiracılarla yargılama olmaz, gizli tanıklarla bu iş yapılmaz. İnsanlara şantaj yaparak, çocuklarıyla, aileleriyle tehdit ederek yargılama yapılmaz. Bizim isyanımız buna, biz buna isyan ediyoruz. Biz isyan ediyoruz, bize diyorsunuz ki: “Yargıya güvenin, yargıya güvenin.” Hangi yargıya güveneceğiz arkadaşlar? Yani geçmişte bu memlekette Ergenekon, Balyoz, casusluk kumpasları kurulmadı mı? Dikkat ediyor musunuz o gün neler yaşıyorsa bugün de aynı şeyler yaşıyor ve bize onca hukuksuzluğa rağmen diyorsunuz ki: “Yargıya güvenin.” Ya, biz bu yargının nesine güveneceğiz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Bakırlioğlu, lütfen tamamlayın.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Devamla) - Geçmişte ne yaşıyorsa bugün de aynı şeyler yaşıyor. O zaman da gizli tanıklar vardı, gene gizli tanıklar var. O zaman da haysiyet cellathığını yapan gazeteci kılıklı insanlar vardı, aynı insanlar aynı köşebaşlarında aynı iftiraları atmaktalar. O gün altına zırhlı araç verdiğiniz bir savcı vardı, Zekeriya Öz... Bu adamın heykelini dikmeye kalktınız siz, nerede şimdi? Nerede Zekeriya Öz, nerede? Bugün de lüks villalarda ikamet ettirdiğiniz özel bir savcı var. O günkü “Ben bu davaların savcısıyım.” diyen Başbakan bugün Cumhurbaşkanı oldu. Bize kimse hukuktan, hukukun üstünlüğünden bahsetmesin; zulmediyorsunuz, zulmediyorsunuz, zulmediyorsunuz! Bir laf var, diyor ya: Zulmün artsın ki tez zeval olasın. Zulmünüz artsın ki tez zeval olasınız! (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Bakırlioğlu, teşekkür ediyorum.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına ikinci söz, Rize Milletvekili Tahsin Ocaklı'ya ait.

Sayın Ocaklı, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA TAHSİN OCAKLI (Rize) - Sayın Başkanım, değerli milletvekillerim; ekranları başında bizi izleyen tüm vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum. 217 sıra sayılı Kanun Teklifi üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz aldım. Hazırunda bizi izleyen Milliyetçi Hareket Partisi sıralarındaki 1 milletvekilimize, AK PARTİ sıralarındaki 4 milletvekilimize de konuşmamı dinledikleri için teşekkür ediyorum. Herhâlde oylamada diğerleri de gelecekler Sayın Başkanım.

Şimdi, konuşmama, tabii, üzücü bir duruma başlayayım. 12 askerimizin ne yazık ki şehit olmasıyla ilgili üzüntülerimi paylaşmak ve belirtmek isterim.

Bu ülkenin Cumhurbaşkanı ve Başkomutanı sıfatıyla Sayın Cumhurbaşkanının... Bu çocukların şehit olmasından, vefatından sorumlu olanların kimler olduğunu açıklayabilecek, inceleyebilecek bir araştırma komisyonuna bizi de dâhil ederek özellikle bir soruşturma yapılması hepimizin dileği. Çünkü bu gençlerimizin, bu evlatlarımızın bu şekilde yaşamlarını yitirmelerine, şehit olmalarına sebep olan sorumlular var; onların mutlaka ortaya çıkması lazım.

Değerli arkadaşlar, kanun teklifi, geleneklere aykırı, kanun yapma tekniğine ve teamüllerine aykırı olarak hazırlanmış 22 maddelik bir kanun teklifi. Kanun teklifinin içeriğinde, aslında yine daha evvelki torba kanunlarda tanık olduğumuz gibi, Cumhurbaşkanının yetkilerini artıran düzenlemeler var. Bu düzenlemelerin başında da, en başta elbette ki Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin terfi, rütbe ve görev sürelerinin uzatılması, kısaltılmasıyla ilgili yetkinin yine Cumhurbaşkanına ilk 3 maddesinde verildiğini görüyoruz. Bu, Türk Silahlı Kuvvetlerinin, askerî personelin kanununa aykırı, Anayasa'ya aykırı bir biçimde hazırlanmış olup özellikle kişiye özel bir kanun olarak da göze çarpmaktadır. Dolayısıyla bu teknikle Türk Silahlı Kuvvetlerimizin, göz bebeğimiz olan Türk Silahlı Kuvvetlerimizin kendine özerk bir biçimde, rütbelerin ne olacağına ilişkin yetkiyi elinden alıp Cumhurbaşkanına vermesi sistematigi bozabilecek bir düzendir. Bunu buradan belirtmek isterim. O yüzden buna bir defa karşı duruyoruz.

Yine, torba kanunda sakıncalı olan şeyler var. Aslında torba kanun biliyoruz ki emekliye ilişkin düzenleme olarak geldi ama dağ fare doğurdu, yüzde 16,58 gibi bir zamlı emekli maaşları ne yazık ki insanlar yoksulluğa, çaresizliğe devam edecek şekilde -çok basit- 22.104 lirayla onaylandı ve Cumhurbaşkanımız yine bunu da çok olumlu bulduğunu söyledi ne yazık ki.

Bizim aslında gündemimizin içinde bugünlerde çok önemli olan şey, belediye başkanlarımıza yapılan haksızlık. Torba yasadan da elbette söz edeceğiz ama önce bundan söz etmemiz gerekiyor, bunu görmemiz gerekiyor. Başta Adana Belediye Başkanımız Zeydan Karalar'ın niye tutuklandığına bir bakınca, yahu insan, hiç mi hukuk, hiç mi vicdanın bir kırıntısı yok diye bir düşünür; on iki yıl evvel belediye başkanırken yapmış olduğu bir işlemden dolayı şimdi mi aklınıza geldi kardeşim burada tutuklama yapmak ya? Abdurrahman Tutdere, günlerce, saatlerce, Adıyaman'da depremin başında yakınlarını defnettikten sonra çıkmış, yeniden enkazların başında "Nasıl insan kurtarırım?" diyen bir Belediye Başkanı, insanların yüzde 50'sinden fazlası destek vermiş, Belediye Başkanı yapmış; o başarısını gölgelemek için getiriyorsunuz, gözaltında ev hapsine mahkûm ediyorsunuz, siz de buna "hukuk" diyorsunuz! Böyle bir şey olmaz. Türkiye yargılamalar konusunda güvenini kaybetti. İşte, dünya ülkeleri arasında -demin arkadaşlarımız gösterdi- yüzde 1'e düşecek kadar geriledik, bu kimin yüzünden oldu? Boş kalan AKP sıraları yüzünden, boş. Sadece saraydan hazırlanan kanun tekliflerine "evet" denilmesi gereken yerlere gelip "evet" diyorsunuz, el kaldırıyor, onun dışında şu sıralarda yoksunuz; utanın bundan ya! (CHP sıralarından alkışlar)

Bolu'da ne yazık ki bu yangın faciasında yaşamlarını yitirenlerin ilk duruşmasına katılmıştım. İzleyebildiğim kadarıyla bir anekdot vermek isterim, bu da hukuk açısından önemli bir bilgidir. Duruşma başlamadan önce avukat diyor ki: "Sayın Hâkimim, usul hakkında söyleyeceğim size. Biz bu yangın görüntüleriyle ilgili belgelere ulaşamadık, onlar bize flaş bellek olarak verilmeliydi çünkü yargılamanın doğru ve adil yapılabilmesi için biz o görüntüleri görmeli, onlara göre savunma, eleştirimizi yapmalıyız." Doğru mu, var mı bir yanlışlık; hâkimin bunu vermesi gerekmiyor mu? "Bunu verin ki bunu verdikten sonra duruşmaya başlayalım." dedi; savcı ile hâkim mütalaa verdiler, iki dakika sonra duruşmaya devam kararı alındı. Biz sizin hukukunuza nasıl güveneceğiz ya? Biz sizin adaletinize nasıl güveneceğiz? Gözaltına aldığımız belediye başkanlarımız için şu ana kadar somut, elle tutulur bir delil var mı? Şu ana kadar hani bu gizli tanıklar dışında herhangi bir şey var mı ya? Ama bir tane önemli şey var: Sayın Devlet Bahçeli'nin -uyarısı üzerine- yargılamaların açıktan, televizyonlardan verilmesi kararını desteklemesini olumlu bulduk. Umarım ne olacağını göreceğiz.

Değerli milletvekilleri, şöyle bir sorununuz var: Türkiye'nin gündemi o kadar çok meşgul ki fakat başımıza gelen bu felaketler yüzünden gerçek gündemle yüzleşemiyoruz. Bir İklim Kanunu geldi, geçti, ne yazık ki Türkiye'nin uzun yıllar boyunca canını yakacak sonuçlarını daha önce olduğu gibi göreceğiz. Şimdi "maden yasası" "zeytin yasası" dediğimiz bu yasayla insanların yaşam alanlarına, ormanlarına, meralarına, her yere çöküyorsunuz. Eğer bu maden yasası geçerse, eğer bu zeytinlikler ortadan kalkarsa Türkiye geri dönülmesi, telafisi mümkün olmayan sonuçlarla karşı karşıya kalır. Bunun vebalini ne biz engelleyemediğimiz için kaldırabiliriz ne de siz bunu geçirdiğinizi için kaldırabilirsiniz. (CHP sıralarından alkışlar) Yolun başındayken, yarın Türkiye'nin her yerinden buraya gelecek olan 220 yaşam alanı savunucusunun da isteğini göz önüne alarak, sakın ola ki bu maden kanununu getirmeyin. Ben Rize'de yaşıyorum. Yahu, ilimin yüzde 67'sini maden sahası ilan ettiniz, utanmadınız mı ya! Karadeniz coğrafyasının birçok yerinde böyle. Ne olacak? Çok uluslu şirketler gelecekler, oradan size yüzde 10 pay verecekler ama bunların genel bütçe içindeki payı yüzde 1,5 olarak ortaya çıkacak. Dolayısıyla bu çok uluslu şirketlerin size sağlayacağı faydayı çiftçi sağlar, biz çaydan sağlarız, fındıktan sağlarız, üretimden sağlarız ve bir gün bu güneş hiç bitmez, bu yağmur hiç dinmez, iklim değişikliği bile bu döngünün bitmesini sağlayamaz. Biz sizin yaptığınız hataları telafi edebiliriz, yağmur yağar, güneş açar, yeniden tarım yaparız, yeniden kazarız, her şeyi yaparız, borçları da öderiz ama eğer bu maden kanunuyla Türkiye'nin topraklarını madenlere, o çok uluslu şirketlere teslim ederseniz, o baba ocaklarını verirsiniz işte o zaman onun altından kimse kalkamaz, biz de kalkamayız, siz de kalkamazsınız; vazgeçin bu sevdadan.

Değerli milletvekilleri, Karadeniz'de yaşayan kadim halkın bir örneğiyle cümlelerimi bitireceğim. Başkanım o kadar uzatır. Şimdi, bizde Fırtına Vadisi var, herkes bilir. Karadeniz'de dereler böyle denize doğru akar, her vadide de var bu, her denizde.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Ocaklı, lütfen tamamlayın.

TAHSİN OCAKLI (Devamla) - Bitiriyorum.

Bu vadide balık tutmanın, alabalık tutmanın zaman dilimince bir tanımı var. O tarihlerde saat yok, takvim yok ama balığı tutmaya ilişkin bir veri var. Nedir o? Hurma yaprağı kedi dili kadar büyürse o zaman balık tutulur ama kızılgaç yaprağı eğer suya düşerse o zaman da balık tutulmaz. Bize ne zaman ne yapılacağını gösteriyor, bir rehberdir bu, bir Anadolu kültürü ve rehberi. Şimdi, buradan esinlenerek aslında bizim de ne yapacağımız belli, siz sandığı getireceksiniz veya biz sandığı getireceğiz ve kararı, balık tutulacak mı, tutulmayacak balık kendisi verecek; avcı yola çıksın.

Saygılar sunuyorum.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Ocaklı, teşekkür ediyorum.

Şimdi, şahısları adına ilk söz Antalya Milletvekili Mustafa Erdem'e ait.

Antalya Milletvekili Sayın Mustafa Erdem? Yok.

O zaman bunu fırsat bilip birleşime kırk dakika ara veriyorum, Mustafa Erdem ara sonrası gelir.

Kapanma Saati: 19.29

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 20.27****BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ****KÂTİP ÜYELER: Nermin YILDIRIM KARA (Hatay), Rümeysa KADAK (İstanbul)**

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 107'nci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

217 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şahısları adına ilk söz Karabük Milletvekili Cevdet Akay'a ait.

Sayın Akay, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CEVDET AKAY (Karabük) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. 217 sıra sayılı Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin geneli üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, şahsım adına söz almış bulunmaktayım.

10 kanunda ve 1 kanun hükmünde kararnamede değişiklik yapıyor, yine “torba yasa” şeklinde önümüze geldi. İç Tüzük'ün 38'inci maddesine göre önerge verdiğimiz hâlde Anayasa'nın ruhuna ve metnine uygunluk açısından bir değerlendirme yapılmadan kanun teklifinin görüşmelerine Plan ve Bütçe Komisyonunda başlandı. Hâlbuki bu kanun teklifinin 4'üncü, 6'ncı, 10'uncu, 11'inci ve 13'üncü maddeleri Anayasa'nın 7, 128, 10, 13, 48, 50 ve 20'nci maddelerine aykırı. Vaktimiz kalırsa bu konunun da ayrıca mutlaka görüşülmesi gerektiğine inanıyorum.

Kanun teklifiyle ilgili olarak aynı zamanda tali komisyonlarda da bir görüşme olmadı. Millî Savunma Komisyonunda görüşme olmadı, ilk 3 madde Millî Savunma Komisyonu ile ilgiliydi. Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonunda görüşülmesi gerekirdi; Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunda görüşülmesi gerekirdi; Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunda da tali komisyon olarak görüşülmesi gerekirdi. Bütün buralarda ilgili konularında uzman vekillerin yer aldığı bu komisyonlarda görüşülmeden bu kanun teklifini görüşüyoruz.

İlk 3 madde 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu'yla ilgili, sürem kalırsa ona girmeyi düşünüyorum. Değirmek istediğim bazı özellikli maddeler var. 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu'yla ilgili, bu kanun teklifinin 4'üncü maddesi, ona biraz değineceğim. Kültür ve Turizm Bakanlığının yaptığı yani kendisinin yaptığı ve ücretsiz girişli olan yerler var, bunların işletilmesiyle alakalı ve Kültür ve Turizm Bakanlığının kendi bünyesindeki Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü (DÖSİMM) veya da DÖSİMM'in yüzde 45 ve üstü hissesi olan kuruluşlar aracılığıyla -bu, özel şirketler de olabilir- işletilmesiyle ilgili söz konusu bir madde. Bu madde de işletilme esasında Kültür ve Turizm Bakanlığının yaptığı halk plajlarıyla ilgili. Böyle 19 tane halk plajı var; 16'sını bu DÖSİMM işletiyor. Bu DÖSİMM'in ortak olduğu kuruluş buradaki kanunda başladığı zaman, baktığımız zaman TURAŞ'ı işaret ettiğini görüyoruz. DÖSİMM'in yüzde 48,9'u TURAŞ'ta iştirak hâlinde yani TURAŞ'ın yüzde 48,9 hissesi DÖSİMM'e ait, geri kalan da, yüzde 50'nin biraz üzerinde kısmı Turizm Dayanışma Vakfına (TUDAV) -bu eski Bakanlık çalışanlarının kurduğu bir vakıf- ait. Burada birtakım işletmeler yapılırken, bu tesisler hayata geçirilirken bazı sıkıntılı durumlar söz konusu. Genel müdür atanmış, genel müdür atandıktan sonra burayla ilgili birtakım incelemeler ve denetlemeler, raporlar hazırlamış. Çok önemli usulsüzlükler tespit etmiş esasında, bunu da Bakanlığa bildirmiş fakat Bakanlık bürokratlarının önünde herhangi bir işlem yapılmamış. Birazdan bu konuyla ilgili bazı soruları soracağız, onlara da cevaplar arayacağız. Burada TUDAV'la ilgili de bir kayyum ataması söz konusu olmuş. Bu kayyum atandıktan sonra aynı zamanda bu kayyum heyeti TURAŞ'ın da yönetimine atanmış oluyor yani bir vakfın yönetim kurulu üyeleri veya da

kayyumları Türk Ticaret Kanunu'na tabi bir özel şirketin de yönetim kurulu üyesi olarak atanmış ve oraları işletmeye başlamış. Şimdi, bu maddeye baktığımız zaman bunun Sayıştay denetiminden ve birtakım kamu ihale sözleşmeleriyle ilgili, kamu ihale kurumlarıyla ilgili alım satımdan muaf tutulmasıyla ilgili bir işlem olduğunu görüyoruz çünkü Sayıştay denetimine tabi olmuyor, kamu ihale sözleşmeleriyle ilgili alım satımlarda da buraya tabi olmuyor. Aynı zamanda, buradaki yöneticilerin özlük hakları ve maaşlarıyla ilgili, ücretleriyle ilgili de hiçbir bilgimiz olmuyor. Şimdi, yetkililer de burada, bazı sorular soracağım, özellikle de bunların cevabını buradan tekrar -Plan ve Bütçe Komisyonunda da sormuştum- isteyeceğim. Bakanlığınızın yüzde 48,9 oranında hissedarı olduğu TURAŞ AŞ'nin yapımını üstlendiği tüm halk plajı projelerinin yapım maliyetleri ayrı ayrı ne kadardır? Bunların finansmanı nasıl sağlanmıştır?

Yine, Bakanlığın hissesi burada yüzde 48,9, devlet dışındaki diğer kurumların hissesi -bu da TUDAV'a ait, az önce söylemiştim- yüzde 50'den fazla, yüzde 51. Burada son beş yılda TURAŞ AŞ'ye hangi gerçek ve tüzel kişiler tarafından bağış ve yardım yapılmış? Bunların tutarları nedir? Son beş yılda TURAŞ AŞ'nin sunmuş olduğu danışmanlık, eğitim faaliyetleri gibi hizmetler karşılığında TURAŞ AŞ'nin tahsil ettiği tutarlar ne kadardır? Burada yine önemli bir soru da şu: TURAŞ AŞ'ye yaptıkları söz konusu ödemelerin karşılığında, bu ödemeleri yapan kişi ve kuruluşlara ilave kamu arazisi tahsis izni, ilave yapılaşma izni, kat izni verilmiş midir? Aynı zamanda, TURAŞ AŞ'nin Yönetim Kurulu üyeleri kimlerden oluşmakta? Bunların özlük hakları, ücretleri nedir? Çoklu maaş alanlar var mıdır? Buradaki üst düzey yöneticiler kimdir? Bununla ilgili soruların da cevaplanması gerekiyor.

Burada bir konuyu daha dikkatlerinize çekmek istiyorum ben: Turizm Dayanışma Vakfının (TUDAV) hissedarı olduğu şirketler TURAŞ AŞ ve aynı zamanda TURVAKEN Enerji -bir enerji şirketi var, Enerji Üretim AŞ diye- bu Vakfın şirketi. Şimdi, bu Vakfın iştirakiyle ilgili, buradaki yöneticilerin -enerjiyle ilgili bir şirket olduğuna göre- enerjiyle ilgili, enerji işinden anlayan yöneticiler olmasını beklersiniz. Nasıl, çünkü konuşmamızda bahsetmiştik; banka üst düzey yöneticilerinin, yönetim kurulu üyelerinin bankacılık geçmiş olması lazım ama öyle değil. Burada da bakıyoruz, aynı şey burada da söz konusu: TURAŞ'ın Yönetim Kurulu Başkanı Kültür ve Turizm Bakan Yardımcısı Serdar Çam. Serdar Çam aynı zamanda İslam İşbirliği Teşkilatı Ekonomik ve Ticari İşbirliği Daimi Komitesi üyesi, TİKA'dan sorumlu Bakan Yardımcısı, zaten önceki TİKA Başkanı, biliyorsunuz, Yunus Emre Vakfının Mütavelli Heyeti üyesi. Şimdi, az önce bahsettiğim "Enerji şirketindeki yöneticiler kim?" diye baktığımız zaman, bunlar da Kültür ve Turizm Bakanlığında daire başkanları. Enerji şirketi var, güneş enerjisi santrali kurulmuş; bu işlerle ilgili iştigal ediyor, faaliyet de yapıyor. Onur Gözet, Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü Yurt Dışı Ofisler Daire Başkanı. Caner Yılmaz, yine Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü Araştırma ve Değerlendirme Daire Başkanı. Eras Eraslan, bu da İdari İşler gibi.

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Kaç maaş alıyorlar, kaç maaş?

CEVDET AKAY (Devamla) - Hasan Hüseyin Kınıklıoğlu, bu da başmüfettiş. Müfettişler denetleme işinden anlarlar, her şeyi de öğrenebilirler, müfettişi kabul edebiliriz ama diğerlerinin enerji işiyle ilgili anladıkları ne durum var, ne söz konusu, bu kişiler ne kadar ücret alıyor, ayrıca başka nerede görevliler? Çünkü buradaki görevleri nedeniyle sınırlamaya tabi değiller. Hani 2 maaş sınırlaması konuldu ya, bir asli görev, bir de diğer tali olarak atandığı görevden fazla 2 maaş alamayacaklar; işte böyle üç, dört yerden maaş almalar maalesef bu şekil devam ediyor, uygulamada da devam ediyor, bunlara önlem alınması gerekir.

Bir de TUDAV'a kayyum atanmış, kayyum atandıktan sonra bunlar TURAŞ'ın da yönetimine gelmiş. "Bu kayyumlar kim?" diye baktığımızda da birisi Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy'un çalıştığı hukuk bürosunun üç yıllık avukatı, bu avukatı buraya atamışlar. Yine birisi Bakanlık emrinde bürokrat, birisi ebru sanatçısı, birisi de mali müşavir. Şimdi, bunlar aynı zamanda TURAŞ gibi bir müesseseyi de yönetiyorlar ve buradaki usulsüzlüklerle ilgili de -plajların kaç yapıldığı, kimlere yapıldığı- az

önce sorduğum sorularla ilgili de bunu bir önceki Plan ve Bütçe Komisyonunda bu kanun geldiğinde milletvekilimiz Sayın Akif Hamzaçebi de Komisyon üyesi olarak sormuş o zaman, orada da hiç cevap verilmemiş bir kısmına. Ben de ilave sorular sordum, aynı soruların burada da cevabını istiyoruz.

Yine bu kanun teklifinde emeklilerle ilgili durum söz konusu. Esasında 13'üncü madde de çok önemliydi, veri hırsızlığıyla alakalı, özel istihdam ofislerinin İŞKUR'a bildirimleriyle ilgili. Bu konuda çalınan veriler var, İŞKUR da bu kamu kurumları arasında, 14 kamu kurumu arasında. Şimdi, özel şahısların verileri, işe girenlerin verileri buraya bildirildiği zaman birtakım sıkıntılar olmuştu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Akay, lütfen tamamlayın.

CEVDET AKAY (Devamla) - Bu kurumların da madde üstünde ayrıca detaylı konuşulması gerekecek, konuşacak arkadaşlarımız mutlaka olacak ama baktığımız zaman da emeklilere yapılan en düşük emekli aylığının 2.412 TL olarak artırılması kabul edilebilir bir durum değil. Biz net asgari ücret seviyesinde olmasını önerge olarak teklif ettik, kabul edilmedi. Asgari ücretin de ara zamlarla 30.205 TL'ye çıkarılmasını istemiştik. Emekliler, işçiler, asgari ücretliler zor durumda. Bir taraftan bu zammı yapan üst düzey yöneticiler, Bakanlar 30 bin lira ile 55 bin lira arasında defaten, bir kalemde zam alırken bu çalışan emeklilerin 2.412 TL'ye talim etmesi mümkün değil. Aynı zamanda memurlar ve çalışanlar arasındaki makas da daralmakta ve alt tabanda birleşmekte. Kamu mühendislerinden tutun da ortalama memurlara kadar bu uçurum daralmakta ve herkes asgari ücretle çalışmaya, en düşük emekli aylığıyla çalışmaya mahkûm edilmeye doğru gitmekte.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Akay, teşekkür ediyorum.

Şahısları adına ikinci söz Adıyaman Milletvekili Resul Kurt'a ait.

Sayın Kurt, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

RESUL KURT (Adıyaman) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Gazi Meclisimizi ve aziz vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Sözlerimin başında, Pençe-Kilit Harekâtı bölgesinde metan gazına maruz kalan ve şehit olan 12 kahraman Mehmetçik'imize ve yangın felaketlerinde kaybettiğimiz orman şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum, yaralılarımıza da acil şifalar diliyorum.

Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'yle, teknolojik gelişmeler doğrultusunda Türk Silahlı Kuvvetlerinin organizasyonel ihtiyaçlarının karşılanması, bünyesindeki deneyimli general ve amirallerin tecrübe, bilgi ve birikimlerinden azami seviyede istifade edilmesi ve farklı kuvvet komutanlıkları arasında uygulama birliğinin sağlanması amacıyla Deniz ve Hava Kuvvetlerinde tüm muharip sınıf general ve amirallerin korgeneral, koramiral rütbelerine terfi edebilmelerine imkân sağlanmakta ve Yüksek Askerî Şûra kararıyla hizmet süresi uzatılabilecek general ve amirallerin sayısı, yaş hadleri ve terfilerdeki eğitim şartlarıyla ilgili olarak düzenlemeler yapılmaktadır. Kuvvet Harp Akademileri yerine Kuvvet Harp Enstitüleri oluşturulduğundan, Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlığında Kuvvet Harp Enstitüleri komuta ve kurmay öğrenimini başarıyla tamamlamış muharip sınıfı general ve amirallerin korgeneral, koramiral ve orgeneral, oramiral rütbelerine terfi edebilmeleri öngörülmektedir.

Türk Silahlı Kuvvetleri yurt içinde ve yurt dışında harekât ve operasyonel faaliyetleri artan bir dönemde, aralıksız olarak sürdürülen yoğun bir tempoda artan görev ve sorumlulukları kapsamında personel politikası ve personel sisteminin gözden geçirilmesi ve ihtiyaç doğrultusunda geliştirilmesi gerekliliği ortaya çıkabilmektedir. Bu doğrultuda, 15 Temmuz hain darbe girişimi sonrasında Türk Silahlı Kuvvetlerinden FETÖ mensuplarının ihraç edilmesi başta olmak üzere, çeşitli nedenlerle rütbe karşılama oranlarının belirlenenen düşük olması dolayısıyla belirli rütbelerdeki personel ihtiyacının

etkin bir şekilde karşılanabilmesi için rütbe terfi şartlarının belirlenmesi maksadıyla söz konusu maddede düzenleme yapılmaktadır.

Yine bu teklifle, turizm yatırımlarının sağlıklı ve düzenli işletilmesinin yanı sıra devamlılığının sağlanması, turizm sektörünün, milli ekonominin verimli ve düzenli bir şekilde çalışabilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yapılan ücretsiz girişli günübirlik tesisler, esas itibarıyla kültür ve turizm yatırımlarının altyapı hizmetlerini sağlamak amacıyla işletilmektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığının tesisleri işletme amacı kâr elde etmek değil, sosyal devlet anlayışı çerçevesinde vatandaşlarımıza hizmet vermektir. Kanun teklifiyle, ücretsiz girişli günübirlik tesislerin Bakanlık tarafından yapılması hâlinde bu tesislerin münhasıran Bakanlık Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü veya en az yüzde 45 sermaye ortağı olduğu şirketler tarafından işletilebilmesi için düzenleme yapılmaktadır. Halk plajlarının kamu yararı esas alınarak kâr amacı gözetilmeksizin sağlıklı, düzenli ve ücretsiz biçimde işletilmesinin devamlılığının sağlanması amaçlanmaktadır.

Tarım ve Orman Bakanlığında Doğa Koruma ve Milli Parklar Döner Sermaye İşletmeleri olarak faaliyetlerini sürdüren döner sermaye işletmelerinin Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Döner Sermaye İşletmeleri olarak faaliyetlerine devam etmesi öngörülmektedir.

Söz konusu kanun teklifiyle; değişen ve gelişen teknolojinin çalışma hayatında daha etkin ve verimli kullanımının sağlanması, yurt dışındaki vatandaşlarımızın sosyal güvenliğe ilişkin iş ve işlemlerinin emek ve zaman kaybı yaşanmadan kolaylıkla sonuçlandırılması, iş gücü piyasasında etkinliğin artırılması, açık işlerin şeffaf ve merkezî bir sistem üzerinden izlenebilmesi, iş gücü arz ve talebinin daha sağlıklı analiz edilebilmesi, işveren ile iş arayanların daha etkin şekilde eşleştirilmesinin sağlanması ve idarelerin kurumsal yapıları ile personelin mali haklarının güçlendirilmesi amacıyla değişiklik yapılmaktadır.

Kanun teklifiyle, Çalışma ve İş Kurumu il müdürlerinin 4857 sayılı Kanun uyarınca idari para cezası uygulama yetkisi tereddüde yer vermeyecek bir şekilde ortaya konulmaktadır. Çalışma ve İş Kurumu il müdürlüğünce uygulanan idari para cezalarına karşı açılan davalarda yetkisizlik nedeniyle iptal kararı verilmesinin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Gençlik ve Spor il müdürlüklerine bağlı olarak kurulan gençlik merkezi, genç ofis, yurt, kamp, spor tesisi, sporcu eğitim merkezi ve Türkiye Olimpik Hazırlık Merkezlerinde fiilen görev yapan memur ve sözleşmeli personelin çalışma saatlerinin Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından belirlenmesine imkân sağlanarak fazla çalışmada bulunan personelin mali hakları güçlendirilmektedir. Bu teklifle hak kazanılan hafta tatil hakkı saklı tutulmak suretiyle turizm sektöründe ortaya çıkan ihtiyaçlar göz önüne alınarak Kültür ve Turizm Bakanlığından turizm işletme belgeli konaklama tesislerinde çalışan personelin yazılı talebi ve onayı olmak kaydıyla haftalık izinlerini gerekli görülen durumlarda on günlük süre içerisinde kullanabilmelerine imkân sağlayacak esneklik getirilmektedir. Böylece, haftalık izinlerin haftada bir gün kullanılacağına ilişkin genel kurala söz konusu personel yönünden yine on günlük süre içerisinde kullanabilme imkânı getirilmektedir. Bu durumda, kırk beş saatlik çalışma süresinin tamamlandığı gün hafta tatiline hak kazanan işçinin hak kazandığı hafta tatilini yazılı talep ve onayla tatili hak kazandığı günü takip eden dört gün içerisinde kullanabilmesi mümkün hâle getirilmektedir. İşçi vermiş olduğu bu onayı otuz gün içinde önceden işverene yazılı olarak bildirimde bulunmak şartıyla geri alabilecektir. Bu düzenleme, Kültür ve Turizm Bakanlığından turizm işletme belgeli 7.467 konaklama tesisinde çalışanlarla ilgilidir. Ülkemizin dijital dönüşümünün gerçekleştirilmesinin hedeflendiği bu dönemde Dijital Türkiye politikaları çerçevesinde e-devlet hizmetleri hızla yaygınlaşmış, nihai kullanıcılar olarak hem işverenlerin hem de işçilerin birçok hizmete e-devlet üzerinden erişebilmelerinin önü açılmıştır. Kamunun öncülüğünü yaptığı bu dönüşüme özel sektörün de uyum sağlayabilmesi bakımından, işçinin yazılı kabulü şartıyla, işçilere yapılacak fesih sonucunu doğuracak işlemler hariç olmak üzere işveren tarafından yapılacak bildirimlerin kayıtlı elektronik postayla yapılabilmesi ve bunların hukuken yazılı ıslak imzalı gibi geçerli sayılması öngörülmektedir. Yapılan

düzenlemeyle bildirimlerin ilgiliye yazılı olarak ve imza karşılığında yapılmasının yanı sıra işçinin yazılı kabulü şartıyla KEP hesabı üzerinden de gönderilebilmesine imkân tanınmaktadır. Kayıtlı Elektronik Posta Sistemi'nin kullanılmasına ilişkin maliyetlerin işveren tarafından karşılanacağı da ayrıca düzenlenmiştir.

Yine Türkiye İş Kurumunca yetkilendirilen özel istihdam bürolarının İŞKUR'la veri paylaşım yükümlülükleri yeniden düzenlenerek söz konusu bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden bürolara idari para cezası uygulanması öngörülmektedir. Böylece iş gücü piyasasında veri bütünlüğünün sağlanması, özel istihdam bürolarının İŞKUR'la anlık olarak veri paylaşabilmesi, iş ve işçi bulma süreçlerinin daha şeffaf, izlenebilir ve denetlenebilir hâle getirilmesi, açık iş ilanlarının ortak bir platform üzerinden iş arayan vatandaşlara sunulması hedeflenmektedir.

Yine, yurt dışında ikamet eden vatandaşlarımızın Sosyal Güvenlik Kurumuna yapacakları başvurulardan Bakanlıkça uygun görülenlerin Çalışma ve Sosyal Güvenlik müşavirlikleri, ataşelikleri aracılığıyla alınabilmesi imkânı getirilerek bulundukları yerden hizmete ulaşabilmeleri ve böylece Türkiye'ye gelerek başvuru yapmak gibi külfetlere katlanmalarının önüne geçilmesi sağlanmaktadır.

Mesleki Yeterlilik Kurumunun asli faaliyetlerinin yerine getirilmesi için özel bilgi ve uzmanlık gerektiren geçici mahiyetteki işlerde vekâlet veya istisna sözleşmesiyle yabancı danışman ve uzmanlar çalıştırılabilecektir.

Emeklilerimizin yaşadığı bütün sıkıntıların farkındayız; fırsatçılık ve fahiş fiyat artışlarının emeklilerimizi, dar gelirli ve ücretli çalışanları zorladığını çok iyi biliyoruz. Özellikle belirtelim ki sosyal güvenlik sistemimizde emekli aylıkları çalışma döneminde ödenen prim gün sayısına ve ödenen prime esas kazançta göre farklılık göstermektedir. Şu an en yüksek SGK emekli aylığı 109.944 lira, en düşük emekli aylığı ise bu teklifle 16.881 TL'ye yükseltilmektedir. Emeklilerimiz için ne yapsak azdır. Emekli aylıklarındaki normal iyileştirmelere ek olarak seyyanen zamlar ve ilave refah payı artışlarıyla emekli aylıklarını destekledik.

Sayın Başkanım, sözlerime son verirken sayın milletvekillerimizi, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kurt, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiş ve maddelerine geçilmiştir.

Şimdi birinci bölüm görüşmelerine başlıyoruz.

Birinci bölüm 1 ila 11'inci maddeleri kapsamaktadır.

Birinci bölüm üzerindeki söz taleplerini karşılayacağım.

İlk söz talebi, YENİ YOL Partisi Grubu adına İzmir Milletvekili Mustafa Bilici'ye ait.

Sayın Bilici, buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA MUSTAFA BİLİCİ (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerime başlamadan önce, Pençe-Kilit Harekâtı bölgesinde girdikleri mağarada metan gazına maruz kalarak şehit olan 12 askerimizi rahmetle anıyor, acılı ailelerine ve milletimize başsağlığı diliyorum.

Değerli arkadaşlar, bugün burada görüşmekte olduğumuz 217 sıra sayılı Kanun Teklifi, bu Meclisin asli görevi olan halkın gerçek temsilcisi olma vasfını nasıl yitirdiğinin ve yasama organının yetkilerinin nasıl adım adım törpülendiğinin en çarpıcı göstergesidir. Yıllardır bu millete dillerden düşmeyen “güçlü Meclis” söylemleri anlatıldı, “Milletten başka kimseye hesap vermeyiz.” diye meydanlarda sloganlar atıldı ama geldiğimiz noktada bu sözlerin hiçbir karşılığı kalmadı. Bugün, bu çatı altında halkın geçim derdine, yoksulluğuna, çaresizliğine çözüm getirecek, mutfağına bir tas sıcak aş, cebine üç kuruşluk nefes katacak bir düzenleme değil, belli bir kesimin koltuklarını, imtiyazlarını, nüfuz alanlarını korumaya yönelik torba kanunları görüşüyoruz. Bakın, vatandaş her sabah umutla uyanmak istiyor, çocuğunun beslenme çantasını

doldurmayı, mutfağındaki yangını biraz olsun söndürmeyi istiyor ama karşılaştığı tek gerçek artan fiyat etiketleri, market raflarındaki zamlar, her gün katlanan faturalar ve maaşının pula dönüşmesi. Memur dertli, emekli umutsuz, çiftçi tarlasına küsmüş, esnaf kepenk kapatmak zorunda kalıyor. Milyonlarca vatandaş bu Meclisten çözüm, adalet, hakça paylaşım beklerken biz neyi konuşuyoruz; bir yanda ordunun köklü hiyerarşik düzenini birkaç kişinin hırslarına göre şekillendirmeye çalışan düzenlemeleri, öbür yanda turizm tesisi işletmelerine ilişkin maddeleri, İŞKUR'un veri paylaşımına dair değişiklikleri, döner sermaye işletmelerine yönelik düzenlemeleri. Bu torba teklifin içinde vatandaşa umut olacak, vatandaşın sofrasına bir dilim ekmek katacak tek bir düzenleme yok. Yıllardır söylüyoruz, bu Meclisin gündemi ile milletin gündemi arasında bağ kalmamıştır, göz göre göre milletin derdi arka plana atılmakta, asıl meseleler halının altına süpürülmektedir. Üstelik bu düzenlemeler Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilerek geçirilmek isteniyor. Savunma konuları var, sağlık alanına dokunan hükümler var ama Milli Savunma Komisyonu devre dışı, Sağlık Komisyonu devre dışı çünkü artık bu kürsüden değil, daha dar ve tek sesli bir gruptan çıkıyor kararlar, kapalı kapılar ardında şekilleniyor her şey, milletin vekillerinin onuru ve söz hakkı hiçe sayılıyor, hukukun üstünlüğü, kuvvetler ayrılığı, Anayasa'nın açık hükümleri tek tek ayaklar altına alınıyor. “Yasama organının görüşü değil, birkaç kişinin kararı esastır.” deniliyor. Bu nedir? “Demokrasi sadece sandıktan ibarettir.” anlayışının kuvvetler ayrılığına, kurumlar arası dengeye tamamen aykırı bir biçimde çürümüş olduğunun ilanıdır.

Bu teklifin en dikkat çekici ve en çok tartışmaya muhtaç kısmı hiç şüphesiz Türk Silahlı Kuvvetlerinin komuta kademesine yönelik yapılan düzenlemelerdir. Genelkurmay Başkanının yaş haddi 72'ye çıkarılıyor, orgeneral ve oramiral seviyesindeki komutanların görev süresi 72 yaşına kadar uzatılabilir. Yüksek Askerî Şûra eliyle hizmet süresi uzatılabilecek general ve amiral sayısı artırılıyor. Sormak istiyoruz: Nerede kaldı liyakat, nerede kaldı kurum kültürü; nerede genç subaylara, genç general adaylarına yol açmak? Dünyanın gelişmiş ordularında bu tür düzenlemelere örnek var mı? Yok. NATO ülkelerinde 65 yaşın üzerinde Genelkurmay Başkanı var mı? Yok. Ama bizde bazı koltuklar asla değişmesin diyerek ordunun dinamizmi yok ediliyor. Açıkça söylüyoruz; bu düzenleme kişiye özel düzenleme kokmaktadır. Askerî vesayeti tasfiye ettiğini söyleyenler, onun yerine başka vesayetler yerleştiriyor. Üstelik Harp Akademisi mezuniyet şartı kaldırılarak zaten örselenmiş liyakat sisteminin son kırıntıları da süpürülüp atılıyor. Kim kazanıyor? Koltuğunu sağlama almak isteyen birkaç isim. Kim kaybediyor? Bu ülkenin güvenliği, ordunun kurumsal kimliği ve genç subaylar.

Değerli arkadaşlar, bir süredir düzenli olarak biz düzenliyoruz, Anayasa Mahkemesi iptal ediyor. Neden? Çünkü Anayasa'ya aykırı düzenlemeler ısrarla, tekrar tekrar bu Meclise getiriliyor. Torba tekliflerin içine Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği maddeler yeniden konuluyor çünkü asıl amaç hukuka uygunluk değil, iptal kararını birkaç yıl erteleyerek düzenlemeleri fiilen yürürlükte tutmak isteğidir. Bu yaklaşım, hukuk devleti ilkesine apaçık aykırı bir durumdur.

Bir yandan hukukun üstünlüğü diyoruz, bir yandan her türlü denetim mekanizmalarını etkisiz hâle getiriyoruz. Bu Meclisin itibarı her torba kanunla biraz daha zedelenmiş oluyor. Yetmezmiş gibi, birbiriyile ilgisi olmayan düzenlemeler Plan ve Bütçe Komisyonunda yığılıp duruyor. Ordunun komuta düzeninden turizm teşvikine, doğa korumadan İŞKUR veri paylaşımına kadar her şeyi tek pakete sıkıştırmaya çabalyoruz. Sormak gerekmez mi; Plan ve Bütçe Komisyonunun asıl gündemi askerî düzenlemeler mi olmalıdır? Turizm işletmeciliği neden tali komisyonlara sevk edilmez? Bu durum yasama tekniğine de, Anayasa'ya da aykırıdır.

Değerli arkadaşlar, “teknolojik gelişme”, “verimlilik”, “kurumsal sürdürülebilirlik” gibi süslü cümlelerle toplumun aklı bulandırılmak isteniyor. Hangi verimlilik, hangi sürdürülebilirlik? Milyonlarca insan market market dolaşıyor, sofrasına koyacağı ekmeği ucuzlatmak için gece gündüz çabalyor. TÜİK'in makyajlı verileriyle gerçek enflasyon gizlenerek mi verimlilik sağlanacak? Emeklisi elektrik faturasını

ödeyemez hâle gelmiş, torununa bayram harçlığı veremez hâle gelmiş fakat hâlâ “teknolojik gelişme” gibi kavramlar öne çıkarılmaktadır. Oysa bu ülkede verimlilikten önce adalet, dijitalleşmeden önce vicdan, sürdürülebilirlikten önce liyakat gereklidir. Siz halkı yoksulluğa, adaletsizliğe mahkûm ettikten sonra hangi sistemi kurarsanız kurun o sistem çürümeye mahkûmdur.

Bu Meclis bir kişinin, bir grubun, bir şirketin çıkarını korumak için sabaha kadar mesai yapmayı biliyor ama sıra asgari ücretlinin, emeklinin cebine 1 lira fazla girmesine geldi mi kulaklar sağır, gözler maalesef kör oluyor; milyonlarca insan kök maaşla sefalet sınırında yaşamaya mahkûm ediliyor. Bu çifte standardı bu millet görüyor. Bu kürsülerde asgari ücretliye umut vadeden sözler raflarda kalırken generallerin koltuğunu koruyacak düzenlemeler jet hızıyla gündeme getiriliyor. Bunun adı yasama değildir, bunun adı apaçık adaletsizliktir.

Değerli arkadaşlar, bu teklif sadece bir yasama meselesi de değildir. Bu teklif, bu Meclisin halkın gerçek sorunlarını bir kenara bırakıp bir avuç çıkar çevresine nasıl hizmet ettiğinin açıkça itirafıdır. Bu teklif “Önce koltuğumuzu koruruz, sonra orduyu kendimize göre dizayn ederiz.” anlayışının bir belgesidir. “Yargı denetimi boşa düşsün, Anayasa Mahkemesi kararları geciksın.” planının uygulamasıdır.

Türkiye’nin ihtiyacı torba kanunlar değildir, Türkiye’nin ihtiyacı liyakate dayalı, denetime açık, şeffaf bir devlet düzenidir. Türkiye’nin ihtiyacı, yaş haddini arttırarak generallerin makamını korumak değil, genç, dinamik kadrolarla geleceğe hazırlanan güçlü bir orduyu kurmaktır.

Bizim bu komisyonlarda susmamız, bu kürsüde söylediklerimizi görmezden gelmeniz ve Anayasa Mahkemesi kararlarını yok saymanız mümkündür ancak unutulmamalıdır ki milletin vicdanı susmaz. Buradan da açıkça ifade ediyoruz ki: Türkiye’nin gerçek gündemi TÜİK’in masabaşı verileri değil, vatandaşın mutfağıdır. Bu ülkenin gerçek meselesi generallerin koltuğu değil, milyonların açlık sınırının altında hayatta kalma mücadelesidir. Bu ülkenin gerçek çözümü torba kanunlarda değil, adil, şeffaf, Anayasa’ya uygun yasama sürecindedir. Gelin, bu torba kanun alışkanlığından, kişiye özel düzenleme mantığından vazgeçelim. Gelin, bu Meclisin itibarını, yasama erkini, denetim hakkını yeniden hep birlikte ayağa kaldıralım.

Sözlerime son verirken bir kez daha ifade ediyorum: Bu teklifin hem yöntemi hem ruhu yanlıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Bilici, lütfen tamamlayın.

MUSTAFA BİLİCİ (Devamla) - Sağ olun.

O yüzden bu teklife karşı duruyoruz. Milletin vekilleri olarak bir avuç makam sahibinin değil 85 milyonun hakkını savunmaya devam edeceğiz diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Bilici, teşekkür ediyorum.

Sayın Çömez, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

47.- *Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez’in, tutuklu Beylikdüzü Belediye Başkanı Mehmet Murat Çalık’a ilişkin açıklaması*

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Böyle bir konuşmayı yapma ihtiyacı hissettim çünkü hem milletvekili hem de hekim olarak bu bilgileri sizinle paylaşmanın çok önemli olduğunu düşünüyorum ve açıkçası bunu omuzlarımda bir yük olarak görüyorum. Elimde Beylikdüzü Belediye Başkanı Sayın Mehmet Murat Çalık’ın bir raporu var, sağlık raporu var. Bu rapora baktığımızda kendisiyle ilgili çok önemli detaylar var ve kamuoyu tarafından bu detayların bilinmesi lazım. Çok önemli detaylar var. Bakın, hastaneyi de söylüyorum: İzmir Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi. Bu hastanede bir heyete girmiş ve heyet çok net şeyler söylüyor, diyor ki:

“Kendisinin AML’si var, akut miyeloid lösemisi var.” Bir kan kanseri tipidir. Ek olarak “Mukoepidermoid karsinomu var.” diyor. İkinci bir kanseri daha var yani iki tane önemli kanserden bahsediyor raporda.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Başkanım, bitireceğim.

BAŞKAN - Sayın Çömez, lütfen tamamlayın.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Lösemiyle ilgili rahatsızlığına dair yapılan tetkiklerde çok önemli bulguları var. Bunlardan bir tanesi lökopeni, nötropeni yani kan hücreleri artık tükenmiş vücudunda ve diyor ki ilave olarak: “Bu tabloda bir hastanın bulunduğu atmosferde enfeksiyon kapması, sepsise girmesi ve hayatını kaybetmesi mümkün.” Böyle bir riskten bahsediyor. Yani sıra “Çok ciddi bir kilo kaybı var.” diyor. “Tıbbi olarak malnütrisyon” diyor. Bu da bu hastalıkla ilgili riskleri önemli ölçüde artırıyor. Öte yandan lösemisiyle ilgili birtakım raporları, detayları var. Onlar da kanserin nüks ihtimalinin çok ciddi olduğunu söylüyor ve özetle bu rapor diyor ki: Yani bunu şimdi siyasi olarak yorumlayacağım, hekim kimliğimle ve siyasi olarak yorumlayacağım. Bu aslında ölüm fermanıdır. Murat Başkanın hukuki tarafını hiç tartışmıyorum, onunla ilgili gereken şeyler söylendi ama tıbbi olarak...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Başkanım, bitireceğim, bir otuz saniye daha rica ediyorum.

BAŞKAN - Evet, buyurun.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Teşekkür ederim.

...böyle bir hastanın cezaevi koşullarında tutulması insan hakları ihlalidir ve onun hayatını taammüden riske etmektir. Bu rapor bunu söylerken -Meclis kayıtlarına geçmesi için söylüyorum- eğer bu hastayı, Murat Başkanı cezaevinde tutarsanız oradan sağ çıkma ihtimali hemen hemen yok. Tarihe not düşmek için söylüyorum, Adli Tıp sorumlularına buradan ilan ediyorum ve çağrıda bulunuyorum, bir hekim olarak, üstelik 2 diploması olan bir hekim olarak hem de bir milletvekili olarak bir çağrıda bulunuyorum: Diplomanızı önünüze koyun, elinizi vicdanınıza koyun ve Murat Başkanın cezaevinden çıkması için kendisine rapor verin; bu şartlar altında canlı çıkamaz cezaevinden. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar) Tarihe not düşmek için söylüyorum: Lütfen ve lütfen insani duygularla ve tıbbi duygularla karar verin ve Murat Başkanı artık cezaevinde tutmayın; bu çok ciddi bir insani sorumluluktur.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Çömez.

X.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Adıyaman Milletvekili Resul Kurt ve Bursa Milletvekili Emine Yavuz Gözgeç ile 50 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3186) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 217) (Devam)

BAŞKAN - Şimdi, İYİ Parti Grubu adına Tekirdağ Milletvekili Selcan Taşçı'ya söz veriyorum.

Sayın Taşçı, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir yangın yerindeyiz. Ocaklar var, üzerine benzin döküldü, yandı, ağaçla, ormanla dünleri kül oldu, yarınları meçhul. Ocaklar var, cepteki yangınla söndürüldü, açlıkla, muhtaçlıkla. Ocaklar var, hukuksuzlukla yandı, yanıyor. İstanbul'dan Adana'ya, Adana'dan Adıyaman'a ocaklar var, adaletsizlikle yandı, yanıyor. Murat Çalık'tan -Allah gecinden versin- bir acı haber gelse ecel mi yazacak sanıyorsunuz? Bu taammüden cinayet tarih sayfalarında. Ve ocaklar var sönmeyecek ateşlerle yanıyor onlar. Dün, İzmir, Niğde, Sivas, Bitlis, Ordu, Malatya, İzmir, İstanbul, Balıkesir, Kayseri, Manisa ama düşmediği il yok son kırk yılda. Şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum. Önce ailelerine, sonra Türk milletine başsağlığı diliyorum, dayanma gücü diliyorum.

Değerli milletvekilleri, helalleşmenin kiminle, hesaplaşmanın kiminle olması konusunda bir şuuraltı infilakı var, cerahat akıntısına maruz kalıyoruz. Kendini Türk milletine mensup saymayanlar için darbe sayılabilir, teslimiyetçiliğe darbedir zira, iş birlikçiliğe darbedir ama kendini Türk milletine mensup sayanlar için cumhuriyet hürriyettir, egemenliktir, irademizdir ve ona kastedenlerle her şart ve zeminde hesaplaşmak, kurucuları ve kollayıcılarıyla da helalleşmek vazifemizdir. Bu inançla helalleşeceklerim var ama önce bir sorum olacak özellikle iktidar sıralarında oturan arkadaşlarımıza, elinizi vicdanınıza koyarak söyleyin ama, biri çıksaydı ve “AK PARTİ bir darbedir.” deseydi mesela ya da biri çıksaydı daha da ileri gidip Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine, 15 Temmuz atfı yapsaydı “Bir kanlı darbedir.” deseydi veya biri çıksaydı Cumhurbaşkanına “Bilmem kaç kişinin katili.” deseydi, adlı adınca şahsi görüşü der ve geçer miydiniz bunların ardından? Dün cumhuriyete kanlı darbe ithamında bulunan izan fukarası için “Bizi bağlamaz, şahsi görüşüdür.” denildi, geçiştirildi burada. O geçiştirme üzerine bugün alçaklıkta el yükseltti ve cumhuriyetimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk’ü bir terör örgütünün eli kanlı katiliyle, elebaşısıyla bir tuttu, “50 bin insanın katili” olarak tanımladı; sahip olduğumuz, her şeyi borçlu olduğumuz Atatürk’e dedi bunu. Bu ne geniş meşrep, bu ne anlaşılabilir bir suskunluktur gerçekten idrak edemiyorum ben. Nerede “gık” deyince insanların kapılarına dayanan savcılar bu ülkenin? Buradan ihbar ediyorum: Atatürk’e hakaretten tutun, o iki satırda halkı kin ve isyana, tahrike kadar sayısız suç bulabilirsiniz ve bütün bu suçlarla ilgili Türk milleti adına derhâl işlem yapmaya davet ediyorum kaldıysa eğer bu cumhuriyetin savcılarını.

Ve helalleşme... Bizim helal edecek hakkımız geçmiş midir bilmiyorum, geçmemiştir de Şehit Üsteğmen Ege Akar, sen hakkını helal et bize. Şehit Astsubay Kıdemli Çavuş Abdurrahman Akdoğan, hakkını helal et bize. Şehit Sözleşmeli Er Özkan Özkanlı, hakkını helal et. Şehit Sözleşmeli Er Mahsun Yeşildemir, hakkını helal et. Şehit Sözleşmeli Er Ahmet Kuşak, hakkını helal et. Şehit Uzman Çavuş Ümit Üzümlü, Şehit Sözleşmeli Er Celalettin Uyanık, Şehit Sözleşmeli Er Ahmet Gültekin, Şehit Teğmen Furkan Sert, Şehit Komando Astsubay Kıdemli Çavuş Fikret Mangura, Şehit Uzman Çavuş Enver Yaman, Şehit Uzman Çavuş Kani Obi, Türk milletinin yiğit evlatları, şehitleri; hakkınızı helal edin bize. Duam odur ki Allah bizi analarınızın, babalarınızın, eşlerinizin, evlatlarınızın ahına müstahak kılsın, müstahak olanlardan da kılsın.

Değerli milletvekilleri, bugün TSK, keşke sözleşmeli er maaşıyla yetimlere burs veren, kendisi de yetim olan şehidimiz Özkan Özkanlı gibi sözleşmeli erlerimizin, uzman çavuşlarımızın, astsubaylarımızın yoksulluk sınırının altında yaşamaması için verilen bir kanun teklifinin konusu olarak konuşulsa burda, bir şehidin vasiyeti de yerine gelmiş olurdu. Emeklilik, tazminat hakları konuşulsa keşke. TSK konuşacaksa böyle bir günde askerî hastanelerin açılması için, birliklerdeki tabip subay ihtiyacı için, kurmay subayları yetiştirecek askerî okulların açılması için olsaydı. Bugün burada TSK’yle bir daha hiç kimsenin bu kürsüye gelip de “İşte, böyle ölür çocuklarınız.” alt metinli tehditler savurma cüreti bulamayacağı bir terörle mücadele süreci başlatmayı, teröristlerin de sözcülerinin de bir daha zinhar bugünkü haddi bulamayacakları bir mücadele sürecini başlatmayı konuşsaydık da memleketin dört bir yanında sıvasız, kerpiç evlerden şehit cenazeleri henüz kalkmışken Türk ordusu içinde bir siyasi imtiyazlılar sınıfı oluşturma girişimi olmasaydı bugünün konusu.

Tekliften çıkarılmasını istediğimiz maddelerden biri kuvvet komutanlarının yaş haddinin 72’ye kadar çıkarılabilmesi. Buna itiraz ederken askeri partizanlaştıracak kaygısıyla birlikte dedik ki: “NATO’nun en yaşlı ordusuyuz.” Dediler ki bize: “Tecrübe.” “Bu mu tecrübe?” diye sormanın tam zamanı aslında. 12 evladımızı, üç yıl boyunca ailesine teslim edilememiş bir başka vatan evladının naasını aratmak üzere sokuldukları mağarada -açıklandığı ama akıl almaz, akla sığmaz şekliyle- metan gazına feda etmek midir tecrübe? PKK saldırısında şehit olan evladımızın ardından “‘Drone’ çarptı.” diyerek bir millî acıyla âdeta dalga geçmek midir tecrübe? Irak’ın kuzeyinde yaralı askerlerimizin de bulunduğu PKK saldırılarına dair

on üç gündür söyleyecek iki cümle bulamamak mıdır tecrübe? “PKK silah bırakıyor.” masalı uyarınca terör örgütünün işlediği insanlık suçlarında kullandığı yani aslında suç delillerinin imhasını izlemek midir tecrübe? Üniter yapıyı, dili, bayrağımızı hedef alanlarla Ahlat’ta kol kola poz vermek midir tecrübe?

Bir diğer itiraz ettiğimiz madde, korgeneral, koramiral olabilmek için kurmaylık şartının kaldırılması. Gerekçe olarak dendi ki bize: “15 Temmuzdan sonra kurmayların yüzde 95’ini ihraç ettik.” Yanlış teşhis edilmiş hiçbir sorunun doğru çözülebilme imkânı yoktur. Terfi sırasında kurmay subay kalmadıysa sebebi ordunun 15 Temmuzdan sonra FETÖ’den temizlenmesi değil, FETÖ’nün 15 Temmuzdan önce millî kurmay kadrolarını tasfiye ederek yaptığı yol temizliğine göz yumulmuş olmasıdır. 15 Temmuzdan sonra kurmaysız kalmışız! Menfezlere fare gibi saklananlar Türk ordusunun kurmay akı mıydı ki biz kurmaysız kaldık? Tepemize bomba yağdıran, milletimizin üzerine tank süren, kendi silah arkadaşını şehit eden alçaklar Türk ordusunun kurmay akı mıydı da kurmaysız kaldık? Eğer ortada bir kayıp varsa Türk ordusu o kaybı 15 Temmuzdan sonra değil, Ergenekon, Poyrazköy, Balyoz askerî casusluk kumpaslarında, Silivri’de, Mamak’ta, Sincan’da, Hasdal’da, Şirinyer’de, Maltepe’de yaşadı. Bir açık varsa o açık Türk ordusunun terörle mücadele kahramanları PKK’lı gizli tanıkların iftiralarıyla sanık yapıldığında oluştu. 1 oramiralimiz varmış. Böyle bir açık oluştuysa o açık Türk donanması ABD’yi Karadeniz’e sokmadığı için, Rumlara Doğu Akdeniz’de petrol aratmadığı için, savunma sanayisinde yağlı müşteri olmayı reddedip de MİLGEM’leri yaptığı, yerlileştirme oranını yüzde 73’lere çıkardığı için, modernizasyon köleleştirmesini yırtan, GENESİS’i geliştirip başka ülkelere de pazarlar hâle geldiği için, denizaltı yapabilen 5 ülkeden biri hâline geldiği için, ödüllendirileceği yerde zulümhanelere yollandığı için, kurmayları intihara sürüklediği için oluştu.

Şu an terfi sırasında kurmay yoksa “Kendi jetimizi düşürecektik.” iftiralarıyla -ki gördük kimin kendi jetlerimizi düşürmeye kalkıştığını- millî ordu Ali Efendi Peksaklara, Zekeriya Özlere, Ömer Dikenlere kurban ettirildiği için oluştu ve şimdi “çözüm” diye sunulan... Bir de kim sunuyor? Plan ve Bütçe Komisyonu üyeleri, Sosyal Sigortalar kökenli iktisatçı, ilahiyatçı. Askerlik mesleğiyle uzaktan yakından ilgisi olmayan bu arkadaşlar mı Türk ordusunun komuta kademesine yön verecekler, hangi yetkinlikle? Belli ki kişiye özel bir sipariş var, YAŞ’a yetişmesi isteniyor ama bu işin sonu “‘şahsım’ın ordusudur” arkadaşlar. “Şahsım” ne için, kime karşı kullanacak bu orduyu peki, terörle mücadelede değilse, afetlerde değilse ne için, kime karşı?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Taşcı, lütfen tamamlayın.

SELCAN TAŞCI (Devamla) - Değerli vekiller, vatana, millete, devlete değil de şahıslara, ideolojilere, legal, illegal yapılanmalara sadakatin bedeli ağırdır orduda, bunu hep birlikte yaşadık. ATAK’lar, GÖKBAY’lar, HÜRJET’ler göğsümüzü kabartıyor, evet ama ordunun temel gücü, tank, tüfek, uçak değil ruhudur, karakteridir. Bu en yerli, en millî donanımı kullananlar millî değilse eğer, biri gelir, o en millî, en yerli araçlarla tepemizde yine bizi bombalar. Türk ordusunu gözümüzün bebeği bildiğimiz için bu sözlerimiz. Kurmay ihtiyacı varsa 2017’den itibaren Kara, Deniz ve Hava Kuvvetlerinden hiçbir sakıncalı hâlleri olmadığı hâlde emekliye sevk edilen 49 general ve amirali geri çağırın. Ne gerek var ordunun ayarlarıyla oynamaya, “Kandırıldık.”la da kurtulunamayacak yeni musibetlere kapı aralamaya?

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Taşcı, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili İsmail Faruk Aksu’ya ait.

Sayın Aksu, buyurun. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 217 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin birinci bölümü üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz aldım. Gazi Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmamın başında Pençe-Kilit Harekâtı bölgesinde 6 Temmuz 2025 tarihinde yapılan arama tarama faaliyeti sırasında metan gazına maruz kalarak şehit olan kahramanlarımıza Allah'tan rahmet, tedavi gören askerlerimize acil şifa diliyorum. Muhterem ailelerine ve aziz milletimize başsağlığı ve sabır diliyorum.

Değerli milletvekilleri, görüştüğümüz kanun teklifi 11 farklı kanun ve 1 kanun hükmünde kararnamede değişiklik içermektedir. Yapılan düzenlemelerle çalışma hayatında teknolojinin imkânlarından daha çok yararlanılması, yurt dışındaki vatandaşlarımızın sosyal güvenliğe ilişkin iş ve işlemlerinin hızlı şekilde sonuçlandırılması, iş gücü piyasasında etkinliğin artırılması, açık işlerin şeffaf ve merkezî bir sistem üzerinden izlenerek işveren ile iş arayanların daha etkin şekilde eşleştirilmesinin sağlanması ve idarelerin kurumsal yapıları ile personelinin mali haklarının güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Teklifle, 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu'nda yapılan değişiklikle belirli rütbelerdeki personel ihtiyacının karşılanabilmesi için rütbe terfi şartları yeniden düzenlenmektedir. Bu kapsamda tuğgeneral, tuğamiral, tümgeneral ve tümamiral rütbelerinde bulunan muharip sınıfı personelin korgeneral, koramiral, orgeneral ve oramirallığe yükselebilmeleri için Kuvvet Harp Enstitüleri komuta ve kurmay öğrenimini tamamlama şartının aranmaması ve Harp Akademilerini bitiren personelin Kuvvet Harp Enstitüleri komuta ve kurmay öğrenimini tamamlamış sayılmaları öngörülmektedir. Ayrıca Silahlı Kuvvetler komuta kademesindeki sürekliliğin sağlanabilmesi amacıyla Yüksek Askerî Şûra kararıyla hizmet süresi uzatılabilecek general ve amirallerin sayısı artırılmaktadır. Kuvvet komutanlıklarına atanan orgeneral ve oramirallerin yaş haddinin 67 olması öngörülmekte ve yaş haddinin birer yıllık sürelerle 72'ye kadar uzatılabilesine yönelik Cumhurbaşkanına yetki verilmektedir.

Türk Silahlı Kuvvetleri göz bebeğimizdir ve çağın şartlarına uygun, başarılı bir biçimde görevini yerine getirebilmesi ve caydırıcılığının artırılması için silah, teçhizat ve ileri teknoloji kullanma kabiliyeti yanında, yeterli ve yetişmiş insan gücü bakımından da dünyanın en güçlü ordularından biri olması sağlanmalı, bu amaçla lazım gelen her adım atılmalıdır. Nitekim, teklifle bu anlamda bir ihtiyacın karşılanması temin edilmektedir.

Yapılan bir başka düzenleme ise Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yapılan ücretsiz girişli gününbirlik tesislerin Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü veya en az yüzde 45 sermaye ortağı olduğu şirketler tarafından işletilebilmesi yönündedir. Böylece halk plajlarının kamu yararı esas alınarak kâr amacı gözetilmeksizin sağlıklı, düzenli ve ücretsiz biçimde işletilmesi amaçlanmaktadır.

Teklifle Tarım ve Orman Bakanlığında Doğa Koruma ve Millî Parklar Döner Sermaye İşletmeleri olarak faaliyetlerini sürdüren yapıların Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğü bünyesinde Döner Sermaye İşletmeleri olarak faaliyetlerine devam etmesi ve buna ilişkin geçiş hükümleri düzenlenmektedir.

Diğer bir hükümle, Anayasa Mahkemesinin iptal kararı dikkate alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına taşradaki iş ve işlemlerini bağlı ve ilgili kuruluşları aracılığıyla yürütebilmesine, aynı zamanda da Bakanlığa bağlı döner sermaye işletmeleri kurulabilmesine imkân sağlanmaktadır. Bununla beraber, döner sermaye işletmelerine ilişkin münferit düzenlemeler yerine konunun 5018 sayılı Kanun çerçevesinde hazine birliği anlayışıyla ve kanunda öngörülen şekliyle bütüncül olarak ele alınması yerinde olacaktır.

Teklifin 8'inci ve 9'uncu maddeleriyle, Gençlik ve Spor Bakanlığı personeline yönelik günlük çalışma saatlerinin tespiti ile fazla çalışma ücreti ödenmesine ilişkin hususlar düzenlenmektedir. Bu kapsamda, Bakanlığa çalışma saatlerinin belirlenmesinde yetki verilmekte, bu merkezlerdeki hizmetleri fiilen yürüten memur ve sözleşmeli personelden sayısı 12 bini geçmemek ve ayda doksan saati aşmamak üzere her bir saat için bütçe kanununda belirlenen fazla çalışma ücretinin 5 katı tutarında fazla çalışma ücretinin ödenmesi öngörülmektedir.

Ayrıca, turizm sektöründe çalışan işçilere yönelik olarak da haftalık izinlerin on günlük süre içerisinde kullanılmasını sağlayacak esneklikte düzenleme yapılarak verimli bir serbest zaman yaratılması, değişen koşullar doğrultusunda işçi ve işveren arasındaki çalışma barışına katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

Değerli milletvekilleri, teklifte yer alan bir başka önemli düzenleme, yaşlılık, malullük ve ölüm aylığı almakta olan emeklilerimize ve hak sahiplerine dosya bazında uygulanan aylık asgari ödeme tutarının yükseltilmesiyle ilgilidir. Bilindiği gibi, SSK ve BAĞ-KUR emekli aylıkları 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 55'inci maddesi uyarınca her yılın ocak ve temmuz ödeme tarihlerinden geçerli olmak üzere bir önceki altı aylık döneme göre TÜİK tarafından açıklanan yıllık Tüketici Fiyatları Genel Endeksi'ndeki değişim oranına göre, memur emeklilerinin aylıkları da toplu sözleşmeyle belirlenen orana altı aylık enflasyon farkının eklenmesiyle belirlenmektedir; en düşük emekli aylığı ise bunlar dikkate alınarak mezkûr kanunda düzenlenmektedir. Bu çerçevede, kanun teklifiyle, 1 Temmuz 2025 tarihinden geçerli olmak üzere en düşük emekli aylığı SSK ve BAĞ-KUR emeklilerine uygulanan yüzde 16,67 oranında artırılarak 14.469 liradan 16.881 liraya yükseltilmektedir. Bugüne kadar emeklilerimizin ve çalışanlarımızın enflasyona karşı korunması politikası kararlılıkla uygulanmış, emeklilerimizin daha iyi şartlarda yaşamaları için önemli düzenlemeler yapılmıştır. Bize göre yapılanlarla sınırlı kalınmamalı, önümüzdeki süreçte emeklilerimiz için daha iyi şartlar hazırlanmaya devam edilmelidir. Milliyetçi Hareket Partisi olarak emeklilerimizin insanca yaşayabilecekleri, sürdürülebilir bir hayat standardına kavuşmasını, huzur ve refah içerisinde yaşayacakları sosyoekonomik şartların oluşturulmasını gerekli görüyoruz. Belirlenecek asgari refah seviyesinin altında geliri olan ailelere doğrudan gelir desteği verilmesini öngörüyoruz. Cumhuriyet'in birliğinde millî birlik ve beraberliğimizi güçlendirmek, ülkemizi büyüterek küresel bir kudret hâline getirmek, hakkaniyetli bir paylaşım ile adil bir gelir dağılımı tesis etmek için çalışıyoruz. İşçinin, memurun, emeklinin, esnafın, çiftçinin, sanayicinin, yardıma muhtaç insanlarımızın her şartta yanında olmayı sürdürüyoruz. Milletimizin her sorununun bizim sorunumuz, bu sorunlara çare ve çözüm bulunacak adresin de Türkiye Büyük Millet Meclisi olduğunu düşünüyoruz. İnanıyoruz ki millî birlikle ulaşacağımız "terörsüz Türkiye" daha gelişmiş, daha demokratik ve daha müreffeh bir . Türkiye olacaktır.

Bu düşüncelerle, kanun teklifinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum, sizleri ve muhterem vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Aksu, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Hakkâri Milletvekili Vezir Coşkun Parlak'a ait.

Sayın Parlak, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA VEZİR COŞKUN PARLAK (Hakkâri) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; siyasi bir kumpas davası olduğu artık herkesin malumu olan Kobani davasında dün Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bir kez daha ihlal kararı verdi. Mahkeme, önceki dönem Eş Genel Başkanımız Selahattin Demirtaş'ın siyasi faaliyetleri nedeniyle tutuklandığını bir kez daha teyit etti. Bizim zaten yoldaşlarımızın masumiyetinden bir şüphemiz yoktur, bunun için bir mahkeme kararına da ihtiyacımız yok. Türkiye otuz beş yıldır zorunlu yargı yetkisini tanıdığı bir mahkemenin kararlarını artık yok saymamalı, hukukun gereğini yerine getirmelidir. Siyasi faaliyetleri nedeniyle zindanlarda bulunan bütün arkadaşlarımız derhâl serbest bırakılmalı, bir an önce bu hukuksuzluk son bulmalıdır. Ayrıca, son aylarda CHP'li belediyelere yönelik yoğunlaşan baskıları da yanlış ve hukuksuz bulduğumuzu ifade etmek istiyorum. En son tutuklanan Adana Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Zeydan Karalar şahsında bütün tutuklu belediye başkanlarının derhâl serbest bırakılmasını talep ediyoruz. Halkın iradesini yok sayan, yerel demokrasiyi tehdit eden girişimlerin sona ermesi gerekir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; siyasi iktidarın bir alışkanlık hâline getirdiği torba yasa mantığı yasama faaliyetine, Parlamente'ya, halkın siyasi tercihlerine hem saygısızlık hem de hukuksuzluktur. Birbiriyle alakasız konuları aynı kanun teklifine koyup hepsini bir arada geçirmeye çalışmak ne siyaseten ne hukuken ne de etik olarak doğrudur. Bu yöntemin yanlışlığı yalnızca modern dönemde kabul edilmiş de değildir; Antik Roma'da torba yasa yapmak milattan önce 98 yılında yasaklanmıştı çünkü bu yöntem siyasi rüşvet olarak kabul ediliyordu. AKP sağ olsun, iki bin küsur yıldır yanlış kabul edilen bir yöntemi yasama faaliyetlerinin esası hâline getirdi. Artık kanunların isimleri bile içeriğiyle ilgili hiçbir fikir vermiyor, birer teknik isim verilip geçiriliyor. İktidar torba yasaları önemsizmiş gibi göstermeye çalışsa da iktidarın göstermek istediğinin aksine, şu anda görüştüğümüz kanun teklifinin içeriği çok önemli maddelerle doludur. Örneğin, benim üzerinde konuşmakta olduğum birinci bölümde turizm emekçilerinin izin günlerine ilişkin düzenleme yapılıyor. Zaten bilindiği üzere, turizm sektörü sömürüye en açık, çalışma şartlarının en zor, iş güvencesi ile ücretlerin en düşük olduğu sektörlerin başında geliyor. Turizm emekçileri mevsimlik olarak çalışıyor, mevsiminde büyük kârlar elde eden patronlar sezon bitince gerekçe göstererek işçileri işten çıkarıyorlar. Zaten düşük ücretlerle çalışan turizm emekçileri dönemsel olarak çalışabiliyor, yılın geri kalan yarısında işsiz de kalınca bir birikim yapmaları ve gelecek tasarımları da imkânsız hâle geliyor. Hakkâri'den, Siirt'ten, Mardin'den turizm bölgelerine çalışmaya giden gençler kazandıkları üç kuruş parayı da kışın ailelerini geçindirmek için harcamakta, yılın sonunu zor getirmektedirler. Turizm emekçileri işte bu durum ve şartlar altında çalışırken bu kanun teklifiyle birlikte bir de izin günlerine göz dikiliyor. Mevsimsel yoğunluk bahane edilerek çalışma günleri on güne kadar uzatılıyor. Anayasa'nın 50'nci maddesinde yer alan dinlenme hakları fiilen ellerinden alınıyor. Bunları söylerken sektörün ihtiyaçlarını gözeten bir pozisyonda bulunmuyoruz. Gerçekten böyle bir düzenlemeye ihtiyaç varsa bu düzenleme için hazırlık süreci işçilerle, sendikalarla, sektörün tüm paydaşlarıyla birlikte yürütülmelidir. Düzenlemenin en başta gözetileceği şey iş sağlığı ve güvenliği ile dinlenme hakkı olmalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu kanun teklifinin birinci bölümünde düzenlenen bir başka konu Millî Parklar Döner Sermayeli İşletmeleridir. Bu düzenleme doğal varlıklarımızı daha fazla ticarileştirme ve sermayenin insafına terk etme riski taşımaktadır. Kaldı ki millî park ilanları sanki doğayı koruyormuş gibi görünebilir fakat çoğu zaman başka amaçlara hizmet edebiliyor. Örneğin Hakkâri'de millî park ilan edilen bölge "koruma" adı altında izole edilmiş ve bölge halkına neredeyse tamamen kapatılmıştır. Daha önce bu bölgelerde başta hayvancılık olmak üzere çeşitli ekonomik faaliyetlerde bulunan köylüler bu imkânlardan yoksun bırakılmıştır. Köylülere yasaklanan bölgeler sermayeye sonuna kadar açılıyor, Hakkâri'nin doğasını tahrip eden madencilik faaliyetleri ise teşvik ediliyor. Bu uygulamalara başta Hakkâri olmak üzere Kürt illeri yabancı değildir, hatta standart uygulamalardır. Birçok kentin kırsal bölgeleri, meralar, tarım alanları, akarsu vadileri ve daha birçok alan güvenlik gerekçesiyle on yıllar boyunca bölge halkına kapatıldı. Bu yasakların bir sonucu olarak kırsal bölgelerde yaşayan insanlar zorunlu göçe maruz bırakıldı. Köy boşaltmalar olarak da bilinen süreçten milyonlarca insan olumsuz etkilendi. İnsanlar evini, bahçesini, tarlasını, her şeyini geride bırakıp çıkmak durumunda kaldı. En çok da ninelerinden, dedelerinden miras kalan köylerini, hatıralarını bırakmak zorunda kalmanın acısını yaşadılar. Artık insanlarımızın kendi toprağına, kendi köyüne dönme iradesini konuşmanın zamanı gelmiştir. Bugün insanlarımız Hakkâri'de, Bingöl'de, Diyarbakır'da, Van'da, Siirt'te ve bölgenin dört bir yanında köylerine dönmek, yeniden üretmek, kendi köylerini yeniden inşa ederek yaşamak istiyorlar. Ancak şu anda ne yazık ki köylere dönüşün hukuki, siyasal ve ekonomik koşulları mevcut değildir. Köylerinden zorla göç ettirilen insanların mülkiyet hakları hiçe sayılmış, yüzyıllar boyunca yaşadıkları evler, işledikleri topraklar, hayvanlarını otlattıkları meralar bir günde ellerinden alınmıştır. Kendi evine, toprağına dönmek isteyen köylü ciddi hukuki engellerle karşılaşmaktadır. Köye dönüşlerin önündeki en önemli engellerden biri de ekonomik nedenlerdir. Bugün bölgenin birçok yerinde insanlar köylerine dönmek isteseler bile orada

geçimlerini sağlamaları neredeyse imkânsız hâle gelmiştir. Bildiğiniz gibi, köylerdeki temel ekonomik faaliyetler tarım ve hayvancılıktır. Bölgedeki köylerin büyük bir kısmı hem tarım hem de hayvancılık bakımından oldukça elverişli olmasına rağmen, çatışmalar nedeniyle bu faaliyetleri yürütmek neredeyse imkânsızdır. Uygulanan güvenlikçi politikalar nedeniyle insanlar tarlalarına ve bahçelerine ulaşamıyor, böylece tarımsal faaliyetler fiilen olanaksız hâle geliyor. Kısacası, Kürt köylülerinin büyük bir bölümü için süreklileşmiş bir olağanüstü hal rejimi devam ediyor.

Değerli milletvekilleri, Hakkâri’de güvenlik gerekçesiyle onlarca köy boşaltıldı. İnsanlar yıllarca kendi köylerine dönmek için taleplerini resmî olarak kurumlara iletiler. Bu taleplere karşı, köylerine geri dönmeye çalışan köylülere cüzi miktarda tazminatlar ödenerek bu yasaklar sürdürüldü. Belirli bir tarihe kadar olan tazminatlar ödense de sonraki onlarca yılın tazminatları ise hâlâ halka ödenmedi. Hakkâri köyleri tarım, hayvancılık, arıcılık, yayla turizmi, doğa sporları ve daha birçok konuda oldukça elverişli koşullara sahiptir. Bu yüksek ekonomik potansiyel yıllarca güvenlikçi ve ayrımcı politikalara ne yazık ki kurban edildi. Hepinizin bildiği gibi çok önemli günlerden geçiyoruz ve tarihî bir barışın da şafağındayız. Bu tarihî barışa ulaşabilmenin yolu, geçmiş acılarla yüzleşmekten, adil şekilde helalleşmekten ve bazı kayıpları telafi etmekten geçiyor. Kuşkusuz ki bu memleketin en acil ihtiyacı demokrasi ve özgürlüktür. Bunun yanı sıra, köylerinden göç ettirilmiş insanların geri dönüşü geçmiş kayıpların telafisi bakımından önemli bir adım olacaktır. Bu bağlamda, köylerine dönmek isteyen vatandaşların önündeki her türlü engel kaldırılmalıdır. Zorla yerinden edilen köylülerin kayıpları telafi edilmeli, zararları tazmin edilmelidir. Tarım ve hayvancılığın rehabilite edilmesi ve yeniden canlandırılması için her türlü destek ve teşvik mekanizması hayata geçirilmelidir.

Bu temennilerle sözlerime son veriyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Parlak, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Çanakkale Milletvekili Özgür Ceylan’a ait.

Sayın Ceylan, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ÖZGÜR CEYLAN (Çanakkale) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerimin başında, 6 Temmuz tarihinde Pençe-Kilit Operasyonu’nda kaybettiğimiz şehitlerimizi ve diğer tüm şehitlerimizi minnetle anarak başlıyorum. Bu operasyonda şehit olan askerlerimizin bu metan gazından zehirlenme meselesinin araştırılması gerektiğini tekrarlıyorum. Burada pek çok konu var açıklığa kavuşturulması gereken, bu konuda Meclisin bir araştırma komisyonu kurarak bir an önce bu konuda açıklığa kavuşturulması gereken yerlerin açıklanması gerektiğine inanıyorum.

Evet, görüşmekte olduğumuz torba kanun teklifinde Millî Savunma Bakanlığını ilgilendiren 3 adet kanun maddesi mevcut. Maalesef ki bu kanun maddeleri yine Millî Savunma Komisyonunda görüşülmeden apar topar Plan ve Bütçe Komisyonuna getirilerek görüşülüyor. Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesi demek, bu konuda uzmanlığı olan Millî Savunma Komisyonunun uzmanlığından faydalanmamak demek. Kötü yönetim anlayışınız hem Türkiye’de olduğu gibi hem de Meclis yönetiminde de maalesef kendini gösteriyor ama bunun bedelini bizim ülkemiz, bizim milletimiz ödüyor ve maalesef ki bu bize acı veriyor. (CHP sıralarından alkışlar)

Evet, teklifin 1’inci maddesinde özellikle bahsetmek istediğim husus muharipliğin kalkması. Eğer bu madde geçerse Deniz ve Hava Kuvvetlerinde hiç gemi kullanmamış, hiç pilot olmamış komutanlarımız kuvvet komutanı olabilecekler. Bu, onun yolunu açan bir madde. Her ne kadar bu, Yüksek Askeri Şûra kararına bağlı olsa da bunun önüne geçecek herhangi bir engel yok çünkü Yüksek Askeri Şûrada yaptığınız değişikliklerle şu an Yüksek Askeri Şûra sivillerin hâkim olduğu, siyasetin hâkim olduğu bir hâle geldi. Bundan yola çıkarak da buradaki kuvvet komutanlığının yolunun açılmasının yani hiç gemi kullanmamış bir Deniz

Kuvvetleri Komutanının olması, hiç pilotluk yapmamış bir Hava Kuvvetleri Komutanının olmasının önünü açıyorsunuz. Maddenin gerekçesinde de Hava Kuvvetlerinde İHA, SİHA gibi kullanılan operasyonel teknikler ve onlara yönelik yöntemlerle ilgili komutanların önünü açmak olarak gösteriyorsunuz ama şunu bilin ki Hava Kuvvetlerinin silahı kesinlikle uçaklarımızdır, Deniz Kuvvetlerinin de gemilerdir. Bunları kullanmadan kuvvet komutanlığı yapmak bence kesinlikle -bir yanı eksik olacak- liyakatsizliğe yol açacak bir durumdur, bundan acilen vazgeçilmelidir.

2'nci maddede de kuvvet komutanlığı yaşının, emeklilik yaşının 67'den 72'ye çıkarılması söz konusu. Bunu daha önce, geçen dönemde Genelkurmay Başkanı olan -o zaman ki- Yaşar Güler için, onun devam edebilmesi için yapmıştık. Şimdi de yine bir kişiye özel, Deniz Kuvvetleri Komutanının devam edebilmesi için Cumhurbaşkanına bir yetki veriyoruz, 67'den 72'ye çıkarıyoruz.

Değerli arkadaşlar, bakın, orduda kişiye özel böyle uygulamalar yaparsanız orduyu mahvedersiniz. Kişiye özel bir ordu anlayışı olmaz; ordu, bu milletin ordusudur. Bu şekilde davranırsanız liyakatsiz kadroların kadroya gelmesinin, parti aidiyeti güden kadroların yükselmesinin önünü açacaksınız, sizin niyetiniz bu. Oradaki gerekçede demişsiniz ki: “Bizim terörle olan mücadelemiz akamete uğramasın.” Terörle mücadele eğer bir kişiyle akamete uğrayacaksa o zaman çok ciddi sorunlarımız var demektir. Buradaki yaptığınız düzenleme bir kişiye dayalı bir düzenlemedir, asla kabul edilemez; demokratik, laik bir cumhuriyette bu uygulama olmaz; bu, ancak saray özentisi sultanlara layık bir yetkidir, bundan da hemen vazgeçilmelidir. (CHP sıralarından alkışlar)

3'üncü maddede de kurmaylığı kaldırıyorsunuz. Her ne kadar “Kalkmıyor, eskisine göre çok daha önemli olacak.” gibi ifadeler gelse de şu an yapılanla kurmay olmadan ilerlemenin, general olmanın yolunu açıyorsunuz. Eski şartlarda kurmay olma şartı vardı, kurmaylık eğitimi alma şartı vardı. Gerekçede, orada yazmayan gerekçedeki sayın komutanımızın ifadesiyle “Ya, 15 Temmuzdan sonra kurmay subaylar arasından öyle bir FETÖ'cü çıktı ki şu an yükseltecek kurmay subay bulamıyoruz, onun için bunu getiriyoruz, kurmay subay olmayanların da önünü açıyoruz.”

Değerli arkadaşlar, bunu yapamazsınız. Bu, ordunun genetiğiyle oynamaktır; bu, yüzlerce yıllık ordu geleneğini tersine çevirmektir. Kurmay olmadan yükselmenin önünü açarsanız her şeyin önünü açarsınız. Bu da tamamen AKP ordusu yaratmanın, orduda siyasallaşmanın önünü açmanın bir yoludur. Kurmay olmak kesinlikle şarttır. Bu yıl yoksa bundan sonraki süreçte bununla ilgili gerekli çalışmalar yapılmalı, gerekli eğitimler verilerek hızla bizim personelimize bu yetkiler kazandırılmalıdır, daha sonrasında onların önündeki imkânlar sağlanmalıdır ama asla kurmay eğitiminden vazgeçilmemelidir, yerine konacak herhangi bir şey olmamalıdır. Adım adım kurmaylıktan vazgeçmenin bir yolunu bu olarak düşünüyorsanız çok yanılıyorsunuz. Bu şekilde yaparsak yarın öbür gün TSK'de çok büyük sorunlarla karşılaşacağız.

TSK'nin, bakın, çok önemli sorunları var aslında. Bizim bu sorunları konuşmamız gerekirken her gün getirdiğimiz MSB düzenlemeleriyle, yaptığımız çalışmalarla maalesef ki ordunun genetiğiyle oynayıp parti ordusu yaratma yolunda hızla ilerliyoruz. Aslında çözülmesi gereken çok önemli kurumsal sorunlar var: Askerî hastaneler. Söyleye söyleye dilimizde tüy bitti; en son yaşadığımız şehitlerimizde, kaybımızda da gördük. Askerî hastaneler de hemen açılmalıdır. Ordu cerrahlığı ayrı bir konudur. Ordunun doktorları operasyoneldir, o timin içerisinde, hemen anında müdahale ederek orada şehit sayımızın azalmasını sağlayacaktır. Gelin, şu inadinızdan vazgeçin, GATA'yı tekrar açın, askerî hastaneleri tekrardan açın.

Askerî yargı sistemi... Şu anki sistemde maalesef ki sivillere askeri yargılatmaktasınız. Bizim hep söylediğimiz şey şudur: Askerlik başı başına bir gelenektir, bir yaşam biçimidir. Sivillerin askeri yargıladığı bir sistem sağlıklı değildir; anlayamayacaktır, kesinlikle doğru bir yargılama olmayacaktır. Bunun yerine özel mahkemeler, uzmanlaşmış mahkemeler, ihtisas mahkemeleri yoluyla da bunu çözebilirsiniz; bununla ilgili çalışma yapılmalıdır.

Askerî eğitim sistemiyle ilgili de birkaç şey söylemek istiyorum. Askerî eğitim sisteminde öyle bir düzenleme yaptınız ki şu anda operasyonel öğrencilerin, askerî öğrencilerin sahayla ilgisi kalmadı, tamamen akademik bir çalışmaya odaklanan bir eğitim sistemini hedeflediniz ama bu şekilde yaparsanız ileride çok büyük zafiyetler doğacak çünkü askerlik bir bütündür, saha tecrübesi ile eğitimin beraber olması gereklidir, bunların beraber yürütülmesi gereklidir. Özellikle bu üç konuya çok temel konular oldukları için dikkat çekmek istiyorum.

Personelin özlük sorunları var. Bakın, astsubaylarımız geçim sıkıntısı çekiyorlar. Bu astsubaylarımızın tazminatları, kıdem tazminatları bir an önce verilmelidir. Bu insanlar açık sınırının altında ek iş yaparak geçinmek zorunda kalıyorlar.

Uzman çavuşlarımız... Uzman çavuşlarımız şu anda atama bekliyorlar, sözleşmeli erlerimiz atama bekliyorlar. Maalesef ki bunları hâlâ atayamadık, bu çocuklar perişan; bunlara uygun kadrolar bir an önce açılmalı ve bu kadrolara gereken atamalar yapılmalıdır.

Evet, bunların hepsi dururken biz maalesef ki bir tek kişiye yönelik düzenlemelerle, ordunun siyasallaşmasıyla ilgili yasa tekliflerini görüşüyoruz. Her gün üstüne koyduğumuz maddelerle de bunun önünü açacak düzenlemeler yapıyoruz. Gelin, vazgeçin; ordunun genetiğiyle oynamaktan vazgeçin.

Bakın, TSK'yi yönetemiyorsunuz, aynı şekilde ülkeyi de yönetemiyorsunuz. Ülkemizde de emeklimiz geçim sıkıntısı içerisinde; çiftçimiz zor durumda, üretmiyor; memurumuz aldığı maaştan memnun değil. Bakın, her tarafta şu anda büyük bir umutsuzluk var.

Bir de bunun üzerine seçimi kaybetme korkusuyla yaptığınız hukuksuz uygulamalar var. Bizim belediye başkanlarımıza, Cumhurbaşkanlığı adayımıza yaptığınız bu hukuksuz uygulamalar kamu nezdinde hiçbir karşılık görmüyor. Bu tamamen bir vicdansızlıktır. Sizin hapiste yatırdığınız her masum başkanımız, her masum personelimiz inan ki yarın öbür gün sizden ahirette de hesap soracaktır, sandık geldiğinde de hesap soracaktır. Bu yaptığınız çok yanlış. Bu insanların aileleriyle, gelecekleriyle oynuyorsunuz. Bizim belediye başkanlarımızın da Cumhurbaşkanlığı adayımızın da veremeyeceği hiçbir hesap yok. Tutuksuz yargılama esas olmalıdır. Onları içeri atarak sahte tanıklarla, ürettiğiniz sahte ihbarlarla, sahte ifadelerle maalesef ki hüküm kurmaya çalışıyorsunuz ve iktidarınızı devam ettirmeye çalışıyorsunuz. Bir kişi için, yalnızca Recep Tayyip Erdoğan için bu ülkenin geleceğini maalesef ki çok büyük bir ateşe atıyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Ceylan, lütfen tamamlayın.

ÖZGÜR CEYLAN (Devamla) - Bundan hemen vazgeçin, bir an önce sandığı getirin; göreceksiniz ki ilk sandıkta bizler Türkiye'nin ve gençlerimizin önünü açacağız.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Ceylan, teşekkür ediyorum.

Şahısları adına ilk söz Antalya Milletvekili Aykut Kaya'ya ait.

Sayın Kaya, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

AYKUT KAYA (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulumuzu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Yine bir torba kanun teklifiyle karşı karşıyayız ancak bu teklifte yasama usulüne uymayan bir husus doğrudan dikkat çekiyor. Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu ile Millî Savunma Komisyonunu doğrudan ilgilendiren düzenlemeler bu komisyonlara gitmeden doğrudan Plan ve Bütçe Komisyonunda geçirilmeye çalışılıyor. Torba yasanın kendisi zaten Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışma prensiplerine aykırı bir süreç ama bu kadarı da “Artık komisyonların da bir önemi yok.” mesajı taşımakta. Bu süreci böyle sürdürme niyetiniz varsa peşinen “Tüm komisyonları kapatalım.” teklifinde bulunun; zaten koskoca Türkiye Büyük Millet Meclisini torba bazlı mevzuat makinesine çevirdiniz. Bu

durum, kabul edilebilir bir durum değil sayın milletvekilleri ancak en az bunun kadar kabul edilebilir olmayan diğer bir husus, teklifin 18'inci maddesinde yer alan emekli aylığı düzenlemesidir. “Yılın ilk ayında kümülatif enflasyon yüzde 16,67 geldi ve biz de bu ölçüde en düşük emekli aylığını artırdık.” demek “Zaten bu emekliler verdiğimiz aylıkla yetiniyordu ve biz de onların satın alma gücünü koruduk.” demektir.

Komisyonla verilen bilgiye göre 4 milyon 11 bin vatandaşımızdan bahsediyoruz. Dünya Bankası verilerine göre bu sayıdan daha az nüfusu olan 89 ülke var ve sizin aylık artış teklifinizden “Bu kadar vatandaşımızı açlıkla, sefaletle imtihan etmeye devam edeceğiz.” demekten başka bir anlam çıkmıyor. 14.469 TL olan en düşük emekli aylığı 16.881 TL'ye çıkacakmış. Yahu elinizi vicdanınıza koyun ve bir düşünün, “16.881 TL'yle bir insan nasıl geçinir?” diye bir muhakeme yapın.

BETAM'ın bir ilan sitesindeki verileri kullanarak yaptığı analize göre Mayıs 2025 itibarıyla ülkedeki ortalama kiralık konut ilan metrekare fiyatı 225,5 TL yani sözde zam yaptığınız en düşük emekli aylığı zamlı hâliyle bile 75 metrekare konutu kiralamaya yetmemekte. TÜİK verileri de “Haziran 2022'den Haziran 2025'e konut kiralaları 7,2 katına çıktı.” diyor ama sizin bu teklifinizle aynı dönemde en düşük emekli aylığı 3,74 katına çıkmış olacak.

Sadece kira değil elbette mesele. Bakınız, TÜRK-İŞ'in açlık sınırı çalışmasına göre Haziran 2025 itibarıyla dengeli şekilde beslenmek için yapılması gereken gıda harcaması yetişkin bir erkek için 7.759, yetişkin bir kadın için ise 6.460 TL yani karı-koca, tek emekli aylığıyla geçinmek isteyen bir hanenin sadece dengeli beslenmek için ihtiyaç duyduğu gelir 14.219 TL.

Şimdi tüm bu veriler yokmuş gibi karşınıza bu teklifle gelmenizin gerekçesi nedir? Gayeniz vatandaşla alay etmek mi yoksa bu verilerden de hanelerin durumundan da bihaber misiniz; emin olamıyoruz artık zira her ikisi de mümkün geliyor bana.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisi olarak uzun zamandır en düşük emekli aylığının asgari ücret seviyesine çıkarılmasını talep ediyoruz ve talep etmeye devam edeceğiz. Ülkemizde 2015'e kadar en düşük emekli aylığı asgari ücretin üzerindeydi ve merkezî yönetim bütçesi batmadı, bu yüzden bütçeyi bahane etmek bana biraz tuhaf geliyor. Bir de “Bütçe ne için kullanılır? SGK'nin gelirleri ne içindir?” sorularını sormamız gerekmez mi? Doğrudan 4 milyondan fazla, dolaylı yoldan 10 milyon vatandaşımızın refahını artıracak aksiyonlar için değil midir bütçe gelirleri?

Bakın, bugün KİT Komisyonunda Ziraat Bankasını konuştuk ve 80 milyar TL'den fazla görev zararı yazdığını konuştuk. Sayın milletvekilleri, Ziraat Bankasına geçen sene 80 milyar TL'den fazla transfer yapmakta bir sorun görmeyen yönetim ile tüm emeklilere verilecek yeni zammın maliyetinin 40 milyar TL olmasını sorun eden yönetim ne yazık ki aynı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kaya, lütfen tamamlayın.

AYKUT KAYA (Devamla) - Ülkemizde yirmi üç yıldır bir öncelik verme sorunu var ve emeklinin, seçim dönemi dışında öncelik listesinde bugüne kadar ne yazık ki yeri olmadı.

Genel Kurulumuzu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kaya, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, birinci bölüm üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi birinci bölümde yer alan maddeleri, varsa o madde üzerindeki önerge işlemlerini yaptıktan sonra ayrı ayrı oylarınıza sunacağım.

1'inci madde üzerinde 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

İlk 3 önerge aynı mahiyette olduğundan birlikte işleme alıyorum ve aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 217 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mehmet Emin Ekmen

Selçuk Özdağ

Mustafa Kaya

Mersin

Muğla

İstanbul

Mehmet Atmaca

Necmettin Çalışkan

Mustafa Bilici

Bursa

Hatay

İzmir

Aynı mahiyetteki diğer önerenin imza sahipleri:

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu

Erhan Usta

Ayyüce Türkeş Taş

İstanbul

Samsun

Adana

Yüksel Arslan

Metin Ergun

Lütfü Türkkan

Ankara

Muğla

Kocaeli

Aynı mahiyetteki diğer önerenin imza sahipleri:

Rahmi Aşkın Türeli

Cevdet Akay

Ömer Fethi Gürer

İzmir

Karabük

Niğde

İsmet Güneşhan

Mehmet Tahtasız

Nimet Özdemir

Çanakkale

Çorum

İstanbul

İzzet Akbulut

Aliye Timisi Ersever

Aykut Kaya

Burdur

Ankara

Antalya

Sibel Suiçmez

Nail Çiler

Trabzon

Kocaeli

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Katılmıyoruz

Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk söz Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'a ait.

Sayın Çalışkan, buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan yasanın hayırlara vesile olmasını diliyorum. Ne yasası görüştüğümüzü bilmiyoruz; yasayı açınca 8-10 bakanlıkla ilgili bir kanun var ama ilk maddesi generallerin terfi süresi, bekleme süresiyle ilgili. Muhtemelen yasayı açan birisi askerî kanun okuduğunu zannedecek, gerisine de bakmayacak. Muhtemelen de yasayı hazırlayanlar utanç verici, yüz kızartıcı suç işlediklerini anladıklarından, milletimizin saygı duyduğu bir kurum olarak Türk Silahlı Kuvvetleriyle ilgili bir maddeyi ön plana çıkararak onu âdeta suç ortağı etmek, sis perdesi yapmak istemiş.

Burada esasen pek çok problemle beraber emeklinin durumunun içler acısı olduğu, emekli zammını görüştüğümüz ortada. Millet de zannedecek ki gerçekten ahım şahım bir zam veriliyor. İnsanımız zannedecek ki: "Acaba Hükûmet bugüne kadar biz emeklilere yaptığı yanlışı anladı, feryadımızı duydu, bir çözüm mü buluyor?" Oysa getirilen zam, bir dedenin torununa harçlık olarak vereceği kadar az.

Hani derler ya "Gölge etme, başka ihsan istemez." diye; AK PARTİ iktidara geldiğinde emeklinin asgari maaşı asgari ücretin yüzde 146'sıydı, bugün ise yüzde 65'i yani hiç dokunulmamış olsaydı bugün en düşük emeklinin aldığı maaş en az 35 bin liraydı ama bugün 14 bin liranın üzerine 2 bin lira gibi çok komik, çok cüzi bir rakam getiriliyor. Burada esasen sorgulanması gereken bu yaklaşımdır. Maalesef ki bu millete, bu devlete kırk yıl, elli yıl hizmet etmiş bir insan, artık ömrünün son döneminde huzur içerisinde istirahat etmesi gerekirken, torunlarıyla vakit geçirmesi gerekirken âdeta dışlanmış bir hayatla karşı karşıya. Bugün toplumda büyüklerimiz "Emekliyiz." demeye utanıyor, artık emeklilik utanılacak bir kavram hâline geldi.

Bununla beraber, yasa teklifinin 1'inci maddesi askerlerin terfi süresiyle ilgili. Geçtiğimiz ayki yasada rütbelerin uzama ve kısalma süresinin Sayın Cumhurbaşkanına ait olduğu belirtildi; hangi akla hizmet yapıldı, bilemiyoruz. Bugün de muhtemelen orada fazla tepki görülmediği için ikinci bir yönde askeriyedeki disiplini, hiyerarşiyi, yeteneği, liyakati bozmak üzere yeni bir sistem geliştiriliyor.

Bilelim ki askeriyenin temel özelliklerinden biri eğitim. İşte, eğitim olmadığı zaman, 12 askerimizin şehit olduğu bir günü yaşıyoruz. Gönül isterdi ki 12 şehidimizin taziye çadırlarının hâlen durduğu bir günde burada generallerin kaç yaşında emekli olacağını konuşmayalım. Gönül isterdi ki o şehit erlerden birisinin vasiyetini yerine getirelim. Ne demişti? “Eğer ben şehit olursam sözleşmeli erlere sahip çıkılsın.” demişti. AK PARTİ’li vekillere sesleniyorum: Şehidimize saygı duyalım. İşte, bugün bu yasa teklifinin içerisinde pekâlâ bir ek önergeyle, bir maddeyle bunu geçirebilirsiniz; burada buna kimse itiraz da etmez. Bir insanı 23 yaşında askere aldınız, 30 yaşına kadar hayatının en verimli çağını bu millete hizmetle geçirdi, 30 yaşında kapı önüne koyuyorsunuz. Bir insana yaşı itibarıyla yapılabilecek en büyük kötülük budur; en verimli çağını al, kullan; sonrasında, âdeta istismar edercesine kapı önüne at. Bunu, gayet basit bir şekilde, çok basit bir düzenlemeyle yedi yıllık sözleşmeli erlerin başka kamu kurumuna geçişine izin... Gayet basit; hodri meydan, samimiyiseniz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Çalışkan, lütfen tamamlayın.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Gerçekten, bu noktada samimiyet sınavıyla karşı karşıyayız. Bugün, hâlen vakit geçmiş değil; bunu çözelim.

Gerçekten, bir başka ilginç taraf da şu, dikkatinizi muhakkak çekiyor: Bütün yasalar, sadece bakanlıkların üst düzey bürokratlarının özlük haklarını düzeltmeye yönelik; hiçbir kurumda altta çalışan düz memurun, alt derecelilerin problemiyle kimse uğraşmıyor ama bakıyorsunuz ki tepelerde kim var, tepelerle ilgili uğraş yapılıyor. Burada AK PARTİ’li arkadaşların -çok kandırılmışlıkları var, çok aldatılmışlıkları var- bugün “Bu yasayı bu hâliyle getirelim.” deyip yarın da yeni bir aldatmayla karşı karşıya olduğunda nasıl bir felaketle karşı karşıya kalacağımızı da hatırlatmak isterim.

Şehitlerimize rahmet dilerken sözleşmeli erlerle ilgili bir hükmün getirilmesini diliyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Çalışkan, teşekkür ediyorum.

Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci söz Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan’a ait.

Sayın Türkkan, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Necmettin Bey’in söylediği gibi, 12 şehidin olduğu, onların hâlâ taziye çadırlarının bulunduğu bir dönemde biz generallerin ne kadar daha çok görev yapacaklarını konuşuyoruz. O şehitler de herhâlde oralardan bizi seyrediyorlardı, sizlere de selam ediyorlardı. Bizler onlara dua ediyoruz, onlar da size selam ediyordu.

Şimdi, bir kere, bu kanun yapma tekniği o kadar değişti ki -Mehmet Muş var, şu anda Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanı- Mehmet Bey daha önce Grup Başkan Vekili olduğu zaman herhangi bir kanun Meclise geldiğinde, komisyona giderken bütün parti gruplarını ziyaret ederdi, kanunu götürürdü “Bu konuda eksik, fazla gördüğünüz veya tavsiyeleriniz varsa bize bildirin.” derdi. Gruplar da kendi aralarında çalışırlardı; bu kanunla ilgili eksikleri, fazlaları veya yanlış gördüklerini söylerlerdi. Söylerlerdi ve şimdiki gibi saçma sapan hatalar yapılmazdı. 8’inci madde, o mülga 35’inci maddeye düzenleme getiriyor. Arkadaş, bu madde iki hafta önce zaten değiştirilmiş, bir hafta önce Resmî Gazete’de yayınlanmış ve yürürlükten kaldırılmış. Siz neye istinaden 35’inci maddeye atıfta bulunuyorsunuz anlamak mümkün değil. Daha önce, yine 17’nci maddenin onuncu fıkrası vardı LPG ticaretine yönelik; onda da aynı şey oldu. Bir de niye bu kanun teklifi Bütçe Plan ve Bütçe Komisyonuna gidiyor? Millî Savunma Bakanlığının komisyonu var, Millî Savunma Komisyonu var; Hulusi Akar Paşa’ya güvenmiyor musunuz, Hulusi Akar Paşa bu kanuna bakamaz mıydı?

Yani Mehmet Muş, Hulusi Akar'dan daha mı iyi biliyor Milli Savunma Bakanlığının ihtiyaçlarını? Böyle garip bir şey olur mu? Sayın Paşa'ya yazık. Ayıp etmişsiniz bence, vallahi ayıp etmişsiniz. Burada Hulusi Akar'ın hakkını savunmak da bana düştü gördüğünüz gibi.

Bu Türk ordusu milattan önce 209 yılında kurulmuş Büyük Hun İmparatoru Mete Han tarafından. O günden bugüne gelen Türk ordusunda bu kadar kişisel atamalar, kişisel kayırmalar hiçbir dönemde olmadı, yapılmadı. 15 Temmuzda başladı bu, 15 Temmuzla beraber bütün düzen bozuldu hatta 15 Temmuzdan önce Ergenekon soruşturmaları sırasında birilerinin yolu açılın diye... Benim arkadaşım var, mahalle arkadaşım Korgeneral Korkut Özarslan. Korkut Özarslan şu anda komuta kademesinde olabilirdi; adamı hapse attınız, çürüttünüz, sağlığını yok ettiniz.

Nihayetinde bu noktaya getirdiniz Türk ordusunu; Türk ordusunu rezil ettiniz, Türk ordusunu güçsüz yaptınız, Türk ordusunu itibarsız kıldınız. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) Türk ordusu bu coğrafyada çok önemli bir yere sahip, bu kadar oynamaya gelmez. Bakın, önümüzde Balkan Savaşı diye bir örnek var. Balkan Savaşı'nda da Türk ordusunda bu kadar siyasetle ilişkili, liyakat değil sadakat aranarak yapılan komuta kademeleri atamalarından sonra Balkan bozgununu yedik. Hani diyorsunuz ya siz "1915 tehcir, soykırım." diye, soykırımın aslı Balkan Savaşı'nda olmuştur.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Aynen.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Devamlı) - 1,5 milyon Türk'ün 1 milyon 100 bini Balkanlarda, Yunanistan'da, Makedonya'da, Kosova'da, Bulgaristan'da, göç yollarında soğuktan, hastalıktan kırılmıştır, katledilmiştir. Bununla kalmamıştır; sadece Makedonya gitmemiş, sadece Kosova gitmemiş, sadece Yunanistan gitmemiş, sadece Bulgaristan gitmemiş, Türk ordusunun bu mağlubiyetiyle beraber bir imparatorluk çökmüştür. İşte yaptığınız bu işlerin zafiyetle getireceği nokta budur. Sadece "72 yaşında bir paşaya görev verelim." diye kişiye özel kanun çıkarttığınız zaman Türkiye'nin altına dinamit koyuyorsunuz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Türkkan, teşekkür ediyorum.

Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde diğer söz talebi Kocaeli Milletvekili Nail Çiler'e ait.

Sayın Çiler, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

NAİL ÇİLER (Kocaeli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi gecenin bu saatinde sevgi, saygıyla selamlıyorum.

Evet, ben de 12 şehidimize Allah'tan rahmet diliyorum; ruhları şad olsun, mekânları cennet olsun.

Bugün demokrasiye değil halkın iradesine ipotek koydunuz. Sadece biz konuşmuyoruz; adalet, demokrasi, halk iradesi ses veriyor. Seçilmiş belediye başkanlarının tutuklu olması vicdani bir meseledir. Bu ülkede sandık varsa, demokrasi varsa seçilmişlere kelepçe vurulamaz. Halk sandığa gitmiş, tercihini yapmış, yönetme görevini vermiş, başkanlarımız halkın hizmetine koşacakken neden cezaevinde? Biz yargılanmalarına karşı değiliz, bundan da korkmuyoruz. Neden cezaevinde tutuyorsunuz; bu, onları seçen milyonlara haksızlık değil midir, bu mudur demokrasi anlayışınız? Bizim mücadeleimiz, kişilere değil adaletsiz düzene karşıdır. Belediye başkanlarımızı yalnız bırakmadık, bırakmayacağız. (CHP sıralarından alkışlar) Onlar içeride olabilirler, biz dışarıda onların sesi, onların yürekleri ve gücü olmaya devam edeceğiz çünkü halkın iradesi tutsak edilemez. Bu ülkeyi birlikte kurduk, birlikte yöneteceğiz. İçeride olup tutsak olmayan tüm tutsaklara Meclisten selam olsun diyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Bugün görüştüğümüz torba kanun teklifiyle geçen yıla "Emekliler Yılı" demiştik, maalesef emekliler öldü, cenazesini kaldırmak üzereyiz. Değerli milletvekilleri, 14.469 TL olan emekli maaşı 16.881 TL'ye çıkıyor yani 2,5 kilo pirzola parası artışı var burada; maddelerden biri bu. Refah seviyesi yüksek olan ülkelerde bunun için kanun yapmaya gerek kalmaz çünkü asgari ücretten düşük emekli aylığı da olmaz ancak siz, geçtiğimiz yıllarda yaptığınız artışlarda emeklilerimizin kök maaşına zam yapmadınız, onları ezdiniz. Bugünkü resmî oranlarla bazı emeklilerimizin maaşı 100 lira dahi artmayacağı için kanun

yaparak en düşük emekli aylığını da 16.881 TL'ye yükseltiyorsunuz. Bu rakamlar yeterli mi? Tabii ki yeterli değil. Bu ülkede 10 milyonun üzerinde emekli ay sonunu getiremiyor. 16.881 TL'lik maaş bir müjde değil arkadaşlar, yoksulluğun belgesidir. Emeklinin açlığa ve yoksulluğa mahkûm olduğunu herkes biliyor. Kredi kartları patladı, patlamaya da devam ediyor. Borçla borç çeviren bir toplum oluşturduk. Ekonomi programınız çökmek üzere, birkaç ay sonra farklı şeyleri hep birlikte konuşuyor olacağız. Siz bunlara kulağınızı tıkadınız. Emekliye, memura yüzde 15-16 zam yapıp bir gece sonra doğal gaza yüzde 25 zam yapıyorsunuz. Bu nasıl bir anlayış? Emeklilerimiz enflasyon altında ezilmekte, açlık sınırının altında yaşam mücadelesi vermekte. En düşük emekli maaşı en az asgari ücret düzeyine çıkarılmalıdır. Sorumluluk bizde, hukuk ve vicdan gereği bu yanlışlığa hep birlikte “Dur!” demeliyiz.

Değerli milletvekilleri, mesele sadece emekli maaşları değil, Türkiye emeğin ve üretimin değersizleştirildiği bir ekonomik darboğaza sokulmuş durumda. Sanayicimiz üretim yapmakta zorlanıyor, maliyetler sürekli artıyor, finansmana erişim çok zor. Tacir, tüccar ise piyasadaki olumsuzluk nedeniyle yatırım yapamıyor. KOBİ'ler krediye ulaşamıyor, krediye ulaştığında ise yüksek faiz ve kısa vade yüzünden ya yeni bir borca ya da iflasa dönüşüyor. Finansmana erişim olmazsa nasıl yatırım yapılacak? KOBİ'lerin bankalardan kullandığı kredilerin faiz oranından haberinizi var mı? Yüzde 60 seviyesinde. Hangi KOBİ, hangi sanayici, hangi tacir, hangi tüccar bu krediyle ayakta durabilir? Uyguladığımız ekonomi programı tutmadı, tutmuyor. Genç işsizlik yüzde 25, üniversite mezunları ya işsiz ya da asgari ücretle geçinmeye çalışıyor. Umutsuz bir gençlik yarattınız.

Değerli milletvekilleri, bir kentin değeri, sadece metrekaresine göre biçilen fiyatla değil o kentte yaşayan insanların huzuruyla, refahıyla ölçülür. Bugün sizlere Kocaeli'nin emlak değerleri üzerinden yükselen başka gerçeğinden söz etmek istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Çiler, lütfen tamamlayın.

NAİL ÇİLER (Devamla) - Evet, emlak değerleri yükseliyor ama soruyorum: Bu artışın kime faydası var? Kocaeli'de kiralar el yakıyor, fiyatlar uçtu, uçuyor; emlak vergileri yüzde 8 oranında artıyor. Bizim görevimiz sadece sanayiye büyümek değil -tabii ki büyüteceğiz- bir görevimiz de sanayide çalışan insanların insanca yaşayabileceği şehirler inşa etmek. Örneğin, Kocaeli halkı millî gelirden Türkiye ortalamasının 4,2 katı vergi verirken Cengiz Topel Havalimanı neden çalışmıyor?

Buradan yetkililere son çağırımı yapıyorum: Belediye başkanlarımızı rahat bırakın, birlikte sosyal konutlar ve donatı alanları yapmaya devam edelim diyor, hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Çiler, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Aynı mahiyetteki önergeler kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görülmekte olan 217 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinde yer alan “aşağıdaki şekilde” ibaresinin “aşağıdaki biçimde” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Dilan Kunt Ayan

George Aslan

Celal Fırat

Şanlıurfa

Mardin

İstanbul

Çiçek Otlu

Özgül Saki

Zeynep Oduncu Kutevi

İstanbul

İstanbul

Batman

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerenin gerekçesini açıklamak üzere Batman Milletvekili Zeynep Oduncu Kutevi'ne söz veriyorum.

Sayın Oduncu Kutevi, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ (Batman) - Teşekkürler Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, sevgili halklarımız ve her daim barış için mücadele eden sevgili yoldaşlarım; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, bu ülkenin milyonlarca emeklisinin sesi olmak, onların yaşadığı derin acıyı, yoksunluğu ve hayal kırıklığını bu kürsüden anlatmak vicdani bir sorumluluktur. Görüşmekte olduğumuz torba yasa içerisinde en düşük emekli maaşının 16.881 TL'ye çıkarılmasını övünülecek bir icraat gibi sunuyorlar ancak gerçekler öyle değil. Bu düzenleme, milyonlarca emeklimizin yaşadığı derin yoksulluğu hafifletmekten çok uzak bir yerde. İktidar övünerek 2024 yılını "Emekliler Yılı" ilan etmişti ancak gelin görün ki o yıl, emekliler için ne bir bayram ne de bir kutlama yılı olabilmıştır; aksine, emekliler için bu yıl olduğu gibi 2024 yılı da açlığın, yoksulluğun ve çaresizliğin yılı olmuştur.

Türkiye'de yaklaşık 16 milyon emeklimiz var. Bu insanların neredeyse 4 milyonu 14.469 TL gibi komik bir rakamla hayatta kalmaya çalışıyor. Evet, hayatta kalmaya çalışıyor diyorum çünkü bununla bir yaşam kurulamayacağını sizler de çok iyi biliyorsunuz. Bugün Türkiye'nin birçok şehrinde en düşük kira 20 bin TL'den başlıyor, pazar tezgâhlarında fiyatlar uçmuş; marketler, reyonlar ateş pahası; emekliler ise tencerede artık çorba bile kaynatırken hesap kitap yapmak zorunda kalıyor.

Değerli milletvekilleri, bu ülkenin emeklileri yıllarca çalıştılar, ürettiler, onların alın teri bugün Türkiye'nin birçok yerinde gözle görülür bir şekilde ama bugün geldikleri nokta çalışmaya devam etmek zorunda kalmalarına, ağılıkla burun buruna yaşamalarına ve en kötüsü iş cinayetlerinde yaşamalarının son bulmasına sebep oluyor. Bakın, sadece geçen haftalarda 71 yaşındaki bir emekli yurttaşımız inşaatta çalışırken yüksekte düşerek hayatını kaybetti. 75 ve 65 yaşındaki 2 yurttaşımız da maalesef taksi durağında peş peşe kalp krizi geçirerek vefat etti. Burada AKP milletvekilleri yani iktidar vekilleri tabii taksi kullanmıyorlardır, kendilerinin lüks araçları vardır, hiç kullanmıyorlardır ama denk gelmişsinizdir; gerçekten bir taksiye bindiğiniz zaman 75 yaşında, 65 yaşında, emekli olması gereken, torunlarıyla zaman geçirmesi gereken yurttaşlarımız maalesef gecenin bir yarısı taksiye çıkmak zorunda kalıyorlar. Bundan daha vahim bir tablo var: 2024 yılında tam 512 emeklimiz açlık sınırının altında yaşamaya mahkûm edildikleri için hayatta kalma mücadelesi verirken çalıştıkları iş yerlerinde can verdiler. Bakın, bu rakam çok ciddi bir rakam. Tam da iktidarın "Emekliler Yılı" diye övündüğü bir yılda emeklilere reva görülen tablo bu mu? Bu, tarihimize kazınmış en büyük insanlık ayıplarından bir tanesidir diyebiliriz. Dünyanın hiçbir yerinde "emeklilik" kelimesi bu kadar acı, bu kadar ağır bir yoksulluğun manasına gelmemiştir ama bu topraklarda emeklilik bir ceza hâline gelmiştir.

Değerli arkadaşlar, tablo bu kadar vahimken şimdi de karşımızda TÜİK'in masabaşında hazırlanan, halkın gerçek sofrasına hiç uğramamış, ısmarlama enflasyon rakamlarıyla övünen bir anlayış çıkıyor. Hepimiz biliyoruz, TÜİK'in açıkladığı rakamlar emeklinin pazarda elinde filesiyle yaşadığı çaresizliği yansıtmıyor; market raflarında fiyat yangını, kira bedellerinin uçurumunu, tencerede kaynayamayan çorbayı yansıtmıyor. Ama ne yapıyorlar? İşte, bu makyajlı rakamları temel alıp emeklinin maaşına yapılan komik artışı bir lütuf gibi sunuyorlar. Oysa bu rakamlar milyonlarca yaşam mücadelesini görmezden gelen bir aldatmacadan ibarettir.

Biz DEM PARTİ olarak teklifin Komisyon aşamasında asgari ücretin ve en düşük emekli maaşının en azından yoksulluk sınırının yarısına denk gelmesini yani hiç değilse 40 bin TL'ye çıkarılmasını önerdik ama ne oldu? Bu önerge AKP ve MHP oylarıyla reddedildi. Peki, bu kararın anlamı ne?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Oduncu Kutevi, lütfen tamamlayın.

ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ (Devamla) - Tabii ki Başkan.

Bu karar, emeklilere “Hayatınızın son yıllarını huzur içinde geçirin.” demek değil “Ölmezseniz yaşayıp çalışmaya devam edin.” demektir. Bu karar, emekliye “Açlığa, sefalete, umutsuzluğa razı olun.” demektir. Bu tablo, ne yazık ki tesadüf değil tercihlerin bir sonucudur. Kaynak var ama yandaş müteahhitlere, saraylara, şatafata, lükse, lüks araçlara, israfa yani kaynak çok ama emekliye yok, halka yok çünkü siyasi tercihtir bu.

Buradan bir kez daha söylüyorum: Emeklilerin insanca yaşam hakkı kutsaldır, pazarlık konusu yapılamaz. Bizim mücadelemiz kimsenin sadakasına, lütfuna ihtiyaç olmayan bir emeklilik düzeni kurulana kadar devam edecektir. Emeklilerimize “Siz bu ülkenin vicdanısınız.” diyorum ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Oduncu Kutevi, teşekkür ediyorum.

Şimdi önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 1'inci madde kabul edilmiştir.

2'nci madde üzerinde 3 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

İlk 2 önerge aynı mahiyette olduğu için birlikte işleme alıyorum ve aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu

Erhan Usta

Ayyüce Türkeş Taş

İstanbul

Samsun

Adana

Yüksel Arslan

Metin Ergun

Yüksel Selçuk Türkoğlu

Ankara

Muğla

Bursa

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Rahmi Aşkın Türel

Cevdet Akay

Aşkın Genç

İzmir

Karabük

Kayseri

İsmet Güneşan

Ömer Fethi Gürer

Mehmet Tahtasız

Çanakkale

Niğde

Çorum

İzzet Akbulut

Aliye Timisi Ersever

Burdur

Ankara

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk söz Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'na ait.

Sayın Türkoğlu, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKÖĞLU (Bursa) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; bu kanun teklifi hazırlanış biçimiyle de içeriğiyle de hukuk devleti ilkelerine, devlet ciddiyetine, kamu yararına aykırıdır. Liyakatin yerini sadakat almış, yasa yapım süreci bir siyasi mühendisliğe dönüşmüştür. Yıllardır düzeltilmesi gereken kurumsal bozulma, şimdi yasa eliyle kalıcılaştırılmak istenmektedir. Özellikle Türk Silahlı Kuvvetlerine ilişkin yapılan düzenlemeler doğrudan siyasi müdahale anlamı taşımaktadır. Kuvvet komutanlarının yaş haddini 72'ye çıkarmak başta olmak üzere, görevde kalma sürelerini uzatmak sağlıklı bir kurumsal yapı için değil, kişisel planlar için yapılan hesapların ürünüdür. Türk Silahlı Kuvvetleri içinde

bir siyasi imtiyazlılar sınıfı yaratmak son derece yanlıştır. Terfi bekleyen yüzlerce subay, birilerinin yerini koruyabilmesi için asla bekletilemez çünkü bu, kurumsal hiyerarşinin yerle bir olması demektir. Türkiye gibi genç bir nüfusa sahip ülkede orduya yaşlılığı dayatmak ayrıca kabul edilemez. Zaten NATO'nun en yaşlı komuta kademesine sahibiz. Siz şimdi bunu daha da ileriye taşımak mı istiyorsunuz? Buna gerekçe olarak da "tecrübe" diyorsunuz öyle mi? Daha dün dağ gibi evlatlarımızı metan gazına kurban vermek midir tecrübe, şehidimize "drone" çarptı demek midir tecrübe, PKK saldırılarına on üç gün susmak mıdır tecrübe?

Bir başka vahim maddeyle korgeneral ve koramiral olabilmek için kurmaylık şartını kaldırılıyorsunuz çünkü 15 Temmuzdan sonra kurmay subayımız kalmamış, öyle mi? Bunun gerçek sebebi, siz kol kola gezerken FETÖ'nün, kurmay kadroları tasfiye etmesi olmasın sakın? O hâlde kumpas davalarında beraat etmiş, görevine dönememiş subaylarımızı neden göreve çağırmiyorsunuz? Aynı şekilde, 2017'de sakıncasız şekilde emekli ettiğiniz 49 general ve amiralin vebali de hâlen sizin boynunuzdadır.

Bu Meclis oturumunda, keşke, yok ettiğiniz asker hastanelerini, tabip subay ihtiyacını, kurmay yetiştirecek askeri okullarımızı konuşuyor olsaydık; keşke, sözleşmeli erlerimiz, uzman çavuşlarımızın, astsubaylarımızın geçim sıkıntılarını ve çözülmeden, bitmeyen problemlerini konuşuyor olsaydık. Bu düzenlemeler, TSK'yi tek adamın iradesinin vesayeti altına sokmaktır vesselam. Bu teklif, yalnızca orduya değil Türkiye'ye yapılan bir kötülüktür.

Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; bir ülkede demokratik hak ve hürriyetler birer birer ortadan kaldırılıyorsa, hele hele medya susturuluyorsa aslında toplum susturuluyor demektir. Sözcü televizyonunun on gün süreyle karartılması Türk basın tarihine geçen kara bir leke olmuştur. Görüyoruz ki muhalif medyaya verilen gözdağı Halk TV'yle de devam edecek. Bu ibretlik kararlar, en temel anayasal bir hak olan ifade özgürlüğüne yapılmış apaçık bir darbedir. RTÜK artık bağımsız bir kurum değil sarayın sansür kuruludur. Özellikle seçim sürecine girdiğimiz şu günlerde muhalif sesleri kısmak, halkın iradesinden korkmak demektir. Bu kararları alanlar Anayasa'yı açıkça çiğnemektedir ve tarih önünde mutlaka hesap verecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Tamamlayayım.

BAŞKAN - Sayın Türkoğlu, lütfen tamamlayın.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Bilinmelidir ki ekranlar karartılsa da halk gerçekleri tüm çıplaklığıyla zaten görüyor ve not ediyor. İstibdat meraklısı AKP iktidarı Türkiye'yi basın özgürlüğü alanında da vahim bir tabloya taşımıştır. Bu ülkede adaletin kantarı baskı altındadır ve bu süreç, RTÜK kararlarının hukukla değil sarayla alındığını apaçık ortaya koymaktadır. Anayasal sınırların dışında çıkan RTÜK halkın haber alma hürriyetini elinden almıştır; bu, yalnızca bizim değil saygın basın örgütlerinin tamamınca da ifade edilmiştir. Basın özgürlüğüne yapılan apaçık darbeyi buradan kınıyor, Sözcü'yle dayanıştığımızı ilan ediyorum.

Heyeti saygıyla selamlarım. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Türkoğlu, teşekkür ediyorum.

Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci söz Kayseri Milletvekili Aşkın Genç'e ait.

Sayın Genç, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Sayın Başkan, konuşmama başlamadan önce, şehitlerimiz için ülkemiz adına bir Kayseri Milletvekili olarak üzüntülerimi ifade ederek başlamak istiyorum. Şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum, ulusumuza başsağlığı diliyorum.

Dün Kayseri'deydim. Bir şehidimiz de kendi seçim bölgem Kayseri'de hem de kendi ilçem Sarız'daydı. Dün Sarız'ın bir dağ köyünde onu toprağa verdik. Onun yavrularıyla, eşiyle, ailesiyle bir aradaydım, onların acılarını paylaştık. Gerçekten çok büyük bir üzüntü yaşıyorum; bu tip şeylerle şehit

vermek, bu tip eksikliklerle, ihmallerle şehit vermek gerçekten bizleri derinden yaralıyor. Bir Millî Savunma Komisyonu üyesi olarak bu olayın yakinen takipçisi olacağımı ailesine ifade ettim, buradan da sizlerin huzurunda tekrar ifade etmek istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz torba kanunun 2'nci maddesi, Türk Silahlı Kuvvetlerinin kurumsal yapısını yakından ilgilendiren bir düzenlemeyi içeriyor. Bu maddeyle, general ve amirallerin rütbe bekleme süresi uzatılacak, yaş haddi ise 67'den 72'ye kadar çıkarılabilecektir. Üstelik, bu uzatma kararı Cumhurbaşkanının tek taraflı takdir yetkisine bağlanmıştır.

Değerli arkadaşlar, 15 Temmuz sonrası yaşanan yapısal tahribatlardan ders çıkarılacağına, bugün yeni bir siyasi kadrolaşma sürecine ne yazık ki zemin hazırlanıyor. Ordu gibi hiyerarşi ve disiplin temelinde işleyen bir yapıda yaş haddinin bu denli yükseltilmesi sadece kurumsal körlüğe değil emir komuta zincirinin siyasi bağımlılığa açılmasına da ne yazık ki neden olur. Bugün general ve amiral sayısı zaten 327'ye ulaşmış durumda yani kontenjanın çok üzerinde bir kadro şişkinliği var. Şimdi, bir de görev süresi dolanları sistem dışına çıkarmak yerine görevde tutmak için bu madde getiriliyor. Peki, neden? Çünkü bu düzenleme kurumsal bir ihtiyaçtan değil belli kişileri görevde tutma arzusundan doğmuştur. Adrese teslim, kişiye özel bir maddedir. Madde gerekçesinde “tecrübeli kadrolardan daha uzun süre yararlanmak” deniyor. Ancak bu açıklamayı destekleyecek tek bir istatistik yok. Hangi kuvvetlerde, hangi yaş aralığında, ne tür eksiklik var açıklanmış değil. Bilimsel bir ihtiyaç değil kişisel bir tercihin yasalaştırılmasıyla ne yazık ki karşı karşıyayız.

Ayrıca, bu düzenlemeyi Plan ve Bütçe Komisyonunda değil Millî Savunma Komisyonunda görüşmemiz gerekirdi ama belli ki amaç teknik değil siyasi. Biz Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak Türk Silahlı Kuvvetlerinin komuta kademesinin siyasi hesaplarla değil liyakat temelli, şeffaf ve öngörülebilir bir yapıyla yönetilmesi gerektiğini ifade ediyoruz. Bu madde kurumsal yapıdan ziyade kişisel hesaplara ne yazık ki hizmet etmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmamın bu bölümünde, bir süredir yürütülen sistematik bir baskı politikasıyla karşı karşıya olduğumuzu ifade etmek istiyorum. Seçimle kazanamadıkları belediyeleri şimdi yargı sopasıyla ele geçirmeye çalışıyorlar. İstanbul, Antalya, Adıyaman, Adana; bu saydığım yerlerin ortak özelliği hepsinin halktan yüksek destek almış, başarılı projelere imza atmış CHP'li belediye başkanları tarafından yönetiliyor olmasıdır. Zeydan Karalar Adana'nın çehresini değiştirmiştir. Muhittin Böcek Antalya'da halkçı belediyeciliğin en güzel örneklerini sergilemiştir. Abdurrahman Tutdere ise deprem bölgesinde halkla birlikte mücadele ederek Adıyaman halkının gönlünde taht kurmuştur. Şimdi bu isimler siyasi bir operasyonun parçası hâline getirilmek isteniyor çünkü iktidar seçimle kazanamadığı belediyeleri yargı sopasıyla ele geçirme peşinde. Bu artık bireysel değil sistematik bir uygulamadır. Cumhuriyet Halk Partisi olarak biz bunun adını koyuyoruz: “Yargı eliyle irade gasbı.” Belediye başkanlarımız hakkında açılan bu soruşturmaların büyük bölümü 31 Marttan hemen sonra devreye sokuldu çünkü bu iktidar Cumhuriyet Halk Partisinin 1'inci parti olmasını içine sindiremiyor, halkın iradesini cezalandırmak istiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Genç, lütfen tamamlayın.

AŞKIN GENÇ (Devamla) - Seçim sandığında kaybedenlerin yargı üzerinden intikam alma çabasıdır bu ama açıkça söylüyorum: Bu ülkenin belediye başkanlarını değil milletin iradesini yargılıyorsunuz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; demokrasi sadece sandık günü oy atmak değildir, demokrasi halkın seçtiğine saygı göstermektir. Bu saygı gösterilmediği sürece Türkiye demokratik bir hukuk devleti ne yazık ki olamaz. Biz bu kumpas siyasetini de bunun arkasındaki niyeti de gayet iyi biliyoruz. Cumhuriyet Halk Partisi olarak bu düzeni asla kabul etmiyoruz, etmeyeceğiz. Belediye başkanlarımız yalnız değildir, biz onların yanındayız ve halk eninde sonunda sandıkta bu adaletsizliğin hesabını bir kez daha iktidardan soracaktır diyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Genç, teşekkür ediyorum.

Şimdi aynı mahiyetteki önermeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Aynı mahiyetteki önermeler kabul edilmemiştir.

Diğer önermeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 217 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinde yer alan "aşağıdaki" ibaresinin "aşağıda yer alan" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Dilan Kunt Ayan

George Aslan

Çiçek Otlı

Şanlıurfa

Mardin

İstanbul

Celal Fırat

Özgül Saki

Beritan Güneş Altın

İstanbul

İstanbul

Mardin

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerenin gerekçesini açıklamak üzere Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın'a söz veriyorum.

Sayın Güneş Altın, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Ben bugün bu kürsüden umudu selamlamak istiyorum, barışı ve demokrasiyi selamlamak istiyorum çünkü bugün barışın şafağını görmek her zamankinden daha olasıdır diyorum.

Ve bu kanun teklifiyle ilgili de kürsüye çıkan her milletvekilince -iktidar vekilleri hariç- aslında bir kanun yapma biçimi hâline gelen ve alelacele olmakla eleştirilen bu tarzı bir kez daha eleştirmek istiyorum çünkü hiç kimseye danışmadan, dehşet bir süratle kanunlar yazılıyor, komisyonlardan jet gibi yasalar geçiyor, Genel Kurulda ise soluksuzca bitirilmeye çalışılıyor. Hız tutkusu kapitalizmin en temel alametifarikasıdır çünkü ve kapitalizmin anahtar kelimesi hızdır; mesela "fast food" da kapitalizmin yiyeceğidir, "fast politika" da bugün çarpıştığımız bu sistemin siyaset yapma biçimidir. Neoliberalizmin sürat pistinde kasislerden kurtulmak için Meclis de arabanın arkasına takılmış bir palto misali oradan oraya sürükleniyor. Aman, bir yasanın ne getirdiği, ne götürdüğü anlaşılmasın, tartışılmasın; sivil toplumun sesi duyulmasın, uzmanlar hiç konuşmasın, hatta mümkünse biraz sınırın dışına doğru gidilsin diye, ne yapmak istenildiği anlaşılmasın, vakit kaybedilmesin diye politikanın ama esasında demokrasinin temeli olan müzakere süreci hız pistinde ne yazık ki yerini alamıyor. Demokrasi bu hız pistinde ne yazık ki mümkün olmuyor ontolojik olarak. Kapitalizmin hızına yetişmeye çalışanlar, halk, doğa, emek, kadın, çocuk, genç için soluklanıp bir nefes almak değil günde üç öğün doping alarak hızlı bir şekilde kanun yapmakla meşguller ne yazık ki. Ancak bu durum yani bir nefes almama hâli, Tanıl Bora'nın Hartmut Rosa'ya referansla söylediği gibi "Demokrasi zaman alır." meselesini bir kez daha gündeme getiriyor. Evet, demokrasi zaman alır çünkü derinlikli tartışmaya ihtiyaç duyar. Çağın bizi peşinden sürüklediği modaya uygun şekilde teknokratlar, yapay zekâlar tarafından hazırlanan ama insani hiçbir yanı bulunmayan bu tekliflerin konunun muhataplarına, yaşama ne kattığına dönüp bir bakmak gerekir diyorum, tefekkür etmeye davet ediyorum; öyle karar almak gerektiğinin de bir kez daha altını çiziyorum.

Bakın, sistemin zaman olgusuyla olan serüveni, sermaye için olmayan bir saniyeye bile müsaade etmiyor. O yüzdendir ki Türkiye, haftalık mesai ortalaması 43,1 saatle Avrupa'nın en uzun mesai yapan ülkelerinden biri. Emegi, zamanı, yaşamı bir bütünen sömüren ve gasb eden tablonun bir parçası bu veriler. Kimsenin, iş çıkışlarından, yaşama mecalinin kalmadığı bir çağdayız. Emekçiye zammı fazla gören, hak ettiği karşılığı alamayan, emekçinin zamanını en çok alan bu sisteme sözümüz, kanun maddesinde geçen

“esnek çalışma”nın içini doldurması, ücretini veremediği emekçinin bari zamanını geri vermesi, mesai saatlerini düşürmesi.

Bugün ayrıca istatistiki verilere sığdıramayacak, görünmeyen, kayıtlara geçmeyen kadın emeği ve sömürsünden de bahsetmek gerekir. Önce soğuk ve önemli oranda manipülasyona açık alan verilere bir bakalım: TÜİK’in Mayıs 2025 verilerine göre dar tanımlı işsizlik 8,4; erkeklerde bu oran 6,5 iken kadınlarda 11,9 olarak belirtiliyor. Geniş tanımlı işsizliğe baktığımızda ise erkeklerin oranı yüzde 31’e çıkarken geniş tanımlı kadın işsizliği ise yüzde 40,8’e yükseliyor. Bugün yoksullaştırılan, açlıkla yüz yüze bırakılan toplumsal grupların başında maalesef ki biz kadınlar geliyoruz. Çünkü kadın emeği sadece kapitalizmin eliyle değil eş güdümlü olarak patriarkanın eliyle de sömürülüyor. Bu çifte sömürü sistemi içerisinde, cinsiyetçi istihdam rejiminin içerisinde yer alsın da kadınlar, erkeklerle eş değer işlerde daha düşük ücret alıyor; güvencesiz, her gün cam tavanlara çarparak geçici, kayıt dışı işlere mecbur bırakılıyor.

Açıkça belirtelim: Toplumsal yoksulluğun en derininde ve başlangıcında cinsiyet eşitsizliği, kadın yoksulluğu vardır ve en büyük sebeplerinden biri de görünmeyen emektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Güneş Altın, lütfen tamamlayın.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Devamla) - Tamamlıyorum.

Kadın emeğinin yok sayılması, görmezden gelinmesi, emek sömürü sisteminin inşasına neden olmuştur. Bu sebeple kadının yoksullukla, yoksunlukla, işsizlikle, patriarkal düzenle olan ontolojik problemini görünmez kılıp bu düzen devam ettirilmek istense de “Doğru tespit, doğru mücadeleye götürür.” diyerek çözümün ancak ve ancak demokratik toplumun kadın özgürlüğü, kadın emeği olmaksızın olmayacağı bilinciyle emeğimizi, zamanımızı kazanmanın yolunda demokratik inşada mücadele etmeye bütün kadınları, bütün toplumu, bütün siyasetçileri ve en çok da bu Meclisi davet ederek barışa ve demokratik toplum çağrısına hep birlikte emek vermeye davet ediyorum.

Hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Güneş Altın.

Şimdi önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

2’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 2’nci madde kabul edilmiştir.

3’üncü madde üzerinde 3 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 217 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 3’üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mehmet Emin Ekmen

Mersin

Mehmet Atmaca

Bursa

Selçuk Özdağ

Muğla

Necmettin Çalışkan

Hatay

Birol Aydın

İstanbul

Mustafa Kaya

İstanbul

Mustafa Bilici

İzmir

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önergenin gerekçesini açıklamak üzere İstanbul Milletvekili Birol Aydın’a söz veriyorum.

Sayın Aydın, buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BİROLAYDIN (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Çinlilere ve Japonlara atfedilen bir söz var: “Çalışıyorsa kurcalama.” Mühendislerin mottosu olarak bilinen bu söz aslında çoğu zaman kurumlar için de geçerlidir. Zira devletlerin, geleneği olan kurumların yazılı kuralları yanında teamülleri de vardır. Dönemlik çıkarlar uğruna bu teamülleri kurcalarsanız bugünkü durumla karşı karşıya kalırsınız.

Gelinen nokta nedir? Atayacak rütbeli bulamıyoruz. Değerli arkadaşlar, öyle oldu, böyle oldu; şu sebepten dolayı oldu; şunlardan dolayı oldu demenin hiç manası, anlamı yoktur. Unutmayalım, bizi bugüne bir dün getirmiştir. Siz dün de her şeyi bir torbaya doldurup teamülleri hiçe sayarak yol aldınız, bugün de benzer şekilde yol almaya çalışıyorsunuz. Dün attığınız yanlış adımlarla girdiğiniz çıkmaz sokaktan bugün benzer adımlarla ısrar ederek devam etmek istiyorsunuz. Dünün yanlışlarını bugünün yanlışlarıyla düzeltemezsiniz. Devletin tüm kurumlarına özel kalem ve danışman atar gibi atama ya-pa-maz-sı-nız! (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar) Yaparsanız bugünkü tabloyla karşı karşıya kalırsınız. En alt kadrodan en üst kadroya değerli arkadaşlar, bir istatistik olarak söylüyorum, genel olarak, bugünkü kadroların aşağı yukarı yüzde 80’i son yirmi üç yılda atanmış kadrolardır. Neyi yanlış yaptık da işler bugün bu kadar içinden çıkılmaz hâle geldi? Öyleyse bugün yaşadığımız problemlerin sebebi ne ve kimlerdir? Son yirmi üç yıldır herkes değişirken ve her şey değişirken değişmeyen tek şey ve kişi kimdir, buna bir bakmak lazım. Bugün bir problem var, buyurun, hep beraber çözelim. Geçici bir madde diyorsunuz, ne kadar geçici bir madde? Albaylarımızın, tuğamirallerimizin, tümgenerallerimizin korgeneral, oramiral olması için şu Enstitüyü tamamlamadan, Harp Akademisindeki eğitimini tamamladıktan sonra rütbe almasını istiyorsunuz. Tamam, bu bir geçici madde, olması gerekiyor ama ne kadar geçici madde? Kaç yıl süreyle bu kalacak? Neyi, ne kadar kurcaladığımızın farkında mıyız?

Değerli milletvekilleri, her şeyin bir ahlakı vardır; yasa, kanuni düzenlemeler ve atama yapmanın da Anayasa’yı değiştirmenin de bir ahlakı vardır. İktidarla mücadelenin de muhalefetle rekabetin de bir ahlakı vardır. İktidara gelmenin de iktidarda kalmanın da bir ahlakı vardır. Hısmılgın da hısımlığın da, kazanmanın da kaybetmenin de, başarının da başarısızlığın da bir ahlakı vardır. Bu ahlakı, çizgiyi aşarsanız her şeyi kaybedersiniz. Ahlakı, usulü, teamülleri, nezaketi, uzlaşmayı hiçe sayarak bir yere varılmaz; her şeyi hiçe sayarak bugün vardım sananlar yarın hüsrana uğrarlar. Kişileri değil, kurumları güçlendirmemiz gerekir değerli arkadaşlar. İktidarı değil, milletimizi ve devletimizi öncelememiz gerekiyor değerli arkadaşlar. Artık bugün içinde bulunmuş olduğumuz bu düzene çekidüzen vermek zorundayız.

Sözlerimi bir cümleyle şöyle özetlemek isterim: Hepimiz Türkiye’nin güçlenmesini ve büyümesini istiyoruz. Öyleyse Beştepe’yi küçültmekten başlayalım. Beştepe’yi küçültmeye başladığımız zaman Türkiye büyüyecektir diyor, sizleri saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Aydın, teşekkür ediyorum.

Şimdi önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir. Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 3’üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE 3- 926 sayılı Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

‘GEÇİCİ MADDE 51- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce herhangi bir nedenle Türk Silahlı Kuvvetlerinden emekliye sevk edilmiş kurnay albaylar ile her rütbedeki general ve amirallerden istekliler; emekli edilmelerine neden olan işlemlere ilişkin herhangi bir hukuki, disiplin veya güvenlik yönünden sakınca bulunmaması, Kuvvet Komutanlıklarının uygun görüşü, Genelkurmay Başkanlığının

değerlendirmesi, Millî Savunma Bakanının teklifi ve Cumhurbaşkanının onayı ile yeniden Türk Silahlı Kuvvetleri kadrolarında görevlendirilebilirler.

Bu şekilde göreve dönenler, ayrıldıkları rütbede veya uygun görülecek rütbede yeniden görevlendirilir. Görevden ayrıldıkları tarih ile tekrar göreve başladıkları tarih arasındaki süre, emeklilik ve rütbe bekleme süresinden sayılmaz. Ancak bu süre, emeklilik aylığı hesabına esas hizmet süresi olarak dikkate alınmaz.

Bu kapsamda göreve dönen kurmay albaylar ile general ve amiraller, göreve başladıkları tarihten itibaren en az dört yıl fiilen hizmet etmeden yeniden görevlerinden ayrıldıkları takdirde, bu madde uyarınca kazanılmış hiçbir hak ve statüden yararlanamazlar. Emeklilik veya yaşlılık aylığı almakta iken bu madde kapsamında göreve başlayanların aylıkları kesilir. Dört yıllık hizmet süresi tamamlamayanların bu hizmetleri hizmet birleştirmesine konu edilmez ve haklarında toptan ödeme hükümleri uygulanır. Bu kişilerin sigortalılıklarının sona erdiği tarih, yazılı istek tarihi kabul edilerek ilgili sosyal güvenlik mevzuatı hükümlerine göre aylıkları yeniden bağlanır. Bu maddenin uygulanması nedeniyle geçmişe yönelik herhangi bir ödeme yapılmaz.

Göreve dönen general ve amiraller, göreve başladıkları tarihten itibaren dört yıl süreyle, 926 sayılı Kanunun 41'inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan Yüksek Askerî Şûra tarafından belirlenecek hizmet kadrosu fazlası general ve amiral miktarı kapsamında değerlendirilmez.

Bu kişiler hakkında, görevden ayrıldıkları rütbeleri ve nasıpları esas alınarak, 926 sayılı Kanunun 38'inci maddesinde belirtilen rütbe terfi şartları aranmaksızın bir defaya mahsus olmak üzere, emsalleri ile eşit seviyeye getirilmek amacıyla derhâl rütbe terfi işlemleri yapılır ve nasıpları emsalleri tarihine götürülür.”

Erhan Usta

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu

Ayyüce Türkeş Taş

Samsun

İstanbul

Adana

Metin Ergun

Yüksel Arslan

Hakan Şeref Olgun

Muğla

Ankara

Afyonkarahisar

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Katılıyoruz

Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önergenin gerekçesini açıklamak üzere Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun'a söz veriyorum.

Sayın Olgun, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün burada görüşmekte olduğumuz 3'üncü madde düpedüz bir terfi kılıfıdır. Bu teklif, bir kişinin önünü açmak, bir başka kişiye komutanlık yolu döşemek için hazırlanmış. Ne diyor bu madde? Kuvvet harp enstitüleri eğitimi almamış olan generaller sanki bu eğitimi almış gibi korgeneralliğe, koramiralliğe yükselebilecek; hatta daha da ileri gidilmiş, geçmişte Harp Akademisinden mezun olanlar da otomatik olarak bu yeni eğitimi almış sayılacakmış. Yahu, bu nasıl bir mantıktır, bu nasıl bir cüretkârlıktır? Her yeri torpille kuşattınız, devleti imtiyazlılar düzenine çevirdiniz; şimdi sıra Türk Silahlı Kuvvetlerine mi geldi? Sınavsız terfi, eğitimsiz komutanlık, kuralsız atama... Hukukun değil, adam kayırmanın kural olduğu bir düzene dönüştürdünüz her şeyi.

İYİ Parti Grubu olarak Plan ve Bütçe Komisyonunda bir önerge verdik, dedik ki: "Bu maddeyi çıkarın, liyakati yerle bir eden, TSK'ye siyasi müdahaleyi meşrulaştıran bu düzenleme geri çekilsin. Kurumsal disiplin bir kişinin kariyer planına kurban edilmesin." Ama ne oldu? Her zaman olduğu gibi önergemiz AK PARTİ ve MHP'nin parmak çoğunluğuyla reddedildi.

Sayın Başkan, FETÖ'yle yıllarca kurulan ortaklık sonucunda TSK'nin içi boşaltıldı, kurmay sınıfı neredeyse yok edildi. Şimdi ise geçmişin yanlışlarını düzeltmek yerine yeni torpil mekanizması

kuruyorsunuz. Üstelik bu teklif, tıpkı 2000’li yıllarda Ergenekon ve Balyoz kumpaslarında olduğu gibi, ordunun komuta zincirini siyasi müdahalelerle dizayn etme alışkanlığının yeni bir örneğidir. O dönem FETÖ’nün talimatlarıyla yüzlerce vatansever komutan zindanlara atıldı, bugün ise siyasi iktidarın talebiyle liyakat baypas edilmekte, kurumsal gelenekler tarumar edilmektedir. Dönüp dolaşıp aynı yere geliyoruz. O zaman da hukuk yoktu, şimdi de yok; tek fark şu: O zaman FETÖ adına yapılıyordu, şimdi AKP adına. “Bu kanun, falanca şahsın korgeneralliğe terfi etmesi için hazırlanmıştır.” deyin, yüreğiniz yetiyorsa açık yazın, saklamayın.

Sayın milletvekilleri, bugün bu maddeye “evet” demek yarın Harp Akademilerinde sabahlara kadar eğitim alan subaya “Boşuna uğraşıyorsun, adamın yoksa terfi de yok.” demektir. Bu madde 926 sayılı Personel Kanunu’nun 47’nci maddesinin açık hükmüne aykırıdır. Açıkça kanuna karşı hile yapılmaktadır. Bir elin parmaklarını geçmeyen bazı isimler için “Eğitimi yok ama olsun, biz onu terfi ettireceğiz.” deniliyor. Bunu yaparken de elli yıllık kurmaylık kültürü, komuta disiplini, hak nosyonu, hepsi hiçe sayılıyor. Bu kişi yarın bir savaş çıktığında ne yapacak? Kriz anında harita masasına nasıl oturacak? Kendi sınıfının doktrinini bilmeyen bir general orduyu hangi bilgiyle komuta edecek? Bugün gelinen noktada kurmay subay yoksa bu eksiklik sizin eserinizdir.

Sayın milletvekilleri, ha, “Kurmay subay eksikliği var.” mı diyorsunuz? 2017 yılından bu yana tam 49 kurmay subay kökenli general ve amiral emekliye sevk edildi hem de hiçbir soruşturma vesaire dahi olmadan, sırf keyfî davranılarak yapılmıştır. İçlerinde 2’nci Ordu Kurmay Başkanları, Genelkurmay Harekât Başkanı, Plan ve Prensip Başkanı, Donanma Komutanlığı Kurmay Başkanları var; hepsi liyakatlı, eğitilmiş, tecrübeli. Buyurun, onları göreve çağırın, herhangi bir şekilde siyasete bulaşmamış olanları görevlerine dönsün. Alın size iç cepheyi güçlendirme fırsatı ama siz bunu yapmazsınız çünkü onlar sizin kafanıza uymadığı için emekli ettiniz ama siz bugün diyorsunuz ki: “Onlar eğitilmişti, liyakatliydi ama bize lazım olan o değil, sadakatli olan.” İşte, bu teklifin özü budur; sadakatin liyakatin önüne geçtiği bir ordu inşa etmek. Eğer, gerçekten, geçmişten ders aldysanız bu maddeyi geri çekin. İYİ Parti olarak biz bu gidişe sessiz kalmayacağız, bu maddeyi kabul etmiyoruz. Bu maddenin tekliften tamamen çıkarılmasını talep ediyoruz. Aksi takdirde bir kişiyi kurtaracağım derken bir kurumu ve bu vesileyle ülkeyi batırmış olacaksınız diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Olgun, teşekkür ediyorum.

Şimdi, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 217 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 3’üncü maddesinde yer alan “aşağıdaki” ibaresinin “aşağıda yer alan” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Dilan Kunt Ayan

George Aslan

Celal Fırat

Şanlıurfa

Mardin

İstanbul

Çiçek Otlı

Özgül Saki

İstanbul

İstanbul

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önergenin gerekçesini açıklamak üzere Mardin Milletvekili George Aslan’a söz veriyorum.

Sayın Aslan, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

GEORGE ASLAN (Mardin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Türkiye’de çalışma ve emek alanında yapılan düzenlemelere, çıkarılan yasa ve yönetmeliklere baktığımızda, maalesef, işçiyi, işçilerin haklarını korumak ve geliştirmek bir yana var olan hakların da peyderpey ellerinden alınmaya çalışıldığını görüyoruz. Çıkarılan her yeni düzenleme kamuoyuna farklı şekillerde sunulsa da gerçekte iş güvencesini zayıflatan, ücretleri baskılayan, emekçilerin örgütlenme hakkını kısıtlayan içerikler barındırmaktadır. Diğer yandan, sahada da işçi ve emekçilere yönelik baskılar devam ediyor. Bir yandan sendikal faaliyetler, grev hakkı ve örgütlenme özgürlüğü çeşitli bahanelerle kısıtlanmakta, öte yandan bu faaliyetlere katılan işçiler işten çıkarılma tehdidiyle karşı karşıya bırakılmaktadır. Bazı durumlarda yalnızca bir sendikaya üye olmak bile işten çıkarma gerekçesi yapılmakta, sendikal olmak âdetâ cezalandırılmaktadır. İktidarın sendikal örgütlenmeye karşı baskıcı uygulamaları nedeniyle sendikal işçi oranı yüzde 15’lerin altına inmiş durumda. Toplamda 2,5 milyonu aşkın sendikal işçiden sadece 1 milyon 350 bini toplu sözleşme hakkından fiilen yararlanabilmektedir.

Değerli milletvekilleri, görüşmekte olduğumuz maddeyle işveren ve emekçilerin çalışma şartlarını düzenleyen 4857 sayılı Kanun’un 109’uncu maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Mevcut hâliyle bildirimlerin ilgiliye yazılı olarak ve imza karşılığında yapılması gerektiği yer almaktadır. Fakat yapılan değişiklikle yazılı ve imza karşılığı şartı aynı kalmak üzere işçilerin yazılı kabulleri durumunda bildirimlerin kayıtlı elektronik posta sistemi üzerinden de yapılabilmesinin önü açılmaktadır. Kısacası bu düzenlemeyle deniliyor ki: İşçiye yapılacak bildirimler artık yazılı olarak ya da “KEP” adı verilen elektronik sistemle yapılacak. Ancak kayıtlı elektronik posta her yurttaşın rahatlıkla kullanabildiği bir sistem değil. Bugün Türkiye’de pek çok işçinin ne e-devlete ne internete düzenli erişimi var. Hele ki taşrada, fabrikada, tarlada çalışan emekçiler belki de bu sistemden haberdar bile değil. Deniliyor ki: Fesih bildirimi yani işten çıkarma bildirimi yazılı yapılacak; sonra da eğer işçi kabul ederse elektronik ortamda da olur denilmektedir. İşverenin karşısında güvencesiz bırakılan bir işçi mecbur kaldığı için bu elektronik bildirimi kabul edebilir. Bu, işçinin işten atılmasını kolaylaştıran bir uygulamaya dönüşebilir, elektronik ortamda sessiz sedasız bir bildirimle işçinin çıkarılmasına zemin hazırlayabilir. Bu durumda, söz konusu değişiklik işçiyi korumaktan çok, işten çıkarılmayı kolaylaştıran bir araç hâline gelebilir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; her ne kadar dijitalleşen dünyaya uyum sağlamanın amaçlandığı belirtilse de bu düzenlemenin işçilerin aleyhine sonuçlar doğurması göz ardı edilmemelidir. İşçi sendikaları yaptıkları açıklamalarda, bu uygulamayla iş barışının bozulabileceği ve birçok noktada hak kayıplarının meydana gelebileceğini ifade etmektedir. Türkiye’de işçilerin dijital sistemleri kullanım oranının gerektiği ölçüde olmadığı da göz önünde bulundurulmalıdır. Bu durumda, bazı işçiler aşına olmadığı sistemi yeterince takip edemediği veya kullanmadığı için düzenlemenin işverenin lehine işlemesi mümkündür. Dolayısıyla, işçilerle ilgili yapılan kimi olumlu gibi görünen düzenlemelerin pratikte işçilerin aleyhine sonuçlar doğurabilme ihtimali her zaman göz önünde bulundurulmalıdır.

Çıkarılan her yasanın sadece niyetine değil, uygulama biçimine de dikkat edilmelidir. “Dijitalleşen dünyaya uyum” söylemi elbette ki önemlidir ancak dijitalleşmeden söz edilecekse başta işçiler olmak üzere bu sistemlerin herkes için erişilebilir, anlaşılır ve güvenli hâle gelmesi sağlanmalıdır diyor ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Aslan, teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

3’üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 3’üncü madde kabul edilmiştir.

4’üncü madde üzerinde 2 önerge vardır, önergeleeri aykırılık sırasına göre işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 217 sıra sayılı Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Rahmi Aşkın Türel
İzmir
İsmet Güneşhan
Çanakkale
Nimet Özdemir
İstanbul

Cevdet Akay
Karabük
Aliye Timisi Ersever
Ankara
İzzet Akbulut
Burdur
İbrahim Arslan
Eskişehir

Sibel Suiçmez
Trabzon
Mehmet Tahtasız
Çorum
Ömer Fethi Güner
Niğde

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerenin gerekçesini açıklamak üzere Eskişehir Milletvekili İbrahim Arslan'a söz veriyorum.

Sayın Arslan, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; haftalar, aylar, yıllar geçiyor ama ne yazık ki bu kürsüde aynı şeyleri konuşmaya devam ediyoruz çünkü iktidar aynı. Bu iktidar gitmediği sürece ülkenin ve halkımızın sorunlarının daha da ağırlaşmasını engelleyemiyoruz, o nedenle sandığı bir an önce önümüze getirmenizi istiyoruz.

İktidar öyle bir teorem ortaya atıyor ki... "Emeklileri ve emekçileri hiç enflasyona karşı ezdirmedik, yüzünü hep güldürdük." diye bir teoremleri var ama sokağa çıksalar, görseler ki bu ülkede artık yüzü gülen insanımız, yurttaşımız ne yazık ki kalmadı. (CHP sıralarından alkışlar) Çalışma hayatı öyle sorunlu hâle geldi ki bu ülkede iş bulmak, işsizlikle mücadele etmek -tekrara düşünüyorum, tutanaklarda daha önce var- ne yazık ki zor. İş buldunuz, insan onuruna yaraşır bir ücretle yaşamınızı sürdürmek ondan daha bir zor, günün birinde emekliliği hak ederseniz emekli olmak ondan çok daha zor; bugün böyle bir ülkede yaşıyoruz sevgili arkadaşlar. Çalışma hayatında, emeklilik noktasında bir yandan da emekliliğin maaş bağlama katsayı oranlarıyla ilgili ciddi sorunlar var, stajyer ve çırağların sorunları var, kademeli emeklilikte sorunlar var, bir günle on yıllarını kaybeden insanlar var.

Peki, burada bitiyor mu? Hayır. Emeklileri 5 tane ayrı başlıkta incelemek lazım; SGK emeklileri, BAĞ-KUR emeklileri, tarım emeklileri, memur emeklileri. Başka? Bu Meclisin gündemine hiç gelmeyen engelliler, dul ve yetim aylığı alan insanlar. Öyle bir tablo yarattınız ki -birazdan söyleyeceğim, o itiraf size aittir- milyonlarca insanımız kök maaşının kaç lira olduğunu dahi bilmiyor, böyle bir tablo. Şimdi, bu tabloda emeklileri yine 2 ayrı alt başlığa ayırmanız lazım -çok umurunuzda olduğunu da düşünmüyorum gerçekten- bir tanesi, o belirlediğiniz hazine yardımlarıyla 14.469 liranın altında olan emekliler, bir de üzerinde olan emekliler; orada da ayrı bir karmaşa yaşıyorsunuz. Peki, bu artışları ve oranları neye göre belirliyorsunuz? O kimsenin inanmadığı ve güvenmediği TÜİK'e göre. Başka? Orta vadeli programda ortaya koyduğunuz, hedeflenen enflasyon oranlarına göre. Peki, orta vadeli programda 2025 yılı için enflasyon hedef oranınız kaç? Yüzde 17. Peki, Merkez Bankasının bugün piyasa beklentileri kaç yıl sonu itibarıyla? Yüzde 29-30. Bu ne demektir? Mevcut ücretlerin en az yüzde 50'sini çaldığınız anlamına gelmektedir, sapma yüzde 50'yi bulmuştur.

Sevgili arkadaşlar, burada bir başka kavram “yardım” kavramı. Yaklaşık 4 milyon emeklimize bugün 2.400 küsur liranın verilip verilmeyeceğini konuşuyoruz. Ne adı altında? “Hazine yardımı” adı altında. Bu iktidarın yirmi üç yılın sonunda 4 milyon emeklimizi yardıma muhtaç hâle getirdiğinin temel belgesidir. Başka? Aile Bakanlığının verisi. 5 milyon hane de sosyal yardımlarla ancak yaşamını geçiriyor. Övündüğünüz bir başka rakam daha var, yaklaşık 3 milyonu aşkın haneye de elektrik tüketim desteği vermekle övünüyorsunuz. Bu eserinize ne kadar övünseniz azdır! (CHP sıralarından alkışlar)

Peki, başka ne var? Hiç utanmadan komisyon görüşmelerinde diyorsunuz ki: “Bu 4 milyona 2.400 lira vereceğiz ya, bunun bütçeye yükü şu kadar lira.” Yük mü arıyorsunuz? Sadece 2025 yılında bütçeden faize ayırdığınız rakam yaklaşık 50 milyar dolar, 2025 dâhil son sekiz yılda faize ödediğiniz tutar tam 138 milyar dolar. Yük mü arıyorsunuz? Bu ülkeye de milyonlarca yurttaşımıza da asıl yük olan sizsiniz; kasım ayında sandığı getirin bu yükten hep beraber kurtulalım. (CHP sıralarından alkışlar)

Cumhuriyet Halk Partisi olarak dönem içerisinde verdiğimiz onca önerge, onca kanun teklifini reddettiniz. Bir kez daha kanun tekliflerimiz huzurlarınızdadır. Biz asgari ücretle birlikte ilişkilendirerek asgari ücretin en az 30 bin lira olmasını, en az emekli aylığının işçiler için, BAĞ-KUR emeklileri için asgari ücret düzeyinde olmasını...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Arslan, lütfen tamamlayın.

İBRAHİM ARSLAN (Devamla) - ...yani 30 bin lira olmasını, diğer yandan da memur emeklilerimiz için seyyanen vermediğiniz -hakkını gasbettiğiniz- o yardımların telafi edilerek bu dönemde 16 bin lira olarak verilmesini talep ediyoruz.

Ayrıca emeklilerimizin sendikal örgütlenme özgürlüklerinin önündeki engellerin kaldırılarak sendikal mücadelesine de katkı vermeye çalışıyoruz. Sesimizi kesiyorsunuz sanıyorsunuz ama sesimizi kesemeyeceksiniz.

Bu duyular içerisinde, emeklilerimize vermeyi düşündüğünüz, Diyanetin fitreye mahkûm ettiği sizin bu sadakanızı reddediyor ve önergemize desteğinizi bekliyoruz.

Saygılarımla. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Arslan.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinde yer alan “eklenmiştir” ibaresinin “ilave edilmiştir” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu

Erhan Usta

Ayyüce Türkeş Taş

İstanbul

Samsun

Adana

Yüksel Arslan

Metin Ergun

Şenol Sunat

Ankara

Muğla

Manisa

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Katılmıyoruz

Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önergenin gerekçesini açıklamak üzere Manisa Milletvekili Şenol Sunat'a söz veriyorum.

Sayın Sunat, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 217 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesi üzerinde İYİ Parti Grubu adına söz aldım. Gazi Meclisi saygıyla selamlarım.

Sayın milletvekilleri, bugün bu kürsüde içim yanarak, içim dağlanarak konuşuyorum. 12 evladımızı, 12 fidanımızı, gözümüzün nuru 12 Mehmet'imizi kara toprağa verdik dün; yine yürekler yandı, yine anaların, eşlerin, babaların feryadı semalara yükseldi ve bizden, sayın milletvekilleri, bizden “Başınız sağ olsun.” deyip geçmemiz “Vatan sağ olsun.” diyerek susmamız isteniyor, bekleniyor ama susmayacağız. 12 yiğidimizi ne uğruna kaybettik? Soruyorum. Bu şehadetlerin sorumluları kim? Soruyorum. Başta Millî Savunma Bakanı olmak üzere bu devleti yöneten kim varsa bu Meclise, bu millete hesap vermek zorundadır. Artık yeter! Bu aziz vatan evlatları toprağa düşerken sessiz kalan bir iktidarla yaşatılamaz; bir devlet çocuklarının kanını kuru cümlelerle geçiştirenlerle ayakta tutulamaz.

Biz İYİ Parti olarak dün bir araştırma önergesi verdik, AKP, MHP ve DEM el ele verdiniz, reddettiniz yani siz Türk milletinin evlatlarının hesabının sorulmasını istemediniz, bu millet bunu unutmaz ve unutmayacaktır. Cumhurbaşkanı 12 şehit verildiği gün kiminle görüştü sayın milletvekilleri? İmralı'daki katilin ulaklarıyla. Vicdanınız sızlamadı mı hiç? 12 şehidin kanı kurumadan, PKK'ya iyi niyet gösterisi için silah bıraktırma tiyatrosu oynuyorsunuz. Bu millet size ne zaman bu yetkiyi verdi sayın milletvekilleri? Bu yetkiyi Mehmetçik'i şehit edenlerle pazarlık yapasınız diye mi verdi iktidar mensupları? Efendiler, bir devleti çürüten şey dış düşman değil içerdekilerin gafleti, ihaneti ve kayıtsızlığıdır; bugün yaşadığımız tam da budur, Türk ordusu yalnız bırakılmıştır, Mehmetçik siyasi hesaplarla sahipsiz bırakılmıştır. Bütün bu sorumluluk yirmi üç yıldır iktidarda olan bu zihniyetin boynundadır ama biz İYİ Parti olarak susmayacağız. Bu topraklar kanla kuruldu, pazarlıkla yönetilemez. Bu milletin evlatları seçim hesaplarına asla kurban edilemez.

Sayın milletvekilleri, bu teklif Türk Silahlı Kuvvetlerinin kurumsal yapısını zayıflatmakta, liyakat ilkesini hiçe saymaktadır, ordumuzun savaş kabiliyeti doğrudan hedef alınmaktadır. Bu düzenleme Türk ordusunu siyasi hesaplara kurban etmektedir. Ancak unutulmasın ki bu ordu bir kişinin ya da partinin değil, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün “Ordu millettir.” anlayışıyla yoğrulmuştur ve cumhuriyetin ordusudur, Türk milletinin ordusudur.

2'nci maddeyle, general ve amirallerin yaş haddi yükseltilmekte, görev süreleri uzatılmaktadır. Bu durum alt rütbelerde terfi tikanıklığına, liyakat kaybına ve motivasyon eksikliğine yol açacaktır sayın milletvekilleri. Yıllarını orduya vermiş vatan evlatlarının önü kesilmekte, Türk Silahlı Kuvvetlerinin geleceği engellenmektedir. Bu, açıkça birilerinin görevde kalabilmeleri için Türk Silahlı Kuvvetlerinin hiyerarşik yapısının bozulmasıdır. Yani mesele orduyu güçlendirmek değil koltuğu garanti altına almaktır.

3'üncü madde ise, millî güvenliğimiz açısından daha da vahimdir. Bilindiği üzere harbin sonucunu kurmaylar belirler. Kurmaylık eğitimi almamış kişilerin general yapılmasının yolu açılmaktadır. Kara Harp Enstitüsünden mezun olmayanlara torpille terfi verilmektedir sayın milletvekilleri. Harp nosyonu olmayan birini orduya komutan yapmak milleti tehlikeye teslim etmektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Sunat, lütfen tamamlayın.

ŞENOL SUNAT (Devamla) - Böylesi bir düzenleme Türk devlet geleneğine, asırlardır süregelen askerî terbiyeye ve disipline ihanettir. Bu, Harp Akademilerinde yetişmiş binlerce vatansever subayın hatırasına da büyük bir saygısızlıktır. Hiçbir koltuk sayın milletvekilleri, bu milletin evlatlarından daha kıymetli olamaz. Türk ordusu şahıslar için değil Türk milleti için vardır. Yani Türk ordusu sarayın değil milletin ordusudur diyorum, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Sunat, teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

4'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 4'üncü madde kabul edilmiştir.

5'inci madde üzerinde 1 önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesinde yer alan "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu

Erhan Usta

Ayyüce Türkeş Taş

İstanbul

Samsun

Adana

Yüksel Arslan

Metin Ergun

Ankara

Muğla

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önergenin gerekçesini açıklamak üzere Muğla Milletvekili Metin Ergun'a söz veriyorum.

Sayın Ergun, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

METİN ERGUN (Muğla) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; görüşülmekte olan teklifin 5'inci maddesi üzerinde İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle yüce heyetinizi saygılarımla selamlıyorum.

Pençe-Kilit Operasyonu bölgesinde şehit verdiğimiz kahraman Mehmetçiklerimize Yüce Allah'tan rahmet, acılı ailelerine ve büyük milletimize başsağlığı ve sabırlar diliyorum.

Muhterem milletvekilleri, görüşülmekte olan kanun teklifinin 5'inci maddesi daha önce Tarım ve Orman Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren Doğa Koruma ve Millî Parklar Döner Sermayeli İşletmelerinin Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğüne devredilmesini öngörmektedir.

Teklifin doğrudan madde içeriğine girmeyeceğim ancak konusu itibarıyla Türkiye'de doğa koruma alanında yaşadığımız bazı temel problemlerden bahsetmek istiyorum.

Bildiğiniz üzere Türkiye doğal varlıkları bakımından son derece zengin bir ülkedir. Ne yazık ki bu zenginlikler iktidarın rant ve talan politikalarıyla yıllardır sistematik şekilde yağmalanmaktadır, ormanlar ya yakılmakta ya da madencilik projelerine açılmaktadır. Millî parklar enerji şirketlerine tahsis edilmekte, tabiat alanları sözde turizm, gerçekte ise rant uğruna yapılaşmaya kurban edilmektedir. Koruma altında olması gereken alanlar beton yığınlarıyla ve çirkin yapılarla dolup taşmakta, doğal silüetimiz geri dönülemez şekilde bozulmaktadır. Yani geldiğimiz aşamada "korunan alan" kavramı sadece kâğıt üzerinde varlığını sürdürebilmektedir. ÇED süreçleri göstermelik olarak yürütülmekte, bilimsel raporlar yok sayılmakta ve halkın itirazları dikkate alınmamaktadır.

Muhterem milletvekilleri, Anadolu'nun doğal güzellikleri böylesine tahrip edilirken doğayı ve doğal hayatı korumakla yükümlü kurumlar ise bu yağma ve talana ne yazık ki göz yumar hâle gelmiş durumdadır. Bu ülkede hâlen Kaz Dağları'nda maden aramaları sürdürülmektedir, Salda Gölü'nün etrafı betonlaştırılmaktadır, yüz ölçümünün yüzde 60'ına madencilik faaliyetleri için ruhsat verilen Muğla'da ise nadide koylar, kıyılar, zeytinlikler ve ormanlar âdeta yağmalanmaktadır. Bu örnekler münferit örnekler değildir, bunlar iktidarın son derece bilinçli ve kasıtlı olarak uyguladığı politikaların uzantısı olan topyekûn bir çevresel çöküş sürecinin sonuçlarıdır. Tüm bu çevresel yıkım politikaları karşısında İYİ Parti olarak biz, tabiatı ve doğal zenginliklerimizi koruyarak kalkınmanın mümkün olduğu düşüncesindeyiz. Korunan alanlar üzerindeki tüm maden, enerji ve turizm baskısına bir an önce son verilmelidir. Tabiat zenginliklerimizi korumakla sorumlu olan kurumlar siyasi müdahaleden arındırılmalı, sıkı denetlenmeli ve yandaş şirketlerin çıkarları doğrultusunda değil bilimsel ilkelere göre çalışmalıdır. ÇED süreçleri bağımsız ve bilimsel komisyonlar eliyle yürütülmeli, bu konularda bölge halkı karar alma süreçlerine dâhil edilmelidir. Doğaya yönelik her türlü ihlal ciddi yaptırımlarla cezalandırılmalıdır. Son olarak, iklim kriziyle mücadele tüm kamu politikalarının merkezine yerleştirilmelidir.

Muhterem milletvekilleri, doğayı tamamen ekonomik bir kaynak gibi görmemek ve aynı zamanda hayatın kaynağı olduğunu unutmamak lazımdır. Rant için göz yumduğumuz her yıkım yarın sel, kuraklık, gıda krizi ve göç dalgası olarak karşımıza çıkacaktır. Talan için vazgeçtiğimiz her ağaç, her su kaynağı, her canlı türü aslında kendi çocuklarımızın geleceğinden vazgeçmek anlamı taşımaktadır.

Bu duygu ve düşüncelerle konuşmama son verirken yüce heyetinizi saygılarımla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Ergun, teşekkür ediyorum.

Şimdi, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

5'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 5'inci madde kabul edilmiştir.

6'ncı madde üzerinde 1 önerge vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 217 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesinin teklif metninden çıkarılmasını ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Özlem Zengin

Emre Çalışkan

Şengül Karslı

İstanbul

Nevşehir

İstanbul

Meryem Göka

Seda Sarıbaş

Oğuz Üçüncü

Konya

Aydın

İstanbul

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Takdire bırakıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle teklifin 6'ncı maddesi bilahare değerlendirilmek üzere teklif metninden çıkarılmaktadır.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, kabul edilen önergeyle teklifin 6'ncı maddesi teklif metninden çıkarılmıştır. Herhangi bir karışıklığa mahal vermemek için bundan sonra maddeler üzerindeki önerge işlemlerine mevcut sıra sayısı metnindeki madde numaraları üzerinden devam edilecek, kanun yazımı esnasında madde numaraları teselsül ettirilecektir.

7'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 7'nci madde kabul edilmiştir.

8'inci madde üzerinde 1 önerge vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 217 sıra sayılı Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 8'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE 8- 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun mülga 31 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

‘Günlük çalışma saatlerinin tespiti

MADDE 31- Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde yer alan gençlik merkezi, genç ofis, yurt, kamp, spor tesisi, sporcu eğitim merkezi, Türkiye olimpiik hazırlık merkezleri ve diğer birimlerde görev yapmakta

olan memur ve sözleşmeli personelin çalışma saatleri, hizmetin aksatılmadan yürütülmesini sağlayacak şekilde 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda belirtilen çalışma süreleri dikkate alınarak Bakanlık tarafından düzenlenir.

Engelliler ile hamile kadın personele ilişkin ilgili mevzuat hükümleri saklıdır.

Ruh sağlığı çalışanlarının (psikolog, sosyal çalışmacı vb) verdiği hizmetler, ruh sağlığı hizmetlerinin yapısına ve etik gerekliliklere uygun olarak, akşam/haftasonu vardiyaları ve/veya esnek çalışma biçiminde uygulanmaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlık tarafından belirlenir.”

Rahmi Aşkın Türeli

Suat Özçağdaş

Mühip Kanko

İzmir

İstanbul

Kocaeli

Sibel Suiçmez

Cevdet Akay

İsmet Güneşhan

Trabzon

Karabük

Çanakkale

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Katılamıyoruz

Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önergenin gerekçesini açıklamak üzere Çanakkale Milletvekili İsmet Güneşhan'a söz veriyorum.

Sayın Güneşhan, buyurun.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Başkanım, iki dakika içerisinde geliyormuş İsmet Bey, öyle bir sorun yaşadık.

BAŞKAN - Şu anda hazır değil.

Peki, gerekçesini okusak olur mu?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Olur, olur.

BAŞKAN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Madde metninde ruh sağlığı çalışanlarının verdiği hizmetlerin özelliği dikkate alınarak değişiklik yapılmaktadır.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler. Önerge kabul edilmemiştir.

8'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 8'inci madde kabul edilmiştir.

9'uncu madde üzerinde 2 önerge vardır, aykırılık sırasına göre işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 217 sıra sayılı Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 9'uncu maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE 9 - 3289 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde ilave edilmiştir.

‘EK MADDE 16- Gençlik ve spor il müdürlüklerine bağlı olarak kurulan gençlik merkezi, genç ofis, yurt, kamp, spor tesisi, sporcu eğitim merkezi, Türkiye olimpiik hazırlık merkezleri ve diğer birimlerde fiilen görev yapan memur ve sözleşmeli personelden sayısı 12.000’i aşmamak üzere gerçekleştirdikleri fazla çalışma karşılığında kendilerine izin verilme imkânı bulunmayanlara, yıllık olarak Hazine ve Maliye Bakanlığınca tespit edilecek azami fazla çalışma saatleri içinde kalınmak şartıyla ve her bir personel için ayda 90 saati aşmamak üzere her bir saat için yılı merkezi yönetim bütçe kanununda belirlenen fazla

çalışma saat ücretinin beş katı tutarında memur aylık katsayısı ile çarpılması sonucu hesaplanacak tutarda fazla çalışma ücreti ödenir. Bu madde kapsamında ödeme yapılanlara, yaptıkları fazla çalışma karşılığında diğer mevzuat hükümleri çerçevesinde herhangi bir ad altında ödeme yapılamaz. Bu ödemeye ilişkin usul ve esaslar Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından belirlenir.”

Rahmi Aşkın Türeli

İzmir

Ömer Fethi Gürer

Niğde

İsmet Güneşhan

Çanakkale

Cevdet Akay

Karabük

Mehmet Tahtasız

Çorum

Aliye Timisi Ersever

Ankara

Mühip Kanko

Kocaeli

Sibel Suiçmez

Trabzon

İzzet Akbulut

Burdur

Nimet Özdemir

İstanbul

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Katılmıyoruz

Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde gerekçeyi açıklamak üzere Kocaeli Milletvekili Mühip Kanko'ya söz veriyorum.

Sayın Kanko, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Çok değerli milletvekili arkadaşlarım, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

“Bugün ekonomik sıkıntı altında en çok kimler eziliyor?” dersiniz, en düşük emekli maaşını alan, 14 bin lira gibi bir rakama mahkûm edilmiş emekliler, en düşük emekli maaşı alanlar ve bir de dul ve yetimler çünkü dul ve yetimlerin ancak bugün yapacağımız düzenlemeyle alacakları maaş 4.280 liraya çıkacak yani açlık sınırının altında yaşayan insanlar olarak tarihe geçiyorlar ve âdeta eziyet hâline gelmiş bir yaşamla karşı karşıya kalıyorlar. Düşünün, otuz beş yıl çalışmış bir öğretmenin emekli olduğu anda alacağı rakam 1 milyon 241 bin lira gibi, ne bir araç almaya ne bir ev almaya yetebilecek bir rakam. Bugün özel okulda çocuğu okuyan bir velinin emekli olması durumunda çocuğunu bir yıl okutabileceği bir para bile değil. Yıllar önce hepimiz biliyoruz, bir memur emekli olduğu zaman evini ve arabasını alabilir durumdaydı ama maalesef bugün bunu kaybettik.

Tabii, AK PARTİ hükümetleri, özellikle Sayın Cumhurbaşkanı her zaman şunu söylerler: “Seçilmişler yönetecek, atanmışlar yönetmezler.” der ama maalesef, özellikle son günlerde belediyelerimize ekim ayından beri yapılan baskılarla halkın gönlünü kazanmış, en az yüzde 50 oyla seçilmiş 16 belediye başkanımız şu anda tutuklu. Bu belediye başkanları maalesef hiçbir iddianamesi daha yazılmadan, yargının yüzde 5'lere düşmüş güvenilirliği olduğu bir ortamda... Maalesef, dün konuşma yapan bir arkadaşımız, AK PARTİ milletvekili “hırsızların genel başkanı” diye Genel Başkanımızı suçladı; bu ağır dili kınıyorum. Yargıya eğer “bağımsız” diyorsanız, iktidar milletvekili olarak eğer buradaysanız, “bağımsız yargı” diyorsanız, bağımsız yargının görevini yapmasını ve sonuçta takdirini beklemek zorundasınız. Yani eğer TRT dilinden ya da yandaş medya dilinden konuşursanız bunu kabul etmemiz mümkün değil.

Arkadaşlar, son günlerde gündemde; daha önce Fatih Belediye Başkan adayımız Mahir Polat'ın başına geldiği gibi Beylikdüzü Belediye Başkanımız Mehmet Murat Çalık maalesef hasta, lenfoma ve lösemi hastası fakat Mehmet Murat Çalık, bütün ihtarlara rağmen, bütün tetkiklere rağmen, hastanede tutulması gerekirken maalesef dün veya ondan önceki gün yapılan bir operasyondan sonra tekrar cezaevine gönderildi. “Lököpeni” dediğimiz yani her enfeksiyona açık bir durumu olan bir hastanın böyle bir ortamda, hastane ortamında tutulmayıp cezaevine gönderilmesi bir insanlık suçudur ama bizim kafamızda şöyle soru işaretleri vardır: Acaba bu tedavileri yapan hekim arkadaşlarımıza siyasi iktidarın bir baskısı mı

vardır? Yani Cumhuriyet Halk Partisi tarafından seçilmiş belediye başkanları eğer cezaevine gönderilir ve rahatsızlanırsa... Çünkü bunu Mahir Polat'ta da yaşadık, bugün Mehmet Çalık'ta da yaşıyoruz; acaba bir baskı var mı? Eğer böyle bir şey yapılıyorsa gerçekten bunun altında AK PARTİ hükümetleri kalacaktır. Niçin? Çünkü siz, hiçbir zaman, mahkûm bile olsalar, tutuklu bile olsalar insanları sağlıklarından mahrum bırakamazsınız.

Evet, yerel seçim... Dün Grup Başkan Vekilimiz Gökhan Bey bir kartonda son yerel seçim sonuçlarını gösterdi. Eğer bir ülkede, özellikle Türkiye'de yerel seçimler önce yapılıp sonra genel seçimler yapılıyorsa yerel seçim başarısı mutlaka genel seçimlere yansıyor. İşte, dün gösterilen o tablo önümüzdeki seçimlerde Cumhuriyet Halk Partisinin iktidar olacağını gösteriyor.

Dolayısıyla, 2 Kasım'da getirin sandığı, biz alalım boyunuzun ölçüsünü ve Türkiye'yi nasıl yöneteceğimizi herkese göstereyim diyor, hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kanko, teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 217 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 9'uncu maddesiyle 3289 sayılı Kanun'a eklenen ek 16'ncı maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "memur aylık katsayısı ile çarpılması sonucu hesaplanacak tutarda" ibaresinin madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Özlem Zengin

Emre Çalışkan

Şengül Karslı

İstanbul

Nevşehir

İstanbul

Oğuz Üçüncü

Seda Sarıbaş

Meryem Göka

İstanbul

Aydın

Konya

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Takdire bırakıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle, Gençlik ve Spor il müdürlüklerine bağlı birimlerde çalışan memur ve sözleşmeli personele ödenecek fazla çalışma ücretinin hesaplanma şekli netleştirilmektedir.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 9'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 9'uncu madde kabul edilmiştir.

10'uncu madde üzerinde 2 önerge vardır, önergeler aynı mahiyette olduğundan birlikte işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 217 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mehmet Emin Ekmen

Selçuk Özdağ

Mustafa Kaya

Mersin

Muğla

İstanbul

Mehmet Atmaca

Necmettin Çalışkan

Mustafa Bilici

Bursa

Hatay

İzmir

İrfan Karatutlu

Kahramanmaraş

Aynı mahiyetteki diğer önerenin imza sahipleri:

Rahmi Aşkın Türeli

Cevdet Akay

Sibel Suiçmez

İzmir

Karabük

Trabzon

Ömer Fethi Gürer

Mehmet Tahtasız

İzzet Akbulut

Niğde

Çorum

Burdur

İsmet Güneşhan

Aliye Timisi Ersever

Nimet Özdemir

Çanakkale

Ankara

İstanbul

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Katılmıyoruz

Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk söz Kahramanmaraş Milletvekili İrfan Karatutlu'ya ait.

Sayın Karatutlu, buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; hepinizi YENİ YOL Grubu ve DEVA Partisi adına saygıyla selamlıyorum.

Yine, 12 şehidimiz için Allah'tan rahmet, Türk milletine de başsağlığı diliyorum.

Gecenin bu yarısında 10'uncu madde ne getiriyor? Bildiğiniz üzere, mevsimsel yoğunluk nedeniyle turizm bölgelerinde çalışan işçi kardeşlerimize toplam haftalık kırk beş saat çalışma yerine yani altı gün, 6+1, yirmi dört saat dinlenme yapma yerine bunu 10+1'e çıkarma şeklinde bir fıkra eklenmesi.

Şimdi Anayasa 50'de dinlenme hakkından bahsediliyor. Aynı şekilde 4857 sayılı İş Kanunu'nun 63'üncü maddesinde "Haftada kırk beş saat çalışılır." diyor. Yine, 46'da bu değişilen maddenin fıkrasında da "Yedi günlük bir zaman diliminde kesintisiz yirmi dört saat dinlenme verilir." diyor. Hep haftadan bahsediliyor, hep haftanın yedi gününden bahsediliyor ama nedense iktidar bu on günlük kesintisiz bir süreyi 11'inci gün dinlenme şeklinde yapmaya çalışıyor. Kurtarmaya çalıştığı, bir "Üç günlük, dört günlük, işçiye mesai vermeden fazla nasıl çalıştırırım?" kafası, sadece bunu yapmaya çalışıyor. Yani şunu düşünmüyor: "Ya, bir de öbür işçinin gözünden bakayım. Mesaide ne yapılıyordu? 2 katı veriliyordu, 'Patron 3 katı versin.' diye bir yasa getireyim." şeklinde bir yaklaşımları yok. "Ne kadar çok çalışanı ezebiliriz, ondan daha çok sömürebiliriz, ona ne kadar daha çok mesai vermeyiz?" kafasında bir fıkra değişimi. Şimdi ne bizim Anayasa'mıza uygun ne İş Kanunu'na uygun, hiçbir şekilde uygunluğu olmayan, yine Kültür Bakanlığının bir değişimi.

Kültür Bakanı bu sıralarda biliyorsunuz yatlarıyla meşhur, Yunanistan'da yat gezisinde, zaten biliyoruz Bolu'daki yaptıklarını, kamuoyunda da çok da tasvip edilen bir arkadaşımız değil. Bugün yine güzel bir haber geldi; kamuoyunda çok tasvip edilmeyen bir arkadaşımız, İletişim Başkanı görevinden alınmış, sosyal medyanın çok rahatladığını hissettik. İnşallah bu bakanlık değişimi bir an önce gelir, Kültür Bakanlığı da aynı rahatlamayı kamuoyunda sağlar diye düşünüyorum. Zira, işçinin hakkına, çalışanın hakkına kadar mevsimsel yoğunluk şeklindeki bir yaklaşımla "on gün çalış, bir gün dinlenme" şeklindeki bir yaklaşımla mesai vermeme... Bakın, mesai vermemek için...

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Bütçesi ve rantı olan bakanlıklar kolay değişmez Sayın Vekilim.

İRFAN KARATUTLU (Devamla) - Bilemiyorum artık, ben iktidardaki arkadaşlarımıza ve tabii ki Kültür ve Turizm Bakanına öneriyorum.

ILO raporlarına atıf yapıyor, ILO raporları "Mevsimsel işler olağanüstü durum değildir, dinlenme hakkını asla ertelemeyiz." diyor. Tabii ki bu turizm işçileri 7'inci gün dinlenemeyecekler, fazla mesai alamayacaklar dolayısıyla da Anayasa'ya uygun olmayan ve de İş Yasası'na uygun olmayan bu kanunun bence bu saatte getirilip bir de turizm işçilerine -zaten emekliye, asgari ücretliye yapılanlar yeterince belli- bu tür bir yük bindirilmesini çok da fazla önermiyoruz. Bana göre geri çekilmesi gerekenlerden biriydi ama iktidar ısrar etti, kendilerini işçilerle baş başa bırakıyoruz.

Kalan bir dakikamda da her zaman olduğu gibi memleketim Kahramanmaraş'ın 2 sorununu belirtmek isterim. Hafta sonu Kanuni Mahallesi'ndeydim. Arkadaşlar, Kahramanmaraş ve deprem bölgesi ruhsatsız iş yeri ve bina yapımının merkezi oldu. Ne iktidarın bakanlıkları ne de belediyeler -dağa, taşla, ruhsatsız ve izinsiz iş yerleri açıldı, konutlar açıldı- bunlara bir türlü cezai yaptırım yapmıyorlar. Kanuni Mahallesi'ne gittim, gözlerimle gördüm. Bir mahallenin içerisinde PVC atölyeleri, kuyumcu atölyeleri, hayvan besleme yerleri yani burada, bir mahallede nasıl yaşarlar; gerçekten şehrin içerisinde böyle yerler oluşmuş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Karatutlu, lütfen tamamlayın.

İRFAN KARATUTLU (Devamla) - Özellikle, bakanlıkların ve belediyelerin bu pasifliğini iktidar uyarmalı bu 4 deprem bölgesinde. Yine, Kanuni Mahallesi'nde sağlık ocağının ve okulun da olmadığını söylerim. Aynı şekilde, Berit Dağı'na çıktım yine hafta sonu, rahmetli Muhsin Yazıcıoğlu'nun şehit olduğu yerlerde, Sarıgül köylüleriyle yaylada buluştum; çok güzel suları var, kaynak suyu, "Ayrancınar" deniyor beyaz aktığı için, köylülerin ufacak bir isteği var: Bir gölet yapılırsa şu sudan 10 köy yararlanacak sulama ve içme şeklinde. Gerçekten, Hükûmetin temsilcileri, DSI temsilcileri oraya gidebilseler bu 10 köyün sulama ve içme suyunun çözüleceğini görebilecekler. Uğradım, benden söylemesi.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Karatutlu, teşekkür ediyorum.

Şimdi, aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci sözü Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez'e veriyorum.

Sayın Suiçmez, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan torba kanun teklifinin 4, 6, 10, 11 ve 13'üncü maddeleri Anayasa'mıza açıkça aykırıdır. Üzerine konuşacağım teklifin 10'uncu maddesiyle Kültür ve Turizm Bakanlığından turizm işletme belgeli konaklama tesislerinde çalışan personelin haftalık izinlerinin yazılı talep ve onay alınmak kaydıyla on günlük bir süre içinde kullanabilmesini sağlayacak bir düzenleme getirilmektedir. İlk bakışta işçiye tatil esnekliği tanındığı izlenimi yaratan bu hüküm, gerçekte işçinin anayasal düzeyde güvence altına alınmış dinlenme hakkını esnetmekte, çalışma süresi tanımını belirsizleştirmekte ve zayıf taraf olan işçinin aleyhine sonuçlar doğuracak bir düzenlemeye kapı aralamaktadır. Bu düzenleme açıkça iktidarınızın tercih ettiği neoliberal politikalar nedeniyle işçiyi köle olarak gördüğünüzü, emeğe değer vermediğinizi ve sermayeyi işçiye tercih ettiğinizi göstermektedir.

Sayın milletvekilleri, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 50'nci maddesi açık ve kesindir: "Dinlenmek, çalışanların hakkıdır." 4857 sayılı İş Kanunu'na tabi iş yerlerinde kanunun 46'ncı maddesine göre hafta tatili düzenlenmektedir. Haftalık çalışma süresi kırk beş saati tamamlayan işçinin takip eden 7'nci günde kesintisiz en az yirmi dört saat dinlenmesi emredilmektedir. Bu hüküm, çalışanların beden ve ruh sağlıklarının korunmasını, iş gücünü, aile bütünlüğünü ve sosyal devletin temel değerlerini koruma amacı taşımaktadır. Oysa, teklif maddesiyle haftalık kırk beş saatlik çalışma süresini tamamlayan işçiye tanınan haftalık kesintisiz yirmi dört saatlik tatil hakkı, on günlük çalışma periyotları içerisinde ertelenebilir bir hâle getirilmektedir. Bir başka ifadeyle, altı gün çalışan 7'nci gün dinlenmesi gereken işçi, bu düzenlemeyle on gün üst üste çalıştırılabilecek 11'inci gün dinlenmesine izin verilebilecektir. Bu durum yalnızca fiziki yorgunluğa değil, psikolojik tükenmişliğe, aile yaşamının ihlaline, sendikasılaştırmaya, yoksulluğa, emeğin değersizleştirilmesine ve iş kazalarının artmasına da zemin hazırlayacaktır. Hem bir yandan "Aile Yılı" ilan edeceksiniz hem de ailelerin bir araya geleceği bir pazar gününü de ortadan kaldırmaya çalışacaksınız. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Teklifteki kölelik düzenini gizlemek için teklif metninde geçen "yazılı talep" ve "onay" ibaresiyle işverenin talepleri doğrultusunda bir onay mekanizması kurulmakta, işçinin bu haktan fiilen vazgeçmesi

mümkün hâle getirilmektedir. Ancak çok iyi bilmekteyiz ki işçi ile işveren arasında gerçek bir eşitlikten bahsetmek olanaklı değildir. Bu onay, özgür iradeyle değil, işini kaybetme korkusuyla dolaylı baskı altında verilen bir muvafakat hâline dönüşecektir. Siz “onay” adı altında işverenin teklifini işçiye dikte ettireceği ve iş hayatını bozacak bir sistemi meşrulaştırmak istemektesiniz. Bu yönüyle teklif maddesi ILO’nun 14 No.lu Haftalık Dinlenme Sözleşmesi’ne, Uluslararası İnsan Hakları Sözleşmelerine ve Avrupa Sosyal Şartı’nın 2’nci maddesinde yer alan adil çalışma koşulları hakkına aykırıdır. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nin 24’üncü maddesi de herkesin dinlenme, boş zaman ve makul süreli, ücretli tatil hakkı olduğunu açıkça ifade etmektedir. Değerli milletvekilleri, bu teklif açıkça Anayasa’ya ve uluslararası sözleşmelere aykırıdır.

Değerli milletvekilleri, teklifteki iş gücü maliyetlerini düşürmek, personel yetersizliğini telafi etmek gibi gerekçelerin hukuk sisteminde ve anayasal düzende bir karşılığı yoktur. Bu gerekçeler işçinin temel haklarını askıya almanın bahanesi yapılamaz. “Esneklik” adı altında yapılan bu düzenleme emek sömürüsüne, kuralsız çalışmaya ve kayıt dışılığa davetiye çıkarmaktır. İşçinin alın terini yok sayan, insanlık onurunu çiğneyen bu düzenleme, toplumsal adaletsizliğe de yol açacaktır. İnsan onuruna yakışır bir çalışma hayatı yalnızca istihdam yaratmakla değil, bu istihdamın güvenceli, sağlıklı ve adil koşullarda sürdürülmesiyle mümkündür.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Suiçmez, lütfen tamamlayın.

SİBEL SUIÇMEZ (Devamla) - Değerli milletvekilleri, turizm sektöründe bu işin önünü açarsak başka sektörler de bu taleplerle gelecektir ki Komisyonunda inşaat sektörü bu talebini orada belirtmiştir.

Bu teklif maddesi iş hukukunun altını oyan bir düzenleme olup hafta tatili ücretini de ortadan kaldıracak ve sermayeye çıkar sağlayacaktır. Çağrımız nettir; Anayasa’ya ve uluslararası sözleşmelere aykırı olan teklifin 10’uncu maddesi teklif metninden çıkarılmalı ve işveren baskısı ve emek sömürüsü önlenmelidir. Bu, hem işçilerin insan onuruna yaraşır bir yaşam sürdürebilmesi hem de anayasal yükümlülüklerimizin yerine getirilmesi açısından bir zorunluluktur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SİBEL SUIÇMEZ (Devamla) - Değerli milletvekilleri, buradan bir kez daha tekrar ediyorum: Mehmet Murat Çalık Belediye Başkanımız tamamen insani, vicdani ve hukuki gerekçelerle derhâl tahliye edilmelidir. Bu Meclis elini kana bulamamalıdır. (CHP, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Suiçmez, teşekkür ediyorum.

Aynı mahiyetteki önermeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Aynı mahiyetteki önermeler kabul edilmemiştir.

10’uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 10’uncu madde kabul edilmiştir.

11’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 11’inci madde kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, birinci bölümde yer alan maddelerin oylamaları tamamlanmıştır.

Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 23.45

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 23.54****BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ****KÂTİP ÜYELER: Nermin YILDIRIM KARA (Hatay), Rümeysa KADAK (İstanbul)**

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 107'nci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

217 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şimdi ikinci bölümün görüşmelerine başlıyoruz.

İkinci bölüm 12 ila 22'nci maddeleri kapsamaktadır.

İkinci bölüm üzerindeki grupların ve şahısların söz taleplerini karşılayacağım.

İlk söz talebi, YENİ YOL Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Mustafa Kaya'ya ait.

Sayın Kaya, buyurun. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA MUSTAFA KAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; sizleri grubumuz adına saygıyla selamlıyorum.

Bu kaçınıcı torba yasa, kaçınıcı defa birbirinden bağımsız başlıkları aynı torba içerisinde görüşüyoruz, hatırlamıyorum ve birbirinden bağımsız olmalarına rağmen, aynı zamanda her birinin ayrı bir şekilde tartışılması gerektiği hâlde, özellikle bugün konuştuğumuz, Türk Silahlı Kuvvetlerini ilgilendiren, hepimizin çok dikkatle tartışması, anlaması, öncesini ve sonrasını bilmesi gereken bir konunun bile yine birbirinden bağımsız, turizmle ilgili, işte, emekli maaşlarıyla ilgili torba kanunda getirilmesini gerçekten anlamak mümkün değil.

Evet, emekli maaşlarının 16.881 liraya çıkarılmasını konuşuyoruz. Bazen iktidar mensubu arkadaşlar bu değerlendirmeyi yaparken diyorlar ki: “Efendim, işte, 16 milyon küsur emeklimiz var, 16 milyon küsur emeklinin içerisinde sadece -sadece’yi de biraz küçültme ifadesi olarak kullanıyorlar- 3 milyon emeklimizi ilgilendiren bir mesele bu.” Bu sözü, bu cümleyi duyan, 3 milyonun dışında kalan yaklaşık 13 milyon emeklimiz sanki çok iyi şartlarda, müreffeh bir yaşam sürüyor gibi anlar. Oysa, 16.881 liranın bugün 26.600 lirayı aşan açlık sınırının altındaki en az, en düşük emekli maaşı olmasının yanında, aynı zamanda emeklilerin toplamda neredeyse yüzde 55-60’ı emekli maaşını maalesef 26 bin liranın altında almak durumunda kalıyor. Yani anlaşılması gereken nokta şu: Biz bugün 16.881 lirayı konuşuyoruz ama emeklilerimizin yüzde 60’ı açlık sınırının altında yaşam mücadelesi veriyor. Aynı zamanda, yoksulluk sınırının 85.066 lira olduğunu düşündüğünüzde ve “açlık sınırı” denildiğinde, sadece insanlarımızın mutfakları üzerinden yapılan değerlendirmeler dikkate alındığında bunu çok daha net anlamamız gerektiği kanaatindeyim. Bakınız değerli arkadaşlar, 2025 yılı Ocak ayında SGK’ye müracaat eden 4/A SSK’liye bağlanan emekli aylığı 8.057 lira 11 kuruş idi ve ek ödemesi 556 lira 50 kuruş idi. Toplamda 8.613,61 lira yani Haziran ayı sonuna kadar 5626 gün çalışıp müracaat eden işçilere bu miktarda bir ücret bağlanıyordu. Son gelen zamlarla 16.881 lira oldu maaş ve emekli maaş hesaplamaları 2008 yılında 5510 sayılı Kanun’la değiştirilip kuşa çevrildiğinden dolayı emeklilere neredeyse hazineден bir o kadar maaş ödenerek 16.881 lira ödenebiliyor. Oysa bir ekonominin -zaman zaman ekonomik değerlendirmeler yapılıyor- başarılı olduğunu gösteren asıl gösterge gelir dağılımındaki adalettir. Siz “Ülke şu kadar büyüdü. Sanayi bu kadar büyüdü. İhracat bu kadar arttı.” cümlelerini peş peşe sıralayabilirsiniz. Bazı dijital sayfalar üzerinden ortaya çıkan sonuçları bir başarı hikâyesi şeklinde takdim edebilirsiniz ama son tahlilde gelir dağılımı adaletini sağlayamazsanız siz buna asla “Başarılı bir ekonomik model.” diyemezsiniz.

Değerli arkadaşlar, biliyorsunuz “Gini katsayısı” diye bir katsayı var, gelir ve servet eşitsizliğini ölçen, dünyada bir kriter olarak, bir istatistik veri olarak kullanılan bir yöntem var. Bu yöntemle göre

Avrupa’da gelir dağılımı eşitsizliğinin en kötü olduğu ülke Türkiye ve Avrupa Birliği İstatistik Ofisinin (EUROSTAT) verilerine göre 2022 yılında AB’de Gini katsayısı 29,6 iken Türkiye’ye ait olan güncel veri şu anda 42,6. Burada kendimi ifade etmek adına söylüyorum, sıfıra yaklaştıkça gelir dağılımı adaletinin arttığını, 1’e doğru arttıkça da gelir dağılımındaki adaletsizliği maalesef görmüş oluyoruz.

Değerli arkadaşlar, önemli bir veriyi daha sizlerle paylaşmak istiyorum. 1988 yılı bizim en makul bu çalışma hayatıyla ilgili verileri böyle anlaşılabilir oranlarla görebildiğimiz yılımız. O yılda ücret ve yevmiyeyle çalışanların istihdamdaki payı, dikkat ediniz, ücret ve yevmiyeyle çalışanların istihdamdaki payı yüzde 40,39 imiş; bu oran 2021 yılında 70,5’e yükselmiş. Diğer taraftan 1988 yılında işverenler yani kendi hesabına çalışanlar ve ücretsiz aile işçilerinin toplam istihdamdaki payı yüzde 59,61 iken bu oran 2021 yılında yüzde 29,5’a düşmüş.

Peki, bu istatistikler ne söylüyor bize? Değerli arkadaşlar, orta sınıf çökmüş, asgari ücret şu anda ana ücret seviyesine gelmiş ve orta sınıfın çökmesi demek toplumda sigorta ortadan kalkmış.

Değerli arkadaşlar, 16.881 lirayı bir başarı hikâyesi gibi anlatmak, bunun üzerinden değerlendirmeler yapmak maalesef anlaşılabilir değil.

Bir diğer konu da sıkça dile getirildi, Genelkurmay içerisindeki atamalarla ilgili yaş meselesi hakkında bazı kanaatlerimi ifade etmek istiyorum. Şu anda bu maddeyle beraber kurmay subay generalleri, pilot generalleri, deniz güverte sınıfı, deniz kuvvetleri generalleri, yardımcı sınıf generaller haricindeki toplam generallerin yüzde 65’ine orgenerallik hatta Genelkurmay Başkanı olma imkânı bu yasayla beraber getirilmek isteniyor, tamam. Bunun olumlu yönü şu: Toplamda 319 general içerisindeki 29’u yardımcı generaller hariç bu generallerin her biri “Ben de Genelkurmay Başkanı olabilirim.” düşüncesiyle, kendi içlerinde mevcut statüdeki generaller belki bir motivasyon bularak bu noktada kendilerini buna hazırlayabilirler; bu anlaşılabilir bir şey, buna belki olumlu diyebiliriz. Ama olumsuz olarak şunu söyleyebiliriz değerli arkadaşlar: Hâlihazırda mevcut yaş artırımıyla beraber yani şu anda 65, bu 65’le beraber Cumhurbaşkanlığı kararıyla Genelkurmay Başkanının 1+1 67’ye yükseltilecek yaşı şimdi 72’ye çıkarılmak isteniyor. 72’ye çıkarılırsa. 319 içerisinde dâhil hatta bunların altında albay statüsünde olanlar, kurmaylık da bu noktada zarar göreceğinden dolayı, cesaretlendirici bir konumu olmayacağından dolayı bir süre sonra burada general olanlar yedi yıl, on iki yıl bu makamda kalacaklar düşüncesiyle siz albay makamında bulunanların, kurmay albay olanların motivasyonunu kırmış oluyorsunuz. “Biz general olsak da Genelkurmay Başkanı olamayız. Orgeneral olsak da geleceğimiz statü bellidir.” düşüncesinde bir noktaya taşınmış oluyorsunuz.

Burada yapılması gereken çözüm bellidir. Çözüm, kuvvet komutanları... Bir kere, kuvvet komutanlarının belki yaşı 1+1 şeklinde 67’ye çıkarılabilir ama 72 yaş ortalaması kesinlikle doğru değildir; ordunun bütünlüğünü, içindeki motivasyon kaynaklarını altüst eder.

Ayrıca şunu da ifade edeyim: Özellikle Hava Kuvvetleri Komutanlığında yaşadığımız pilot sıkıntısı. Şu anda bir orgeneralin, generalin aldığı maaş yaklaşık 160-180 bin lira civarında. Şayet bu rütbe alımını kolaylaştırmaz, insanlara “Emek vererseniz, gayret ederseniz, başarılı olursanız siz belli makamlara gelebilirsiniz.” şeklinde cesaretlendirici bir yöntem bulmazsanız bu arkadaşlarımız mecburi hizmetlerini tamamladıktan sonra Türk Hava Yollarına, diğer hava yollarına gider, orada 500-600 bin lira maaşla yaşamlarını devam ettirirler. Biz de pilot sıkıntısı yaşamayı sürdürürüz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kaya, lütfen tamamlayın.

MUSTAFA KAYA (Devamla) - Dolayısıyla, hem torba kanun içerisinde getirdiğiniz bu sıkıntılı atamalarla beraber bugünün sorunlarına çözüm üreten ama on yıl sonra Türk Silahlı Kuvvetlerinin yapısında, alt kademesinde hangi sorunlar gündeme gelecek; bunu öngörmeyen, “geçici madde” adı altında bu çözümleri üreten ama bu çözümlerin kesinlikle Silahlı Kuvvetlerin kurumsallaşmasına katkı

sağlamayacağı, aynı zamanda sanki kişiye özel kanunlar çıkartarak, kişiye özel yetkiler vererek Silahlı Kuvvetlerin kurumsal yapısını ortadan kaldıracak, zarar verecek bir noktaya maalesef bunu taşıyorsunuz.

Henüz vakit erken bunları bir kere daha değerlendirmenizi buradan ifade etmek istiyorum, bir kere daha bu konunun gündeme doğru bir şekilde getirilmesi gerektiğini ve Silahlı Kuvvetler gibi göz bebeğimiz bir kurumumuzun sorunlarını torba kanun içinde tartışmanın da ne kadar acziyet olduğunu buradan ifade ederek Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kaya, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, İYİ Parti Grubu adına Manisa Milletvekili Şenol Sunat'a ait.

Sayın Sunat, buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ŞENOL SUNAT (Manisa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 217 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin ikinci bölümü üzerine İYİ Parti Grubu adına söz aldım. Gazi Meclisi saygıyla selamlarım.

Sayın milletvekilleri, sözlerime, konuşmama başlamadan önce, Grup Başkan Vekilimiz Sayın Turhan Çömez Bey de raporlarla ortaya koydu, Beylikdüzü Belediye Başkanı Sayın Mehmet Murat Çalık hastalığının ilerlediği bir süreçten geçiyor. Biraz önce sosyal medyaya düştüğü gibi, tekrar hastaneye kaldırıldığını öğrenmiş bulunuyoruz. Bakınız, Murat Çalık Beyefendi gözüaltına alındıktan sonra ve tutuklandıktan sonra İzmir'e, İzmir Buca Cezaevine yollandı yani hastalığı nedeniyle -doktorun da belki- İstanbul'da olması gerekirken ailesinden uzak, özellikle İzmir'e yollandı. Hastaneye kaldırıldı, en az 20 kilo verdi ve hastalığının nüksettiği de raporlarla ortaya konulmuş olmasına rağmen maalesef herhangi bir ses çıkmıyor.

Sayın milletvekilleri, aklıma Ergenekon, Balyoz davalarında olan Kuddusi Okkır geldi; nasıl vefat ettiğini hatırlatmak istiyorum. Hiç mi vicdan yok? (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar) Herkes daha hüküm giymeden masumdur sayın milletvekilleri, kimsenin ölümüne terk edilmesi doğru değildir. Bu, savaşta bile olmaz yani düşman devletler arasında bile böyle bir uygulama söz konusu olamaz.

Sayın milletvekilleri, o yüzden, Mehmet Murat Çalık'ın bir an önce tahliye edilmesini tekraren sizlerle paylaşıyor ve Adalet Bakanlığına buradan sesleniyorum: Böyle bir vicdansızlık asla olamaz, kabul etmiyoruz. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

Yine, yarın Srebrenitsa katliamının seneidevriyesini anacağız. Allah bir daha tabii o günleri yaşatmasın diyoruz ama maalesef etrafımızdaki ülkeleri gördükçe, Gazze'de olanları gördükçe, efendim, Suriye'de, Irak'ta olanları ki ama en son tabii Gazze'deki çocukların ölümlerini izledikçe ve gördükçe yüreğimiz yanıyor. Allah, milletimize, komşu ülkelerimize ve hiçbir ülkeye bu sıkıntıları, bu acıları yaşatmasın diyorum.

Evet, değerli milletvekilleri, teklifin emeklilere dair içerdiği düzenleme ibret vesikası. Bakın, 217 sıra sayılı düzenleme, en düşük emekli maaşını 14.469 liradan 16.882 liraya yükseltmektedir ancak bu bir müjde değil, bir lütuf da değildir, bu sadece açlık sınırının dahi altında kalan bir güncellemedir. Bugün, 2025 yılının haziran ayı itibarıyla açlık sınırı 26.115 liraya ulaşmış, yoksulluk sınırı ise 85.065 liraya dayanmıştır. Bu rakamlar acı bir gerçeği haykırıyor. Milyonlarca insanımız göz göre göre açlığa mahkûm edilmektedir. Böyle bir tabloda 16.881 liralık emekli maaşı vermek "Yaşatıyoruz." diyerek yoksulluğu kurumsallaştırmaktır.

Bakınız, bu ülkede yaklaşık 16 milyon emekli yaşıyor. Bu insanların dörtte 1'i en düşük maaşı alıyor, üstelik bu vatandaşlarımız açlık sınırının 10 bin lira altında bir gelirle geçinmeye çalışıyor. AK PARTİ iktidarının emekliye reva gördüğü budur.

Sayın milletvekilleri, sizlere soruyorum: Bu, vicdana sığar mı?

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Sığmaz.

ŞENOL SUNAT (Devamla) - Bu, sosyal devlet anlayışıyla bağdaşır mı?

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Bağdaşmaz.

ŞENOL SUNAT (Devamla) - Evet, emekli kira mı ödesin, gıda mı alsın, ilacını mı temin etsin, elektrik faturası mı ödesin, torununa harçlık mı versin?

Sayın milletvekilleri, bir ülkenin emeklisi açsa o ülkenin onuru yara almış demektir. Bir ülkede yıllarını devlete vermiş bir vatandaş ay sonunu getiremiyorsa o ülkenin sosyal devleti çökmüş, adaleti rafa kalkmış demektir. AK PARTİ iktidarının bu millete reva gördüğü model sosyal devlet değil, sosyal çöküştür.

İYİ Parti olarak Komisyon aşamasında teklif verdik, dedik ki: “En düşük emekli maaşı en az asgari ücret kadar olmalıdır.” Emeklimiz o maaşı fazlasıyla da hak etmektedir sayın milletvekilleri. Bu insanlar ömür boyu alın teri döktü, üretime katkı sağladı. Bu insanlar primini günü gününe de ödedi. Şimdi onlara açlıkla sınanan bir hayat verilmektedir. Saray bütçesinden kısamayanlar, emeklinin lokmasından kısmayı tercih etmiştir. Bu bir ekonomik tercih değil, bu bir siyasi tercihtir sayın milletvekilleri. İsrafi kesemeyen, ranttan vazgeçemeyen iktidar, milletin emekli aylığına göz dikmiştir. Bu düzenleme Türk emeklisine saygısızlıktır. Emeklisine sadaka verir gibi maaş bağlayan bir devlet ne büyüktür ne de adildir. Bu düzenleme Türk emeklisine hakaret, sosyal adalete ise ihanettir. İYİ Parti olarak biz emekliyi siyasi rantın aracı değil, devletin asıl sahibi olarak görüyoruz. Bu teklif milletin vicdanında emin olun hükümsüzdür.

Buradan sesleniyoruz: Emeklisine sadaka değil insanca yaşam sunan bir Türkiye mümkündür değerli milletvekilleri. Bu anlayışa “Dur!” demek vicdanın, ahlakın, millî şuurun gereğidir. Türk milleti açlığa değil adalete layıktır. Yaşasın hakkını arayan onurlu emekliler diyorum.

Evet, değerli milletvekilleri, bu teklifin dili, ruhu ve hedefi iktidarın toplumdan ne kadar koptuğunu, devletin kurumlarını kendi siyasal bekası için kullandığını, kamu düzenini kişisel ve partisel çıkarlarla yönettiğini göstermektedir. Toplumsal barışın, kurumsal adaletin ve sosyal devlet ilkesinin içi boşaltılmıştır. Ne devlet ciddiyeti kalmıştır ne de kamu yararı gözetilmiştir. Devletin temel kurumlarını bu derece örseleyen, hukuku kişiselleştiren, liyakati yok sayan, emeklileri açlığa iten ve toplumun taleplerini görmezden gelen bu teklife onay vermek yalnızca siyasi bir hata değil tarihsel bir sorumluluktan kaçmaktır. Biz, bu nedenlerle bu kanun teklifinin karşısındayız çünkü biz, milletin, adaletin ve devlet ciddiyetinin yanındayız. Bu duruşumuz yalnızca siyasi bir tutum değil aynı zamanda vicdani bir sorumluluk ve ahlaki bir yükümlülüktür. Çünkü çok iyi biliyoruz ki bir devletin gerçek bekası milletin huzuruna, kurumların bağımsızlığına ve adaletin üstünlüğüne bağlıdır.

Bu kürsüden sesleniyorum: Bu ülkenin gençliği umutsuzluğa itildi değerli milletvekilleri. Gelecek kaygısı gençleri boğuyor. Bakın, bir örnek vereyim: Öğretmenler geldi geçen, özel kurumlarda çalışan öğretmenler. Seslerini duyurmak için İstanbul’dan Ankara’ya yürüdüler, polis gözetimine aldı, itildiler kakıldılar. Mecliste muhatap bulamadılar, bulsalar bile dertlerini anlatamadılar. İstedikleri, asgari ücretin altında veya asgari ücret kadar çalıştıkları taban ücretlerinin devlet okullarında olduğu gibi olmasını arzu etmek. Bu kadar hakları yok mudur bu vatan evlatlarının?

Yani o kadar çok problem var ki sayın milletvekilleri, yine, staj ve çıraklık mağdurları emeklilik konusunda dertlerini her platformda anlatmaya çalışıyorlar. Bu ülkenin problemleri çok. Bu Meclis o problemleri çözmekle yükümlü sayın milletvekilleri.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Sunat, lütfen tamamlayın.

ŞENOL SUNAT (Devamla) - Tamamlıyorum Sayın Başkan.

Evet, gençlerimiz sığınacak liman arıyor ama o limanlarda çalışan kamu emekçileri dahi sömürülüyor artık.

Buradan AK PARTİ iktidarına açıkça sesleniyorum: Siz ne kadar kulaklarınızı tıkasanız da biz bu adaletsizlikleri yüzünüze karşı haykırmaya devam edeceğiz. Çalışanı ezen, emekçiyi yok sayan her

düzenlemenin karşısında dimdik duracağız. Sizin susturmaya çalıştığınız bu vicdan bizim kürsülerimizde cesurca, özgürce konuşmaya devam edecek.

Bu teklifte geri çekilmesi gereken maddeleri sıklıkla hatiplerimiz dile getirdi. Yine 2, 3 ve özellikle 18'inci maddenin çekilerek düzenlenmesinin çok önemli olduğunu ifade ediyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Sunat, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Özgül Saki'ye aittir.

Sayın Saki, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Teşekkürler.

Değerli milletvekilleri, yine ucube bir torba yasayla karşı karşıyayız ama ben bu yasaya geçmeden önce, feminist yol arkadaşım, barış akademisyeni Aslı Aydemir'den söz etmek istiyorum. Aslı, 30 Haziranda cihatçı bir grubun Leman dergisindeki bir karikatürü bahane ederek katliam çağrılarını yaptığı İstanbul'da o sokaktayken bu katliam çağrılarına tepki gösterdi. Ama sonra ne oldu biliyor musunuz? O yakacağız, öldüreceğiz diye taş ve sopalarla sokakta olanlardan tek bir kişiye soruşturma açılmadı. Aslı evinden apar topar gözaltına alındı, hâlâ tutuklu. Öncelikle derhâl Aslı'nın serbest bırakılmasını ve o katliam çağrısı yapan cihatçı grupların hapsedilmesi gerektiğini düşünüyorum; buradan tekrar Aslı'nın serbest bırakılmasını talep ediyorum.

Bir başka mesele, Meclisin hemen yakınındaki parkta “Akbelen yuvamız, vermeyeceğiz.” “Havamıza, suyumuz, toprağımıza dokunmayın.” diyen köylüler, çiftçiler, hemen yanı başımızda, maden yasası geri çekilsin diye bir haftadır nöbet tutuyorlar. Biraz önce onlarla birlikteydim, “Meclis devam ediyor.” dedim, Meclise, milletvekillerine mesajları var. “Bu yasa geri çekilsin, biz parktayız, gelsinler bizi dinlesinler.” diyorlar. Onların mesajını da buradan paylaşıyorum ve her daim de yanlarında olduğumuzu söylüyorum.

Gelelim kanun teklifine. AKP iktidarı, saray rejimi 2024'e “Emekliler Yılı” dedi, “Emeklileri ihya edeceğim.” dedi; hayatı emeklilere zehir etti. Şimdi, bu torba yasayla bu zehrin dozajını artırmış vaziyette ve emeklilere âdeta bir yükümüş gibi bir dil kullanarak sanki onlar yıllarca emek harcamamış, yıllarca prim ödememiş gibi, devletin üzerinde yükümüş gibi bir dille emeklileri yaş ayrımcılığına tabi tutuyorlar, bu yaşamda sizin yeriniz yok demek istiyorlar. Bir de bunu yaparken pişkince “Temmuzda zaten zam yaptık, nelerine yetmiyor.” diyorlar, “Gayet de yeterli.” diyorlar. Zamlarla birlikte emeklinin maaşı 16.881 TL oldu, yoksulluk sınırı ise 85.000 lira. Bu emekliler bunlarla nasıl geçinecek? Tabii ki iktidarın böyle bir kaygısı yok, o sadece patronları düşünüyor, bunu biliyoruz.

Sonra gelelim bu emeklilikle ilgili meselede en temel problemlerden bir tanesine, eminim siz de sayısız mesaj alıyorsunuzdur, EYT yasasıyla Eylül 1999'dan önceki sigortalılar için bir çözüm sunuldu ama bir gün sonrasında dahi sigorta girişi yapan yüz binlerce insan emekli olabilmek için on yedi yıl daha fazla çalışmak zorunda. Prim gün sayısını doldurmuş olmasına rağmen, emekli olmak için yaş haddini beklemek zorunda kalan yüz binlerce insan bu adaletsiz ve oldukça saçma düzenlemeye “hayır” diyor. Derhâl bu mağduriyetin kaldırılması, kademeli emeklilik yasasının derhâl Meclise getirilmesi gerekiyor.

Sonra, “emekli” diyoruz ama zannetmeyin ki emekliler çalışmıyor. Çalışan emekli sayısı her geçen gün artıyor. Hatırlarsınız, daha geçtiğimiz aylarda 71 yaşındaki bir emekli inşaatta çalışırken yaşamını yitirdi. 75, 65 yaşlarındaki 2 emekli taksi durağında kalp krizi geçirerek yaşamını yitirdi. Zaten hayatını çalışmakla geçirmiş insanlar tekrar tekrar çalışmak zorunda bırakılıyor. Kadınlar, emekli olan kadınlar zannediyor musunuz ki oturuyorlar, emekli kadınlar belki dışarıda çalışmıyor ama bütün bakım yükü onların üzerinde; hasta bakımı yapıyorlar, ev içinde bütün ev işlerini yapıyorlar ama bu tür yasalarda herhangi bir hak olarak asla reva görülmeyen bir kategori...

Bir de emeklilerin sağlık sorunları var, yaş itibarıyla birtakım sağlık sorunları var. Siz ne yapıyorsunuz? Muayene katılım payı, reğete bedeli, ilaç fark ücreti derken çoğu emekli zaten sağlığa erişemiyor. Boręlandıkça boręlanıyor emekliler. Oysa bu bütęeye baktığımızda, mesela, emeklilere böyle bir reva görölürken 2025 bütęesinde “savunma ve güvenlik harcamaları” deniliyor -siz buna savaş harcamaları deyin- 1 trilyon 680 milyar lira, Diyanete 130 milyar lira, saraya ve koruma ordusuna örtölü ödenekte olduğu için bilemediğimiz milyarlarca lira ayrılıyor. Yandaş şirketlere, ihale baronlarına, Diyanet eliyle tarikatlara, cemaatlere bütęeler sonuna kadar açılıyor; iş emeklilere, emekçilere geldiğinde ise bütün paralar tamamen kesiliyor, “Size bu kadarı yeter, zaten yaşamanız bile züldür.” mesajı veriliyor emeklilere.

Sonra, kadınların emekli olması meselesine gelince zaten emekli kadın sayısı yüzde 22 çünkü kadınlar emekli olamıyor çünkü prim günleri daha düşük işlerde çalışıyorlar çünkü ev işi tamamen onların üzerinde. Ev emekçisi kadınların da emeklilik hakkı ne yazık ki yok.

Sonra, asgari ücret meselesi var. Asgari ücret artık çalışanların yüzde 50’sinin aldığı bir ücret oldu, çoğu çalışan da asgari ücretin altında maaş alıyor. Asgari ücretin enflasyona göre, yaşama koşullarına göre yılda en az 4 defa düzenlenmesi gerekir.

Bakın, bunların sonuçları ne oluyor? Zaten işsizlik var; gençler iş bulamıyorlar, iş bulsalar korkunę koşullarda çalışıyorlar. Lütfen intihar rakamlarına bakın, genç intiharları da yaşlı intiharları da hızlıca artıyor.

Peki, bütün bunlar olurken -bir de her şeyi doldurdıkları gibi- ne yapıyor bu yasada? Özel istihdam bürolarıyla kölelik rejimini resmî hâle getiriyorlar. “‘Kiralık işçi.’ diyerek işçiye bir nesne olarak bakıyoruz biz; ‘Sadece emeğini sömürölür, ölölürse ölölür.’ deriz.” diyerek patronların insafına bırakılıyor özel istihdam bürolarıyla.

Ayrıca, çalışma saatlerinin uzunluğu... Sekiz saat çalışma kanunu ne zaman ortaya çıktı biliyor musunuz? 1840’larda; işçi sınıfının mücadelesiyle, emekçilerin mücadelesiyle -binlerce işçi katledildi ama- o sekiz saatlik iş günü tanındı. Aradan geçti yüz yıllar ve siz şimdi çalışma saatlerini uzattıkça uzatıyorsunuz. Bakın, sekiz saatlik çalışma günü diye bir şey yok, on iki saat çalışıyorlar. Kadınların çalışma saatleri on altı saate çıkmış vaziyette ve bunlara ilişkin tek bir laf yok önölümüze gelen bu kanun teklifinde. Bu yıpranma paylarıyla, bu yıpranmalarla birlikte insanlar artık yaşamda sadece ve sadece hayatta kalmak. O hayatta kalmanın bedeli olarak da ne yazık ki inşaatlarda ölmekle, yerlerinden edilmekle karşı karşıya kalıyorlar. 16 bin lira emekliye reva görölün, 16 bin lira bir market alışverişi bile değil. Bunu bilmiyor musunuz? AKP bunu bilemeyecek durumda mı? Tabii ki biliyor ama umurunda değil. Ama umurunda değil, aynen maden yasasında olduğu gibi şirketler kapıda bekliyorlar, Maden yasası geçsin diye övgöl üstölüne övgöl sunuyorlar AKP iktidarına. AKP, o şirketlere kulağını açtı; bir haftadır orada “Maden yasası geri çekilsin.” diyen emekçilerin, işçilerin, kadınların sesini duymuyor. Ama biz biliyoruz, işçi sınıfı nasıl 1840’lardan itibaren haklarını direnişle, mücadeleyle aldıysa önölümüzdeki dönem emekçilere, işçi sınıfına, kadınlara mücadele, direniş görölünüyor ve biz de bu direnişlerin bir parçası olarak onlarla birlikte eşit, özgöl; sömölürölün olmadığı, tüm halkların barış içinde yaşadığı, herkesin insanca yaşadığı; kültölrel, ekonomik, sosyal, toplumsal haklarını aldığı, mutlu olduğu bir ölölke için çalışmaya, direnmeye devam edeceğiz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAşKAN - Sayın Saki, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer’e ait.

Sayın Gürer, buyurun. (CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle ben de 12 şehidimize Allah’tan rahmet diliyorum; bunlardan biri de Niğde Edikli kasabamızdan Enver Yaman. Tabii ki bu olay sonuna kadar soruşturulmalı ve metan gazı zehirlenmesi nasıl geręekleřti, değerlendirmelerle kamuoyuna da bu bilgi verilmeli.

Ayrıca, Cumhurbaşkanı adayımız Ekrem İmamoğlu'yla başlayan ve dün hem okul arkadaşım hem de fabrikada işçi olarak yaşama birlikte başladığımız Zeydan Karalar'ın tutuklanmasıyla devam eden sürecin de “hak, hukuk, adalet” kavramlarıyla örtüşmediği, vicdanlarda karşılık bulmadığı ve yargılanma süreçlerinin görevlerinin başında da devam edebileceğini göre göre onlara eziyet edilmesinin de kabul edilebilir bir durum olmadığını vurgulamak istiyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, ayarını bozduğunuz kantar, gün gelir sizi de tartar. Bu ülkenin kurumlarının içi boşaltılarak, değerleriyle oynanarak ileriki süreçte ortaya çıkabilecek olumsuzluklar ülke yararına olmayacaktır; bu konuda da bir uyarıda bulunmak isterim.

Bu kanun teklifinde 11 adet kanunda ve 1 de kararnamede değişiklik yapılıyor. Tabii, Adalet ve Kalkınma Partisi bundan yirmi dört yıl önce kurulurken mazlumların yanında olmak düşüncesiyle yola çıkmıştı. Yirmi dört yıl sonra geldiğimiz nokta ise mazlumların ahını alan bir partiye dönüştü. Bu kanun teklifinde de yer alan bazı düzenlemeler çok kişinin ah etmesine neden olacak. Bunlardan biri emeklilerle ilgili düzenleme. Emekliler açlık sınırının altında maaşla yaşamlarını sürdürme durumundayken bir iyileştirme bekliyorlardı, Cumhuriyet Halk Partisinin önerdiği de asgari ücret düzeyinde emekliye maaş verilmesi yönündeydi ama bu beklenti gerçekleşmedi ve emeklilere 14 bin liradan 16 bin liraya bu kanun teklifiyle bir artış gerçekleşmiş gibi gösterildi. Oysa enflasyon ve gelir-gider dengesiyle olaya baktığımızda emekliye verilen ortada bir şey yok. Emekliler ah ediyorlar. Emekli kim? Emekli, bir kamu kuruluşunda ya da bir kurumda gençliğinin en güzel yıllarında çalışarak, prim ödeyerek, hak ederek emekli olmuş ve emekli maaşıyla geçimini, yaşamını sürdüreceğini düşünen insanlar. Emekli olmanın da zorlaştığı, emekli yaşamının da zorlaştığı bir sürece ülke evrilmiş bulunuyor. Emekliler için intibak düzenlemesi gerçekleştirilmiyor, ilaç katkı payı dahi kaldırılmıyor ve emeklinin hayatı, tam anlamıyla yaşamı zindan ediliyor.

Değerli arkadaşlar, emeklilere verilenle ülkenin ekonomik dengesi bozulmaz, israf, rant, vurgun, talanla bu ülkenin dengesi bozulur. (CHP sıralarından alkışlar) Onun için emekliye verilmesi gereken, en az asgari ücret tutarında bir ücrettir. Bakın, temmuz ayına geldik, asgari ücretle ilgili herhangi bir düzenleme görünmüyor. Asgari ücreti niye çok konuşuyoruz? Çünkü Türkiye’de asgari ücret artık genel bir ücrete dönüştü. Örgütlü sendikaların olduğu yerde toplu sözleşme görüşmeleriyle işçiler, emekçiler haklarını almış olsalardı bugün bu ülkenin gündeminde asgari ücret bu kadar konuşulmayacaktı ama bırakın hak almayı, grevlerinin dahi yapılmasına izin verilmediği, sendika tercih haklarının kullanılmadığı bir sürecin içine ne yazık ki çalışma yaşamı evrildi. Sendikalı işçi sayısında önemli ölçüde gerileme yaşanırken kayıt dışı bu ülkede arttı. Bunun yanı sıra, emekli olmayı umanların emeklilikle ilgili yapılan düzenlemede eksik kalan kısımla yaşadıkları mağduriyet çözüm bekliyor. “Emeklilikte adaletle takılan” dedikimiz, bir günle on on beş yıl emekliliği sarkanlar için kademeli bir geçişin yapılması mutlak surette ihtiyaç.

Keza, iş yaşamına çırak ve stajyer olarak başlayanların sigorta kartı ellerinde olduğu hâlde yaşlılık sigortasına sayılmadığı için 18 yaşından önce çalıştıkları süre yok sayılıyor. TÜİK’e göre işçiler, bakanlığa göre öğrenciler ama bu kesimin mağduriyetinin sesini duyan bir iktidar yok. Bir an önce bu kesimin sesi duyulmalı, çırak ve stajyer olarak işe başlayanların emekliliğe esas yaşlılık sigortası da sigorta kartı eline aldığı gün başlamalıdır.

Keza, Cumhurbaşkanı seçimden önce söz verdiği gibi esnafın, çiftçinin 9000 gün BAĞ-KUR priminin 7200 güne düşürülmesi de bugüne kadar gerçekleşmedi, bunun da bir an önce gerçekleşmesi sağlanmalıdır.

Ayrıca, taşeron olarak hâlihazırda çoğu kurumda çalışanlara “hizmet alım sözleşmesi” adı altında büyük bir haksızlık yapılmıştır, bu kesimlere de çalıştıkları kurumda kadroları verilmeli ve onların da bu beklentileri karşılanmalıdır.

Değerli arkadaşlar, ekonomik krizin ağır yıkımı nedeniyle çoğu kişi yoksulluğu derin olarak hissetmektedir, bu süreç doğru yönetilmezse insanlar sağlıklı beslenme olanaklarına eremeyecekleri için sağlık sorunları da giderek derinleşecektir.

Ülkemizde şu anda 23 milyon 900 bin derdest durumda olan icra dosyası bulunmaktadır; bu icra dosyalarının önemli bölümü de esnaf, çiftçi, işçi, emekliden oluşmaktadır. Bakınız, yalnızca bu kesimler değil şirketler, firmalar da zor durumdadır; 2021 yılında 914 firmanın konkordato ilan ettiği süreçten 2024 yılında konkordato ilan eden firma sayısı 3.497'ye ermiş, 2025 yılının ilk beş ayında 2.235 firmanın -ne yazık ki- borçlarını ödeyemediği için yapılandırma ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Buralarda kapanacak iş yerleriyle artacak işsizlik mevcutta var olan işsizliği de tetikleyecektir. KOBİ'lerin banka borçları 5 trilyon 33 milyar liraya ulaşmış bulunmaktadır; çiftçilerde ise durum daha vahimdir, 1 trilyon 30 milyar lira çiftçilerin kredi borcu Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun verilerine yansımıştır. Çiftçilerimizin artık traktörü haczediliyor, tarım alanları haczediliyor, bunun yanı sıra Malta keçileri dahi haczediliyor. Haciz işlemleri devam ediyor ama Sayın Cumhurbaşkanı çiftçilerin aldığı kredilerin onların işini büyütmek için olduğunu ifade ediyor.

Bakınız, 2025 yılının Haziran ayında 3.841 tarla, 39 traktör icra yoluyla satışa çıkarılmıştır. Yılın ilk üç ayında 111 traktörün de satışa çıkarıldığı düşünüldüğünde, Mustafa Kemal Atatürk döneminde, Önder'imizin tarımda haciz işlemleri çiftçinin hayvanına, ekipmanına, arazisine yapılamaz anlayışı bugün arkasından dolanılarak traktörüne, tarlasına, hayvanına yapılıp boyutuna ermiştir. (CHP sıralarından alkışlar) 1.935 zirai dondan etkilenen alanda arazi satışı icra yoluyla şu anda ilandadır; keza, 23 traktör yine zirai don bölgesinde satışa çıkmış durumdadır. 6 milyar 329 milyon lira mayıs ayında takibe düşen çiftçi borcu vardır. Çiftçiler ürettiğinden para kazanamıyor, girdi maliyetleri yüksek ama tüketici de yüksek fiyatlarla ürün almak zorunda kalıyor.

Aracılık sistemi dediğimiz, kamunun olmadığı, kooperatifçiliğin geliştirilmediği süreç içinde tarım sektöründe hem üretenin hem de onun ürününü tüketenin yaşadığı mağduriyetin yanında rantçı bir anlayışla, ithalatçı bir yaklaşımla aracılardan kazandığı bir sistem uygulanmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Gürer, lütfen tamamlayın.

ÖMER FETHİ GÜRER (Devamla) - Bu sistem doğru bir gidiş değildir. Yoksulu yoksullaştıran, fakirliği derinleştiren ve bir avuç zengini daha da zengin yapan süreci yaratan unsurları ortadan kaldıracak düzenlemeler Meclis eliyle yapılmalı ve bu bağlamda aracılık sisteminde haksız kazanç sağlayan, kamunun olmadığı, tüccarın eline bırakılan sistem de değişmelidir.

Bu arada çoğu arkadaşımızın ifade ettiği gibi, Beylikdüzü Belediye Başkanı Mehmet Murat Çalık'ın yaşamsal mücadelesi görülerek bir an önce özgürlüğüne kavuşmasını, ayrıca cezaevinde benzer sağlık sorunları yaşayanların da bir an önce sağlığa erişebilecekleri, kendilerinin yaşamını idame ettirecekleri bir noktaya sürecin evrilmesini diliyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Gürer, teşekkür ediyorum.

Şimdi, şahısları adına söz taleplerini karşılayacağım.

İlk söz Mersin Milletvekili Talat Dinçer'e ait.

Buyurun Sayın Dinçer. (CHP sıralarından alkışlar)

TALAT DİNÇER (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben de sizleri saygıyla selamlıyorum.

Yine, maalesef bir torba kanun, içinde ne ararsanız var. Yani her konunun değişik bir uzmanlık alanı olmasına rağmen maalesef hepsini bir araya getirmişler yani bir karışık çorba misali önümüze servis ettiler. Tabii, bunun içerisinde çok değişik uzmanlık alanlarına hitap eden konular var; mesela Türk Silahlı Kuvvetleri var. Türk Silahlı Kuvvetleriyle ilgili değerli milletvekili arkadaşlarımız, uzmanlar gereğini söyledi ama ben sadece şunu söylüyorum yaşla alakalı: 65 yaşın üzerinde bir insan bankaya krediye gitse kredi vermezler, tapuya gitse üstünden tapuyu sağlık raporu olmadan devretmezler. Zannedirim buradaki amaç da benim adamım, her dediğimi yapar mantığıyla bu işlerin yaş sınırını uzatmaya çalışıyorlar.

Değerli milletvekilleri, gecenin bu saatinde emeklileri konuşuyoruz; dilerdik ki bu kanun sadece emeklilere hitap etsin, emeklilerin tüm sorunları görüşülsün ama maalesef teklifin içerisinde emeklilikle ilgili herhangi bir şey olmadığı gibi sadece TÜİK'in verdiği rakamlara göre bir ücret artışından başka bir şey yok hâlbuki bu yasanın içerisinde intibak yasası olmalıydı. 3 sosyal güvenlik kuruluşunu birleştirdiniz; Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar, BAĞ-KUR'u birleştirdiniz. Bunun içerisinde en düşük maaşı alanlar BAĞ-KUR'lular. Şimdi, şöyle bir olay düşünün: Kendi nam ve hesabına çalışan insanlar, serbest meslek mensupları otuz yıl çalışacaklar, prim ödeyecekler, vergi ödeyecekler, yanında insan çalıştıracaklar, onun da primini ödeyecekler, her türlü yükümlülüğü yerine getirecekler ama iş emekliliğe geldiğinde “Vay efendim, siz BAĞ-KUR'lusunuz, siz en düşük ücreti alacaksınız.” Ne alacaksınız? 16 bin küsur lira para alacaksınız. Ya, biraz vicdan, böyle bir şey olabilir mi? Yani bugün burada bu BAĞ-KUR'luların intibak konularını görüşmeliydik, BAĞ-KUR'lunun prim gün sayısını görüşmeliydik, 9000'den 7200'e düşürmeyi görüşmeliydik, BAĞ-KUR'luya ihya hakkını görüşmeliydik. EYT çıkardınız, birçok kesim yararlandı ama BAĞ-KUR'lu yararlanamadı. Niye yararlanamadı? İhya hakkı vermediniz, geriye dönük borçlanma yapmadınız. Esnafın yanında çalışan çıracıların sigorta başlangıcını yapmadınız. Kademeli emeklilik uyguladınız, onda da yine esnafa mağdur ettiniz. Ya, nedir sizin bu esnafa uğraştığınız konu? Niye bu esnafa bu hakları vermiyorsunuz? Bugün burada bütün emeklilerin gözü Mecliste, özellikle BAĞ-KUR'luların ve en düşük maaş alanların “Acaba yüce Meclis bizim durumumuzu düşünür de biraz daha artış yapabilir mi?” diye. Eskiden asgari ücretin yüzde 50 fazlası emekli aylığı alacak olan BAĞ-KUR'lular, sigortalılar, şimdi maalesef en düşük maaşa mahkûm edilmiş. Değerli milletvekilleri, emeklileri inşaatlarda bekçi yaptınız, bekçi yani şu an emekliler ikinci bir iş olarak inşaatlarda bekçilik yapıyor; bunu da sizlerin vicdanına bırakıyorum.

Değerli milletvekilleri, bir diğer konu da işçiler. İşçilerin haklarını görüşüyoruz güya. Bakın, Mersin'de nükleer santral var. Niye kuruldu? Ülkenin enerji ihtiyacı karşılanacak diye kuruldu, değil mi? Rus firması Rosatom'la anlaşma yapıldı. Orada 40 binin üzerinde işçi çalışıyordu ve 2024'ten bu tarafa işçiler teker teker işten çıkarıldı. Şu an nükleer santralde ücretsiz izne ayrılan ve işten çıkarılan insan sayısı 30 bin değerli milletvekilleri, 30 bin; 30 bin kişi işten çıkarıldı. Niye? Kaynak yok. Kaynak nerede? Rus'tan para gelmiyor. Şimdi, Rosatom, hissesinin yüzde 49'unu satışa çıkardı. Niye çıkardı? Para yok, kaynak sağlayacak, bu işçilerin parasını ödeyecek güya.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Dinçer, lütfen tamamlayın.

TALAT DİNÇER (Devamla) - Tamamlayacağım Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, şu an Akkuyu Nükleer Santrali durdu, inşaat yok ve beyaz yakalı, mavi yakalı çalışanların tamamı işten çıkarıldı. Orada çalışan taşeronlar mağdur, ulaşım sektöründe faaliyet gösteren firmalar mağdur ve nükleer santral bu hâle geldi, maalesef durma noktasına geldi. Niye burada işten çıkarılan işçilerin haklarını savunamıyoruz? Niye Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bu işçilerle ilgili nükleer santralin içerisinde bir inceleme yapamıyor? Çünkü yapamıyor, Bakanlık oraya giremiyor ve giremeyince de bu insanlar bu şekilde mağdur oluyor. Eğer bir santralde 30 bin kişi işten çıkarılmışsa zaten bu bitmiş demektir, sözün sonudur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TALAT DİNÇER (Devamla) - Değerli milletvekilleri, artık şu operasyonlardan kafanızı kaldırın da vatandaşın derdiyle biraz dertlenelim.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Dinçer, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, ikinci bölüm üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, ikinci bölümde yer alan maddeleri, varsa o madde üzerindeki önerge işlemlerini yaptıktan sonra ayrı ayrı oylarınıza sunacağım.

12'nci madde üzerinde 1 önerge vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 217 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 12'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Özlem Zengin

Emre Çalışkan

Şengül Karslı

İstanbul

Nevşehir

İstanbul

Meryem Göka

Seda Sarıbaş

Oğuz Üçüncü

Konya

Aydın

İstanbul

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Takdire bırakıyoruz

Başkanım.

BAŞKAN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle, teklifin 12'nci maddesi bilahare değerlendirilmek üzere teklif metninden çıkarılmaktadır.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, kabul edilen önergeyle teklifin 12'nci maddesi teklif metninden çıkarılmıştır. Herhangi bir karışıklığa mahal vermemek için bundan sonra maddeler üzerindeki önerge işlemlerine mevcut sıra sayısı metnindeki madde numaraları üzerinden devam edilecek, kanun yazımı esnasında madde numaraları teselsül ettirilecektir.

13'üncü madde üzerinde 1 önerge vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 217 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 13'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Özlem Zengin

Emre Çalışkan

Şengül Karslı

İstanbul

Nevşehir

İstanbul

Meryem Göka

Seda Sarıbaş

Oğuz Üçüncü

Konya

Aydın

İstanbul

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Takdire bırakıyoruz

Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle, teklifin 13'üncü maddesi bilahare değerlendirilmek üzere teklif metninden çıkarılmaktadır.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, kabul edilen önergeyle teklifin 13'üncü maddesi teklif metninden çıkarılmıştır. Az önce yapmış olduğum açıklama bunun için de geçerlidir.

Mevcut madde numaraları üzerinden önerge işlemlerine devam ediyoruz.

14'üncü madde üzerinde 1 önerge vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 217 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 14'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Özlem Zengin

Emre Çalışkan

Şengül Karslı

İstanbul

Nevşehir

İstanbul

Meryem Göka

Seda Sarıbaş

Oğuz Üçüncü

Konya

Aydın

İstanbul

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Takdire bırakıyoruz

Başkanım.

BAŞKAN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle, teklifin 14'üncü maddesi bilahare değerlendirilmek üzere teklif metninden çıkarılmaktadır.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önergeyle, teklifin 14'üncü maddesi teklif metninden çıkarılmıştır. Az önce yapmış olduğum açıklama bunun için de geçerlidir.

Mevcut madde numaraları üzerinden önerge işlemlerine devam ediyoruz.

15'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 15'inci madde kabul edilmiştir.

16'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 16'ncı madde kabul edilmiştir.

17'nci madde üzerinde 1 önerge vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 217 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 17'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Özlem Zengin

Emre Çalışkan

Şengül Karslı

İstanbul

Nevşehir

İstanbul

Meryem Göka

Seda Sarıbaş

Oğuz Üçüncü

Konya

Aydın

İstanbul

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Takdire bırakıyoruz

Başkanım.

BAŞKAN - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle, teklifin 17'nci maddesi bilahare değerlendirilmek üzere teklif metninden çıkarılmaktadır.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önergeyle, teklifin 17'nci maddesi teklif metninden çıkarılmıştır.

Herhangi bir karışıklığa mahal vermemek için bundan sonra maddeler üzerindeki önerge işlemlerine mevcut sıra sayısı metnindeki madde numaraları üzerinden devam edilecek, kanun yazımı esnasında madde numaraları teselsül ettirilecektir.

18'inci madde üzerinde aynı mahiyette 2 önerge vardır, önergeleri birlikte işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Şimdi aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 217 sıra sayılı Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 18'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE 18- 5510 sayılı Kanunun ek 19 uncu maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan ‘14.469 Türk lirasından’ ibaresi ‘net asgari ücretten’ şeklinde değiştirilmiştir.”

Rahmi Aşkın Türeli

Cevdet Akay

İsmet Güneşhan

İzmir

Karabük

Çanakkale

Mehmet Tahtasız

İzzet Akbulut

Sibel Suiçmez

Çorum

Burdur

Trabzon

Aliye Timisi Ersever

Nimet Özdemir

Ömer Fethi Gürer

Ankara

İstanbul

Niğde

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Mehmet Emin Ekmen

Selçuk Özdağ

Mustafa Kaya

Mersin

Muğla

İstanbul

Mehmet Atmaca

Necmettin Çalışkan

Mustafa Bilici

Bursa

Hatay

İzmir

Elif Esen

İstanbul

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Katılmıyoruz Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergelerin gerekçesini açıklamak üzere ilk söz Çanakkale Milletvekili İsmet Güneşhan'a ait.

Sayın Güneşhan, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz kanun teklifinin 18'inci maddesi üzerine söz almış bulunmaktayım. Sözlerime başlarken sizleri ve çok değerli milletvekili arkadaşlarımı saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, cumhuriyet tarihimizin en ağır ekonomik sorunlarıyla bugün karşı karşıyayız, ekonomisi iflas etmiş bir Türkiye'yle karşı karşıyayız. Daha 2025 yılı bütçesi Meclisten geçerken 1 trilyon 930 milyar lira açık verdik. Peki, değerli arkadaşlar, bu açık nasıl kapanacak? İşte, bu açık... Ya yüksek faizlerle yurt dışından para alacağız ama yurt dışından da artık para bulamıyoruz, kimse bize yüksek faizle de olsa para vermiyor. O zaman ne yapıyoruz? Dönüyoruz içeriye; emekliye, çiftçiye, işçiye hak ettiği paraları vermiyoruz, zam üstüne zam yapmak zorunda kalıyoruz.

Değerli arkadaşlar, bakın, bugün Türkiye'de 16 milyon 500 bin emeklimiz var; bunun 4 milyonu en düşük emekli maaşıyla geçimlerini sağlamak zorunda yani bugün itibarıyla 14.464 bin lira emekli maaşı almakta; 2.200 lira zam yapıyorsunuz yani bu yasa geçtikten sonra 16.664 lira para almak zorunda kalacaklar. El insaf değerli arkadaşlar, 2.200 lira zamlı bu emeklimiz ne yapabilir; günde 80 lira düşüyor, günde 80 lira! Ellerinizi biraz vicdanlarınıza koyun ve öyle düşünün. Bakın, bugün, emeklilerimiz 60 yaşında, 65 yaşında, 70 yaşında çalışmak zorunda kalıyorlar. Bu emeklilerimiz, emekli olan insanlarımız devlete karşı tüm yükümlülüklerini yerine getirmiş; primlerini yatırmışlar, vergilerini yatırmışlar, otuz yıl, otuz beş yıl çalışmışlar ve bunun sonucunda devlet demiş ki: “Artık sen çalışma, bundan sonraki yaşamını ben sana garanti ediyorum, insan onuruna yaraşır bir şekilde yaşam sürmen için sana iyi bir

maaş vereceğim.” Oysa verilen rakam ne kadar? Yapılan zamlarla birlikte 16.664 lira. Şimdi, ben size soruyorum: Hakka reva mıdır bu zam değerli arkadaşlar? Geçinebilir mi emekli? Emekliyi dilenci durumuna düşürüyorsunuz, dilenci durumuna! Emeklilerimiz, bugün, 60 yaşında, 65 yaşında, 70 yaşında inşaatlarda çalışmak zorunda kalıyorlar, yoksullukla baş başa kalıyorlar. Bugün açlık sınırı 26 bin lira değerli arkadaşlar. Açlık sınırının neredeyse yarısına yakın bir ücreti emeklilere veriyorsunuz, dolayısıyla emeklilerimizin bundan sonraki süreçte iyi bir şekilde yaşamaları mümkün değil.

Bakın, neden böyle oldu biliyor musunuz arkadaşlar? İktidarda kalabilmek hırısından dolayı. 19 Martta siyasi bir darbe gerçekleştirdiniz seçilmiş olan belediye başkanlarımıza yönelik. O dönemde, 19 Martta İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanımızı gözaltına aldınız, arkasından 23 Martta tutukladınız. O günden bugüne kadar Merkez Bankasının bozdurmuş olduğu döviz miktarı 60 milyar dolar, 60 milyar dolar! Peki, siz bu 60 milyar doları nasıl biriktirdiniz? Çiftçiye vermediniz, emekliye vermediniz, memura vermediniz, gence vermediniz, gerekli yatırımları yapmadınız, yüksek faizle para aldınız; işte, Merkez Bankasına topladınız. Daha sonra ne yaptınız? İşte bu iki aylık süre içerisinde siyasi ikbaliniz için, bir kişinin siyasi geleceği için bu parayı bozdurdunuz. Bakın, ülke ekonomisine maliyeti ne kadar? 150 milyar dolar değerli arkadaşlar. Dolayısıyla ülkenin ekonomik olarak bu noktaya gelmesinin, emeklilerimizin bu kadar düşük para almasının tek nedeni sizin kötü yönetiminizdir. Maalesef Türkiye şu anda freni patlamış kamyon gibi hızla aşağı doğru iniyor, nerede nasıl duracağı belli değil. Türkiye yönetilmiyor, Türkiye savruluyor. Kaynakları doğru ve yerinde kullanmıyorsunuz, liyakat sahibi olmayan insanları işin başına getiriyorsunuz ve dolayısıyla bugün ülkemiz hak etmediği bir yönetim yapısıyla karşı karşıya kalmak zorundadır. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Güneşhan, lütfen tamamlayın.

İSMET GÜNEŞHAN (Devamla) - Bunun tek bir çıkış yolu var, dediğimiz gibi, gelin, 2 Kasım'da o sandığı milletin önüne getirin. Diyorsunuz ya “Anketlerde 1'inci partiyiz.” diye; madem 1'inci partisiniz, hodri meydan, getirin sandığı ve halk, vatandaş kararını versin! (CHP sıralarından alkışlar) Kararını verdikten sonra göreceksiniz ki bugün Türkiye'nin 1'inci partisi olan Cumhuriyet Halk Partisi iktidar olacak ve adayımız Ekrem İmamoğlu Cumhurbaşkanı seçilecek; o zaman Türkiye rahat bir nefes alacak, aldıktan sonra da batırdığınız bu Türkiye'yi bizler ayağa kaldıracacağız, hak ettiği yere getireceğiz.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Güneşhan, teşekkür ediyorum.

Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci söz İstanbul Milletvekili Elif Esen'e ait.

Sayın Esen, buyurun. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

ELİF ESEN (İstanbul) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. YENİ YOL Grubu adına, aynı zamanda tüm emekli vatandaşlarımız namına söz almış bulunuyorum.

Çok sevdiğim, çok önemseydiğim bir değerle sözlerime başlamak istiyorum: İnsan onuru, insan onuruna yaraşır yaşam şartları; ülkemizin bugünkü yaşam şartlarıyla yoksulluk altında ezilen, yok sayılan, bir hiç hâline dönüştürülen insanlık onuru. Açlık sınırı altında kıvrınmadan, kirası maaşından yüksek kaldığı için sokakta kalma korkusuyla kalbi çarpmadan, çırpınmadan, eksi derecelerde Et Kurumunun önünde bir parça et almak için beklemek ya da Kurban Bayramlarında kapı eşliğini gözlemek zorunda kalmadan yaşamaktan söz ediyorum.

Çok öfkeliyim, çok üzgünüm, çok utanıyorum çünkü millet adına, halk adına alınan emanet doğru ve adil yönetilmiyor. Vatandaşlarımız, emeklilerimiz artan hayat pahalılığı karşısında gün gün dibe çekiliyor, yoksullaşıyor. Belki de çocuk yaşından beri çalışmak zorunda kalmış, yıllarca devlete vergi ve prim kesintisi ödemiş ve belli bir yaşa ulaşmış emeklilerimizin alım gücünün düşmesini ve düşürüldüğü durumu asla ve kata kabul etmiyoruz. Geçen yıl “Emekliler Yılı”ydı, o kadar harika gelişmeler oldu ki emekliler bu

yılı ölüm fermanına benzeterek, helva kavurarak uğurladılar. Şimdi de “Aile Yılı”nda, ailenin kıymetlisi büyükleri bir yüke çeviren, evlatlarının bakımına mahkûm eden, yoksulluğa esir eden, neye yetiştirecekleri belli olmayan emekli maaşlarını konuşuyoruz.

En düşük emekli maaşının yüzde 16,67 oranında artırılarak 16.881 liraya çıkarılması insanlık dışıdır. İnsanlık dışı çünkü TÜRK-İŞ’in açıkladığı açlık sınırının çok çok altında bir emekli maaşından bahsediyoruz, haziran ayı itibarıyla açlık sınırı 26.115 lira. Üstelik, Hükümet, hiç yüzü kızarmadan bu artışı bir müjde gibi sunabiliyor ancak biz, bu rakamları bir kalem oynatması, bir küsurat belirlenmesi olarak değil insan hayatı, geçim derdi ve sosyal adalet meselesi olarak görüyoruz. Biliyoruz ki milyonlarca emekli kirada, borç içinde ve sosyal yardımlara muhtaç bir yaşam sürüyor. Üstelik yaz aylarında kışa göre çok azalan doğal gaz yaklaşık yüzde 25 oranında zam yapıldı. Kış geldiğinde bu zamlar, faturaya değil doğrudan sobasız evlere, ısınamayan bedenlere, hastalanan yaşlılara dönüşecek. Sanayide kullanılan doğal gaz yapılan yüzde 7,86 zam ise vatandaşın aldığı ürünlere maliyet artışı olarak yansıyor; sofralardaki ekmeğe, torunlarının beslenme çantasına, süte katmerli zamlar.

2001 yılında en düşük emekli maaşı asgari ücretin yaklaşık 1,5 katıydı, bugün ise asgari ücretin 0,6 katı yani yaklaşık yarısı. Bugün olması gereken emekli maaşı ise yaklaşık 35 bin lira.

(AK PARTİ sıralarından uğultular, kahkaha sesleri)

ELİF ESEN (Devamla) - Biz, YENİ YOL Grubu olarak aylık bağlama oranlarında revizyon...

BAŞKAN - Sayın Esen, izin verir misiniz.

Sürenizi durduruyorum.

Değerli milletvekilleri...

ELİF ESEN (Devamla) - Evet yani gürültüden bağırarak zorunda kalıyorum.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, istirham ediyorum, bakın, burası kahkaha atılacak yer değildir, burası kahvehane de değil, özel sohbet yeri de değil. (CHP, DEM PARTİ, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

Kahkaha atan milletvekilimizi dışarıya davet ediyorum.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Emekliyle ilgili bir düzenlemede atılan bu kahkaha ayıptır, yazıktır ya!

BAŞKAN - Çok büyük bir saygısızlık bu. Böyle bir şey olabilir mi, biz nerede duruyoruz?

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Utanması gerekirken kahkaha atıyor adam!

BAŞKAN - Piknikte değiliz, Genel Kuruldayız. Hepimizin birbirine saygı duyması lazım. (CHP, DEM PARTİ, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar) Defalarca uyarıyoruz.

Kahkaha atan arkadaşımız lütfen dışarı çıksın. Genel Kurula saygısını böylelikle ifade etmiş olur.

Sayın Esen, buyurun.

ELİF ESEN (Devamla) - Bu veriler sadece ekonomik veriler değil, bir utanç tablosu. Biz YENİ YOL Grubu olarak aylık bağlama oranlarında revizyon yapılması gereğinin altını çiziyoruz. Bu revizyon yapılana kadar ise her yıl artan enflasyon karşısında yetersiz kalan sabit taban emekli maaşı belirleme ilkesinin yerine, emekli maaşlarının aylık taban sınırının en düşük net asgari ücret olarak belirlenmesini öneriyoruz. Ha, bu yeterli mi? Bu da elbette yeterli değil çünkü “16.881 lirayı Meclisin takdirine sunuyoruz.” diyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Esen, lütfen tamamlayın.

ELİF ESEN (Devamla) - Tamam Sayın Başkan.

Aslında bu, bizim takdirimiz olmuyor; sizin, MHP’nin de oylarıyla, desteğiyle geçirdiğiniz kanunlar oluyor yani aslında emekli maaşını siz belirliyorsunuz ve layık gördüğünüz tutar, sizin layık gördüğünüz tutar 16 bin küsur lira. Gerçekçi bir enflasyon hesabı ve insanca yaşamayı mümkün kılacak bir zam derhâl

hayata geçirilmelidir. Emeklinin alın teri kuru bir teşekkürle, oyalayıcı zam oranlarına kurban edilemez, 16.881 lira yetersizdir. Bizim gönlümüzden geçen gerçekten insan onuruna yaraşır şartların emeklilerimize acilen sağlanmasıdır. Bu noktada önemli olan, enflasyon oranının aşağı çekilmesi ve alım gücünün yükseltilmesidir. Bu da ancak demokratik, hukukun sağlıklı ve adil işlediği bir ülkede mümkündür.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, CHP, DEM PARTİ ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Esen, teşekkür ediyorum.

Aynı mahiyetteki önerileri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

18'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 18'inci madde kabul edilmiştir.

19'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 19'uncu madde kabul edilmiştir.

20'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 20'nci madde kabul edilmiştir.

21'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 21'inci madde kabul edilmiştir.

22'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 22'nci madde kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, ikinci bölümde yer alan maddelerin oylamaları tamamlanmıştır.

Teklifin tümü açık oylamaya tabidir.

Açık oylamanın elektronik sistemle yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Oylama için iki dakika süre vereceğim. Bu süre içinde sisteme giremeyen milletvekillerinin teknik personelden yardım istemelerini, bu yardıma rağmen de sisteme giremeyen milletvekillerinin oy pusulalarını oylama için verilen süre içinde Başkanlığa ulaştırmalarını rica ediyorum.

Oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, 217 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin açık oylama sonucu:

“Kullanılan oy sayısı : 334

Kabul : 249

Ret : 85²

Kâtip Üye

Nermin Yıldırım Kara

Hatay

Kâtip Üye

Rümeysa Kadak

İstanbul”

Bu sonuca göre teklif kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır; hayırlı olsun.

Gündemimizdeki konular tamamlanmıştır.

Alınan karar gereğince kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 10 Temmuz 2025 Perşembe günü saat 14.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 01.13

² Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.

XI.- OYLAMALAR

1.- (S. Sayısı: 217) Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne Verilen Oyların Sonucu:

Sıra Sayısı : 217
Oylama Saati : 01:07
Üye Sayısı : 600
Kabul Edenler : 247
Reddedenler : 85
Çekimsizler : 0
Boş : 0
Geçersiz Oylar : 0
Mükerrer Oylar : 2
Toplam : 334
Açık Üyelikler : 8

Kanunlaşmıştır

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 217
Adana	Aytek	Faruk	AK PARTİ	Kabul
Adana	Barut	Ayhan	CHP	Katılmadı
Adana	Bilici	Bilal	CHP	Katılmadı
Adana	Bulut	Burhanettin	CHP	Katılmadı
Adana	Çelik	Ömer	AK PARTİ	Katılmadı
Adana	Doğru	Abdullah	AK PARTİ	Kabul
Adana	Ersoy	Ayşe Sibel	MHP	Kabul
Adana	Hatimoğulları Oruç	Tulay	DEM PARTİ	Katılmadı
Adana	Karamık	Sunay	AK PARTİ	Kabul
Adana	Kısacık	Sadullah	YENİ YOL	Ret
Adana	Sümer	Orhan	CHP	Katılmadı
Adana	Şevkin	Müzeyyen	CHP	Katılmadı
Adana	Türkeş Taş	Ayyüce	İYİ PARTİ	Katılmadı
Adana	Varlı	Muharrem	MHP	Kabul
Adana	Zenbilci	Ahmet	BAĞIMSIZ	Katılmadı
Adıyaman	Alkayış	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Adıyaman	Kurt	Resul	AK PARTİ	Kabul
Adıyaman	Özhan	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul
Adıyaman	Şan	İshak	AK PARTİ	Kabul
Afyonkarahisar	Anslan	Hasan	AK PARTİ	Kabul
Afyonkarahisar	Olgun	Hakan Şeref	İYİ PARTİ	Katılmadı
Afyonkarahisar	Özkaya	Ali	AK PARTİ	Kabul
Afyonkarahisar	Taytak	Mehmet	MHP	Kabul
Afyonkarahisar	Yurdunuseven	İbrahim	AK PARTİ	Kabul
Ağrı	Bozdağ	Heval	DEM PARTİ	Katılmadı
Ağrı	Demir	Nejla	DEM PARTİ	Ret
Ağrı	Kilerci	Ruken	AK PARTİ	Kabul
Ağrı	Sakik	Sırrı	DEM PARTİ	Katılmadı
Aksaray	Altunsoy	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul
Aksaray	Aydoğdu	Cengiz	AK PARTİ	Kabul
Aksaray	Kaşlı	Ramazan	MHP	Kabul
Aksaray	Yaldır	Turan	İYİ PARTİ	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 217
Amasya	Çilez	Hasan	AK PARTİ	Kabul
Amasya	İpek	Haluk	AK PARTİ	Kabul
Amasya	Karagöz	Reşat	CHP	Ret
Ankara	Akdoğan	Umut	CHP	Katılmadı
Ankara	Alparslan	Murat	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Arslan	Yüksel	İYİ PARTİ	Ret
Ankara	Aydemir	Zehranur	AK PARTİ	Katılmadı
Ankara	Aydın	Koray	BAĞIMSIZ	Katılmadı
Ankara	Baykoç	Ahmet Fethan	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Beker	Adnan	CHP	Katılmadı
Ankara	Bilgin	Vedat	AK PARTİ	Katılmadı
Ankara	Bingöl	Tekin	CHP	Katılmadı
Ankara	Çam	Lütfiye Selva	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Çelebi	Kurtcan	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Demir	Deniz	CHP	Ret
Ankara	Dinçer	Semra	CHP	Ret
Ankara	Doğan	Mesut	YENİ YOL	Ret
Ankara	Durmaz	Sadık	MHP	Katılmadı
Ankara	Emir	Murat	CHP	Katılmadı
Ankara	Erdoğan	Asuman	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Ergin	Sadullah	YENİ YOL	Katılmadı
Ankara	Fakırbaba	Ahmet Eşref	İYİ PARTİ	Katılmadı
Ankara	Gökçek	Osman	AK PARTİ	Kabul
Ankara	İleri	Ömer	AK PARTİ	Katılmadı
Ankara	Karakaya	Mevlüt	MHP	Katılmadı
Ankara	Konuralp	Okan	CHP	Ret
Ankara	Oktay	Fuat	AK PARTİ	Katılmadı
Ankara	Sarıoğlu	Jülide	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Şahin	İdris	YENİ YOL	Ret
Ankara	Şahin Usta	Leyla	AK PARTİ	Katılmadı
Ankara	Taşcier	Gamze	CHP	Ret
Ankara	Timisi Ersever	Aliye	CHP	Ret
Ankara	Türkçş	Yıldırım Tuğrul	AK PARTİ	Katılmadı
Ankara	Yamalı	Mustafa Nedim	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Yaman	Aylin	CHP	Ret
Ankara	Yegin	Orhan	AK PARTİ	Kabul?/Mük. ¹
Ankara	Yıldırım	Yaşar	MHP	Katılmadı
Ankara	Yıldız	Zeynep	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Zorlu	Kürşad	AK PARTİ	Kabul
Antalya	Arı	Cavit	CHP	Katılmadı
Antalya	Başkan	Abdurrahman	MHP	Kabul
Antalya	Coşar	Aliye	CHP	Katılmadı
Antalya	Çavuşoğlu	Mevlüt	AK PARTİ	Kabul
Antalya	Çelik	Kemal	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 217
Antalya	Çorabatır	Sururi	CHP	Katılmadı
Antalya	Durgun	Hilmi	MHP	Kabul
Antalya	Erdem	Mustafa	CHP	Katılmadı
Antalya	Kaya	Aykut	CHP	Katılmadı
Antalya	Kılıç	Şerafettin	YENİ YOL	Ret
Antalya	Köse	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Antalya	Oluç	Hakkı Saruhan	DEM PARTİ	Katılmadı
Antalya	Poyraz	Uğur	İYİ PARTİ	Katılmadı
Antalya	Taş	İbrahim Ethem	AK PARTİ	Kabul
Antalya	Uslu	Atay	AK PARTİ	Kabul
Antalya	Vural Çokal	Tuba	AK PARTİ	Kabul ¹ /Mük. ¹
Antalya	Yazıcı Özbudun	Serap	AK PARTİ	Kabul
Ardahan	İncesu	Özgür Erdem	CHP	Ret
Ardahan	Koç	Kaan	AK PARTİ	Kabul
Artvin	Bayraktutan	Uğur	CHP	Katılmadı
Artvin	Çelik	Faruk	AK PARTİ	Katılmadı
Aydın	Bülbül	Süleyman	CHP	Ret
Aydın	Karakaş	Ömer	İYİ PARTİ	Katılmadı
Aydın	Karakoz	Evrin	CHP	Katılmadı
Aydın	Özmen	Ömer	AK PARTİ	Kabul
Aydın	Sarıbaş	Seda	AK PARTİ	Kabul
Aydın	Savaş	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Aydın	Tezcan	Bülent	CHP	Katılmadı
Aydın	Yıldız	Hüseyin	CHP	Ret
Balıkesir	Aytekin	Ensar	CHP	Katılmadı
Balıkesir	Canbey	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Balıkesir	Çömez	Turhan	İYİ PARTİ	Ret
Balıkesir	Dalgın	Burak	BAĞIMSIZ	Katılmadı
Balıkesir	Ok	İsmail	AK PARTİ	Katılmadı
Balıkesir	Öztaylan	Ali Taylan	AK PARTİ	Kabul
Balıkesir	Sarı	Serkan	CHP	Ret
Balıkesir	Uygur	Belgin	AK PARTİ	Katılmadı
Balıkesir	Yüksel	Ekrem Gökay	MHP	Katılmadı
Bartın	Aldatmaz	Yusuf Ziya	AK PARTİ	Kabul
Bartın	Bankoğlu	Aysu	CHP	Katılmadı
Batman	Bayındır	Keskin	DBP	Katılmadı
Batman	Nasroğlu	Ferhat	AK PARTİ	Kabul
Batman	Oduncu Kutevi	Zeynep	DEM PARTİ	Ret
Batman	Ramanlı	Serkan	HÜDA PAR	Katılmadı
Batman	Tiryaki	Mehmet Rüştü	DEM PARTİ	Katılmadı
Bayburt	Ateş	Orhan	AK PARTİ	Kabul
Bilecik	Eldemir	Halil	AK PARTİ	Kabul
Bilecik	Tüzün	Yaşar	CHP	Katılmadı
Bingöl	Berdibek	Feyzi	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 217
Bingöl	Hülakü	Ömer Faruk	DEM PARTİ	Katılmadı
Bingöl	Korkutata	Zeki	AK PARTİ	Kabul
Bitlis	Bedirhanoğlu	Turan	AK PARTİ	Kabul
Bitlis	Çağlar Gökalp	Semra	DEM PARTİ	Katılmadı
Bitlis	Olan	Hüseyin	DEM PARTİ	Katılmadı
Bolu	Akgül	İsmail	BAĞIMSIZ	Katılmadı
Bolu	Ateş	Türker	CHP	Katılmadı
Bolu	Coşkunyürek	Yüksel	AK PARTİ	Kabul
Burdur	Akbulut	İzzet	CHP	Ret
Burdur	Korkmaz	Adem	AK PARTİ	Kabul
Burdur	Oğuz	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Ala	Efkan	AK PARTİ	Katılmadı
Bursa	Altaca Kayışoğlu	Nurhayat	CHP	Katılmadı
Bursa	Atmaca	Mehmet	YENİ YOL	Ret
Bursa	Aydın	Muhammet Müfit	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Büyükataman	İsmet	MHP	Katılmadı
Bursa	Gözükara Durmaz	Emel	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Kılıç	Ahmet	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Mesten	Osman	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Özen	Refik	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Öztürk	Hasan	CHP	Katılmadı
Bursa	Pala	Kayıhan	CHP	Katılmadı
Bursa	Salman	Ayhan	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Sarıbal	Orhan	CHP	Ret
Bursa	Toktaş	Hasan	İYİ PARTİ	Katılmadı
Bursa	Torun	Cemalettin Kani	YENİ YOL	Katılmadı
Bursa	Türkoglu	Yüksel Selçuk	İYİ PARTİ	Ret
Bursa	Varank	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Yavuz	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Yavuz Gözgeç	Emine	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Zırlıhoğlu	Fevzi	MHP	Kabul
Çanakkale	Ceylan	Özgür	CHP	Ret
Çanakkale	Gider	Ayhan	AK PARTİ	Kabul
Çanakkale	Güneşhan	İsmet	CHP	Ret
Çanakkale	Uz	Rıdvan	İYİ PARTİ	Katılmadı
Çankırı	Akbaşoğlu	Muhammet Emin	AK PARTİ	Katılmadı
Çankırı	Yılık	Pelin	MHP	Katılmadı
Çorum	Ahlacı	Yusuf	AK PARTİ	Kabul
Çorum	Kaya	Oğuzhan	AK PARTİ	Kabul
Çorum	Kayncı	Vahit	MHP	Katılmadı
Çorum	Tahtasız	Mehmet	CHP	Ret
Denizli	Arpacı	Şeref	CHP	Ret
Denizli	Biçer Karaca	Gülizar	CHP	Katılmadı
Denizli	Ök	Nilgün	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 217
Denizli	Özkan	Cahit	AK PARTİ	Kabul
Denizli	Öztürk	Yasin	İYİ PARTİ	Ret
Denizli	Silkin Ün	Sema	YENİ YOL	Ret
Denizli	Tin	Şahin	AK PARTİ	Kabul
Diyarbakır	Akça Cupolo	Ceylan	DEM PARTİ	Katılmadı
Diyarbakır	Çandar	Osman Cengiz	DEM PARTİ	Katılmadı
Diyarbakır	Çelenk Özen	Sevilay	DEM PARTİ	Katılmadı
Diyarbakır	Ensarioğlu	Mehmet Galip	AK PARTİ	Kabul
Diyarbakır	Eren	Serhat	DEM PARTİ	Katılmadı
Diyarbakır	Kamaç	Mehmet	DEM PARTİ	Katılmadı
Diyarbakır	Kaya	Adalet	DEM PARTİ	Katılmadı
Diyarbakır	Kepolu Ataman	Suna	AK PARTİ	Kabul
Diyarbakır	Öztürk	Berdan	DEM PARTİ	Katılmadı
Diyarbakır	Tanrikulu	Mustafa Sezgin	CHP	Katılmadı
Diyarbakır	Türkoğlu	Halide	DEM PARTİ	Katılmadı
Diyarbakır	Yaz	Mehmet Sait	AK PARTİ	Kabul
Düzce	Keşir	Ayşe	AK PARTİ	Kabul
Düzce	Özcan	Talih	CHP	Katılmadı
Düzce	Öztürk	Ercan	AK PARTİ	Kabul
Edirne	Akalın	Mehmet	İYİ PARTİ	Ret
Edirne	Aksal	Fatma	AK PARTİ	Kabul
Edirne	Ün	Ediz	BAĞIMSIZ	Katılmadı
Edirne	Yazgan	Ahmet Baran	CHP	Katılmadı
Elazığ	Açıkkapı	Ejder	AK PARTİ	Kabul
Elazığ	Erol	Gürsel	CHP	Katılmadı
Elazığ	Işıkver	Semih	MHP	Katılmadı
Elazığ	Keleş	Erol	AK PARTİ	Kabul
Elazığ	Nazırlı	Mahmut Rıdvan	AK PARTİ	Kabul
Erzincan	Karaman	Süleyman	AK PARTİ	Kabul
Erzincan	Sargül	Mustafa	CHP	Katılmadı
Erzurum	Altınok	Selami	AK PARTİ	Kabul
Erzurum	Aydın	Kamil	MHP	Katılmadı
Erzurum	Danış Betaş	Meral	DEM PARTİ	Katılmadı
Erzurum	Fırat	Abdurrahim	AK PARTİ	Kabul
Erzurum	Öncü	Fatma	AK PARTİ	Kabul
Erzurum	Öz	Mehmet Emin	AK PARTİ	Kabul
Eskişehir	Arslan	İbrahim	CHP	Katılmadı
Eskişehir	Çakırözer	Utku	CHP	Ret
Eskişehir	Dönmez	Fatih	AK PARTİ	Kabul
Eskişehir	Gürcan	Ayşen	AK PARTİ	Kabul
Eskişehir	Hatipoğlu	İdris Nebi	AK PARTİ	Kabul
Eskişehir	Süllü	Jale Nur	CHP	Ret
Gaziantep	Atay	Sermet	MHP	Kabul
Gaziantep	Bakbak	Derya	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 217
Gaziantep	Bozatlı	Mesut	AK PARTİ	Kabul
Gaziantep	Bozgeyik	Bünyamin	AK PARTİ	Kabul
Gaziantep	Çelikkaslan	İrfan	AK PARTİ	Kabul
Gaziantep	Demir	Şahzade	HÜDA PAR	Katılmadı
Gaziantep	Gül	Abdulhamit	AK PARTİ	Katılmadı
Gaziantep	Gürban	Mehmet Mustafa	İYİ PARTİ	Katılmadı
Gaziantep	Karaca Demir	Sevda	EMEP	Katılmadı
Gaziantep	Kaya	Ertuğrul	YENİ YOL	Katılmadı
Gaziantep	Meriç	Melih	CHP	Katılmadı
Gaziantep	Özkeçeci	Mehmet Eyup	AK PARTİ	Kabul
Gaziantep	Öztürkmen	Hasan	CHP	Katılmadı
Gaziantep	Şahin	Ali	AK PARTİ	Kabul
Giresun	Elmas	Nazım	AK PARTİ	Kabul
Giresun	Işık Gezmiş	Elvan	CHP	Ret
Giresun	Konal	Ertuğrul Gazi	MHP	Kabul
Giresun	Temür	Ali	AK PARTİ	Kabul
Gümüşhane	Köse	Celalettin	AK PARTİ	Kabul
Gümüşhane	Küçük	Musa	MHP	Kabul
Hakkari	Bartın	Öznur	DEM PARTİ	Katılmadı
Hakkari	Düşünmez	Onur	DEM PARTİ	Katılmadı
Hakkari	Parlak	Vezir Coşkun	DEM PARTİ	Katılmadı
Hatay	Çalışkan	Necmettin	YENİ YOL	Ret
Hatay	Çirkin	Adnan Şefik	İYİ PARTİ	Katılmadı
Hatay	Güzelmansur	Mehmet	CHP	Ret
Hatay	Karahan	Kemal	AK PARTİ	Kabul
Hatay	Kaşıkcı	Lütfi	MHP	Kabul
Hatay	Mullaoglu	Servet	CHP	Katılmadı
Hatay	Özel	Abdulkadir	AK PARTİ	Katılmadı
Hatay	Yayman	Hüseyin	AK PARTİ	Katılmadı
Hatay	Yeşildal	Adem	AK PARTİ	Kabul
Hatay	Yıldırım Kara	Nermin	CHP	Ret
İğdır	Alagöz	Cantürk	AK PARTİ	Kabul
İğdır	Hun	Yılmaz	DEM PARTİ	Katılmadı
İsparta	Gökgöz	Mehmet Uğur	AK PARTİ	Kabul
İsparta	Halıcı	Hikmet Yalım	CHP	Katılmadı
İsparta	Sönmez	Hasan Basri	BAĞIMSIZ	Katılmadı
İsparta	Zabun	Osman	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Açıkel	Fethi	CHP	Ret
İstanbul	Adan	Celal	MHP	Katılmadı
İstanbul	Akburak	Burak	İYİ PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Akkuş İlgezi	Gamze	CHP	Katılmadı
İstanbul	Aksakal	Mehmet Önder	DSP	Katılmadı
İstanbul	Aksu	İsmail Faruk	MHP	Katılmadı
İstanbul	Alan	Nurettin	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 217
İstanbul	Altay	Engin	CHP	Katılmadı
İstanbul	Ayan	Nilhan	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Ayaydın	Derya	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Aydın	Biröl	YENİ YOL	Ret
İstanbul	Ayırım	Şamil	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Baş	Erkan	TİP	Katılmadı
İstanbul	Bayhan	İskender	EMEP	Katılmadı
İstanbul	Bayram	Serkan	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Bekin	Doğan	YENİDEN REFAH	Katılmadı
İstanbul	Berberoğlu	Kadri Enis	CHP	Ret
İstanbul	Beyaz	Ersin	İYİ PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Cevizoglu	Mustafa Hulki	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Çelik	Yahya	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Çelik Kanat	Sena Nur	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Çiçek	Cengiz	DEM PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Dalkılıç	Halis	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Demir	Doğan	YENİ YOL	Katılmadı
İstanbul	Demir	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Durgut	Müşerref Pervin Tuba	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Eker	Behiye	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Ekinci	Azmi	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Elçi	Türkan	CHP	Ret
İstanbul	Emre	Yunus	CHP	Katılmadı
İstanbul	Emre	Zeynel	CHP	Katılmadı
İstanbul	Enginyurt	Cemal	CHP	Katılmadı
İstanbul	Ensarioğlu	Mehmet Selim	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Erbakan	Muhammed Ali Fatih	YENİDEN REFAH	Katılmadı
İstanbul	Erdem	İsmail	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Esen	Elif	YENİ YOL	Ret
İstanbul	Fırat	Celal	DEM PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Gökçek	Ali	CHP	Katılmadı
İstanbul	Gören Bölük	Seda	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Günaydın	Gökhan	CHP	Ret
İstanbul	Hacıoğulları	Yücel Arzen	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	İşık Ercan	Tuğba	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	İlhan	Rabia	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	İzsiz	Seyithan	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Kadak	Rümeysa	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Kadıgil	Salıha Sera	TİP	Katılmadı
İstanbul	Kandemir	Erkan	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Karabat	Özgür	CHP	Katılmadı
İstanbul	Karal	Hasan	YENİ YOL	Katılmadı
İstanbul	Karayel	İsmail Emrah	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Karslı	Şengül	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 217
İstanbul	Kavuncu	Mehmet Satuk Buğra	İYİ PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Kaya	Mustafa	YENİ YOL	Ret
İstanbul	Kaya	Bülent	YENİ YOL	Ret
İstanbul	Kesici	İlhan	CHP	Katılmadı
İstanbul	Kılıçgün Uçar	Çiğdem	DBP	Katılmadı
İstanbul	Kılınç	Yüksel Mansur	CHP	Katılmadı
İstanbul	Konal Süslü	Yıldız	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Konukcu Kok	Keziban	DEM PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Kurtulmuş	Numan	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Otlı	Çiçek	DEM PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Özçağdaş	Suat	CHP	Ret
İstanbul	Özdemir	Nimet	CHP	Katılmadı
İstanbul	Özer	Turan Taşkın	CHP	Katılmadı
İstanbul	Öztürk	Ümmügülşen	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Paçacı	Mustafa Cihan	İYİ PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Paker	Büşra	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Pamukçu	Suat	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Rızvanoğlu	Evrin	BAĞIMSIZ	Katılmadı
İstanbul	Saki	Özgül	DEM PARTİ	Ret
İstanbul	Salıcı	Oğuz Kaan	CHP	Katılmadı
İstanbul	Sırakaya	Zafer	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Sıvacıoğlu	Sevan	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Soylu	Süleyman	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Şahin	İsa Mesih	GELECEK PARTİSİ	Ret
İstanbul	Şenocak	Bayram	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Şentürk	Hulusi	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Şık	Ahmet	TİP	Katılmadı
İstanbul	Tan	Namık	CHP	Katılmadı
İstanbul	Temurci	Selim	GELECEK PARTİSİ	Ret
İstanbul	Toprak	Erdoğan	CHP	Katılmadı
İstanbul	Turan	Hasan	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Üçüncü	Oğuz	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Yalçın	Edip Semih	MHP	Katılmadı
İstanbul	Yamkömeroğlu	Ayşe Sibel	CHP	Ret
İstanbul	Yapıcıoğlu	Zekeriya	HÜDA PAR	Katılmadı
İstanbul	Yeneroğlu	Mustafa	BAĞIMSIZ	Katılmadı
İstanbul	Yerebakan	Halit	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Yıldırım	Adem	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Yıldız	Feti	MHP	Katılmadı
İstanbul	Yılmaz	Medeni	YENİ YOL	Katılmadı
İstanbul	Yönte	İzzet Ulvi	MHP	Katılmadı
İstanbul	Yücel	Ahmet Ersagun	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Yüksel	Cüneyt	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Zengin	Özlem	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 217
İstanbul	Zeybek	Gökân	CHP	Katılmadı
İzmir	Akın	İbrahim	DEM PARTİ	Katılmadı
İzmir	Altıntaş	Haydar	DP	Katılmadı
İzmir	Arslan	Ednan	CHP	Ret
İzmir	Bakan	Murat	CHP	Katılmadı
İzmir	Bilici	Mustafa	YENİ YOL	Ret
İzmir	Bölünmez Çankırı	Ceyda	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Bursalı	Şebnem	AK PARTİ	Katılmadı
İzmir	Çelebi	Mehmet Ali	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Çubuk	Burcugül	DEM PARTİ	Katılmadı
İzmir	Derişoğlu	Dursun Müsavat	İYİ PARTİ	Katılmadı
İzmir	Erdan Kılıç	Sevda	CHP	Ret
İzmir	Gökçen	Gökçe	CHP	Katılmadı
İzmir	İnan	Eyyüp Kadir	AK PARTİ	Katılmadı
İzmir	Kasapoğlu	Mehmet Muharrem	AK PARTİ	Katılmadı
İzmir	Kaya	Mahmut Atilla	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Kâya Ösen	Seda	CHP	Katılmadı
İzmir	Kırkpınar	Hüsmen	İYİ PARTİ	Ret
İzmir	Kırkpınar	Yaşar	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Nalbantoğlu	Rıfat Turuntay	CHP	Katılmadı
İzmir	Osmanağaoglu	Tamer	MHP	Kabul
İzmir	Özalan	Fehmi Alpay	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Özkan	Ahmet Tuncay	CHP	Katılmadı
İzmir	Özale	Ümit	CHP	Katılmadı
İzmir	Polat	Mahir	CHP	Katılmadı
İzmir	Taşkın	Yüksel	CHP	Ret
İzmir	Türel	Rahmi Aşkın	CHP	Ret
İzmir	Uzun	Mehmet Salih	CHP	Ret
İzmir	Yücel	Deniz	CHP	Katılmadı
Kahramanmaraş	Debgici	Ömer Oruç Bilal	AK PARTİ	Kabul
Kahramanmaraş	Karakoç Dora	Zuhal	MHP	Katılmadı
Kahramanmaraş	Karatutlu	İrfan	YENİ YOL	Ret
Kahramanmaraş	Kirişci	Vahit	AK PARTİ	Kabul
Kahramanmaraş	Köksal	Tuba	AK PARTİ	Kabul
Kahramanmaraş	Kurt	Mevlüt	AK PARTİ	Kabul
Kahramanmaraş	Öztunç	Ali	CHP	Katılmadı
Kahramanmaraş	Şahin	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
Karabük	Akay	Cevdet	CHP	Ret
Karabük	Keskinkılıç	Durmuş Ali	AK PARTİ	Kabul
Karabük	Şahin	Cem	AK PARTİ	Kabul
Karaman	Eser	Selman Oğuzhan	AK PARTİ	Kabul
Karaman	Sağlam	Osman	AK PARTİ	Kabul
Karaman	Ünver	İsmail Atakan	CHP	Katılmadı
Kars	Alp	İnan Akgün	CHP	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 217
Kars	Çalkın	Adem	AK PARTİ	Kabul
Kars	Kılıç Koçyiğit	Gülüstan	DEM PARTİ	Ret
Kastamonu	Ekmekci	Fatma Serap	AK PARTİ	Kabul
Kastamonu	Uluay	Halil	AK PARTİ	Kabul
Kayseri	Akar	Hulusi	AK PARTİ	Kabul
Kayseri	Arıkan	Mahmut	SAADET PARTİSİ	Katılmadı
Kayseri	Ataş	Dursun	AK PARTİ	Kabul
Kayseri	Böhürler	Ayşe	AK PARTİ	Kabul
Kayseri	Cıngı	Murat Cahid	AK PARTİ	Kabul
Kayseri	Çopuroğlu	Şaban	AK PARTİ	Kabul
Kayseri	Ersoy	Mustafa Baki	MHP	Kabul
Kayseri	Genç	Aşkın	CHP	Ret
Kayseri	Özdemir	İsmail	MHP	Katılmadı
Kayseri	Özsoy	Sayın Bayar	AK PARTİ	Kabul
Kırıkkale	Kaplan	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Kırıkkale	Öztürk	Halil	MHP	Kabul
Kırklareli	Gündoğdu	Vecdi	CHP	Katılmadı
Kırklareli	Özkan	Fahri	CHP	Katılmadı
Kırklareli	Sarıçam	Ahmet Gökhan	AK PARTİ	Kabul
Kırşehir	Erkan	Necmettin	AK PARTİ	Kabul
Kırşehir	İlhan	Metin	CHP	Katılmadı
Kilis	Dal	Ahmet Salih	AK PARTİ	Kabul
Kilis	Demir	Mustafa	BAĞIMSIZ	Kabul
Kocaeli	Aşıla	Mehmet	YENİDEN REFAH	Katılmadı
Kocaeli	Çakır	Sami	AK PARTİ	Kabul
Kocaeli	Çiler	Nail	CHP	Ret
Kocaeli	Gergerlioğlu	Ömer Faruk	DEM PARTİ	Katılmadı
Kocaeli	Hülagü	Sadettin	AK PARTİ	Kabul
Kocaeli	Kanko	Mühip	CHP	Ret
Kocaeli	Katırcıoğlu	Radiye Sezer	AK PARTİ	Kabul
Kocaeli	Sancaklı	Saffet	MHP	Katılmadı
Kocaeli	Tipioğlu	Veysel	AK PARTİ	Kabul
Kocaeli	Türkkan	Lütfü	İYİ PARTİ	Katılmadı
Kocaeli	Yaman	Cemil	AK PARTİ	Kabul
Kocaeli	Yıldızlı	Harun Özgür	CHP	Ret
Kocaeli	Yılmaz	Mehmet Akif	AK PARTİ	Katılmadı
Konya	Ağralı	Abdullah	AK PARTİ	Kabul
Konya	Akyürek	Tahir	AK PARTİ	Katılmadı
Konya	Altunyaldız	Ziya	AK PARTİ	Kabul
Konya	Baykan	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
Konya	Bektaş	Barış	CHP	Katılmadı
Konya	Ekici	Hasan	AK PARTİ	Katılmadı
Konya	Erdem	Orhan	AK PARTİ	Kabul
Konya	Göka	Meryem	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 217
Konya	Kalaycı	Mustafa	MHP	Katılmadı
Konya	Karaman	Ünal	AK PARTİ	Kabul
Konya	Koçak	Konur Alp	MHP	Katılmadı
Konya	Özboyacı	Selman	AK PARTİ	Kabul
Konya	Özer	Mustafa Hakan	AK PARTİ	Kabul
Konya	Selvi	Latif	AK PARTİ	Kabul
Konya	Yüksel	Ali	YENİDEN REFAH	Katılmadı
Kütahya	Bayırcı	İsmail Çağlar	AK PARTİ	Kabul
Kütahya	Biçer	Adil	AK PARTİ	Kabul
Kütahya	Demir	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
Kütahya	Erbaş	Ahmet	MHP	Katılmadı
Kütahya	Kasap	Ali Fazl	CHP	Ret
Malatya	Ağbaba	Veli	CHP	Katılmadı
Malatya	Babacan	Abdurrahman	AK PARTİ	Kabul
Malatya	Fendoğlu	Mehmet Celal	MHP	Katılmadı
Malatya	Koca	İhsan	AK PARTİ	Katılmadı
Malatya	Ölmeztoprak	İnanç Sıraç Kara	AK PARTİ	Katılmadı
Malatya	Tüfenkci	Bülent	AK PARTİ	Katılmadı
Manisa	Akçay	Erkan	MHP	Katılmadı
Manisa	Akkal	Tamer	AK PARTİ	Katılmadı
Manisa	Arınç	Ahmet Mücahit	AK PARTİ	Kabul
Manisa	Bakırlioğlu	Ahmet Vehbi	CHP	Ret
Manisa	Başevirgen	Bekir	CHP	Ret
Manisa	Baybatur	Murat	AK PARTİ	Kabul
Manisa	Kavaf	Selma Aliye	CHP	Ret
Manisa	Özel	Özgür	CHP	Katılmadı
Manisa	Sunat	Şenol	İYİ PARTİ	Ret
Manisa	Yenişehirlioğlu	Bahadır Nahit	AK PARTİ	Katılmadı
Mardin	Adak	Muhammed	AK PARTİ	Kabul
Mardin	Aslan	George	DEM PARTİ	Katılmadı
Mardin	Aydeniz	Salih	DEM PARTİ	Katılmadı
Mardin	Güneş Altın	Beritan	DEM PARTİ	Ret
Mardin	Kılıç	Faruk	AK PARTİ	Kabul
Mardin	Tanhan	Kamuran	DEM PARTİ	Katılmadı
Mersin	Başarır	Ali Mahir	CHP	Katılmadı
Mersin	Bozan	Ali	DEM PARTİ	Katılmadı
Mersin	Çakır	Hasan Ufuk	CHP	Katılmadı
Mersin	Dinç	Faruk	HÜDA PAR	Katılmadı
Mersin	Dinçer	Talat	CHP	Ret
Mersin	Ekmen	Mehmet Emin	YENİ YOL	Ret
Mersin	Kıratlı	Ali	AK PARTİ	Kabul
Mersin	Kış	Gülcan	CHP	Katılmadı
Mersin	Koca Doğan	Perihan	DEM PARTİ	Katılmadı
Mersin	Kocamaz	Burhanettin	İYİ PARTİ	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 217
Mersin	Nebati	Nureddin	AK PARTİ	Kabul
Mersin	Söylemez	Havva Sibel	AK PARTİ	Kabul
Mersin	Uysal	Levent	MHP	Katılmadı
Muğla	Ergun	Metin	İYİ PARTİ	Ret
Muğla	Mete	Kadem	AK PARTİ	Kabul
Muğla	Otgöz	Yakup	AK PARTİ	Kabul
Muğla	Öneş Derici	Süreyya	CHP	Katılmadı
Muğla	Özcan	Gizem	CHP	Katılmadı
Muğla	Özdağ	Selçuk	YENİ YOL	Ret
Muğla	Uzun	Cumhur	CHP	Katılmadı
Muş	Boz Çakı	Sümeyye	DEM PARTİ	Katılmadı
Muş	Şimşek	Mehmet Emin	AK PARTİ	Kabul
Muş	Temelli	Sezai	DEM PARTİ	Katılmadı
Nevşehir	Çalışkan	Emre	AK PARTİ	Kabul
Nevşehir	Kılıç	Filiz	MHP	Kabul
Nevşehir	Özgün	Süleyman	AK PARTİ	Kabul
Niğde	Gürer	Ömer Fethi	CHP	Ret
Niğde	İnce	Cumali	MHP	Katılmadı
Niğde	Uzkurt	Cevahir	AK PARTİ	Kabul
Ordu	Adıgüzel	Mustafa	CHP	Katılmadı
Ordu	Hamarat	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Ordu	Kaynak	İbrahim Ufuk	AK PARTİ	Kabul
Ordu	Özer	Mahmut	AK PARTİ	Katılmadı
Ordu	Şanlıtürk	Naci	MHP	Katılmadı
Ordu	Torun	Seyit	CHP	Katılmadı
Osmaniye	Bahçeli	Devlet	MHP	Katılmadı
Osmaniye	Gülsoy	Seydi	AK PARTİ	Kabul
Osmaniye	Kaya	Asu	CHP	Katılmadı
Osmaniye	Yanık	Derya	AK PARTİ	Katılmadı
Rize	Avcı	Muhammed	AK PARTİ	Kabul
Rize	Mertoğlu	Harun	AK PARTİ	Kabul
Rize	Ocaklı	Tahsin	CHP	Katılmadı
Sakarya	Bayraktar	Lütfi	AK PARTİ	Kabul
Sakarya	Bülbül	Muhammed Levent	MHP	Katılmadı
Sakarya	Dikbayır	Ümit	BAĞIMSIZ	Katılmadı
Sakarya	Erdoğan	Çiğdem	AK PARTİ	Kabul
Sakarya	İnci	Ali	AK PARTİ	Kabul
Sakarya	Kaya	Murat	AK PARTİ	Kabul
Sakarya	Kocacık	Ertuğrul	AK PARTİ	Kabul
Sakarya	Taşkent	Ayça	CHP	Ret
Samsun	Aksu	Ersan	AK PARTİ	Kabul
Samsun	Çan	Murat	CHP	Ret
Samsun	Karaaslan	Çiğdem	AK PARTİ	Kabul
Samsun	Karaman	Mehmet	YENİ YOL	Ret

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 217
Samsun	Kırcalı	Orhan	AK PARTİ	Kabul
Samsun	Muş	Mehmet	AK PARTİ	Katılmadı
Samsun	Topsakal	İlyas	MHP	Katılmadı
Samsun	Usta	Erhan	İYİ PARTİ	Katılmadı
Samsun	Yılmaz	Yusuf Ziya	AK PARTİ	Katılmadı
Siirt	Bakırhan	Tuncer	DEM PARTİ	Katılmadı
Siirt	Erdoğan Sarıtaş	Sabahat	DEM PARTİ	Katılmadı
Siirt	Gül	Mervan	AK PARTİ	Kabul
Sinop	Karadeniz	Barış	CHP	Katılmadı
Sinop	Maviş	Nazım	AK PARTİ	Kabul
Sivas	Aksu	Hakan	AK PARTİ	Katılmadı
Sivas	Güler	Abdullah	AK PARTİ	Kabul
Sivas	Karasu	Ulaş	CHP	Katılmadı
Sivas	Özyürek	Ahmet	MHP	Kabul
Sivas	Toy	Rukiye	AK PARTİ	Kabul
Şanlıurfa	Başak	Hikmet	AK PARTİ	Kabul
Şanlıurfa	Bozdağ	Bekir	AK PARTİ	Katılmadı
Şanlıurfa	Cevheri	Mehmet Ali	AK PARTİ	Kabul
Şanlıurfa	Dusak	Abdürrahim	AK PARTİ	Kabul
Şanlıurfa	Eyyüpoğlu	İbrahim	AK PARTİ	Kabul
Şanlıurfa	Kunt Ayan	Dilan	DEM PARTİ	Ret
Şanlıurfa	Öcalan	Ömer	DEM PARTİ	Katılmadı
Şanlıurfa	Önen	Abdulkadir Emin	AK PARTİ	Kabul
Şanlıurfa	Özyavuz	İbrahim	MHP	Kabul
Şanlıurfa	Pınarbaşı	Mehmet Faruk	AK PARTİ	Kabul
Şanlıurfa	Sancar	Mithat	DEM PARTİ	Katılmadı
Şanlıurfa	Şenyaşar	Ferit	DEM PARTİ	Katılmadı
Şanlıurfa	Tanal	Mahmut	CHP	Katılmadı
Şanlıurfa	Yazmacı	Cevahir Asuman	AK PARTİ	Kabul
Şırnak	Doğan	Ayşegül	DEM PARTİ	Katılmadı
Şırnak	İrmez	Mehmet Zeki	DEM PARTİ	Katılmadı
Şırnak	Tatar	Arslan	AK PARTİ	Kabul
Şırnak	Uysal Aslan	Nevroz	DEM PARTİ	Katılmadı
Tekirdağ	Avşar	Cem	BAĞIMSIZ	Katılmadı
Tekirdağ	Aygun	İlhami Özcan	CHP	Ret
Tekirdağ	Diktaş	Gökhan	AK PARTİ	Kabul
Tekirdağ	Koncagül	Çiğdem	AK PARTİ	Kabul
Tekirdağ	Özcan	Mestan	AK PARTİ	Kabul
Tekirdağ	Öztrak	Faik	CHP	Ret
Tekirdağ	Taşcı	Selcan	İYİ PARTİ	Ret
Tekirdağ	Yontar	Nurten	CHP	Ret
Tokat	Aldemir	Cüneyt	AK PARTİ	Kabul
Tokat	Arslan	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Tokat	Beyazıt	Yusuf	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 217
Tokat	Bulut	Yücel	MHP	Katılmadı
Tokat	Durmaz	Kadim	CHP	Katılmadı
Trabzon	Aydın	Yavuz	İYİ PARTİ	Katılmadı
Trabzon	Büyükdın	Yılmaz	AK PARTİ	Kabul
Trabzon	Karaismailoğlu	Adil	AK PARTİ	Kabul
Trabzon	Koç	Vehbi	AK PARTİ	Kabul
Trabzon	Suiçmez	Sibel	CHP	Ret
Trabzon	Şen	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı
Tunceli	Kordu	Ayten	DEM PARTİ	Katılmadı
Uşak	Güneş	İsmail	AK PARTİ	Kabul
Uşak	Karaoba	Ali	CHP	Ret
Uşak	Tuğrul	Fahrettin	AK PARTİ	Kabul
Van	Buldan	Pervin	DEM PARTİ	Katılmadı
Van	Çiftiyök	Sinan	DEM PARTİ	Katılmadı
Van	Dindar	Mahmut	DEM PARTİ	Katılmadı
Van	Kaçmaz Sayyigit	Gülcan	DEM PARTİ	Katılmadı
Van	Kayatürk	Burhan	AK PARTİ	Kabul
Van	Türkmenoğlu	Kayhan	AK PARTİ	Kabul
Van	Uçar	Zülküf	DEM PARTİ	Katılmadı
Van	Varlı	Gülderen	DEM PARTİ	Ret
Yalova	Akyol	Meliha	AK PARTİ	Kabul
Yalova	Becan	Tahsin	CHP	Katılmadı
Yalova	Büyükgümüş	Ahmet	AK PARTİ	Katılmadı
Yozgat	Akgöl	Abdulkadir	AK PARTİ	Kabul
Yozgat	Kayalar	Lütfullah	İYİ PARTİ	Katılmadı
Yozgat	Sedef	İbrahim Ethem	MHP	Katılmadı
Yozgat	Şahan	Süleyman	AK PARTİ	Kabul
Zonguldak	Avcı	Muammer	AK PARTİ	Kabul
Zonguldak	Bozkurt	Saffet	AK PARTİ	Kabul
Zonguldak	Çolakoğlu	Ahmet	AK PARTİ	Kabul
Zonguldak	Ertuğrul	Eylem Ertuğ	CHP	Katılmadı
Zonguldak	Yavuzylmaz	Deniz	CHP	Katılmadı

XII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

- 1.- Mersin Milletvekili Gülcan Kış'ın, Bakanlığın bir vakıfla imzaladığı iddia edilen protokole,
- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, KHK'yle ihraç edilen bir kişinin özel eğitim kurumlarında çalışmasına izin verilmediği iddiasına,
- Bingöl Milletvekili Ömer Faruk Hüçük'nün, Bingöl'ün Yayladere ilçesinde verilen eğitim hizmetlerine,
Bingöl'ün Arakonak beldesinde verilen eğitim hizmetlerine,
Bingöl'ün Karlıova ilçesinde verilen eğitim hizmetlerine,
Bingöl'ün Genç ilçesinde verilen eğitim hizmetlerine,
İlişkin soruları ve Millî Eğitim Bakanı Yusuf Tekin'in cevabı (7/29310), (7/29311), (7/29314), (7/29316), (7/29317), (7/29319)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Anayasa'nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96 ncı maddeleri gereğince **Millî Eğitim Bakanı Yusuf TEKİN** tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Gülcan KİŞ

Mersin Milletvekili

Basına ve kamuoyuna yansıyan iddialara göre, Türkiye Gençlik Vakfı (TÜGVA) ile Millî Eğitim Bakanlığı arasında yapılan protokoller kapsamında, vakıf görevlilerinin bazı kamu okullarında yaz okulu faaliyetleri yürüttüğü belirtilmektedir. Ancak bu faaliyetlerin şartnamesi ortaokulları kapsamakta iken, ilkököl 2., 3.-ve 4. sınıf öğrencilerinin de bu etkinliklere dâhil edilmeye çalışıldığı ifade edilmektedir.

Eğitimsel formasyonu bulunmayan kişilerin küçük yaş grubundaki çocuklarla doğrudan temas kurması, pedagojik açıdan ciddi sakıncalar barındırmakta; çocukların sağlıklı gelişimi açısından bilimsel ilkelere aykırı bir durum teşkil etmektedir.

Öte yandan, bu uygulamalara onay vermeyen bazı okul müdürlerine İlçe Millî Eğitim Müdürlüklerinden baskı yapıldığı, hatta görevlerini yerine getirmeye çalışan eğitim yöneticilerine yönelik mobbing uygulandığına dair ciddi iddialar bulunmaktadır. Bu gelişmeler, kamu okullarının belirli dini vakıflara açılması ve eğitim ortamlarının ideolojik yapılar tarafından yönlendirilmesi konusundaki kaygıları artırmaktadır.

Bu bağlamda;

1. Türkiye Gençlik Vakfı (TÜGVA) ile Millî Eğitim Bakanlığı arasında yürürlükte olan kaç ayrı protokol bulunmaktadır? Bu protokollerin kapsamı nedir?

2. Bu protokoller kapsamında TÜGVA'nın okul ortamlarında faaliyet yürütmesi hangi mevzuata ve hangi denetim mekanizmalarına tabidir?
3. Kamuoyuna yansıyan, TÜGVA'nın ilkokul öğrencilerini de yaz kampı etkinliklerine dahil etmeye çalıştığı iddiası doğru mudur? Eğer doğruysa, bu durum Bakanlığınızın hangi onayıyla gerçekleşmiştir?
4. İddialarda yer aldığı üzere, bazı okul müdürlerinin protokol kapsamı dışındaki uygulamalara izin vermemesi üzerine İlçe Millî Eğitim Müdürlüklerinden bu müdürlere yönelik baskı ve mobbing uygulandığı doğru mudur? Bu iddialarla ilgili Bakanlık olarak herhangi bir inceleme başlatılmış mıdır?
5. Eğitim kurumlarının, pedagojik yeterliliği olmayan sivil toplum yapılarına açılmasının çocukların gelişimi üzerindeki etkileri konusunda Bakanlığınızın bilimsel bir değerlendirmesi var mıdır?
6. Kamu okullarının, dini temelli vakıflar aracılığıyla ideolojik etki alanına sokulmasının laik ve bilimsel eğitim ilkeleriyle bağdaştığını düşünüyor musunuz?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Milli Eğitim Bakanı Sayın Yusuf Tekin** tarafından Anayasanın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Ömer Faruk GERGERLİOĞLU

Kocaeli Milletvekili

Tarafıma iletilen mesajda; “KHK ile bir görevinden alınan bir öğretmenim özel öğretim kurumlarında çalışmak için başvuru yaptım. Milli Eğitim Müdürlüğü’nün verdiği cevapta çalışamazsınız diyor. Hakkımda adli olarak kovuşturmaya gerek yok belgesi var. Komisyona gönderdim komisyon diyor ki: “Adli yargının verdiği karar bizi bağlamaz. Adli yargı kararı bizi ilgilendirmiyor. Bizim verdiğimiz kararlar doğrultusunda hareket edeceksiniz.” onların kendi kararları da yeniden öğretmen olamazmışım. En azından özel öğretim kurumlarında çalışmamıza müsaade etsinler.” ifadeleri yer almaktadır.

Bu bağlamda;

- 1)Yukarıda bahsi geçen iddialar doğru mudur?
- 2)Eğer bu iddialar doğruysa KHK ile ihraç olan öğretmenlerin özel öğretim kurumlarında çalışmalar ile ilgili bakanlığınızın yapmış olduğu çalışmalar var mıdır? Varsa bunlar nelerdir?
- 3)Son 10 yılda özel öğretim kurumlarında çalışmak isteyip çalıştırılmayan öğretmen sayısı kaçtır?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Milli Eğitim Bakanı Yusuf TEKİN** tarafından, Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Ömer Faruk HÜLAKÜ**Bingöl Milletvekili**

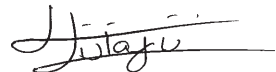
Yayladere, nüfus yoğunluğu düşük bir ilçe olup, öğrenci başına düşen maliyetlerin yüksek olması nedeniyle eğitim politikaları açısından özel planlamaya ihtiyaç duymaktadır.

Bu bağlamda;

- 1) Yayladere ilçesindeki toplam öğrenci sayısı nedir?
- 2) Bu ilçeye özgü uygulanan herhangi bir kırsal eğitim teşviki var mıdır?
- 3) Son üç yılda öğretilimsiz geçen gün sayısı ortalaması nedir?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Milli Eğitim Bakanı Yusuf TEKİN** tarafından, Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Ömer Faruk HÜLAKÜ**Bingöl Milletvekili**

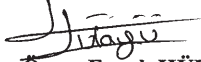
Arakonak beldesi, eğitim kurumlarının çeşitliliği ve öğretmen-öğrenci dengesinin gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Bu bağlamda;

- 1) Arakonak'taki ilk ve ortaöğretim düzeyinde eğitim gören öğrenci sayısı nedir?
- 2) Bu beldede görev yapan öğretmenlerin branş dağılımı nasıldır?
- 3) 2024 yılında Arakonak'tan üniversiteye yerleşen öğrenci sayısı kaçtır?
- 4) Mevcut okul binalarının fiziki kapasitesi yeterli midir?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Milli Eğitim Bakanı Yusuf TEKİN** tarafından, Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Ömer Faruk HÜLAKÜ

Bingöl Milletvekili

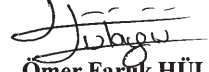
Karlıova gibi kış şartlarının ağır geçtiği bölgelerde okul ısıtma sistemlerinin yeterliliği, devamsızlık oranları ve öğretmenlerin barınma koşulları özel önem arz etmektedir.

Bu bağlamda;

- 1) Karlıova'daki köy okullarında ısıtma sistemi bulunmayan okul sayısı kaçtır?
- 2) Son beş yılda devamsızlık nedeniyle okul terk oranı nedir?
- 3) İlçeye atanan öğretmenlerin ortalama görev süresi kaç yıldır?
- 4) Öğretmenler için lojman bulunan okul sayısı nedir?
- 5) Liselerde rehber öğretmen bulunan okul sayısı kaçtır?
- 6) Taşımali eğitim yapılan güzergâh sayısı kaçtır?
- 7) Okul servislerinin denetimi hangi sıklıkla yapılmaktadır?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Milli Eğitim Bakanı Yusuf TEKİN** tarafından, Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Ömer Faruk HÜLAKÜ**Bingöl Milletvekili**

Genç ilçesi, coğrafi olarak geniş bir alana yayıldığından, kırsal mahallelerdeki öğrencilerin okula erişimi ve öğretmen temini özel dikkat gerektirmektedir. Bu kapsamda, ilçedeki eğitim altyapısının durumu değerlendirilmelidir.

Bu bağlamda;

- 1) Genç ilçesine bağlı köylerde toplam okul sayısı kaçtır?
- 2) Bu okullarda görev yapan öğretmenlerin yüzde kaç sözleşmelidir?
- 3) Son üç yılda ilçede kapanan okul sayısı nedir?
- 4) İnternete erişimi olmayan okul sayısı kaçtır?
- 5) İlkokuldan liseye kadar öğrenci devamsızlık oranı nedir?

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : E-32661919-610- 75
Konu : Yazılı Soru Önergelerinin Cevabı

7/28532 6k 166

09/07/2025

7/29206 6k 179

7/29209 6k 179

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA 7/29212-29214
6k 179

- İlgi : a) 28/05/2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1636603 sayılı yazınız.
b) 17/06/2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1646034 sayılı yazınız.
c) 24/06/2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1650550 sayılı yazınız.

7/29310-29311

7/29314

Bakanlığımıza İlgi (a-b-c)'de kayıtlı yazıyla iletilen Iğdır Milletvekili Yılmaz HUN'un 7/28532, Isparta Milletvekili Hikmet Yalım HALICI'nın 7/29206 ve 7/29209, İstanbul Milletvekili Suat ÖZÇAĞDAŞ'ın 7/29212, Antalya Milletvekili Mustafa ERDEM'in 7/29213, Kars Milletvekili İnan AKGÜN ALP'in 7/29214, Mersin Milletvekili Gülcan KİŞ'in 7/29310, Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk GERGERLİOĞLU'nun 7/29311 ile Bingöl Milletvekili Ömer Faruk HÜLAKÜ'nün 7/29314, 7/29316, 7/29317 ve 7/29319 esas numaralı yazılı soru önergeleri incelenmiş olup konuya ilişkin bilgiler Ek'te sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Yusuf TEKİN
MİLLÎ Eğitim Bakanı

Ek: Bilgi

7/29316-29317

7/29319

MERSİN MİLLETVEKİLİ GÜLCAN KIŞ'IN 7/29310 ESAS NUMARALI YAZILI
SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ

Millî Eğitim Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatınca eğitim ve öğretime destek olacak şekilde her türlü kaynağın ve iş gücünün kullanılması amacıyla resmî kurum ve kuruluşlar, çeşitli firma, şirket, dernek, vakıflar ve tüzel kişiler ile işbirliği protokolleri imzalanabilmektedir. Söz konusu tüzel kişiler, İçişleri Bakanlığının ilgili birimleri tarafından Anayasa başta olmak üzere 5737 sayılı Vakıflar Kanunu, 5253 sayılı Dernekler Kanunu ve ilgili mevzuat çerçevesinde değerlendirilip kabul edilmesi durumunda *hukukî tüzel kişilik* yapısı kazanan sivil toplum kuruluşları da (STK) olabilmektedir.

Bu kapsamda, ülkemizin tüm illerinde birbirinden farklı alanlarda faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlarla protokol imzalanabildiği gibi, yerel düzeyde faaliyet gösteren kuruluşlarla da işbirliği yapılmaktadır. Hâlihazırda Bakanlığımız merkez teşkilatı birimlerince imzalanmış 726, taşra teşkilatı birimlerince imzalanmış 1.745 protokol yürürlüktedir. *TEMA Vakfı, Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı, Hacı Ömer Sabancı Vakfı, İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı (İHH), Öğretmen Akademisi Vakfı, Doğal Hayatı Koruma Vakfı, Elginkan Vakfı, Türk Tekstil Vakfı, Türkiye Gençlik Vakfı (TÜGVA), Kadın Emekini Değerlendirme Vakfı, Seveda-Cenap And Müzik Vakfı, Ahbap Derneği, Türk Eğitim Derneği, Serebral Palsili Çocuklar Derneği, Açık Hava Reklamcıları Derneği, Kuaförler Derneği, Klasik Sanatlar Derneği, Türkiye Kızılay Derneği, Türkiye Futbol Federasyonu, Türkiye Özel Sporcular Spor Federasyonu, Türkiye Görme Engelliler Spor Federasyonu* işbirliği yürütülen kurum ve kuruluşlardan sadece birkaçıdır.

Bu protokoller aracılığıyla öğrencilerimizin akademik başarılarının yanı sıra sosyal, kültürel ve sanatsal gelişimlerine katkı sağlanmaktadır. Ayrıca hayırseverlerle gerçekleştirilen protokoller yoluyla okul ve kurum binaları inşa edilmekte, binalarımızın ve sınıflarımızın tefrişatı sağlanmaktadır.

Protokoller kapsamında düzenlenecek etkinliklerin; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Millî Eğitim Temel Kanunu ile Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına uygun olarak, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na, Millî Eğitim Bakanlığı Sosyal Etkinlik İzinleri Yönergesi'nin "Genel esaslar" başlıklı 5'inci maddesinin on birinci fıkrasında yer alan "*Sosyal etkinliklerin hiçbir aşamasında, katılımcıların açık rıza onayı alınmadan kişisel verileri istenemez. Bu kapsamda istenen kişisel veriler, açık rıza onayında belirtilen hususların dışında başka amaçlarla kullanılamaz, üçüncü kişilere verilemez ve sosyal etkinliğin sona ermesinin ardından resen silinir.*" hükmü başta olmak üzere yürürlükteki diğer tüm düzenlemelerde belirtilen hüküm, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek şekilde, denetimleri ilgili okul, ilçe/il millî eğitim müdürlükleri tarafından gerçekleştirilmek üzere, gönüllülük esasına göre ücretsiz olarak yapılması esastır. Bakanlığımızca protokollere yönelik herhangi bir ödeme yapılmamakla birlikte yukarıda belirtilen esaslara uygun olmayan bir protokol imzalanması ve varsa yürürlükte kalması söz konusu değildir. İmza altına alınan protokollerde muhatapın yükümlülüklerini yerine getirirken belirtilen esaslara uyulmaması durumunda, protokoller Bakanlığımızca tek taraflı olarak iptal edilmektedir.

Soru önergesine konu Vakıf ile sosyal, kültürel, spor, bilim ve sanat temalı 3 protokol bulunmaktadır.

KOCAELİ MİLLETVEKİLİ ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU'NUN 7/29311
ESAS NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ

5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun "Kurucu/kurucu temsilcisinin nitelikleri ve kurum binaları" başlıklı 4. maddesinde yer alan "Özel öğretim kurumlarının gerçek kişi kurucularında, tüzel kişi kurucularının yönetim organlarında, kurucu temsilcilerinde ve personeline; 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezası ya da affa uğramış olsa bile Devletin egemenlik alametlerine ve organlarının saygınlığına karşı suçlar, Devletin güvenliğine karşı suçlar, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, millî savunmaya karşı suçlar, Devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, kaçakçılık suçları, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar ve 11/10/2006 tarihli ve 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun kapsamında işlenen suçlardan ceza almamış olması veya haklarında bu suçlardan dolayı kovuşturma bulunmaması, terör örgütlerine ya da Millî Güvenlik Kurulunca Devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti ya da iltisakı yahut bunlarla irtibatı olmaması şartı aranır." ve 672 sayılı KHK'nın "Kamu personeline ilişkin tedbirler" başlıklı 2'nci maddesinde "Terör örgütlerine veya Millî Güvenlik Kurulunca Devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olan kişiler başka hiçbir işleme gerek kalmaksızın kamu görevinden çıkarılmıştır. Kamu görevinden çıkarılan kişilerin, mahkûmiyet kararı aranmaksızın, rütbe ve/veya memuriyetleri alınır ve bu kişiler görev yaptıkları teşkilata yeniden kabul edilmezler; bir daha kamu hizmetinde istihdam edilemezler, doğrudan veya dolaylı olarak görevlendirilemezler." hükümlerine yer verilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği'nin "Görevlendirme" başlıklı 26'ncı maddesinin 3. fıkrasında yer alan "Kurum müdürlüğünce, çalışma izni verilmesi istenen eğitim personelinin ve diğer personelin bu izne esas olan belgelerini eksiksiz olarak tamamlamak suretiyle evrakı kurumun doğrudan bağlı bulunduğu millî eğitim müdürlüğüne teslim edilir. Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan şartları sağladığı yapılan güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması sonucuna ilişkin yetkili makamlardan alınmış belge ile tespit edilen ve diğer nitelik ve şartları uygun bulunanlara 10 gün içinde çalışma izni valilikçe düzenlenir. Valilikten çalışma izni alınmadan personel işe başlatılamaz." hükmü gereği özel okulda çalışacak eğitim personeli ve diğer personel hakkında güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapılmaktadır.

BİNGÖL MİLLETVEKİLİ ÖMER FARUK HÜLAKÜ'NÜN 7/29314 ESAS
NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ

Bingöl Valiliğince konuya ilişkin olarak;

Yayladere ilçesindeki toplam öğrenci sayısının 76 olduğu, ilçedeki eğitim kurumlarında yeterli sayıda öğretmen bulunduğu ve boş geçen ders olmadığı, eğitim yatırımlarının ihtiyaç ve öncelik çerçevesinde planlandığı, bildirilmiştir.

BİNGÖL MİLLETVEKİLİ ÖMER FARUK HÜLAKÜ'NÜN 7/29316 ESAS NUMARALI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ

Bingöl Valiliğince konuya ilişkin olarak;

Arakonak beldesinde okul öncesi düzeyde 51, ilkokul düzeyinde 184, ortaokul düzeyinde 179 olmak üzere toplam 414 öğrencinin öğrenim gördüğü, beldede ortaöğretim düzeyinde eğitim kurumu bulunmadığı, 20 derslikli mevcut okul binasında derslik başına düşen öğrenci sayısının 20,7 olduğu ve binanın ihtiyacı karşıladığı, bildirilmiştir.

Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığından alınan 375084 sayılı konuya ilişkin yazıları Ek'te yer almaktadır.

Ek: Yazı

T.C.
ÖLÇME, SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞI
Hukuk Müşavirliği

Sayı : E-32721407-610-375084
Konu : Soru Önergesi (7/29316)

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINA

İlgi : 25.06.2025 tarihli ve 135280010 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazı ekinde Başkanlığımıza gönderilen 7/29316 esas numaralı soru önergesi incelenmiştir.

Soru önergesinin 3 numaralı sorusu 2024 yılında Bingöl İli Arakonak beldesinde üniversiteye yerleşen aday sayısına ilişkin olup 2024 Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) başvurularında ikamet adresini "Araconak" olarak beyan eden 44 adayın ilgili yılın yerleştirme sonuçlarında bir yükseköğrenim kurumuna yerleştiği tespit edilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Mustafa DOĞAN
Başkan V.

**BİNGÖL MİLLETVEKİLİ ÖMER FARUK HÜLAKÜ’NÜN 7/29317 ESAS
NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ**

Soru önergesinde Resmî İstatistik Programı kapsamında talep edilen veriler Bakanlığımızın “<https://sgb.meb.gov.tr/www/resmi-istatistikler/icerik/64>” internet adresinde “Millî Eğitim Örgün Eğitim İstatistikleri” başlığı altında yayımlanmakta ve aynı adreste geçmiş yıllara ait istatistiklere de ulaşılabilir.

Bingöl Valiliğince konuya ilişkin olarak;

Karlıova ilçesine bağlı 46 köy okulunun 18’inin kaloriferle, 28’inin ise soba ile ısıtıldığı, 22 köy okulunda lojman bulunduğu, ilçe merkezinde ortaöğretim düzeyindeki okullarda 3 rehber öğretmenin görevli olduğu,

Taşınmalı eğitim kapsamında; temel eğitim düzeyindeki öğrencilerin 71 yerleşim merkezinden 14 taşıma merkezi okula; ortaöğretim düzeyindeki öğrencilerin 6 yerleşim merkezinden 4 taşıma merkezi okula, özel eğitim kapsamındaki öğrencilerin ise 16 yerleşim merkezinden 5 taşıma merkezi okula erişimlerinin sağlandığı, servis araçları ve sürücülerin Okul Servis Araçları Yönetmeliği’nin “Denetim ve yaptırım” başlıklı 13. maddesinde yer alan hükümler doğrultusunda düzenli olarak denetlendiği, bildirilmiştir.

**BİNGÖL MİLLETVEKİLİ ÖMER FARUK HÜLAKÜ’NÜN 7/29319 ESAS
NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ**

Soru önergesinde Resmî İstatistik Programı kapsamında talep edilen veriler, Bakanlığımızın “<https://sgb.meb.gov.tr/www/resmi-istatistikler/icerik/64>” internet adresinde yayımlanan Millî Eğitim Örgün Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim adlı yayında yer alan “1.17 İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması 1. , 2. ve 3. düzey ve eğitim seviyesine göre okul, şube, öğrenci, öğretmen ve derslik sayısı” başlıklı tabloda yer almaktadır.

Bingöl Valiliğince konuya ilişkin olarak;

Son üç yılda Genç İlçe Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı 6 okulun Millî Eğitim Bakanlığı Kurum Açma, Kapatma ve Ad Verme Yönetmeliği gereğince öğrenci sayısının yetersizliği ve deprem hasarı nedeniyle kapatıldığı, ilçede internet erişimi olmayan okul bulunmadığı, bildirilmiştir.

2.- Bingöl Milletvekili Ömer Faruk Hülakü'nün, Bingöl'ün Ilıcalar beldesinde verilen eğitim hizmetlerine,

Bingöl'ün Sancak beldesinde verilen eğitim hizmetlerine,

Bingöl'ün Kiğı ilçesinde verilen eğitim hizmetlerine,

- Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan'ın, çocuk işçiliğinin önlenmesi için yapılan çalışmalara,

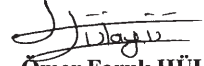
- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, Bakanlığın uyuşturucu ile mücadele konusunda yürüttüğü çalışmalara,

- Mersin Milletvekili Gülcan Kış'ın, halk kütüphanelerinin sayısının artırılması ve koşullarının iyileştirilmesi talebine,

İlişkin soruları ve Millî Eğitim Bakanı Yusuf Tekin'in cevabı (7/29320), (7/29321), (7/29322), (7/29413), (7/29418), (7/29577)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Millî Eğitim Bakanı Yusuf TEKİN** tarafından, Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Ömer Faruk HÜLAKÜ

Bingöl Milletvekili

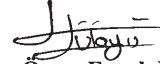
Ilıcalar, termal turizm potansiyeline rağmen eğitim altyapısında desteklenmesi gereken bir beldedir. Özellikle mesleki eğitim imkânları mercek altına alınmalıdır.

Bu bağlamda;

- 1) Ilıcalar'daki mevcut okul sayısı nedir?
- 2) Okullarda sunulan rehberlik hizmetleri yeterli midir?
- 3) Mesleki eğitim alanında uygulama yapılan projeler var mıdır?
- 4) İl dışına giderek lise eğitimi alan öğrenci sayısı kaçtır?
- 5) Beldeye son üç yılda yapılan eğitim yatırımı tutarı nedir?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Milli Eğitim Bakanı Yusuf TEKİN** tarafından, Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Ömer Faruk HÜLAKÜ**Bingöl Milletvekili**

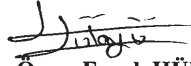
Sancak beldesindeki eğitim faaliyetlerinin değerlendirilmesi, özellikle öğrenci başına düşen öğretmen ve sınıf sayısı açısından önemlidir.

Bu bağlamda;

- 1) Sancak'ta sınıf başına düşen öğrenci sayısı kaçtır?
- 2) Beldeye atanan öğretmenlerin ortalama kalış süresi nedir?
- 3) Okul öncesi eğitime erişim oranı nedir?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Milli Eğitim Bakanı Yusuf TEKİN** tarafından, Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Ömer Faruk HÜLAKÜ

Bingöl Milletvekili

Kiğı ilçesinde öğrenci sayısındaki düşüş ve okul kapatmaları, eğitimde süreklilik açısından değerlendirilmelidir. Kapanan okulların öğrencileri nasıl yönlendirilmektedir?

Bu bağlamda;

- 1) Kiğı'da son 3 yılda kapanan okul sayısı kaçtır?
- 2) Mevcut öğrenci sayısı ilk ve ortaöğretim bazında nedir?
- 3) En az öğretmeni bulunan okul hangisidir?
- 4) İlçedeki meslek lisesi sayısı ve kontenjanı nedir?
- 5) Son 5 yıl içinde açılan yeni okul var mıdır?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın *Milli Eğitim Bakanı Yusuf TEKİN* tarafından Anayasanın 98. TBMM İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim
13.06.2025.

Nevroz Uysal ASLAN

Sırnak Zihmerçekli

12 Haziran Dünya Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Günü kapsamında Diyarbakır Barosu Çocuk Hakları Merkezi ve İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi (İSİG) tarafından yapılan açıklamalar, Türkiye’de çocuk sömürüsüne dair vahim tabloyu bir kez daha gözler önüne sermiştir. TÜİK verilerine göre 2024 yılı itibariyle kayıtlı çocuk işçi sayısı 1 milyon 372 bin olarak açıklanmış; ancak Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM) kapsamındaki 500 bin çocuk, kayıt dışı çalışan çocuklar ve 15 yaş altı çocuklar bu sayıya dahil edilmemiştir. Gerçek çocuk işçi sayısının 3 ila 4 milyon arasında olduğu tahmin edilmektedir.

İşçileştirilen çocuklar sorunu yalnızca yoksulluğun sonucu değil, aynı zamanda sosyal politikaların yetersizliğiyle beslenen sistematik bir sömürü biçimine dönüşmüştür. MESEM uygulamalarıyla çocuk sömürüsü, çıraklık adı altında meşrulaştırılmıştır. Bu kapsamda 2023-2024 eğitim-öğretim yılında en az 9 çocuk, 2025 yılının ilk 106 gününde ise 19 çocuk iş cinayetleri sonucu yaşamını yitirmiştir. İSİG verilerine göre, son 12,5 yılda en az 770 çocuk çalışırken hayatını kaybetmiştir. Bu çocukların çoğu kayıt dışı, güvencesiz işlerde çalıştırılmaktadır. Mevsimlik tarım işçiliği, inşaat ve sanayi sektörleri en riskli alanlar arasında yer almaktadır.

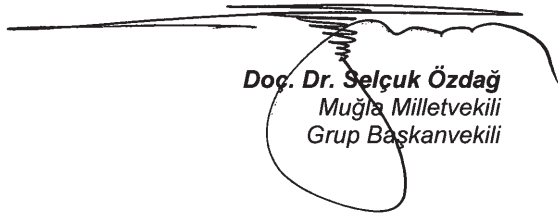
Türkiye, taraf olduğu ILO’nun 138 ve 182 sayılı sözleşmeleri ile BM Çocuk Hakları Sözleşmesi gereğince çocuk işçiliğini ortadan kaldırmakla yükümlüdür. Bu bağlamda devletin politika tercihlerinin, veri eksikliklerinin, denetim zafiyetlerinin ve sosyal destek yetersizliğinin sorgulanması kamu yararı açısından elzemdir.

Bu bağlamda;

- 1- MESEM (Mesleki Eğitim Merkezi) programlarında 2022, 2023 ve 2024 yıllarında toplam kaç çocuk çalıştırılmıştır? Bu çocukların sektörlere ve yaş gruplarına göre dağılımı nedir?
- 2- MESEM programlarında çalışan çocuklardan iş cinayetlerinde hayatını kaybeden ya da yaralanan kaç çocuk bulunmaktadır? Bu çocukların yaşları, cinsiyetleri ve ölüm/yaralanma nedenleri nelerdir?
- 3- Türkiye’de halen yürürlükte olan zorunlu eğitim çağındaki çocukların okullaşma oranı nedir? Okuldan ayrılmak zorunda kalan çocukların yeniden eğitime kazandırılması için hangi politikalar yürütülmektedir?
- 4- Çocukların çıraklık adı altında çalıştırılmasının ve MESEM sisteminin, çocuk çalıştırılmasını meşrulaştıran bir model haline gelmiş olması Bakanlığınızca nasıl değerlendirilmektedir?
- 5- MESEM kapsamında çocukların çalıştığı işyerlerinin denetimi ne sıklıkla yapılmaktadır? İş güvenliği ve çocuk hakları çerçevesinde bu işyerlerine yönelik uygulanan denetim prosedürleri nelerdir?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Milli Eğitim Bakanı Sayın Prof. Dr. Yusuf Tekin tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını, Anayasa'nın 98 ve İçtüzüğü'nün 96'nı maddeleri gereğince arz ederim. Saygılarımla. **16.06.2025**

Doç. Dr. Selçuk Özdağ
Muğla Milletvekili
Grup Başkanvekili

Uyuşturucu ile mücadelede Milli Eğitim Bakanlığının rolü hayati öneme sahiptir. Okullar, gençlerin en çok vakit geçirdiği ve davranışlarının şekillendiği alanlardır. Bu nedenle eğitim kurumlarında madde bağımlılığına karşı önleyici çalışmalar, bilinçlendirme programları ve rehberlik faaliyetleri kritik bir yer tutar. Gençlerin sağlıklı gelişimi için müfredat içeriklerinde uyuşturucu ve bağımlılık konularının sistematik olarak işlenmesi gerekmektedir.

Bakanlık, öğretmenlerin ve okul yönetimlerinin uyuşturucu konusunda donanımlı hale getirilmesi için eğitimler düzenlemeli, ailelerle iş birliği içerisinde bilinçlendirme kampanyaları yapmalıdır. Ayrıca, okul çevresinde uyuşturucu satışı ve kullanımının engellenmesi için güvenlik önlemlerinin artırılması da önem taşımaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığının önleme ve tedavi süreçlerinde diğer bakanlıklarla koordinasyon halinde çalışması, ulusal düzeyde etkin bir uyuşturucu ile mücadele stratejisi için gereklidir. Bakanlığın bu konudaki mevcut uygulamaları ve planlamaları hakkında kapsamlı bilgi vermesi önem arz etmektedir.

Bu bağlamda;

1. Milli Eğitim Bakanlığı olarak okullarda uyuşturucu ile mücadele kapsamında yürütülen eğitim ve bilinçlendirme programları nelerdir?
2. Öğretmenler ve okul personeline yönelik uyuşturucu konusunda verilen eğitimlerin kapsamı ve sıklığı nedir?
3. Okul çevresinde uyuşturucu satışı ve kullanımının önlenmesi için alınan güvenlik önlemleri nelerdir?
4. Ailelere yönelik uyuşturucu farkındalığı ve destek programları Bakanlık tarafından nasıl organize edilmektedir?
5. Bakanlığınızın diğer bakanlıklar ve sivil toplum kuruluşları ile uyuşturucu ile mücadele kapsamında yürüttüğü iş birliği modelleri nelerdir?
6. Okullarda madde bağımlılığı şüphesi olan öğrencilerin tespiti ve desteklenmesi için uygulanan protokoller nelerdir?
7. Önümüzdeki dönemde Milli Eğitim Bakanlığının uyuşturucu ile mücadelede geliştirmeyi planladığı yeni politika ve programlar nelerdir?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Anayasa'nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96 ncı maddeleri gereğince **Milli Eğitim Bakanı Yusuf TEKİN** tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Gülcan KİŞ

Mersin Milletvekili

2024 yılı verilerine göre Türkiye’de yalnızca 1.301 halk kütüphanesi bulunmaktadır. Bu sayı, 973 ilçesi ve yaklaşık 87 milyon nüfusu bulunan bir ülke için son derece yetersizdir. Halk kütüphaneleri özellikle öğrenciler, dar gelirli ailelerin çocukları ve sınavlara hazırlanan gençler için kamusal öğrenme alanı işlevi görmektedir. Ancak mevcut altyapı, bölgeler arası fırsat eşitliğini sağlamaktan uzaktır.

Halk kütüphaneleri yalnızca kitap ödünç verilen yerler değil; öğrenciler, kadınlar, yaşlılar ve işsiz gençler için sessiz çalışma alanı, kültürel sosyalleşme ortamı ve dijital bilgiye erişim noktasıdır. Bu yönüyle toplumsal eşitsizlikleri telafi eden, eğitime destek sunan çok yönlü kamusal alanlardır.

Karşılaştırmalı olarak değerlendirildiğinde:

Almanya’da yaklaşık 7.500,

Fransa’da yaklaşık 16.000,

ABD’de 16.500’ün üzerinde halk kütüphanesi bulunmaktadır.

Bu ülkelerde kütüphane başına düşen nüfus 4.000–20.000 aralığındayken, Türkiye’de bu oran yaklaşık 65.000’dir. Bu tablo, halk kütüphanelerinin sayı ve erişilebilirlik açısından ciddi bir planlama açığı içinde olduğunu göstermektedir.

Bu bağlamda;

1. Türkiye genelinde halk kütüphanesi bulunmayan ilçe sayısı kaçtır? Bu ilçeler hangileridir?
2. Halk kütüphanesi olmayan ilçelerde yaşayan 0–24 yaş arası çocuk ve genç nüfusun toplamı nedir? Bu nüfusun eğitsel ve dijital kaynaklara erişimi nasıl sağlanmaktadır?
3. Halk kütüphanelerinin kullanım oranı ve kayıtlı üye sayısı Türkiye genelinde ve bölgelere göre nasıldır? Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri bu oranlarda Türkiye ortalamasının ne kadar gerisindedir?
4. Özellikle öğrenci nüfusu yoğun ve sosyoekonomik açıdan dezavantajlı bölgelerde; mobil kütüphane, dijital erişim noktası veya mahalle tipi mini kütüphane gibi alternatif modeller geliştirmeyi planlıyor musunuz?
5. 2024 yılı itibarıyla halk kütüphanelerinde bilgisayar, internet bağlantısı, dijital kitap ve veri tabanı erişimi olan birimlerin sayısı kaçtır?
6. Sessiz okuma salonları, bireysel ya da grup çalışma odaları gibi sınavlara hazırlık için uygun fiziki donanımına sahip halk kütüphanelerinin sayısı kaçtır?
7. Bakanlığınızın, özellikle öğrenci yoğunluğu ve yoksulluk oranı yüksek bölgelerde halk kütüphanelerini aynı zamanda birer eğitim destek merkezi haline getirme yönünde bir planı var mıdır?
8. 2025 yılı Merkezi Yönetim Bütçesi'nde halk kütüphanelerine yönelik olarak ayrılan toplam ödenek (personel, kaynak, teknik donanım, bina bakım-onarımı vb.) tutarı ne kadardır?
9. 2025–2030 döneminde her ilçeye en az bir tam donanımlı halk kütüphanesi kazandırılması yönünde bir hedef veya yatırım planı bulunmakta mıdır?
10. Halk kütüphanelerinden eğitim amaçlı faydalanan öğrenci ve genç sayısı düzenli olarak izlenmekte midir? Bu veriler kamuoyuyla paylaşılmakta mıdır?

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : E-32661919-610- 76
Konu : Yazılı Soru Önergelerinin Cevabı

7/28912 GK 1

09.07/2025

7/29320-2932

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

7/29413

- İlgi : a) 13/06/2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1643991 sayılı yazınız.
b) 24/06/2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1650550 sayılı yazınız.
c) 24/06/2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1651356 sayılı yazınız.
ç) 27/06/2025 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1652581 sayılı yazınız.

7/29418

7/29577

Bakanlığımıza İlgi (a-b-c-ç)'de kayıtlı yazıyla iletilen Diyarbakır Milletvekili M. Sezgin TANRIKULU'nun 7/28912, Bingöl Milletvekili Ömer Faruk HÜLAKÜ'nün 7/29320, 7/29321 ve 7/29322, Şırnak Milletvekili Nevroz UYSAL ASLAN'ın 7/29413, Muğla Milletvekili Selçuk ÖZDAĞ'ın 7/29418 ile Mersin Milletvekili Gülcan KIŞ'ın 7/29577 esas numaralı yazılı soru önergeleri incelenmiş olup konuya ilişkin bilgiler Ek'te sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Yusuf TEKİN
Millî Eğitim Bakanı

Ek: Bilgi

**BİNGÖL MİLLETVEKİLİ ÖMER FARUK HÜLAKÜ’NÜN 7/29320 ESAS
NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ**

Soru önergesinde Resmî İstatistik Programı kapsamında talep edilen veriler, Bakanlığımızın “<https://sgb.meb.gov.tr/www/resmi-istatistikler/icerik/64>” internet adresinde yayımlanan Millî Eğitim Örgün Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim adlı yayında yer alan “1.17 İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması 1. , 2. ve 3. düzey ve eğitim seviyesine göre okul, şube, öğrenci, öğretmen ve derslik sayısı” başlıklı tabloda yer almaktadır.

Okul ve kurumlarımızdaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri kapsamında yapılan çalışmalar; eğitim kurumunun tür, kademe, özellikleri ile öğrencilerin ihtiyaçları, gelişim dönemi özellikleri ve risk altındaki öğrenciler dikkate alınarak ortak bir anlayış ve iş birliği içerisinde yapılmaktadır. Okul ve kurumlarda görev yapan rehber öğretmen/psikolojik danışmanlar tarafından okulun ihtiyaçları göz önünde bulundurularak rehberlik hizmetleri içerisinde yer alan konularda çalışmalar yürütülmektedir.

Bingöl Valiliğince konuya ilişkin olarak;

Okullarda sunulan rehberlik hizmetlerinin ilgili programlar çerçevesinde yürütüldüğü ve herhangi bir eksikliğin söz konusu olmadığı, Ilıca beldesinde eğitim binalarının onarımı için son üç yılda 2.500.000 TL harcama yapıldığı,

bildirilmiştir.

**BİNGÖL MİLLETVEKİLİ ÖMER FARUK HÜLAKÜ’NÜN 7/29321 ESAS
NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ**

Soru önergesinde Resmî İstatistik Programı kapsamında talep edilen veriler, Bakanlığımızın “<https://sgb.meb.gov.tr/www/resmi-istatistikler/icerik/64>” internet adresinde yayımlanan Millî Eğitim Örgün Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim adlı yayında yer alan “1.17 İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması 1. , 2. ve 3. düzey ve eğitim seviyesine göre okul, şube, öğrenci, öğretmen ve derslik sayısı” ile “1.2.c İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması 3. düzey ve eğitim seviyesine göre okullaşma oranı” başlıklı tablolarda yer almaktadır.

Eğitim kurumlarının öğretmen ihtiyacı; 2 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin “Açıktan ve nakil suretiyle atama sayıları” başlıklı 11’inci maddesi uyarınca 2016 yılından itibaren Bakanlığımıza tahsis edilen öğretmen kadroları çerçevesinde, sözleşmeli öğretmen istihdamı ile karşılanmaktadır. Sözleşmeli öğretmen olarak ataması gerçekleşen öğretmenlerin isteğe bağlı yer değiştirme işlemleri, 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında sözleşmeli öğretmen istihdam modelinin amacına uygun olarak dört yıl süreyle kısıtlanmıştır. Dolayısıyla öğretmenlerin atandıkları kurumlarda görev yapma süreleri dört yılın altında olmamaktadır.

BİNGÖL MİLLETVEKİLİ ÖMER FARUK HÜLAKÜ'NÜN 7/29322 ESAS
NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ

Soru önergesinde Resmî İstatistik Programı kapsamında talep edilen veriler, Bakanlığımızın “<https://sgb.meb.gov.tr/www/resmi-istatistikler/icerik/64>” internet adresinde yayımlanan Millî Eğitim Örgün Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim adlı yayında yer alan “1.17 İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması 1. , 2. ve 3. düzey ve eğitim seviyesine göre okul, şube, öğrenci, öğretmen ve derslik sayısı” başlıklı tabloda yer almaktadır.

Bingöl Valiliğince konuya ilişkin olarak;

Kiğı ilçesinde son üç yılda kapanan okul bulunmadığı, öğretmen sayısı en düşük okulun Yusuf Ziya Değnekçi Ortaokulu olduğu, son beş yıl içinde yeni okul açılmadığı, bildirilmiştir.

ŞIRNAK MİLLETVEKİLİ NEVROZ UYSAL ASLAN'IN 7/29413 ESAS
NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ

Soru önergesinde Resmî İstatistik Programı kapsamında talep edilen veriler; Bakanlığımızın “<https://sgb.meb.gov.tr/www/resmi-istatistikler/icerik/64>” internet adresinde yayımlanan Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim adlı yayında yer alan “1.1.a Öğretim yılı ve eğitim seviyesine göre okullaşma oranları” ile “1.1.b Öğretim yılı ve yaş gruplarına göre NET okullaşma oranları” başlıklı tablolarda mevcuttur.

Bakanlığımızca, öğrencilerin okula devamlarının sağlanması ve devamsızlık sürelerinin azaltılması amacıyla birtakım politika ve projeler geliştirilerek hayata geçirilmiştir. Devamsızlık takip sistemi, rehberlik ve psikolojik destek, okul aile iş birliği, devamsızlık ile ilgili mevzuat düzenlemeleri, eğitime yönelik sosyal yardımlar bunlardan bazılarıdır. Millî Eğitim Bakanlığının 2024-2028 Stratejik Planı kapsamında, devamsızlık ile ilgili olarak aşağıdaki stratejiler belirlenmiştir:

Millî Eğitim Bakanlığı 2024-2028 Stratejik Planı’nın 1. Amaç’ı; “*Temel eğitimde fırsat eşitliği ve eğitime erişimin sağlandığı, öğretim süreçleri ve eğitim ortamlarının etkin kullanıldığı bir ekosistem inşa ederek öğrencileri çağın gerektirdiği evrensel yeterliliklere sahip, millî ve manevi değerleri benimsemiş sağlıklı ve mutlu bireyler olarak yetiştirmek*” olarak belirlenmiştir. Bu amacın hayata geçirilmesinde “*İlkokul ve ortaokulda öğrenme kayıplarını azaltmaya yönelik destekleyici mekanizmalar güçlendirilecektir.*” şeklinde ifade edilmiştir. Bu hedefi gerçekleştirmeye yönelik izlenecek stratejiler içinde özellikle öğrencilerin devamsızlık nedenlerinin analiz edilerek ailelere yönelik bilgilendirme çalışmalarının yapılması planlanmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığı 2024-2028 Stratejik Planı’nın 2. Amaç’ı ise “*Çağın ihtiyaç duyduğu bilgi, beceri ve yetkinlikleri kazandıran, teknolojiyi üreten, tarih bilinci ve bilim aracılığıyla geleceği kurgulayan, nitelikli insan kaynağı yetiştiren, ekonomiye katkı sunan, değerleriyle bireyi hayata hazır kılan, empati ve nezaket kazandıran bir ortaöğretim yapısı ile öğrenciler yetiştirmek.*” olarak belirlenmiştir. Bu amacın hayata geçirilmesi kapsamında “*Öğrencilerin yetkinliklerini ve niteliklerini geliştirmeye yönelik bireysel özellikleri de dikkate alınarak yapılacak çalışmalarla devamsızlık ve sınıf tekrarları azaltılacak ve eğitime katılımları artırılacaktır.*” hedefi belirlenmiştir. Hedefi gerçekleştirmeye yönelik stratejiler arasında; “*Öğrencilerin ortaöğretime katılımlarının artırılmasına, devamsızlık ve sınıf tekrarlarının azaltılmasına ve örgün eğitim içinde kalmalarına yönelik çalışmaların yapılması*”, “*Ortaöğretimde öğrencilerin akademik, bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal, sportif faaliyetler ile sosyal sorumluluk programı kapsamındaki çalışmalara katılımlarının sağlanması*” hususları yer almaktadır.

Bakanlığımızca hazırlanan, 2025 yılında başlayan ve üç yıl sürmesi planlanan “Temel Eğitimde Devamsızlığın Azaltılması Projesi” kapsamında:

- Mevzuat ve alan yazını kapsamında devamsızlık tanımının analizi ve politika önerilerinin değerlendirilmesi,
- e-Okul üzerinde devamsızlık sayı/oranlarının il/ilçe/okul bazında analizi,
- İllere özgü sorun ve ihtiyaçların belirlenmesi,
- Sorunlara özgü faaliyet alanlarının belirlenmesi,
- İşbirliğine ihtiyaç duyulacak kurum/kuruluşların belirlenmesi,
- 81 ile özgü yerel katılımcıların desteğiyle eylem planlarının hazırlanması,

- Geliştirilen eylem planlarının izlenmesine yönelik internet tabanlı izleme modülünün geliştirilmesi,
- Geliştirilen eylem planları doğrultusunda bir model önerisi hazırlanması,
- Öğretmen, okul idarecileri, aile ve diğer paydaşlara yönelik eğitim içerikleri hazırlanması,
- Öğretmen, okul idarecileri, aile ve okulun diğer paydaşlarına yönelik elektronik içeriklerin hazırlanması,
- Geliştirilen öğretmen/aile elektronik içeriklerinin bakanlığımız platformlarında (EBA/ÖBA/HEMBA) yayınlanması planlanmaktadır.

27 Nisan 2024 tarihli ve 2024/5 sayılı “Mevsimlik Tarım İşçileri” konulu Cumhurbaşkanlığı Genelgesi’nin “Eğitim hizmetleri” başlıklı 3’üncü maddesinde eğitim hizmetlerine yönelik düzenlemeler yapılmıştır. Bu doğrultuda Bakanlığımızca 06.08.2024 tarihinde yayımlanan “Mevsimlik Tarım İşçileri ile Göçer ve Yarı Göçer Aile Çocuklarının Eğitime Erişimi” konulu 2024/52 sayılı Genelge ile mevsimlik tarım işçisi aile çocuklarının eğitime erişimlerine yönelik tüm iş ve işlemler tanımlanmıştır. Temel Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından 19-21 Ağustos 2024 tarihlerinde ilgili Genelge’de belirtilen “İl Eylem Planları”nın hazırlanmasına yönelik “Mevsimlik Tarım İşçileri ile Göçer ve Yarı Göçer Ailelerin Çocuklarının Eğitime Erişimi Eylem Planları Hazırlık Çalıştayı” düzenlenmiştir. Ayrıca 2024/52 sayılı Genelge kapsamında Bakanlık taşra teşkilatı tarafından mevsimlik tarım işçisi çocuklarına yönelik daimi ikametgâhlarına döndüklerinde il/ilçe/okul temelli tespitler ve planlamalar yapıldıktan sonra telafi/yetiştirme eğitimleri yapılacaktır.

IPA-II Dönemi’nde İstihdam, Eğitim ve Sosyal Politikalar Sektörel Operasyonel Programı’nın “Herkes Erişim Sağlayarak Eğitim Erişimi ve Beceri Düzeylerinin Artırılması” aktivitesi altında yürütülen ve MEB Ortaöğretim Genel Müdürlüğü’nün *operasyon faydalanıcısı* olduğu Ortaöğretimde Devam ve Okullaşma Oranlarının Artırılması Teknik Destek Projesi kapsamında; herkesin (özellikle kız çocuklarının) ortaöğretime erişiminin artırılması için ağırlıklı olarak lise eğitimi çağındaki çocuklara, ailelerine ve eğitim personeline yönelik bir dizi önleme, müdahale ve telafi faaliyetleri yürütülmüştür.

Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği’nin “Önleme, müdahale ve yönlendirme hizmetleri” başlıklı 59/A maddesi gereğince oluşturulan Önleme, Müdahale ve Yönlendirme Komisyonunca, devamsızlık nedeniyle sınıf tekrarı riski olan öğrenciler takip edilerek devamsızlık nedenlerini ortadan kaldırmaya yönelik öğrencilere önleyici çalışmalar yapılmaktadır.

Okuldan erken ayrılma/devamsızlık ile mücadele edilmesi amacıyla Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti ortak finansmanı ile yürütülmüş Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının *faydalanıcısı*, Millî Eğitim Bakanlığının *eş faydalanıcısı* olduğu Ortaöğretimde Devam ve Okullaşma Oranlarının Artırılması Projesi (ŞNT II) kapsamında Aile Psikoeğitim Programı, Akademik Becerileri Geliştirme Müdahale Programı ve Eğlenceli Eğitsel Grup Rehberliği Psikoeğitim Programları geliştirilmiştir. Söz konusu proje ile okuldan erken ayrılma ve okul devamsızlığını önleme ve müdahale programları geliştirilmiştir. Okul devamsızlıklarının azaltılması amacı ile yürütülen çalışmalarda söz konusu programlardan yararlanılmaktadır.

Ortaöğretimde Devam ve Okullaşma Oranlarının Artırılması Teknik Destek Projesi kapsamında, herkesin ortaöğretime erişiminin artırılması için ağırlıklı olarak lise eğitimi çağındaki çocuklara, ailelerine ve eğitim personeline yönelik olarak; öğrencilerin erken okul terkinin önlemek amacıyla farklı bileşenlerden oluşan entegre bir önleme, müdahale ve telafi modelinin geliştirilmesi ve uygulanması (pilot okullarda); devamsızlığın önlenmesi ve eğitim ve öğretimden erken ayrılmanın önlenmesine yönelik bir ulusal strateji belgesinin hazırlanması;

her pilot okul için devamsızlığın ve eğitim ve öğretimden erken ayrılmanın önlenmesine yönelik eylem planlarının hazırlanması; kapsamlı eğitim programlarının tasarlanması ve uygulanması; MEB personeline, öğretmenlere, okul idarecilerine, öğrencilere ve velilerine, sivil toplum kuruluşlarına ve halka yönelik farkındalık artırma kampanyaları ve faaliyetlerinin geliştirilmesi ve uygulanması; pilot illerde saha ve izleme ziyaretlerinin gerçekleştirilmesi gibi birtakım faaliyetler yürütülmüştür.

Örgün ortaöğretim kurumunda öğrenim görmek üzere tercih hakkını kullanmayan veya tercihte bulunmalarına rağmen yerleşemeyen öğrencilerden örgün ortaöğretime devam etmek isteyenlerin yerleştirme işlemi, il/ilçe öğrenci yerleştirme ve nakil komisyonlarınınca boş kontenjanı bulunan ortaöğretim kurumlarına yapılmıştır.

Öte yandan, devamsızlıkların takip edilmesi ve azaltılması için önlemlerin alınması amacıyla Türkiye geneli aylık ve dönemsel olmak üzere öğrenci devamsızlık durumları izlenmektedir. Ortaöğretim Genel Müdürlüğüne bağlı tüm okullarda 2024-2025 eğitim öğretim yılında öğrenci devamsızlık ve okul terklerinin azaltılmasına yönelik yürütülecek çalışmalar kapsamında, illerimizdeki öğrenci devamsızlık nedenlerini ve uygulanacak tedbirleri de kapsayan izleme faaliyetlerini, disiplin cezası alan öğrencilerle ilgili verileri, okul pansiyonlarının doluluk oranlarını, okula devam oranlarının artırılmasına yönelik yürütülen çalışmaları ve okullarda oluşturulması gereken önleme, müdahale ve yönlendirme komisyonlarının çalışmalarını da içeren yıllık okul eylem planlarının hazır hâle getirilmesi hususlarında il millî eğitim müdürlükleri bilgilendirilmiş, devamsızlık izleme formlarının düzenli olarak doldurulması sağlanmıştır.

Bununla birlikte Din Öğretimi Genel Müdürlüğüne, öğrencilerimizin akran ilişkilerini geliştirmek, sağlıklı aile, sağlıklı toplum için anne babaların çocuklarıyla sağlıklı iletişim kurmalarının önündeki engelleri kaldırmak, çocukların duyu ve düşüncelerini anlamalarında ve kuşak farklılığı bağlamında karşılaşılan güçlüklerle çözüm üretme noktasında velilere rehberlik etmek amacıyla Aile Çocuk Eğitim Programı uygulanmaktadır. Bu program öğrenci ve velilerine yönelik eğitimleri kapsamaktadır. 2024 yılında 930 imam hatip okulunda uygulanmıştır.

Okula aidiyet duygusunun güçlenmesine ve öğrencilerin okula devamına katkı sunacağı düşünülen “Akran İlişkileri” ana temasında şu konulara yer verilmiştir:

- Olumsuz ve zorlayıcı akran davranışlarını (zorbalık) önlemek için aktif çalışmalar
- Kriz ve öfke yönetimi
- Zorlayıcı akran davranışlarına karşı değerler eğitimi güçlendirme
- Siber zorbalığın belirlenmesi ve önlenmesi

Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı okullarda okul aidiyetinin artırılması ve engelleyici nedenlerin araştırılması amacıyla bir çalışma yapılmıştır. “Okul Aidiyetinin Artırılması ve Engelleyici Nedenlerin Araştırılması” başlıklı ankete ilişkin verilerin değerlendirilmesi ile devamsızlık oranı ortalamanın üzerinde olan yirmi okulun idarecisiyle yapılan toplantı sonucunda devamsızlık nedenlerinin analizi yapılmış ve alınacak tedbirler görüşülmüştür.

Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünün 17.02.2017 tarihli ve 90757378-220-E.2057687 sayılı yazısı ile mesleki ve teknik ortaöğretim okul ve kurumlarında devamsız öğrencilerin okula devamlarının sağlanması ve devamsızlık oranlarının azaltılması amacıyla il/ilçe millî eğitim müdürlükleri ve okul/kurum müdürlükleri tarafından yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği hâlinde birtakım faaliyetler yürütülmesi kararlaştırılmıştır. Bu faaliyetler arasında, gençlik hizmetleri ve spor il müdürlükleri ile iletişim sağlanarak düzenlenecek kurslara öğrencilerin yönlendirilmesi konusunda işbirliği yapılması, aile ve

sosyal politikalar il müdürlükleri ile iletişim kurularak uzman desteğinin sağlanması konusunda işbirliği yapılması ve okul-aile birlikleri ve yerel yönetimlerle birlikte maddi destek imkânlarının oluşturulması yer almaktadır.

2024 yılı Temmuz ayında yapılan çalışmaya göre; 2023-2024 eğitim-öğretim yılında 46 ilde resmî mesleki ve teknik ortaöğretim okul/kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin ve velilerinin devamsızlık konusunda bilinçlendirilmesi amacıyla aile ve sosyal politikalar il müdürlükleri ile iletişime geçilmiştir. Toplam 3.067 resmî mesleki ve teknik ortaöğretim kurumunda, okuldaki devamsız öğrencilerin tespiti amacıyla okul yönetimi, okul rehber öğretmeni ve sınıf rehber öğretmenlerinden oluşan öğrenci devamsızlıkları hakkında çalışacak devamsızlık ekipleri oluşturulmuştur. Ekip faaliyetleri kapsamında devamsız öğrencilerin velileri ile iletişim kurmak amacıyla toplam 49.706 ev ziyareti gerçekleştirilmiş ve 233.848 veli ile iletişime geçilmiştir.

Mesleki ve teknik eğitimin öneminin anlatılarak toplumda mesleki eğitime olan ilginin ve farkındalığın artırılması için Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarının Tanıtım ve Yönlendirme Yönergesi hazırlanarak yürürlüğe konmuştur. Yönerge kapsamında; mayıs ayının son haftası tanıtım ve yönlendirme faaliyetlerinin yürütüldüğü “Mesleğim Geleceğim Kariyerim Haftası” olarak kutlanmaktadır.

Okullarımız ve İŞKUR il müdürlüklerinde görev yapan iş ve meslek danışmanları işbirliğinde öğrenci ve velilerine tanıtım ve yönlendirme faaliyetleri yapılmaktadır. Mesleki ve Teknik Eğitim Yoluyla Sosyal ve Ekonomik Uyum Projesi (SEUP II) kapsamında 12. sınıfların iş piyasasına geçişlerini kolaylaştırmak, ortaokul öğrencilerinin ise mesleki eğitime yönlendirilmesini sağlamak amacıyla mesleki eğitim ve kariyer fuarları düzenlenmiştir. Şanlıurfa, Gaziantep ve Adana’da düzenlenen fuarlar, toplam 34.000 kişinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. 2025 yılında da 7. sınıftan itibaren öğrenim gören öğrencilere yönelik mesleki ve teknik eğitim farkındalığını artıracak, mesleki bilgi ve becerilerini geliştirecek çeşitli yarışma, proje ve etkinlikler devam edecektir.

8. sınıf öğrencilerinin mesleki ve teknik eğitimde ilgi ve yeteneklerine göre meslek alanları ve dallarına yerleşmelerini sağlamak amacıyla Beceri Ölçme Bataryası çalışmaları devam etmektedir.

Mesleki ve Teknik Eğitim Yoluyla Sosyal ve Ekonomik Uyum-II (SEUP-II) Projesi kapsamında 15 ilde yer alan 58 pilot okulumuza sosyal uyum faaliyetleri ile destek verilmektedir. Ayrıca okul ortamlarının iyileştirilmesi kapsamında atölye donanım ve tadilatı için destek sağlanmaktadır. 15 meslek alanından 8 meslek alanında 419 atölye için ekipman alımı ve tadilatı tamamlanmıştır.

Mesleki Eğitim Merkezi (MESEM) kökleri Anadolu’da 11. yüzyıldan 15. yüzyıla kadar sanat, ticaret ve ekonomi alanlarında ışık tutan esnaf ve sanatkâr kurumu niteliğindeki Ahilik kültürüne dayanan iş yeri tabanlı mesleki eğitimi öne çıkaran bir programdır. Cumhuriyet sonrası çıraklık eğitimine ilişkin ilk yasal düzenleme 1977’de 2089 sayılı Çırak, Kalfa ve Ustalık Kanunu ile yapılmış, 1986’da çıkarılan 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu ile çırak, kalfa ve ustaların eğitimi ile okullarda ve işletmelerde yapılacak mesleki eğitime ilişkin esaslar belirlenmiştir. Çıraklık eğitimi, 02.12.2016 tarihli ve 6764 sayılı Kanun ile zorunlu örgün ortaöğretim kapsamına alınmıştır. 1977 yılından bugüne mesleki eğitim merkezleri bir mesleki ve teknik eğitim program türü olarak uygulanmaya devam etmektedir.

Mesleki eğitim merkezi programı, örnekleri farklı ülkelerde de bulunan iş yeri tabanlı mesleki eğitim programı olarak uygulanmaktadır. Bu programda öğrenciler teorik eğitimlerini okulda pratik eğitimlerini ise işletmelerde usta öğretici gözetiminde ve koordinatör öğretmenlerin kontrolünde belirli bir program dâhilinde almaktadırlar. Mesleki eğitim merkezi

programının işletmeler ile kurulmuş olan organik bağı ve iş birliği neticesinde öğrencilerin mesleki bilgi, beceri ve yetkinliklerinin gelişmesine büyük ölçüde olumlu etkisi olduğu değerlendirilmektedir.

3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'nun "Denetleme ve Ceza" başlıklı 41'inci maddesinde yer alan *"Bu Kanun hükümlerine göre Bakanlığa bağlı eğitim kurumlarının dışında kamu ve özel kurum ve kuruluşlarında yapılan aday çırak, çırak ve kalfaların eğitimi ile işletmelerde yapılan mesleki eğitim, öğrencilerin bu eğitiminden sorumlu işletmelerin bağlı olduğu oda veya birliklerin temsilcilerinin katılımı ile Bakanlıkça; iş ortamı, sosyal güvenlik, iş güvenliği ve sağlık şartları bakımından ise Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca denetlenir."* hükmü doğrultusunda iş yerlerinin iş sağlığı ve güvenliği bakımından denetim görev ve yetkisi 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile ilgili mevzuatı uyarınca Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına ait olup Bakanlığımızın iş yerlerini bu kapsamda denetleme görev ve yetkisi bulunmamaktadır.

Söz konusu 3308 sayılı Kanun uyarınca on ve daha fazla personel çalıştıran işletmeler, çalıştırdıkları personel sayısının yüzde beşinden az olmamak üzere mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumu öğrencilerine beceri eğitimi yaptırmakla yükümlüdürler. Bu işletmeler ile zorunlu olmamasına rağmen öğrencilere beceri eğitimi yaptırmak isteyen işletmeler, Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği hükümlerine göre il, ilçe ve okul müdürlüklerinde oluşturulan işletme belirleme komisyonlarınca mesleki eğitime uygunluk bakımından değerlendirilmektedir.

Değerlendirmede komisyonlar; işletmelerin mesleki eğitime uygunluğunu, işletmede öğretim programına uygun üretim ve hizmet yapıldığını, öğretim programının en az % 80'inin uygulanmasını sağlayacak donanımına sahip olduğunu, 3308 sayılı Kanun gereğince on veya daha fazla öğrenciye mesleki eğitim yaptıracak işletmelerde eğitim biriminin bulunduğunu, meslek alan/dallarında görevlendirilecek usta öğretici/eğitici personelin bulunduğunu, öğrencilerin giyinme, temizlik ve sosyal gereksinimleri için uygun yerlerin bulunduğunu, işletmelerdeki mesleki eğitim uygulamasının il sınırları dışında yapılmasını gerektiren programlarda öğrencilerin konaklama ve yemek gereksinimlerinin ilgili işletme tarafından karşılandığını, önceki ders yılında ilgili işletmede mesleki eğitim uygulanmış ise eğitimin bu yönetmelik ve öğretim programına uygun olarak yapılmış olduğunu, işletmelerde sağlık ve güvenlik koşullarının tam olarak sağlanıp sağlanmadığını göz önünde bulundurarak belirlemektedir.

3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu ve Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği hükümlerine göre öğrencilere mesleki eğitim yaptırmak için iş yerinde usta öğretici bulunması şarttır. Öğrenciler, usta öğretici gözetiminde ve bir program dâhilinde işletmede beceri eğitimi alırlar. Öğrencilerin işletmede aldıkları beceri eğitimlerinin müfredata uygunluğu, görevlendirilen koordinatör öğretmenler tarafından düzenli olarak kontrol edilmektedir.

İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili olarak mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerimizin işletmelerde mesleki eğitim/staj faaliyetlerinde iş sağlığı ve güvenliği hususunda gerekli tedbirlerin alınması amacıyla Bakanlığımız 02.02.2024 tarihli Mesleki Eğitimde İş Sağlığı ve Güvenliği konulu ve 2024/36 sayılı Genelge yürürlüğe girmiş olup işletmelerin öğrencilere yönelik iş sağlığı ve güvenliği konusunda vermesi gereken eğitimler ile alması gereken tedbirleri ve okullarda öğrencilere yönelik yapılacak bilgilendirmeler açıklanmıştır.

Bakanlığımızca 2025 yılı Ocak, Şubat ve Mart aylarında 230 mesleki eğitim merkezinin denetimi yapılmıştır. Söz konusu Genelge ile, işletmelerin 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği

Kanunu hükümlerine göre iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini alması ve valiliklerce takibinin yapılması hususu da belirtilmiştir.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) 138 No.lu Asgari Yaş Sözleşmesi'nin 6'ncı maddesinde yer alan *"Bu sözleşme, çocuklar ve gençler tarafından genel, mesleki ve teknik eğitim için okullarda ve diğer eğitim kuruluşlarında yapılan işlere veya yetkili makamın varsa ilgili işçi ve işveren örgütlerine danışarak belirlediği koşullara göre işyerlerinde en az 14 yaşındaki kişilerin yaptıkları ve esas olarak bir okul ya da bir eğitim kuruluşunun sorumlu bulunduğu bir eğitim veya öğretim kursunun, yetkili makam tarafından onaylanmış olup büyük ölçüde veya tamamen bir işyerinde yürütülen bir eğitim programının veya eğitim veya meslek seçimini kolaylaştırmak amacıyla hazırlanmış bir yönlendirme ya da rehberlik programının ayrılmaz parçası olan işlere uygulanmaz."* hükmü ile asgari sözleşmenin asgari yaşa ilişkin hükümlerinin mesleki eğitimin ayrılmaz bir parçası olan işlerde uygulanmayacağını ortaya koymaktadır. Bu itibarla mesleki eğitim programları kapsamında öğrenim gören öğrencilerimiz önergede ifade edildiği şekilde tanımlanmamakta, yürürlükteki mevzuat ve uluslararası hukuk çerçevesinde öğrenci statüsünde yer almaktadır.

Mesleki Eğitim Merkezi Programı'na (MESEM) kayıtlı öğrenci sayısı 15.05.2025 tarihi itibarıyla 492.627 olup, bu öğrencilerin 90.676'sı kız, 401.951'i ise erkektir. 2016 yılından bu yana MESEM kapsamında 10'u ölümlü 1273 iş kazası kaydedilmiştir.

MUĞLA MİLLETVEKİLİ SELÇUK ÖZDAĞ'IN 7/29418 ESAS NUMARALI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ

Bakanlığımızın ilgili birimlerince, öğrencilerimizin madde bağımlılığı konusunda bilinçlendirilmesi ve sağlıklı yaşam becerilerinin desteklenmesi amacıyla ilköğretim, ortaokul ve lise düzeyinde 2024-2028 yılları arasını kapsayan Uyuşturucu ile Mücadele Ulusal Strateji Belgesi ve Eylem Planı kapsamında birtakım faaliyetler yürütülmektedir.

Bakanlığımıza bağlı okul ve kurumlarda görev yapan rehber öğretmenler/psikolojik danışmanların bağımlılıkla mücadele alanındaki bilgi ve becerilerini geliştirmek amacıyla yürütülen Yaşam Becerileri Eğitim Programı Uygulayıcı Eğitimi Kursu, öğrencilerin bağımlılıkla ilişkili risklerden korunmasına katkı sunmayı hedeflemektedir. Kurs kapsamında, yaşam becerileri temelli bir yaklaşımla öğrencilerin benlik algısı, duygu düzenleme, akran ilişkileri, sağlıklı iletişim ve problem çözme gibi alanlardaki psikososyal yeterliliklerinin desteklenmesi amaçlanmaktadır. Eğitimi başarıyla tamamlayan kursiyerlerin, bağımlılık kavramı ve türleri, ergenlik döneminde görülen risk faktörleri ve koruyucu etkenler konusunda bilgi sahibi olmaları; birincil ve ikincil önleme çalışmaları çerçevesinde etkili müdahale ve uygulama becerileri kazanmaları beklenmektedir. Eğitim programı, öğrencilerin gelişimsel özellikleri doğrultusunda güvenli, destekleyici ve estetik öğrenme ortamları oluşturulmasına; rehber öğretmenlerin ise etkili iletişim, motivasyon kazandırma ve yaşam becerilerini güçlendirme uygulamalarında mesleki yeterliliklerini artırmalarına katkı sağlamaktadır.

Yürütülen tüm bu çalışmalar; rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri kapsamında planlı, sistemli ve bilimsel temelli bir yaklaşımla uygulanmakta; öğrencilerin madde bağımlılığına karşı farkındalıklarının artırılması ve sağlıklı yaşam alışkanlıklarının kazandırılması hedeflenmektedir.

Bakanlığımız, öğrencilerin madde kullanımından korunması ve sağlıklı gelişimlerinin desteklenmesi amacıyla okul temelli rehberlik hizmetleri ve psikolojik destek uygulamalarını sistematik ve bütüncül bir yaklaşımla yürütmektedir. Bu kapsamda, 2024-2028 Bağımlılıkla Mücadele Strateji Belgesi ve Eylem Planı doğrultusunda, okullarda yürütülen önleyici, koruyucu ve müdahale edici rehberlik faaliyetlerinin etkinliği altı ayda bir olmak üzere düzenli olarak izleme ve değerlendirme süreçlerine tabi tutulmaktadır. Söz konusu değerlendirmeler, rehberlik hizmetlerinin etkililiğini artırmaya yönelik veri temelli iyileştirme çalışmalarına temel teşkil etmekte; uygulamaların sürekliliği, erişilebilirliği ve öğrenci ihtiyaçlarına uygunluğu bakımından analiz edilerek gerekli durumlarda güncellenmektedir.

2024-2028 yılları arası Uyuşturucu ile Mücadele Ulusal Strateji Belgesi ve Eylem Planı kapsamında;

- Özellikle riskli bölgelerdeki eğitim kurumlarının güvenlik kamerası ile bahçe duvarı ve güvenlik görevlisi ihtiyaçları tespit edilerek eksiklerin giderilmesine devam edilmesi,
- Uyuşturucuyla mücadele kapsamında eğitim kurumları ve çevrelerindeki risklerin tespit edilerek gerekli önlemlerin alınması,
- Okul çevrelerine güvenlik kamera sistemlerinin kurularak Kent Güvenlik Yönetim Sistemi'ne (KGYS) entegre edilmesi,
- Eğitim kurumlarında yardımcı hizmetler sağlayan (temizlik personeli, güvenlik görevlisi, kantin görevlisi, okul servisi şoför ve diğer personelleri) kişilerin işe başlamadan önce güvenlik soruşturma ve araştırmalarının düzenli olarak yapılmasına yönelik faaliyetler yürütülmektedir.

Okullarda madde bağımlılığı şüphesi olan öğrencilerin tespitine yönelik uygulanan bir protokol söz konusu olmayıp tüm öğrencileri bağımlılıklardan korumak amacıyla “Türkiye Bağımlılıkla Mücadele Eğitim Programı (TBM)”, “Okulda Bağımlılığa Müdahale Programı (OBM)”, “Yeşilay Yaşam Becerileri Eğitimi Programı (YYBE)” programları uygulanmaktadır.

Bakanlığımız ile Türkiye Yeşilay Cemiyeti iş birliğinde öğrenci, veli ve öğretmenlerin bağımlılıklara karşı farkındalıklarını artırmak amacıyla gerçekleştirilen çalışmalara yönelik yürütülen protokoller tek bir çatı altında birleştirilerek 7 Şubat 2025 tarihinde “Bağımlılıkla Mücadele Çalışmalarına Yönelik İş Birliği Protokolü” imzalanmıştır.

Söz konusu protokolle, ülke genelindeki tüm resmî ve özel okullarda öğrenim gören öğrencilerin tütün, alkol, madde, teknoloji ve kumar bağımlılığına ilişkin T.C. Millî Eğitim Bakanlığı ile Türkiye Yeşilay Cemiyeti iş birliğinde geliştirilen “Türkiye Bağımlılıkla Mücadele Eğitim Programı (TBM)”, “Okulda Bağımlılığa Müdahale Programı (OBM)”, “Yeşilay Yaşam Becerileri Eğitimi Programı (YYBE)”, “Sağlıklı Nesil Sağlıklı Gelecek Projesi” ve “Bağımlılıkla Mücadele Odaklı Sosyal Etkinlikler” kapsamında koruyucu ve önleyici etkinliklerden oluşan programların uygulanması ve ihtiyaç halinde programların yenilenmesi, yaygınlaştırılması ve rehber öğretmen/psikolojik danışmanların bağımlılıkla mücadele alanında izleme, değerlendirme çalışmalarının yürütülmesi ve ikincil önleme çalışmalarına yönelik müdahale becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

Bütün bunlara ek olarak bağımlılıkla mücadelede farkındalık oluşturmak ve toplumsal bilinç düzeyini artırmak amacıyla hazırlanan "Güçlenmek: Bağımlılıktan Esenliğe" bülteni yayımlanmıştır. Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün <https://orgm.meb.gov.tr> başlıklı internet sitesinde 2 Temmuz 2025 tarihinde paylaşılan bültende; bağımlılığın birey ve toplum üzerindeki etkilerine dair kapsamlı içeriklerin yanı sıra, madde, tütün, alkol bağımlılığı ile teknoloji, sosyal medya, oyun ve alışveriş gibi davranışsal bağımlılıklar ele alınmakta, bağımlılıkla mücadelede tüm paydaşlara rehberlik edecek içerikler yer almaktadır.

MERSİN MİLLETVEKİLİ GÜLCAN KIŞ'IN 7/29577 ESAS NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ

Soru önergesinde bahse konu hususlar T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığının uhdesinde olup, Bakanlığımızın görev, yetki ve sorumluluk alanına giren herhangi bir husus bulunmamaktadır.

